

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
เลขรับ ๖๕๕๗/๒๕๕๖
วันที่ ๒๐ ต.ค. ๕๖
เวลา ๑๓.๓๗/๔.

ที่ สม ๐๐๐๔/ ๑๕๖

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
อาคารศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ
อาคารปี ชั้น ๖ - ๗ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง
เขตหลักสี่ กทม. ๑๐๒๑๐

๑ ตุลาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอส่งรายงานประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ปี ๒๕๔๗-๒๕๕๐ และ
รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๕๑ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. รายงานประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนฯ จำนวน ๑,๓๐๐ เล่ม
๒. รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๕๑ จำนวน ๑,๓๐๐ เล่ม

ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มาตรา ๑๕(๖) ในการจัดทำรายงานประจำปี เพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนภายในประเทศ เสนอต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี รวมทั้งเปิดเผยต่อสาธารณชน และมาตรา ๑๕ (๗) ในการประเมินผลและจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเสนอต่อรัฐสภา นั้น

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้จัดทำรายงานประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ปี ๒๕๔๗-๒๕๕๐ และรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๕๑ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เสร็จเรียบร้อยแล้ว ดังได้ส่งมาพร้อมนี้

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และได้โปรดดำเนินการต่อไป จักขอบคุณยิ่ง

กลุ่มงานระเบียบวาระ
วันที่ ๒๐/๑๐/๕๖
วันที่ ๒๐/๑๐/๕๖ เวลา ๑๕.๕๐ น.

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

๑๙ ๓๓๓/๖

กลุ่มงานพระราชบัญญัติและนิติ ๒
วันที่ ๒๐/๑๐/๕๖
วันที่ ๒๐/๑๐/๕๖ เวลา ๑๕.๐๕ น.

(ศาสตราจารย์อมรา พงศาพิชญ์)

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักวิจัยและนิติธรรม

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๓๔๔๔

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๙๕๖๔

กลุ่มงานบริหารทั่วไป สำนักการประชุม
วันที่ ๒๐/๑๐/๕๖
วันที่ ๒๐/๑๐/๕๖ เวลา ๑๕.๐๐ น.
ส่งกลุ่มงานพ.๕-๓๑๐๖๓๒๒๒ ดำเนินการ

รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี

๒๕๕๑

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คำอธิบายความหมายของเครื่องหมาย

รูปทรงดอกบัว

คือ ความมีคุณธรรม ความเอื้ออาทร ระหว่างเพื่อนมนุษย์
อันเป็นจริยวัตรอันดีงามของคนไทย

รูปคนล้อมเป็นวงกลม

คือ การสร้างพลังความร่วมมือกับทุกภาคส่วนของสังคม
เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชนให้เป็นส่วนสำคัญในกระบวนการพัฒนาประเทศ

รูปมือ

คือ การร่วมมือกับทุกภาคส่วนของสังคม ทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ
ในการโอบอุ้มคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ
ด้วยหลักแห่งความเสมอภาค และภราดรภาพ

สีน้ำเงิน

คือ สีของความเชื่อมั่นของประชาชนและทุกภาคส่วนของสังคม
คือ ความมุ่งมั่น อดทนในการทำงานเพื่อประชาชน
คือ ความสามัคคี และการประสานพลังอย่างหนักแน่นจากทุกภาคส่วนของสังคม
เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชนในสังคมไทย

ISBN 978-616-7213-01-9

ปีที่พิมพ์ ๒๕๕๒

จำนวนพิมพ์ ๕,๐๐๐ เล่ม

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษาฯ อาคาร บี ชั้น ๖-๗

ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กทม. ๑๐๒๑๐

โทรศัพท์ : ๐ ๒๑๔๑ ๓๘๐๐, ๐ ๒๑๔๑ ๓๙๐๐

โทรร้องเรียน : ๑๓๗๗

Website : www.nhrc.or.th

E-mail : report@nhrc.or.th

สารจากประธาน กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๕๑ เป็นการประมวลเรื่องราวในรอบปี หลังจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติชุดแรกนี้ได้ดำรงตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่มาครบวาระ ๖ ปีที่กำหนดไว้ตามรัฐธรรมนูญ ตั้งแต่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๔๐ สิทธิอำนาจการปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติหลังจากนั้นก็เป็นที่ไปตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ มาตรา ๑๐ วรรค ๒ ที่ว่า “กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ต้องปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่จะเข้ารับหน้าที่” และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙๙ วรรค ๓ ยืนยันสถานะกรรมการ “ให้กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้คงดำรงตำแหน่งต่อไป จนกว่าจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้...”

ด้วยความตระหนักและสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมในการกิจการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนที่นับวันปัญหายังทวีความรุนแรงและหลากหลายยิ่งขึ้นโดยลำดับตามสถานการณ์เปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจการเมืองของประเทศดังเป็นที่ทราบกัน การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการฯจึงเป็นไปอย่างเสมอต้นเสมอปลาย ทั้งโดยอาศัยประสบการณ์เรียนรู้ที่ผ่านมา จึงได้มีโอกาสนำเสนอการปรับปรุงเชิงนโยบายและกฎหมายกว้างขวางขึ้น ซึ่งก็เป็นที่ยอมรับว่า รัฐบาลและรัฐสภา รวมทั้งหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องจะได้หยิบยกขึ้นมาพิจารณาดำเนินการต่อไปตามเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญของประเทศ กับทั้งภารกิจอีกด้านหนึ่งที่สำคัญและตั้งเป็นเป้าหมายหลักไว้ตั้งแต่เริ่มแรก กล่าวคือ การสร้างเครือข่ายในระดับภูมิภาคและชุมชนท้องถิ่น ซึ่งนอกเหนือจะเป็นไปเพื่อการเผยแพร่ประสานงานระหว่างกันแล้ว ยังเพื่อพัฒนาระบบการเรียนรู้ร่วมกันและพัฒนาขีดความสามารถของภาคประชาชน และชุมชนท้องถิ่นในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของตนเองและเพื่อนบ้าน ในขณะเดียวกันก็เป็นที่คาดหวังเช่นกันว่า จะเป็นช่องทางยกระดับวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชนขึ้นในสังคมการเมืองไทยของเรา หรือกล่าวสั้นๆ ก็คือ ความใฝ่ฝันที่จะได้เห็นมวลประชาชนดำรงชีวิตในสังคมด้วยความเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิประโยชน์ของกันและกันอย่างเป็นธรรม

สิทธิมนุษยชนไม่ได้หมายความว่า เป็นแต่เพียงลำพังเรื่องของรัฐธรรมนูญและกฎหมายบัญญัติรับรอง หากแต่เป็นผลของการพัฒนาการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรมร่วมกัน ซึ่งพัฒนาการเรียนรู้ปฏิบัติในหมู่ชุมชนและประชาชนเพื่อการพึ่งตนเองและพัฒนาตนเองเท่านั้นที่จะสรรค์สร้างให้เกิดขึ้นได้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติถือเป็นภาระหน้าที่ที่จะต้องเฝ้าอำนวยช่องทางโอกาสเช่นนั้น ในกระบวนการปฏิบัติงานส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกระบวนการตรวจสอบและจัดทำรายงานผลการตรวจสอบกรณีการละเมิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งบรรดากรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและอนุกรรมการฝ่ายต่างๆพยายามปฏิบัติอย่างสุจริตเที่ยงธรรมให้ได้มาตรฐานเป็นที่เชื่อถือยอมรับกัน แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติชุดนี้ก็ไม่เคยตั้งอยู่ในความประมาท จึงได้จัดกระบวนการศึกษาตรวจสอบผลงานของกันและกันมาโดยตลอดตั้งแต่ต้น พร้อมทั้งเผยแพร่ส่งเสริมให้ได้ตรวจสอบเรียนรู้กันในสังคมโดยทั่วไป

ได้กล่าวอย่างต่อเนื่องว่า กระบวนการดำเนินงาน การเรียนรู้ และผลงานทั้งหลายทั้งปวงที่กล่าวมา จะเป็นไปไม่ได้เลย ถ้าหากขาดเสียซึ่งความร่วมมือร่วมใจของบรรดาเพื่อนอนุกรรมการทั้งหลายที่ยั่งยืนต่อเนื่องมาอย่างเหนียวแน่นสม่ำเสมอ ในแง่หนึ่งที่สำคัญ เป็นเครื่องสะท้อนให้เห็นถึงความเข้มแข็งและเติบโตขยายตัวของภาคประชาสังคม อันเป็นปัจจัยที่จะขาดเสียมิได้ต่อพัฒนาการก้าวหน้าของวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชนและระบอบประชาธิปไตย คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติชุดแรกนี้ถือเป็นเกียรติอย่างสูงที่ได้รับความไว้วางใจและร่วมมือร่วมใจจากมิตรท่านเหล่านี้ เมื่อคำนึงถึงกระบวนการปฏิบัติงานและเรียนรู้ร่วมกันโดยรวมอย่างนี้แล้ว องค์การคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงไม่ใช่จะมีแต่เล่าฟังคณะกรรมการฯ และเจ้าหน้าที่สำนักงาน กสม. ดังที่กฎหมายบัญญัติไว้เพียงเท่านั้น หากยังมีทั้งภาคประชาสังคมและเครือข่ายภาคประชาชนและชุมชนท้องถิ่นทั้งหมดเหล่านี้ ต่างประกอบกันเป็นโครงสร้างองค์กรสิทธิมนุษยชนอันหนึ่งอันเดียวกัน สมดังที่ตั้งปณิธานไว้แต่แรกว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติถือเป็นส่วนหนึ่งของภาคสังคม และภาคสังคมประกอบเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งต่างสัมพันธ์รับผิดชอบต่อกันอย่างไม่อาจแบ่งแยกได้

ยิ่งไปกว่านั้น ควรให้เป็นที่รับรู้กันในที่นี้ด้วยว่า กระบวนการตัดสินใจและบรรดามติต่างๆทั้งหลายที่ปรากฏออกมาสู่สาธารณชนนั้น ล้วนแต่เป็นผลงานที่เพื่อนอนุกรรมการต่างมีส่วนร่วมอย่างสำคัญในฐานะเจ้าพนักงานตามกฎหมายของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติดังกล่าว รวมถึงองค์ความรู้และประสบการณ์ที่ช่วยกันนำเข้ามาสู่การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจนได้ข้อสรุป นับเป็นคุณูปการที่จะต้องบันทึกจดจำกันไว้ทุกครั้งที่บรรยายถึงผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

พัฒนาการองค์กรคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติดังที่กล่าวมา นับเป็นสัญญาณบ่งบอกชัดเจนถึงความเป็นสถาบันทางสังคมวัฒนธรรม ซึ่งโดยธรรมชาติมีแต่จะรุดหน้ายิ่งขึ้นไป โดยลำดับในกระบวนการทางสังคม แม้จะเป็นไปในท่ามกลางสภาวะการณ์ผันผวนทางการเมืองอันเนื่องมาจากอคติความอื้ออาน่อด้อยทางปัญญาและคุณธรรมจริยธรรมในหมู่ชนชั้นนำ รวมตลอดไปถึงกลุ่มที่ได้อำนาจาสนาช่วงรัฐประหาร ๑๙ กันยายน ๒๕๕๙ และการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ซึ่งพยายามแทบทุกวิถีทางที่จะบั่นทอนทั้งสถานะความชอบธรรมและพัฒนาการองค์กรคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติให้ถอยหลังลงไป กลายเป็นเพียงองค์กรรัฐที่แยกตัวออกจากภาคสังคมและประชาชน ความคิดอ่าน และพฤติกรรมทั้งหมดนี้ เท่ากับเป็นการประทุษร้ายบาปให้กับรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ トラバจนถึงทุกวันนี้

“รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๕๑” นี้ นอกเหนือไปจากเป็นภาระหน้าที่ตามปกติแล้ว ต้องถือว่าเป็นการแสดงเจตนาารมณ์ความมุ่งมั่นที่จะยืนหยัดปฏิบัติหน้าที่คู่ขนานไปกับภาคสังคมและประชาชนเยี่ยง “องค์กรอิสระ” อย่างเต็มภาคภูมิ ด้วยเหตุผลข้อนี้ ในนามของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติใครขอแสดงการระต่อมวลมิตรผู้เป็นแรงบันดาลใจให้การกิจทั้งหลายได้เป็นไปด้วยดีตลอดมา

(ศาสตราจารย์เสน่ห์ จามริก)

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

มีนาคม ๒๕๕๒

คำนำ

ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๕ (๗) ที่กำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทำการ “ประเมินผลและจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเสนอต่อรัฐสภา” ทั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรายงานให้รัฐสภา ประชาชน และผู้สนใจได้รับทราบ รวมทั้งเพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าและประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งเป็นการเน้นย้ำถึงเจตนารมณ์ของการมีสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในประเทศไทย

รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๕๑ ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฉบับนี้ ได้ประมวลผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในรอบปีงบประมาณ ๒๕๕๑ (ตุลาคม ๒๕๕๐-กันยายน ๒๕๕๑) และได้นำเสนอผลการปฏิบัติงานเด่น เรื่อง สถานการณ์การชุมนุมทางการเมือง สิทธิชุมชนในการมีส่วนร่วมจัดการฐานทรัพยากร การละเมิดสิทธิแรงงานข้ามชาติ และกรณีประสาทพระวิหาร

ทั้งนี้ ผลสำเร็จของการดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติส่วนหนึ่งได้รับความร่วมมือและช่วยเหลือด้วยดีจากภาคประชาสังคม หน่วยงานภาครัฐต่างๆ รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิที่มาร่วมทำหน้าที่คณะอนุกรรมการ และในฐานะภาคีเครือข่ายองค์กรด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือและความช่วยเหลือด้วยดีต่อไป และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

มีนาคม ๒๕๕๒

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ศาสตราจารย์ เสน่ห์ จามริก
ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวนัยนา สุภาพิ่ง
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ประดิษฐ์ เจริญไทยทวี
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นายสันต์ พานิช
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุธิน นพเกตุ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสุนี ไชยรส
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นายสุรสิทธิ์ โกศลนาวิน
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คุณหญิงอัมพร มีสุข
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวอาภร วงษ์สังข์
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ผู้บริหารสำนักงาน
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางอรินพงษ์ สุตรสุคนธ์

เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นายประณู สุวรรณักดี

รองเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นายวีรวิทย์ วีรวิทย์

รองเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สารบัญ

ภาพตราสัญลักษณ์	(๑)
สารจากประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	(๓)
คำนำ	(๕)
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	(๖)
ผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	(๗)

บทที่ ๑ บทนำ	๑
บทที่ ๒ ผลการดำเนินงาน	๕
ส่วนที่ ๑ สถานการณ์เด่น	๗
ส่วนที่ ๒ การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	๒๑
ส่วนที่ ๓ การติดตามการดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหา จากรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน	๘๕
ส่วนที่ ๔ การเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง และการฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมแทนผู้เสียหาย	๑๒๓
ส่วนที่ ๕ การเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมายและนโยบายของรัฐ	๑๓๕
ส่วนที่ ๖ การส่งเสริมสิทธิมนุษยชนและการประสานงานเครือข่าย	๑๗๑
ส่วนที่ ๗ การศึกษา/วิจัยด้านสิทธิมนุษยชน	๑๙๑
ส่วนที่ ๘ งานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ	๑๙๙
ส่วนที่ ๙ การบริหารจัดการ	๒๑๑
บทที่ ๓ อุปสรรคและข้อจำกัดของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	๒๒๑

ภาคผนวก	๒๒๕
ที่มาของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	๒๒๖
คำสั่งคณะทำงานจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๕๑	๒๒๘
คณะอนุกรรมการในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	๒๓๐
แนะนำหนังสือเผยแพร่	๒๓๗
คณะผู้จัดทำรายงาน	๒๔๐

บทที่
บทนำ

การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ในปีงบประมาณ ๒๕๕๑ (๑ ตุลาคม ๒๕๕๐-๓๐ กันยายน ๒๕๕๑) เป็นช่วงที่ครบวาระ ๖ ปีของ กสม.ชุดแรก เมื่อ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๐ แต่ต้องปฏิบัติหน้าที่ต่อไปตามกฎหมายจนกว่าจะมี กสม.ชุดใหม่ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากมีปัญหาต่อเนื่องมาหลายประการ เริ่มจากกรณีผู้แทนกรรมการสรรหาที่ต้องคัดเลือกกันเองจากพรรคการเมืองที่มีสมาชิกในสภาผู้แทนราษฎรมีไม่ครบ ๕ พรรค ตามที่พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ กำหนด จนต้องมีการเสนอตีความและนำไปสู่การเสนอแก้ไขกฎหมายไปที่คณะรัฐมนตรี แต่การรัฐประหาร ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ ได้นำมาซึ่งการมีสภาร่างรัฐธรรมนูญ และมีการนำเสนอแนวคิดแก้ไขเรื่ององค์กรอิสระหลายประการ รัฐบาล พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ได้ขอให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (สำนักงาน กสม.) ชะลอการแก้ไขกฎหมายไว้ก่อนจนกว่าจะมีรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ จึงปรับปรุงแก้ไขกฎหมายในคราวเดียว และก็เป็นไปตามที่มีการคาดไว้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้เปลี่ยนแปลงที่มาของคณะกรรมการสรรหาองค์กรอิสระต่างๆ กระบวนการสรรหาและการได้มาซึ่งวุฒิสภาที่เป็นผู้ลงมติคัดเลือกองค์กรอิสระ และมีการเปลี่ยนแปลงทั้งจำนวนและอำนาจหน้าที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งส่งผลกระทบต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ทั้งบวกและลบ

ด้านบวกที่สำคัญ คือ การเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ให้ กสม.สามารถเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่เห็นชอบตามที่ผู้ร้องเรียนว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดกระทบต่อสิทธิมนุษยชน และมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครองในกรณีที่เห็นชอบตามที่ผู้ร้องเรียนว่า กฎคำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดในทางปกครองกระทบต่อสิทธิมนุษยชน และมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย โดยไม่ต้องเสนอผ่านผู้ตรวจการแผ่นดินดังเช่นเดิม และสามารถฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมแทนผู้เสียหายได้เมื่อได้รับการร้องขอจากผู้เสียหายและเป็นกรณีที่เห็นสมควร เพื่อแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นส่วนรวม

นอกจากนี้คือ การเปลี่ยนแปลงสำนักงาน กสม.จากการเป็นส่วนราชการสังกัดรัฐสภาเป็นหน่วยงานที่เป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น

แต่ **ปัญหาที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์ในเชิงลบ** คือ การลดทอนจำนวน กสม.จาก ๑๑ คน เหลือ ๗ คน ทั้งที่ภารกิจด้านสิทธิมนุษยชนมีมิติที่กว้างขวาง ซับซ้อน ต้องการความหลากหลายของประสบการณ์ด้านสิทธิเสรีภาพ มีการกิจทั่วประเทศ ต้องดำเนินการทั้งการตรวจสอบ การรณรงค์วัฒนธรรมสิทธิมนุษยชน และการเสนอแนะต่อกฎหมาย นโยบายของรัฐ การทำงานร่วมกับองค์กรเครือข่ายต่างๆ รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่เพิ่มเติมในการเสนอเรื่องและฟ้องคดีต่อศาลต่างๆ อีกด้วย

อีกประเด็นหนึ่ง คือ การเปลี่ยนแปลงจุดเด่นของกระบวนการและองค์ประกอบของคณะกรรมการสรรหา กสม.จากเดิมที่ไม่ได้มีการบัญญัติกระบวนการสรรหาไว้ในรัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ แต่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ โดยมีคณะกรรมการสรรหาจำนวน ๒๗ คน ที่ยึดโยงกับภาคประชาสังคมต่างๆ คือ จากองค์การพัฒนาเอกชนด้านสิทธิมนุษยชนที่มีการขึ้นทะเบียนและเลือกกันเองเหลือ ๑๐ คน สื่อมวลชน จากหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ รวม ๓ คน นักวิชาการจากการให้อิทธิกราบติของสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นนิติบุคคล เลือกกันเอง ๕ คน ร่วมกับพรรคการเมืองที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสภาฯ ๕ คน ร่วมกับกรรมการสรรหาโดยตำแหน่ง คือ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลฎีกา อัยการสูงสุด และนายกสภานายความ การบัญญัติรายละเอียดของการสรรหาไว้ในรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ มีผลให้แก้ไขได้ยาก และยังมีข้อจำกัดให้คณะกรรมการสรรหาองค์กรอิสระต่างๆ เป็นชุดเดียวกันเกือบทั้งหมด

โดยเฉพาะคณะกรรมการสรรหา กสม.ถูกตัดขาดการยึดโยงกรรมการสรรหากับภาคประชาสังคม โดยมีกรรมการสรรหาเพียง ๗ คน จากประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด ผู้ที่ถูกละเลยจากที่ประชุมใหญ่ของตุลาการศาลฎีกา ๑ คน และผู้ที่ถูกละเลยจากที่ประชุมใหญ่ตุลาการศาลปกครองสูงสุด ๑ คน (โดยระบุไม่ให้เป็นผู้พิพากษา) จากนักการเมือง ๒ คน คือ ประธานสภาผู้แทนราษฎร และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร

เดิมในพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ กำหนดให้คณะกรรมการสรรหาเสนอรายชื่อ กสม.จำนวน ๒ เท่าของ กสม.ที่จะเลือกต่อวุฒิสภา โดยที่รัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ ออกแบบให้วุฒิสภาซึ่งมาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรง เป็นผู้ใช้อำนาจเลือกองค์กรอิสระแทนประชาชน แต่รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ กลับให้คณะกรรมการสรรหาเสนอรายชื่อ กสม.เพียงเท่าจำนวนที่ต้องการคัดเลือก วุฒิสภามีหน้าที่เพียงเห็นชอบหรือไม่เท่านั้น ถ้าไม่เห็นชอบทั้งหมดหรือรายบุคคล แต่คณะกรรมการสรรหามีมติเอกฉันท์ยืนยันรายชื่อดังกล่าว วุฒิสภาก็ไม่มีสิทธิทักท้วงใดๆ

เพื่อแก้ไขพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ และพัฒนาให้ดีขึ้นจากบทเรียนการดำเนินงานที่ผ่านมา กสม.จึงแต่งตั้งคณะอนุกรรมการร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิจากสภานายความ กระทรวงยุติธรรม อดีตกรรมการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ ในสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา ร่วมกับ กสม. และเจ้าหน้าที่สำนักงานฯ โดยเปิดให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็นตลอดกระบวนการ และมีการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นจากองค์กรเครือข่าย ทั้งภาครัฐ นักวิชาการ และองค์กรพัฒนาเอกชน สองครั้ง และเร่งรีบเสนอร่างกฎหมายให้คณะรัฐมนตรี (ชุดนายสมัคร สุนทรเวช) ในต้นเดือนเมษายน ๒๕๕๑ เนื่องจากศาลปกครองกลางวินิจฉัยว่า การสรรหา กสม.ชุดใหม่ต้องรอให้มีการแก้ไขกฎหมายนี้ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญก่อน

ร่างกฎหมายที่ กสม.เสนอต่อรัฐบาลเพื่อนำเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภา นอกจากแก้ไขอำนาจหน้าที่เพิ่มเติมเรื่องศาลต่างๆ และการสรรหาให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ก็มีข้อเสนอสำคัญหลายประการที่พัฒนาจากบทเรียนการดำเนินงานของ กสม.ที่ผ่านมาโดยเน้นเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน และส่งเสริมการประสานความร่วมมือการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรเครือข่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคประชาสังคม อาทิเช่น

- การเพิ่มเติมนิยาม “สิทธิมนุษยชน” ให้รวมถึง “สิทธิชุมชน” ด้วย
- การให้มี “กองทุนสิทธิมนุษยชน” เพื่อสามารถระดมทุนสนับสนุนและลดภาระงบประมาณในระยะยาว ขณะเดียวกันช่วยเสริมการรณรงค์ให้สังคมทุกภาคส่วนตระหนักถึงวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชน และเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรประชาชน รวมทั้งปัญหาการช่วยเหลือเบื้องต้นที่จำเป็นต่อผู้เสียหาย และสนับสนุนกระบวนการต่อสู้คดี ทั้งนี้ โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารกองทุนที่โปร่งใส และต้องรายงานต่อสาธารณะ
- การให้มีอายุความสะดุดหยุดอยู่ กรณีที่จำเป็นต้องมีการตรวจสอบก่อนฟ้องคดีหรือเสนอต่อศาลปกครอง
- การเปลี่ยนแปลงสำนักงาน กสม.จากส่วนราชการสังกัดรัฐสภาเป็นหน่วยงานของรัฐที่เป็นอิสระ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการทำงานตามภารกิจที่ต้องประสานความร่วมมือกับประชาชนและเครือข่ายทั่วประเทศ

อย่างไรก็ตาม จนผ่านพ้นปีงบประมาณ ๒๕๕๑ ร่างกฎหมายดังกล่าวก็ยังอยู่เพียงชั้นคณะกรรมการกฤษฎีกา (รัฐบาลส่งร่างกฎหมายให้คณะกรรมการกฤษฎีกา คณะที่ ๑ ที่มี นายมีชัย ฤชุพันธุ์ เป็นประธาน โดยเริ่มมีการเชิญผู้แทนสำนักงาน กสม.ไปร่วมชี้แจงในการพิจารณาร่างกฎหมายปลายปี ๒๕๕๑ และจนถึงสิ้นเดือนมิถุนายน ๒๕๕๒ ร่างนี้ยังไม่ได้เสนอกลับไปให้คณะรัฐมนตรี)

ในช่วงเวลาปีงบประมาณนี้ การกิจของ กสม.ยังคงดำเนินต่อไปตามภารกิจหลักเดิม กล่าวคือ การตรวจสอบหรือหยิบยกรณณ์มีการร้องเรียนว่ามีการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือมีการกระทำที่ไม่เป็นธรรม ทั้งรายกรณี และการตรวจสอบปัญหาจากกฎหมายหรือนโยบายของรัฐ ควบคู่กับการรณรงค์วัฒนธรรมสิทธิมนุษยชน โดยอาศัยการทำงานร่วมกันและสนับสนุนงานเครือข่ายภาคประชาสังคม ทั้งประชาชน องค์กรพัฒนาเอกชน และสถาบันวิชาการ ประกอบกับการเริ่มดำเนินการเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ๒ กรณี คือ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๔ และพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๕๐ ตามอำนาจหน้าที่ที่เพิ่มเติมในรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

การร้องเรียนและปัญหาจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยหน่วยงานของรัฐ จากกฎหมาย และจากนโยบายของรัฐ ยังคงดำเนินไปในทิศทางเดิมที่การพัฒนาเศรษฐกิจยังคงเน้นทิศทางการส่งออกและอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจเช่นเดิม ยังไม่ได้เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิต สวัสดิการสังคม และสิ่งแวดล้อม อีกทั้งโครงสร้างการจัดการของรัฐทุกระดับโดยพื้นฐานยังเน้นการใช้อำนาจมากกว่าการยอมรับสิทธิการมีส่วนร่วมจัดการและร่วมตัดสินใจของภาคประชาชนและชุมชน จึงทำให้ความขัดแย้งขั้นพื้นฐานโดยเฉพาะในการจัดการฐานทรัพยากรดำเนินต่อไปอย่างกว้างขวางในขอบเขตทั่วประเทศเช่นเดิม ประชาชนและชุมชนท้องถิ่น โดยเฉพาะกลุ่มชายขอบต่างๆ มักจะตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบทั้งต่อกลุ่มทุนและจากนโยบายของรัฐ รวมทั้งยังคงดำรงปัญหาเกี่ยวกับสิทธิในกระบวนการยุติธรรมที่ยังคงมีการร้องเรียนสูงมากเช่นทุกปี

ภารกิจในการตรวจสอบ การจัดทำรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน และการจัดทำข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐและรัฐบาลโดย กสม.ยังดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ในรายงานฉบับนี้เสนอสถานการณ์เด่น ๔ กรณีเกี่ยวกับสถานการณ์การชุมนุมทางการเมือง สิทธิชุมชนในการมีส่วนร่วมจัดการฐานทรัพยากร กรณีแรงงานข้ามชาติเสียชีวิต ๕๔ ศพ ที่จังหวัดระนอง และกรณีปราสาทพระวิหาร

กรณีแรงงานชาวพม่าเสียชีวิตในรถ ๕๔ ศพที่จังหวัดระนอง ซึ่งกรณีนี้สื่อมวลชนได้ให้ความสนใจเป็นอย่างมากและได้ติดตามร่วมกับ กสม. ในประเด็นสำคัญที่ กสม.ได้พบในการตรวจสอบปัญหาสิทธิแรงงานข้ามชาติมาตลอด นั่นคือ **ทำอย่างไรจึงจะถือว่าเขาเป็นเหยื่อ เป็นผู้เสียหายและต้องดูแลให้คนที่กดขี่เขาคิดว่าเขาต้องมารับผิดชอบทั้งคดีอาญาและความสูญเสียที่พวกเขาได้รับ** แต่รัฐไทยมีข้ออ้างที่ต้องเร่งรีบส่งกลับไปยังพม่าตามกฎหมายตรวจคนเข้าเมืองตลอดมา กสม.ทำได้เพียงชะลอเวลาการส่งกลับได้ระยะหนึ่ง เพื่อให้สภาพทนายความและองค์กรพัฒนาเอกชนที่เกาะติดปัญหาแรงงานพม่ามีโอกาสได้เก็บข้อมูลข้อเท็จจริงและดำเนินคดีให้ได้

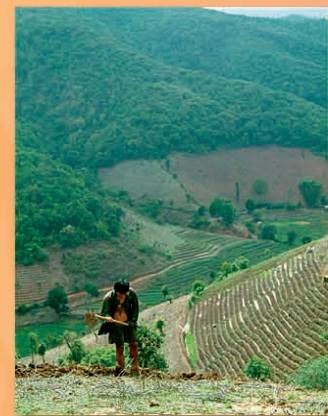
ประเด็นสาธารณะกรณีนี้ทำให้ตระหนักว่า การต่อสู้เพื่อให้ยอมรับคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ และการต่อสู้เพื่อให้ยอมรับว่าพวกเขาเป็นผู้เสียหาย ยังคงต้องมีเส้นทางอีกยาวไกล ถ้าเข้าใจคุณค่าแห่งความเป็นคนและเข้าใจสถานการณ์เคลื่อนย้ายแรงงานทั่วโลก รวมทั้งคนงานไทยในต่างประเทศจำนวนมาก ทั้งผิดและถูกกฎหมายก็จะเข้าใจชัดเจนว่า **ไทยเองก็เรียกร้องให้ประเทศอื่นดูแลคนงานไทยที่กระจัดกระจายไปทั่วโลกเช่นกัน** เนื่องจากคนงานไทยก็ถูกขบวนการหลอกลวง คำนุश्य และสภาพที่จำยอมต้องจ่ายค่านายหน้าี่แสนแพง ประกอบกับต้องมีสภาพการทำงานที่สุดโหดมากมาย จึงเห็นได้ว่าสถานการณ์การละเมิดคุณค่าแห่งความเป็นคนมิได้จำกัดเฉพาะชาวพม่าเท่านั้น

ในรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๕๑ ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฉบับนี้ จึงมุ่งหวังจะรายงานต่อสาธารณะและต่อรัฐสภา เพื่อได้รับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการพัฒนาสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนต่อไป

บทที่

ผลการดำเนินงาน

๒๓

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๑ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ดำเนินการตามภารกิจที่กำหนดไว้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ โดยมีผลการดำเนินงาน จำแนกเป็น ๙ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑
สถานการณ์เด่น

ส่วนที่ ๒
การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

ส่วนที่ ๓
การติดตามการดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหา
จากรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ส่วนที่ ๔
การเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ
ศาลปกครอง และการฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมแทนผู้เสียหาย

ส่วนที่ ๕
การเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมายและนโยบายของรัฐ

ส่วนที่ ๖
การส่งเสริมสิทธิมนุษยชนและการประสานงานเครือข่าย

ส่วนที่ ๗
การศึกษา/วิจัยด้านสิทธิมนุษยชน

ส่วนที่ ๘
งานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

ส่วนที่ ๙
การบริหารจัดการ

โดยมีรายละเอียดของผลการดำเนินงาน ดังนี้

ส่วนที่ ๑

สถานการณ์เด่น

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๑ มีสถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนในสังคมไทยที่มีความซับซ้อนและหลากหลาย ซึ่งมีทั้งการร้องเรียนต่อ กสม. และ กสม.เห็นสมควรหยิบยกขึ้นตรวจสอบ ทั้งนี้ ขอนำเสนอสถานการณ์เด่นที่มีผลกระทบต่อสังคมในวงกว้าง ได้แก่ สถานการณ์การชุมนุมทางการเมือง สิทธิชุมชนในการมีส่วนร่วมจัดการฐานทรัพยากร การละเมิดต่อสิทธิแรงงานข้ามชาติ และกรณีปราสาทพระวิหาร ดังนี้

๑. สถานการณ์การชุมนุมทางการเมือง

นับตั้งแต่วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๓๕ เป็นต้นมา ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข มีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ โดยปรากฏบทบัญญัติรับรองเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบขึ้นเป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ และต่อมาได้มีการรับรองเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบปราศจากอาวุธ ในรัฐธรรมนูญอีกหลายฉบับ มีเหตุการณ์การชุมนุมของประชาชนที่สำคัญเกิดขึ้นหลายครั้ง โดยเฉพาะกรณีเหตุการณ์ “วันมหาวิปโยค” เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ ซึ่งถือเป็นการใช้สิทธิเสรีภาพในการชุมนุมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยครั้งสำคัญในประเทศไทย เพื่อขับไล่ระบอบเผด็จการ ต่อมาเกิดกรณีเหตุการณ์ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙ ที่มีการชุมนุมของนักเรียน นิสิต นักศึกษา เพื่อประท้วงการกลับมาของจอมพลถนอม กิตติขจร ซึ่งในที่สุดมีการใช้กำลังปราบปรามผู้ชุมนุมในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และกรณีเหตุการณ์ “พฤษภาประชาธรรม” ที่มีการชุมนุมของประชาชนจำนวนมากคัดค้านการใช้อำนาจของทหาร เมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๓๕

หลังจากเหตุการณ์ “พฤษภาทมิฬ” มีการขับเคลื่อนของภาคประชาชนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการปฏิรูปการเมืองและการร่างรัฐธรรมนูญที่มีส่วนร่วมของประชาชน จนกระทั่งประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และแม้จะเกิดการรัฐประหาร ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ แต่กระแสประชาธิปไตยก็ผลักดันให้มีสภาร่างรัฐธรรมนูญขึ้นอีก จนมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งรับรองเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบมาอย่างต่อเนื่อง ในช่วงเวลาดังกล่าว ได้มีการชุมนุมและการเดินขบวนของประชาชนกลุ่มต่างๆ เพื่อประท้วงหรือเรียกร้องต่อรัฐบาลตามวิถีทางประชาธิปไตยตลอดมา ทั้งการชุมนุมเพื่อคัดค้านนโยบายสาธารณะของรัฐบาลและปกป้องสิทธิชุมชน เช่น การชุมนุมประท้วงกรณีเขื่อนปากมูล การชุมนุมเพื่อให้รัฐบาลช่วยเหลือเฉพาะกลุ่มอาชีพ เช่น การชุมนุมของกลุ่มเกษตรกร การชุมนุมของกลุ่มผู้ใช้แรงงาน และสถานการณ์ความขัดแย้งของความคิดเห็นทางการเมืองนำมาซึ่งการชุมนุมทางการเมืองขนาดใหญ่ที่มีผลกระทบต่อสังคมวงกว้างของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยขับไล่เผด็จการ (นปก.) และการชุมนุมของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.)

กสม. ในฐานะองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและคุ้มครองการใช้เสรีภาพของประชาชนให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ เมื่อเกิดสถานการณ์การใช้ความรุนแรงต่อผู้ชุมนุม กสม.ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจเพื่อตรวจสอบเหตุการณ์แต่ละกรณี เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อทุกฝ่ายและสร้างบรรทัดฐานความเข้าใจและแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องในหลักการของสิทธิมนุษยชนร่วมกันของสังคมไทย ที่ต้องรับรองและคุ้มครองเสรีภาพการชุมนุมโดยสงบปราศจากอาวุธ โดยในปีงบประมาณ ๒๕๕๑ ได้มีสถานการณ์การชุมนุมทางการเมืองที่ขอยกเป็นตัวอย่าง ๓ กรณี ดังนี้

เหตุการณ์ความรุนแรง ในวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๐

กลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยขับไล่เผด็จการ (นปก.) พร้อมด้วยกลุ่มผู้ชุมนุมจากหลายกลุ่มประมาณ ๑๐,๐๐๐ คน ได้ชุมนุมเพื่อต่อต้านรัฐประหาร และได้เคลื่อนขบวนจากบริเวณสนามหลวงไปตามถนนราชดำเนิน ฝ่าด่านสกัดของเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งตั้งอยู่เป็นระยะไปจนถึงบริเวณสี่เสาเทเวศร์ หน้าบ้านพักของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ องคมนตรี และมีการปราศรัยโจมตีพลเอกเปรมด้วยถ้อยคำรุนแรง เจ้าหน้าที่ตำรวจได้เจรจากับแกนนำเพื่อขอให้ยุติการชุมนุม แต่ไม่เป็นผลสำเร็จ และมีข่าวในกลุ่มผู้ชุมนุมว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจจะเข้าสลายการชุมนุม ประกอบกับได้มีการสับเปลี่ยนกำลังของเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นชุดปฏิบัติการพิเศษ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจได้พยายามขึ้นไปจับแกนนำบนรถกระเช้าเสียงและเริ่มใช้สเปรย์พริกไทย ทำให้ผู้ชุมนุมตอบโต้ด้วยการขว้างปาขวดพลาสติก ไม้ อิฐตัวหนอน ฯลฯ เพื่อปกป้องรถกระเช้าเสียงและคุ้มกันแกนนำ เจ้าหน้าที่ตำรวจได้เข้าสลายการชุมนุมโดยใช้แก๊สน้ำตา และสเปรย์พริกไทย จากนั้นเกิดเหตุการณ์ปะทะกันระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจกับกลุ่มผู้ชุมนุม ทำให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บจำนวนมากทั้งสองฝ่าย ทรัพย์สินของทางราชการและประชาชนในบริเวณใกล้เคียงได้รับความเสียหาย

กสม.ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วมีความเห็นว่า การชุมนุมครั้งนี้เป็นการใช้เสรีภาพขั้นพื้นฐานในการชุมนุม โดยสงบและปราศจากอาวุธ ซึ่งหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องต้องทำหน้าที่ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อย ในการชุมนุมและป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงหรือเหตุร้ายใดๆ แต่เจ้าหน้าที่ขาดการเตรียมความพร้อม และขาดความระมัดระวังอย่างเพียงพอ จึงส่งผลกระทบต่อการใช้สิทธิและเสรีภาพในการชุมนุม ในขณะเดียวกันแกนนำ และผู้ชุมนุมก็ขาดความเคร่งครัดที่จะไม่ใช้ความรุนแรง ทำให้เกิดการตอบโต้ซึ่งกันและกันอันนำไปสู่ความรุนแรงและการบาดเจ็บทั้งสองฝ่าย ในการนี้ กสม.ได้มีข้อเสนอแนะต่อรัฐบาล หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง และภาคประชาสังคมผู้ใช้เสรีภาพในการชุมนุม เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาในลักษณะเดียวกันขึ้นอีก รายละเอียดปรากฏในส่วนที่ ๒ หน้า ๕๗-๖๑

กรณีที่ ๒

การชุมนุมเพื่อคัดค้านการเสวนาทางวิชาการ เรื่อง “สมัชชาประชาชนเพื่อประชาธิปไตยกับการปฏิรูปการเมือง”

เมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๔๙ เครือข่ายพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย จังหวัดอุดรธานี ได้จัดให้มีการเสวนาทางวิชาการ เรื่อง “สมัชชาประชาชนเพื่อประชาธิปไตยกับการปฏิรูปการเมือง” ที่อาคารเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี โดยมีนายสุริยะใส กตะศิลา และนายไชยวัฒน์ ลินสูงค์ ตัวแทนแกนนำพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ร่วมเป็นวิทยากรในเวทีดังกล่าว

ก่อนการสัมมนาดังกล่าว ได้มีการประชาสัมพันธ์ทางวิทยุกระจายเสียงผ่านวิทยุชุมชน รายการ “เกาะติดสถานการณ์” ชักชวนให้สมาชิกชมรมคนรักอุดรออกมารวมตัวกัน เพื่อให้มีการยกเลิกการจัดเสวนา และกลุ่มชมรมคนรักอุดรได้เข้ายื่นหนังสือต่ออธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เพื่อขอให้สั่งยกเลิกการจัดงาน แต่อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานียังคงให้มีการจัดเสวนาต่อไป

ในวันดังกล่าว กลุ่มชมรมคนรักอุดร ประมาณ ๓๐๐ คน ได้ไปชุมนุมที่มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เพื่อเรียกร้องให้ยุติการเสวนา และได้มารวมตัวกันที่ทางเข้าห้องประชุม ทำให้ผู้ที่มาฟังการเสวนาเข้าห้องประชุมไม่ได้ และเกิดความหวาดกลัว จากนั้น ผู้ชุมนุมได้มีการโห่ร้องเป็นระยะ อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีจึงประสานกับกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย จังหวัดอุดรธานี เพื่อขอให้หยุดการเสวนา แต่กลุ่มผู้ชุมนุมต้องการให้นายสุริยะใส กตะศิลา และนายไชยวัฒน์ ลินสูงค์ เดินทางกลับกรุงเทพมหานครทันที และได้ขว้างปาขวดน้ำใส่ผู้เข้าร่วมเสวนาที่จะเดินทางกลับและนายไชยวัฒน์ ลินสูงค์ อีกทั้งมีการปราศรัยปลุกเร้าผู้ชุมนุมตะโกนขับไล่ ด่าทอ เข้าทำร้ายร่างกาย

นายสุริยะใส กตะศิลา ขณะที่ได้เดินออกจากห้องประชุมเพื่อไปขึ้นรถยนต์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่จอดรออยู่ทำให้นายสุริยะใส กตะศิลาและนายไชยวัฒน์ ลินสุวงศ์ ต้องรออยู่ในห้องอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ประมาณ ๘ ชั่วโมง จนกระทั่ง ทหารและเจ้าหน้าที่ตำรวจตระเวนชายแดนเข้ามาช่วยเหลือนำตัวผู้ชุมนุมไว้ นายสุริยะใส กตะศิลา และ นายไชยวัฒน์ ลินสุวงศ์ จึงสามารถเดินทางกลับได้

กสม.พิจารณาแล้วเห็นว่า เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายด้วยวิธีอื่น เสรีภาพทางวิชาการ และเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ เป็นเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่ได้รับรองไว้อย่างชัดแจ้งโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ดังนั้น เพื่อป้องกันมิให้เกิดข้อจำกัดในการใช้เสรีภาพดังกล่าวตามแนวทางสมานฉันท์และบนพื้นฐานของการเคารพหลักการสิทธิมนุษยชน รัฐบาลควรกำหนดมาตรการต่างๆ ที่จำเป็นโดยห้ามมิให้มีผู้ใดมาขัดขวางการแสดงออกซึ่งการใช้เสรีภาพนั้น การยื่นข้อเรียกร้องของชมรมคนรักอุดรต่ออธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีเพื่อไม่ให้มีการอนุญาตให้ใช้สถานที่ของมหาวิทยาลัยจัดเสวนาทางวิชาการ และการชุมนุมเพื่อเรียกร้องให้ยุติการเสวนาดังกล่าว ซึ่งถือเป็นเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและเสรีภาพทางวิชาการ เป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน อีกทั้งกลุ่มผู้ชุมนุมได้ขู่วางปาถิงของใส่ผู้ร่วมเสวนาย่อมทำให้การชุมนุมดังกล่าวเป็นการชุมนุมที่ไม่สงบรัฐชอบที่จะดำเนินการป้องกัน ป้องปราม หรือระงับเหตุเพื่อไม่ให้มีการกระทำให้เกิดความวุ่นวายขึ้น ดังนั้น เมื่อเกิดการชุมนุมคัดค้านจนเป็นเหตุให้การเสวนาดังกล่าวต้องยุติลง จังหวัดอุดรธานีและผู้ก่อเหตุการณ์จะต้องรับผิดชอบ

นอกจากนี้ การดำเนินรายการเกาะติดสถานการณ์ของสถานีวิทยุชุมชนที่ได้กล่าวพาดพิงบุคคลอื่นให้ได้รับความเสียหาย อันเป็นการใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นที่ไม่เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จังหวัดอุดรธานีจึงมีหน้าที่ควบคุมดูแลผู้ดำเนินรายการมิให้ละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่นโดย กสม.ได้มีข้อเสนอต่อรัฐบาล ซึ่งมีรายละเอียดอยู่ในส่วนที่ ๒ หน้า ๖๒-๖๔

กรณีที่ ๓

การสลายการชุมนุม เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๑

ในวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๑ กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยได้เคลื่อนขบวนจากบริเวณท่าเนียบรัฐบาล ไปที่บริเวณรัฐสภา เพื่อปิดล้อมมิให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภาและคณะรัฐมนตรี ที่มีนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรีเข้าไปประชุมในรัฐสภาเพื่อแถลงนโยบาย มีการปฏิบัติการสลายการชุมนุมในช่วงเช้าวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๑ โดยใช้ระเบิด

แก๊สน้ำตาจากประเทศจีนจนเป็นเหตุให้มีประชาชนได้รับบาดเจ็บ และบาดเจ็บสาหัสเป็นจำนวนมาก บางรายถึงกับแขนขาด ขาขาด และมีการใช้ระเบิดแก๊สน้ำตาเข้าสลายการชุมนุมอีกในช่วงบ่าย เพื่อเปิดทางให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีเดินทางออกจากรัฐสภา ภายหลังเสร็จสิ้นการแถลงนโยบายต่อรัฐสภาแล้ว จนถึงช่วงเย็นและช่วงกลางคืน ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ระดมยิงและขว้างระเบิดแก๊สน้ำตาเข้าใส่ประชาชนที่กำลังจะเดินทางเข้าไปช่วยประชาชนที่ถูกล้อมอยู่ที่บริเวณรัฐสภา และที่กำลังเดินทางกลับไปยังสะพานม้ามวน อีกทั้งมีการระดมยิงระเบิดแก๊สน้ำตาไปที่รถพยาบาลที่มาจอดให้ความช่วยเหลือผู้บาดเจ็บ โดยมีการยิงระเบิดแก๊สน้ำตาออกมาจากรภายในรัฐสภาและกองบัญชาการตำรวจนครบาล จนเป็นเหตุให้ประชาชนได้รับบาดเจ็บเป็นจำนวนมากที่บริเวณหน้ากองบัญชาการตำรวจนครบาลและลานพระบรมรูปทรงม้า เช่น นายชิงชัย อุดมเจริญกิจ ได้รับบาดเจ็บมือขวาขาด และการยิงระเบิดแก๊สน้ำตาของเจ้าหน้าที่ตำรวจในช่วงนี้เป็นเหตุให้นางสาวอังคณา ระดับปัญญาวุฒิ เสียชีวิต

กสม.ได้ดำเนินการตรวจสอบแล้วเห็นว่า จากเหตุการณ์ความรุนแรงทั้ง ๓ กรณีดังกล่าว กสม.เห็นว่า การที่ประเทศไทยมุ่งหมายที่จะใช้ระบอบประชาธิปไตยที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมเป็นรากฐานในการปกครองประเทศ และโดยที่การปกครองประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมนี้เป็นจริงและเป็นคุณค่าต่อประชาชนโดยส่วนรวมทั้งหมด ไม่เพียงแต่ต้องอาศัยการบังคับใช้ด้วยกฎหมายอย่างเป็นธรรม และการมีสถาบันทางการเมืองที่เข้มแข็ง เข้าใจ และเคารพต่อการใช้เสรีภาพด้านต่างๆของประชาชนเท่านั้น แก่นแท้ของประชาธิปไตย คือ วิถีปฏิบัติของการอยู่ร่วมกันท่ามกลางความแตกต่าง และการจัดความสัมพันธ์ที่เหมาะสมระหว่างรัฐกับประชาชน สมาชิกในสังคมประชาธิปไตย จึงควรต้องเคารพสิทธิของผู้อื่นแม้จะมีความเห็นที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ ถือเป็นความรับผิดชอบของหน่วยงาน ภาครัฐ และผู้นำประเทศที่ควรปฏิบัติเป็นแบบอย่างในการใช้ความอดทนและอดกลั้นเพื่อร่วมสร้างเสริมวัฒนธรรมการเมืองของการใช้ความอดทนและอดกลั้นต่อความคิดเห็นที่แตกต่างให้ลงหลักปักฐานในสังคมไทยให้ได้

นอกจากนี้ ผลการตรวจสอบทั้งสามกรณีทำให้เห็นว่า การชุมนุมโดยสงบของประชาชนเป็นเสรีภาพขั้นพื้นฐาน อันพึงมีสำหรับการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน และแสดงความคิดเห็นหรือเจตจำนงดังกล่าวให้รัฐได้รับทราบ เพื่อนำไปประกอบการพิจารณาแก้ไขปัญหาหรือ

ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป ตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบจึงมีความสอดคล้องกับสิทธิเสรีภาพอื่นตามรัฐธรรมนูญด้วย อาทิ เสรีภาพในการแสดงออก เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เสรีภาพในทางวิชาการ เสรีภาพในการพูด เสรีภาพในการเดินทาง เสรีภาพในการเขียน เสรีภาพในการพิมพ์ และเผยแพร่เอกสาร สิทธิในการเสนอเรื่องราวร้องทุกข์ ทั้งนี้ การจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบปราศจากอาวุธ จะกระทำมิได้ รัฐพึงงดเว้นการเข้าแทรกแซงด้วยประการใดๆ ในการชุมนุมโดยสงบ และดูแลอำนวยความสะดวกตามสมควรแก่ประชาชนในการชุมนุมโดยสงบนั้น แต่อย่างไรก็ตาม เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ ตามมาตรา ๖๓ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มิใช่เป็นเสรีภาพที่ได้รับการรับรองและคุ้มครองอย่างบริบูรณ์ แต่อาจถูกจำกัดได้ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะ และเพื่อคุ้มครองความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะหรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก นอกจากนี้ การใช้เสรีภาพในการชุมนุมจะต้องเป็นไปโดยสงบเรียบร้อย ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพหรือก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อบุคคลอื่น ตามมาตรา ๒๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในระบอบประชาธิปไตยทั้งสามกรณีดังกล่าว น่าจะถือเป็นบทเรียนสำคัญที่จะนำไปสู่การสร้างบรรทัดฐาน และกลไกการบริหารจัดการการชุมนุมประท้วงให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งในภาครัฐในฐานะที่เป็นผู้คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน และภาคพลเมืองในฐานะที่เป็นผู้ใช้สิทธิและเสรีภาพดังที่กล่าวข้างต้น ซึ่งในสถานการณ์ความรุนแรงทุกครั้ง กรมได้มีแถลงการณ์และข้อเรียกร้องต่อรัฐบาลไม่ให้ใช้ความรุนแรงต่อผู้ชุมนุม ซึ่งปรากฏว่าหลังจากเหตุการณ์ ในวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๑ เจ้าหน้าที่ที่บังคับใช้กฎหมาย ทั้งตำรวจและทหารได้มีความระมัดระวังมากขึ้นในการสลายการชุมนุม

๒.
สิทธิชุมชน
ในการมีส่วนร่วมจัดการฐานทรัพยากร

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๑ กสม.ได้รับเรื่องร้องเรียนการละเมิดสิทธิมนุษยชน และเรื่องที่ กสม.หยิบยกเพื่อตรวจสอบ จำนวน ๗๐๖ เรื่อง ในจำนวนนี้เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิทธิชุมชนฐานทรัพยากร และสิทธิในทรัพย์สิน/การจัดการที่ดิน จำนวน ๑๙๓ เรื่อง

สถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนที่มีผลกระทบต่อประชาชนจำนวนมาก ได้แก่ การประกาศเขตอุทยานแห่งชาติ ตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๔ ว่าด้วยการกำหนดที่ดินให้เป็นเขตอุทยานซึ่งบัญญัติไว้ว่า

“เมื่อรัฐบาลเห็นสมควรกำหนดบริเวณที่ดินแห่งใดที่มีสภาพธรรมชาติเป็นที่น่าสนใจให้คงอยู่ในสภาพธรรมชาติเดิมเพื่อสงวนไว้ให้เป็นประโยชน์แก่การศึกษาและรื่นรมย์ของประชาชน ก็ให้อำนาจกระทำได้โดยประกาศพระราชกฤษฎีกา และให้มีแผนที่แสดงแนวเขตแห่งบริเวณที่กำหนดนั้นแนบท้ายพระราชกฤษฎีกา บริเวณที่กำหนดนี้ เรียกว่า “อุทยานแห่งชาติ”

การประกาศเขตอุทยานแห่งชาติได้กระทำโดยพนักงานเจ้าหน้าที่และคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐแต่เพียงฝ่ายเดียว โดยประชาชนในพื้นที่ไม่ได้รับทราบข้อมูล ไม่มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในการสำรวจพื้นที่

ผลแห่งการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติ ตามมาตรา ๖ ดังกล่าว ทำให้ทับซ้อนที่ดินทำกิน และป่าชุมชนที่ชาวบ้านร่วมกันรักษาไว้มายาวนาน และให้อำนาจหน้าที่แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการอย่างเคร่งครัด เช่น มาตรา ๑๖ ได้มีข้อห้ามมิให้บุคคลใดดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง และมาตรา ๒๒ ให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการรื้อถอนสิ่งต่างๆ หรือทำอย่างใดอย่างหนึ่งให้กลับคืนสู่สภาพเดิม เพื่อป้องกันหรือบรรเทาความเสียหายแก่อุทยานแห่งชาติ เป็นต้น ซึ่งให้อำนาจกับเจ้าหน้าที่รัฐให้มีการกระทำที่เข้มงวดกว่ากฎหมายป่าสงวน

ความเดือดร้อนจากการประกาศเขตป่าทับซ้อนที่ดินทำกิน ที่อยู่อาศัย และป่าชุมชน ที่ชาวบ้านร่วมกันรักษาไว้ เป็นประเด็นความเดือดร้อนของราษฎรที่ต่อเนื่องยาวนาน และไม่ได้ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง โดยคำร้องกรณีดังกล่าวมีกว่า ๒๐ กรณี และกำลังทยอยเพิ่มขึ้นจากการที่รัฐบาลกำลังเร่งรัดการประกาศอุทยานแห่งชาติใหม่เพิ่มอีก ๓๘ แห่ง ซึ่งมีผลกระทบต่อประชาชนจำนวนมาก จนมีคำร้องขอให้ กสม.เสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญ ว่ามาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ ๒๕๐๔ ดังกล่าว ขัดต่อรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จากคณะกรรมการป่าชุมชน ตำบลศิลาแลง อำเภอบัว จังหวัดน่าน ร้องเรียนว่า ได้รับความเดือดร้อนจากการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติ ดอยภูคาทับซ้อนพื้นที่ป่าชุมชนที่จัดการดูแลรักษามาอย่างยาวนาน และกรณีกลุ่มอนุรักษ์ ป่าต้นน้ำคลองคราม และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัด สุราษฎร์ธานี ร้องเรียนว่า การประกาศเขตอุทยานแห่งชาตินี้ตัดสิทธิ์ทับซ้อนที่ทำกิน ที่อยู่อาศัยและป่าชุมชน เป็นต้น

กสม.จึงเสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๑ และขณะนี้กำลังอยู่ในขั้นตอนพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ด้วยความมุ่งหมายที่จะให้ส่งผลต่อการเตรียม ประกาศอุทยานแห่งชาติใหม่จำนวนมากให้มีกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างจริงจัง ตามรัฐธรรมนูญบัญญัติ

นอกเหนือจากที่ กสม.ติดตามมาตรการการแก้ไขปัญหาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการรายงานต่อนายกรัฐมนตรีกรณีที่หน่วยงานไม่ดำเนินการตามมาตรการที่เสนอ เฉพาะประเด็นสิทธิชุมชนในการมีส่วนร่วมจัดการฐานทรัพยากรในปีงบประมาณ ๒๕๕๑ ซึ่งรวมทุกมิติ ทั้งการจัดการน้ำ แร่ ที่ดิน พลังงาน อุตสาหกรรมและสิ่งแวดล้อม จำนวน ๓๑ เรื่อง และรายงานต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป กรณีที่นายกรัฐมนตรีไม่สั่งการให้ ดำเนินการตามมาตรการดังกล่าว จำนวน ๓ เรื่อง

นอกจากนี้ เพื่อผลักดันมาตรการแก้ไขเชิงบริหารให้เป็นรูปธรรมและมี ประสิทธิภาพขึ้น กสม.ยังได้ประสานความร่วมมือกับรองนายกรัฐมนตรีที่รับผิดชอบ เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิชุมชนฐานทรัพยากร และสิทธิในทรัพย์สิน/การจัดการที่ดิน โดยมีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาไร่ร้าง รวม ๓ กรณี โดยมี รายละเอียดในส่วนที่ ๓ หน้า ๙๑

๓. การละเมิดต่อสิทธิแรงงานข้ามชาติ

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๑ ผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจโลกทำให้เกิดการเลิกจ้างแรงงานเป็นจำนวนมาก ซึ่งคาดว่าจะทวีความรุนแรงมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อแรงงานและครอบครัว และการที่นายจ้างไม่จ่ายค่าจ้างจากการเลิกจ้าง นอกจากนี้ ยังมีการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อแรงงานนอกระบบ เช่น กลุ่มที่รับงานไปทำที่บ้าน คนขับแท็กซี่ ฯลฯ ในเรื่องสิทธิประโยชน์ซึ่งยังไม่สามารถเข้าสู่ระบบประกันสังคม รวมทั้งขาดการคุ้มครองกรณีการว่างงาน ซึ่งรัฐควรให้ความช่วยเหลือในการจ่ายเงินสมทบของรัฐเข้าสู่กองทุนประกันสังคมให้กับแรงงานนอกระบบ รวมทั้ง แก่กฎหมายให้คนกลุ่มนี้เข้าสู่ระบบสวัสดิการสังคม ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาของกระทรวงแรงงานมานานแล้ว

ปัญหาด้านสิทธิแรงงานที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ แรงงานข้ามชาติที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย ทั้งที่มีการขึ้นทะเบียนตามกฎหมาย และที่ยังมีการลักลอบเข้าเมือง แม้รัฐธรรมนูญและกฎหมายคุ้มครองแรงงานเช่นเดียวกับแรงงานไทย แต่ก็มี การเอารัดเอาเปรียบจำนวนมากและมีหลายกรณีที่เกิดความสูญเสียกระทบถึงชีวิต ทั้งที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศไทยเช่นกัน

กรณีตัวอย่างที่เป็นข่าวทางสื่อมวลชนว่า พบรถสิบล้อห้องเย็นบรรทุกอาหารทะเลสด ใช้ชื่อว่า “รุ่งเรืองทรัพย์” จอดอยู่บริเวณป่าละเมาะริมถนนเพชรเกษม จังหวัดระนอง จากการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ตำรวจพบว่า รถคันดังกล่าวบรรทุกแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า จำนวน ๑๒๑ คน และมีผู้เสียชีวิต จำนวน ๕๕ ศพ เป็นชาย ๑๖ ศพ เป็นหญิง ๓๖ ศพ และเป็นเด็ก ๒ ศพ นอกจากนี้ มีผู้เสียชีวิตที่ไม่ทราบชื่อ อีก ๑๖ ศพ สภาพศพมีลักษณะมือเท้าเกร็งงอนอนทับกัน ผู้ที่รอดชีวิตเจ้าหน้าที่ได้นำตัวส่งโรงพยาบาล จากการชันสูตรพลิกศพแพทย์ลงความเห็นว่า สาเหตุการเสียชีวิตมาจากการขาดอากาศหายใจ แรงงานเด็กที่รอดชีวิตได้ถูกแยกไปกักตัวไว้ที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองระนอง ส่วนแรงงานที่เป็นผู้ใหญ่ถูกดำเนินคดีในข้อหาหลบหนีเข้าเมือง ศาลพิพากษาลงโทษปรับคนละ ๒,๐๐๐ บาท แต่เนื่องจากไม่มีเงินค่าปรับจึงต้องถูกกักขังแทนค่าปรับ (๒๐๐ บาท/วัน) พันโท เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๑ และถูกส่งตัวไปที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองเพื่อสอบสวนและรอการส่งกลับ

กสม.เห็นว่า กรณีดังกล่าวมีผลกระทบต่อการคุ้มครองสิทธิแรงงานข้ามชาติอย่างมีนัยสำคัญ จึงมีมติให้หยิบยกกรณีดังกล่าวมาพิจารณาตรวจสอบ และดำเนินการตรวจสอบร่วมกับสภานายความ และองค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานด้านสิทธิแรงงานข้ามชาติ

จากการไปตรวจเยี่ยมแรงงานชาวพม่าที่เป็นผู้ใหญ่ในเรือนจำจังหวัดระนอง แรงงานเด็กที่ด้านตรวจคนเข้าเมือง และการประชุมหารือกับผู้ว่าราชการจังหวัดระนองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับจังหวัดและส่วนกลางพบว่า แรงงานชาวพม่าต้องการเดินทางไปทำงานที่จังหวัดภูเก็ต แรงงานทุกคนต้องเสียค่านายหน้าในอัตรา ๕,๐๐๐-๑๐,๐๐๐ บาท ส่วนมากเดินทางโดยทางเรือมาจากเกาะสอง ประเทศพม่า บางรายแฝงตัวมากับเรือสินค้า เมื่อถึงประเทศไทย จะมีนายหน้าชาวพม่าและชาวไทยมารับตัวที่แพปลาโชคเจริญชัย เพื่อรอเดินทางไปจังหวัดพังงาและจังหวัดภูเก็ต

เหตุการณ์ ๕๔ ศพ สะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการจัดการภาครัฐที่ล้มเหลว การบังคับใช้กฎหมายที่ไม่ยืดหยุ่น ในช่วงเวลาที่ผ่านมาได้เกิดเหตุการณ์แรงงานข้ามชาติเสียชีวิตหลายครั้ง การจดทะเบียนแรงงานประสบปัญหาหลายส่วน เช่น แรงงานถูกนายจ้างยึดใบอนุญาตทำงาน การไม่สามารถเคลื่อนย้ายข้ามเขตจังหวัดได้ จำนวนคนที่จดทะเบียนตามกฎหมายลดน้อยลงทุกปี รวมทั้งสิทธิเสรีภาพของแรงงานข้ามชาติในการรวมตัวเป็นสหภาพแรงงานยังไม่สามารถจัดตั้งได้

การย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติชาวพม่าเข้ามาทำงานในประเทศไทยนั้น ตกอยู่ภายใต้การจัดการของบุคคลและกลุ่มบุคคลทั้งที่เป็นคนไทยและชาวพม่า ผ่านระบบนายหน้าที่มีการเชื่อมประสานผลประโยชน์กันเป็นอย่างดีระหว่าง นายหน้าชาวไทยและนายหน้าชาวพม่า อันเป็นการร่วมกันหรือแบ่งงานกันทำในการแสวงหาประโยชน์จากแรงงานข้ามชาติโดยไม่เป็นธรรม แต่กลับอำนวยการผลประโยชน์อย่างมากมายต่อกลุ่มธุรกิจในประเทศไทย เข้าข่ายการค้ำมนุษย์ หรือการละเมิดสิทธิมนุษยชนของแรงงานข้ามชาติอย่างร้ายแรง

แต่ปัญหาในกรณีนี้ คือ เกิดขึ้นก่อนพระราชบัญญัติต่อต้านการค้ามนุษย์ พ.ศ.๒๕๕๑ จะมีผลใช้บังคับในวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๕๑ ซึ่งมีการถกเถียงกันอย่างกว้างขวางว่าเป็นการค้ามนุษย์หรือไม่ หรือแม้กฎหมายการค้ามนุษย์ดังกล่าวจะมีผลใช้บังคับ ก็จะไม่เข้าข่ายการค้ามนุษย์หรือไม่เช่นกัน แต่ในการหารือระหว่าง กสม.และหน่วยราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องหลายครั้งในช่วงเวลาดังกล่าว ปรากฏว่าแนวคิดและแนวทางปฏิบัติของหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องรวมทั้ง บางองค์การพัฒนาเอกชนที่ทำงานด้านการค้ามนุษย์เห็นว่า ถึงแม้ว่าพระราชบัญญัตินี้จะมีผลใช้บังคับ ผู้ที่เสียชีวิตและรอดชีวิตจะไม่ถูกจัดว่าเป็นเหยื่อหรือผู้เสียหายที่ต้องได้รับการคุ้มครองดูแลภายใต้พระราชบัญญัติฯ เพราะมิได้ถูกบังคับหรือถูกหลอกลวง เนื่องจากได้จ่ายเงินให้นายหน้านำมาหางานทำในประเทศไทย ดังนั้น คำจำกัดความของคำว่า “การค้ามนุษย์” ภายใต้พระราชบัญญัติต่อต้านการค้ามนุษย์ ซึ่งแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาต่อต้านการค้ามนุษย์ จึงยังไม่เพียงพอที่จะรับมือกับปัญหาแรงงานข้ามชาติที่หลบหนีเข้ามาในประเทศไทย เพราะสภาพความยากแค้นและไร้สิทธิมนุษยชนในประเทศของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศพม่า จึงจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อเอาผิดกับทั้งผู้จัดหาและนำพาแรงงานข้ามชาติเข้ามาทำงานโดยผิดกฎหมาย และนายจ้าง โดยมีมาตรการปกป้องดูแลแรงงานข้ามชาติดังกล่าวอย่างมีมนุษยธรรม ให้สมกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ถึงแม้จะไม่เข้าข่ายองค์ประกอบของเหยื่อการค้ามนุษย์ตามพระราชบัญญัติต่อต้านการค้ามนุษย์ พ.ศ.๒๕๕๑ ก็ตาม

หลังจากการแก้ไขปัญหาลักษณะเฉพาะหน้าให้ชะลอการส่งกลับผู้ที่รอดชีวิต และ กสม.ร่วมกับสภานายความได้ชี้แจงสิทธิตามกฎหมายรวมทั้งการมอบอำนาจให้สภานายความทำให้ได้มีโอกาสดำเนินคดีให้แก่ผู้รอดชีวิตและประสานงานการช่วยเหลือเยียวยาเบื้องต้น กสม.ได้มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. ให้รัฐบาลไทยเป็นเจ้าภาพในการสรุปทบทวนนโยบายด้านการย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติ จากกรณี ๕๔ ศพ เพื่อนำไปสู่นโยบายการจ้างงานที่เป็นธรรม จัดปัญหาการค้ามนุษย์และมีกลไกความร่วมมือพหุภาคีในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ตลอดจนการจัดการด้านกระบวนการยุติธรรม สิ่งสำคัญที่ขาดเสียมิได้ ก็คือ การสร้างความรับรู้

ความตระหนักต่อการค้ามนุษย์ของทุกภาคส่วนในสังคมไทย เพื่อเป็นกลไกในการคุ้มครองมนุษย์ทุกคน

๒. ส่งเสริมให้สังคมไทยมีความเข้าใจอันดีต่อแรงงานข้ามชาติ มองเห็นคุณค่าของแรงงานเหล่านี้ว่ามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศไทย ชัดความเกลียดชังหรือความหวาดกลัวต่อบุคคลอื่นที่มีเชื้อคนไทย อันจะนำไปสู่ความร่วมมือในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองและการสร้างสันติสุขในระดับภูมิภาคอาเซียน

๓. ดำเนินการทางนโยบายให้เกิดความชัดเจนว่า ประเทศไทยมีความต้องการแรงงานข้ามชาติ โดยเฉพาะจากประเทศที่มีเขตแดนติดต่อกับประเทศไทยจำนวนเท่าใด สาขาการผลิตใด และจัดระบบการบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติ โดยการขึ้นทะเบียนดังที่ปฏิบัติอยู่ แต่จะต้องมีความยืดหยุ่น สามารถจ้างแรงงานทดแทนในส่วนที่เลิกจ้างหรือลาออกจากงานได้ในทันที

นอกจากนี้ จะต้องมีการลงโทษทางอาญาโดยเฉียบขาดต่อนายจ้างที่ละเมิดกฎหมายเกี่ยวกับการจ้างแรงงานข้ามชาติและเพิ่มมาตรการในการจัดการและลงโทษผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนำพาแรงงานข้ามชาติเข้ามาทำงานโดยผิดกฎหมาย เช่น ตัดสิทธิในการประกอบธุรกิจ เป็นต้น

๔. รัฐบาลจะต้องมีนโยบายที่ชัดเจนในการคุ้มครองสิทธิแรงงานในกลุ่มแรงงานข้ามชาติให้เป็นไปตามมาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศและตามกฎหมายแรงงานของไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในเรื่องสิทธิแรงงานขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.๒๕๔๑ สิทธิในเงินทดแทนตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ.๒๕๓๗ สิทธิในการรวมตัวตามพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.๒๕๑๘ และสิทธิในประกันสังคมตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.๒๕๓๓ รวมทั้งสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่บุคคลทุกคนที่อยู่ในประเทศไทยพึงได้รับหลักประกันและให้มั่นนโยบายที่ชัดเจนให้ตรวจสอบการละเมิดสิทธิแรงงานข้ามชาติให้ถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์เสียก่อน แล้วค่อยดำเนินการตามกฎหมายของไทย หากปรากฏว่าแรงงานข้ามชาติได้กระทำผิดโดยมิให้เสียหายแก่ประเทศไทย มิใช่ดำเนินคดีกับแรงงานข้ามชาติจนเกิดความเสียหายต่อสิทธิของแรงงานข้ามชาติ

๕. ดำเนินการให้กระทรวงที่เกี่ยวข้องทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศได้ร่วมกันพิจารณาปรับปรุงแก้ไขกฎหมายหรือระเบียบปฏิบัติต่างๆ ให้เกิดความสอดคล้องและเชื่อมประสานกัน เพื่อให้มาตรการในการคุ้มครองสิทธิของแรงงานข้ามชาติและมาตรการต่อความรับผิดชอบของแรงงานข้ามชาติตามกฎหมายเกิดความสมดุล

๖. จัดสรรงบประมาณให้หน่วยงานภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชนที่เกี่ยวข้องให้เพียงพอ เพื่อพัฒนาบุคลากรของหน่วยงาน และผู้นำแรงงานข้ามชาติให้มีความรู้ความเข้าใจครอบคลุมทุกมิติเกี่ยวกับกลุ่มแรงงานข้ามชาติโดยเฉพาะสัญชาติพม่า กัมพูชา และลาว ทั้งด้านประเทศไทยและประเทศต้นทาง เช่น ลาม และอาสาสมัครแรงงานข้ามชาติ เพื่อช่วยเหลือแรงงานข้ามชาติอันเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลไทยและภาคเอกชน

เนื่องจากทั้งโรงพยาบาล สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดที่มีการใช้แรงงานข้ามชาติจำนวนมาก สถานีตำรวจ และแม้กระทั่งหน่วยงานศาลขาดแคลนล่ามที่มีความรู้ ด้านภาษา และความเข้าใจต่อแรงงานข้ามชาติเป็นจำนวนมาก

๗. ให้กระทรวงแรงงานประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ให้จัดหาที่พักพิง การเดินทางไปศาลหรือการช่วยเหลือที่จำเป็นสำหรับแรงงานข้ามชาติมิให้ถูกส่งกลับประเทศต้นทางเสียก่อน ในกรณีที่มีมูลการละเมิดสิทธิแรงงาน การค้ามนุษย์ หรือแรงงานข้ามชาติต้องการใช้สิทธิตามกฎหมาย

รวมทั้ง มีนโยบายให้จัดบริการสาธารณะเพื่อให้กลุ่มแรงงานข้ามชาติสามารถร้องเรียนหรือเรียกร้องสิทธิตามกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและไม่กระทบต่อความมั่นคงในการทำงานของลูกจ้าง เช่น การร้องเรียนทางสายด่วน (ฮอตไลน์) โดยมีมาตรการคุ้มครองผู้ร้องเรียน หรือการจัดตั้งคณะกรรมการไกล่เกลี่ยและระงับข้อพิพาทในระดับจังหวัดที่มีการใช้แรงงานข้ามชาติหนาแน่น เป็นต้น

๘. ให้กระทรวงแรงงานและรัฐบาลมีมาตรการเด็ดขาดมิให้มีการประกอบหรือการใช้แรงงานข้ามชาติอีกต่อไป ในกรณีพบว่านายจ้างที่ใช้แรงงานข้ามชาติละเมิดสิทธิแรงงานขั้นพื้นฐานในเรื่องที่สำคัญ เช่น ไม่จ่ายค่าตอบแทนการทำงานตามกฎหมาย การละเมิดสิทธิเด็ก จ้างลูกจ้าง กรณีลูกจ้างประสบอันตรายหรือตายเนื่องจากการทำงาน แต่ไม่ช่วยเหลือดูแล หรือการบังคับใช้แรงงาน หรือนายจ้างไม่ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนด เช่น การจัดทำทะเบียนลูกจ้าง เอกสารการจ่ายค่าจ้าง

๙. ให้กระทรวงแรงงานหรือหน่วยงานรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องจัดทำสื่อเพื่อให้สังคมไทยเกิดความเข้าใจมิติของแรงงานย้ายถิ่นหรือแรงงานข้ามชาติ ประโยชน์ที่ประเทศไทยได้รับจากแรงงานข้ามชาติ คุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การคุ้มครองอย่างเท่าเทียม กฎหมายและระเบียบปฏิบัติต่างๆ ที่แรงงานข้ามชาติพึงรู้เพื่อการอยู่ร่วมกันโดยสันติสุข

๑๐. ให้รัฐบาลเร่งดำเนินการศึกษาและรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน เพื่อพิจารณาการให้สัตยาบันอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ ๙๗ ว่าด้วยการอพยพเพื่อการมีงานทำ พ.ศ. ๒๕๔๒ และฉบับที่ ๑๔๓ ว่าด้วยการอพยพในสภาพที่ถูกกดขี่และการส่งเสริมการมีโอกาสดำเนินงานเท่าเทียมกันและการปฏิบัติต่อคนงานอพยพ พ.ศ. ๒๕๔๘ อันจะเป็นผลดีต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่มีแรงงานย้ายถิ่นและในระดับสากล

๕.

กรณีปราสาทพระวิหาร

กสม.ได้ออกแถลงการณ์ เมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ว่า ได้มีหนังสือเปิดผนึกลงวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ถึงนายบัน คี มูน เลขาธิการสหประชาชาติ ในเรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรงโดยองค์การของสหประชาชาติ ที่ละเลยต่อบทบัญญัติและเจตนารมณ์ของกฎบัตรสหประชาชาติ และปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน กล่าวคือ

การมีมติของคณะกรรมการมรดกโลก (ที่จัดตั้งขึ้นภายใต้องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม ตามอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๗๒) ให้ขึ้น

ทะเบียน ปราสาทพระวิหาร เป็นมรดกโลกตามข้อเสนอของกัมพูชาแต่เพียงฝ่ายเดียว การประกาศเช่นนั้นทำให้เกิดการประจันหน้าทางทหารและการใช้กำลังปะทะกันหลายครั้ง มีการบาดเจ็บล้มตายและชาวบ้านบริเวณเขาพระวิหารไม่สามารถทำมาหากินได้ตามปกติ เพราะความขัดแย้งที่ขยายตัวขึ้นโดยมติของคณะกรรมการมรดกโลก ซึ่งไม่คำนึงถึงความขัดแย้งเกี่ยวกับข้อพิพาทในเรื่องปราสาทพระวิหาร ซึ่งมีมาโดยตลอดเกือบ ๕๐ ปีที่ผ่านมา และความรู้สึกที่อ่อนไหวของประชาชนทั้งชาวไทยและกัมพูชาเกี่ยวกับเรื่องนี้ การที่ทำให้เกิดข้อขัดแย้งที่มีแนวโน้มว่าจะบานปลายไม่ยุติ ทำให้ประชาชนของทั้งสองประเทศไม่สามารถดำเนินชีวิตโดยสุขสงบ และอยู่ภายใต้ความหวั่นเกรงภัยคุกคามต่อชีวิต นับว่าเป็นการขัดกับตัวบทและเจตนารมณ์ข้อ ๒๘ ของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่ว่า “ทุกคนมีสิทธิในระเบียบทางสังคมและระหว่างประเทศ ซึ่งจะเป็นทางให้สำเร็จผลเต็มที่ตามสิทธิและเสรีภาพที่กำหนดไว้ในปฏิญญานี้”

ข้อเตือนใจของกรณีการประกาศขึ้นทะเบียนมรดกโลกปราสาทพระวิหาร คือ ทุกคนต้องช่วยกันสร้างเสริมระเบียบทางสังคมและระหว่างประเทศให้ปราศจากข้อขัดแย้งและเต็มไปด้วยความสงบเรียบร้อย เพื่อเป็นกรอบและฐานในการได้มาและธำรงไว้ซึ่งสิทธิมนุษยชน องค์การระหว่างประเทศโดยเฉพาะองค์การสหประชาชาติมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามข้อ ๒๗ ของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เช่นเดียวกับประเทศสมาชิกขององค์การสหประชาชาติต่างๆ และมวลมนุษยชาติ

ส่วนที่ ๒

การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

ตามมาตรา ๑๕ (๒) แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๒ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบและรายงานการกระทำ หรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรืออันไม่เป็นตามพันธกรณีระหว่าง ประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสมต่อ บุคคลหรือหน่วยงานที่กระทำ หรือละเลยการกระทำดังกล่าวเพื่อดำเนินการ ในกรณีที่ปรากฏว่าไม่มี การดำเนินการตามที่เสนอให้รายงานต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป

การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ดังกล่าว กสม.สามารถตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ทั้งจากการร้องเรียนของผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือโดยผู้ทำการแทน ซึ่งอาจร้องเรียนโดยตรง หรือร้องเรียนผ่านองค์กรเอกชนด้านสิทธิมนุษยชน หรือจากการเสนอเรื่องขององค์การดังกล่าวที่พบ การละเมิดสิทธิมนุษยชน และพิจารณาเบื้องต้นแล้วว่ากรณีมีมูล หรือเป็นกรณีที่ กสม.หยิบยกเรื่องขึ้น พิจารณาตรวจสอบ

สำหรับช่องทางในการร้องเรียนต่อ กสม.เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน สามารถดำเนินการ ได้หลาย ช่องทาง คือ ด้วยวาจา ทางไปรษณีย์ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) โทรศัพท์ และ โทรสาร โดยต้องระบุรายละเอียด ดังนี้

๑. ชื่อและที่อยู่ของผู้ร้องหรือผู้ทำการแทน

๒. ข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ อันเป็นเหตุแห่งการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการ ละเมิดสิทธิมนุษยชน

๓. ลายมือชื่อของผู้ร้องหรือผู้ทำการแทน ที่ได้รับมอบหมายจากผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง

โดยสามารถยื่นที่สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติหรือส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียน ตอรับ หรือจะยื่นต่อกรรมการคนใดคนหนึ่ง หรือองค์การเอกชนด้านสิทธิมนุษยชน เพื่อส่งต่อ ให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติดำเนินการต่อไป

การตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือการกระทำที่ไม่เป็นธรรมเป็นอำนาจของ กสม. ตามหมวด ๓ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๒ ซึ่งได้กำหนด การพิจารณาตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนของ กสม.ไว้ว่า เมื่อ กสม.เห็นสมควรให้มีการ ตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนในกรณีใด หรือกรณีที่ได้รับการร้องเรียน หรือได้รับเรื่องจาก องค์การเอกชนด้านสิทธิมนุษยชน เพราะเห็นว่าเป็นกรณีที่มีมูลและอยู่ในอำนาจหน้าที่ กสม.สามารถ แจ้งไปยังบุคคลหรือหน่วยงานที่ถูกอ้างว่าเป็นผู้ละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือผู้เกี่ยวข้องกับการละเมิด สิทธิมนุษยชนให้ชี้แจงข้อเท็จจริงภายในระยะเวลาที่ กสม.กำหนด (ตามมาตรา ๒๕)

สำหรับเรื่องร้องเรียนที่เป็นประเด็นเดียวกันกับที่มีการฟ้องคดีต่อศาล กสม.จะยุติการตรวจสอบ ทั้งนี้ เป็นไปตามมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ ที่กำหนดว่า “ในกรณีที่มีการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน และมิใช่เป็นเรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาล หรือที่ศาลพิพากษาหรือมีคำสั่งเด็ดขาดแล้ว ให้ กสม. มีอำนาจตรวจสอบและเสนอมาตรการการแก้ไขตามพระราชบัญญัตินี้” หรือที่เรียกว่า “ยุติการตรวจสอบตามมาตรา ๒๒”

นอกจากนี้ พระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของ กสม.เกี่ยวกับการไกล่เกลี่ย ในกรอบของการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ไว้ว่า ในระหว่างการพิจารณาตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ถ้า กสม.เห็นว่าอาจดำเนินการไกล่เกลี่ยได้ ให้ดำเนินการไกล่เกลี่ยบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้คู่กรณีทำความเข้าใจความตกลงเพื่อประนีประนอม และแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน เมื่อคู่กรณียินยอม และการตกลงอยู่ในกรอบของการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ให้จัดให้มีการจัดทำข้อตกลงระหว่างคู่กรณีเป็นหนังสือไว้และให้ยุติเรื่อง อย่างไรก็ตาม หากปรากฏภายหลังว่า มีการปฏิบัติที่ไม่เป็นไปตามข้อตกลงดังกล่าว ให้ กสม.พิจารณาตรวจสอบตามอำนาจหน้าที่ต่อไป (ตามมาตรา ๒๗)

อนึ่ง ในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรณีที่มีผู้ไม่มาให้ถ้อยคำหรือไม่ส่งวัตถุเอกสารหรือพยานหลักฐานที่ กสม.เรียกหรือสั่งให้ส่งมานั้น มีการกำหนดบทลงโทษไว้ในมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ ว่า ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

หลังจาก กสม.ตรวจสอบเสร็จสิ้นแล้วและเห็นว่าการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน กสม.จะจัดทำรายงานผลการตรวจสอบ ซึ่งระบุรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพฤติการณ์แห่งการละเมิดสิทธิมนุษยชน เหตุผลที่มีความเห็นดังกล่าว และมาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการตามมาตรการดังกล่าว และในการกำหนดมาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนดังกล่าว กสม.อาจกำหนดให้บุคคลหรือหน่วยงานดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ด้วยวิธีใดที่เหมาะสม เพื่อป้องกันมิให้มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนในลักษณะทำนองเดียวกันอีกก็ได้

นอกเหนือจากนี้ กสม.มีอำนาจในการพิจารณาว่า แม้การกระทำหรือละเลยการกระทำดังกล่าว ไม่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนแต่เป็นการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม ซึ่งสมควรแก่การแก้ไขเยียวยาความเสียหายให้กับผู้ถูกกระทำเช่นนั้น กสม.อาจกำหนดแนวทางแก้ไขเพื่อแจ้งให้บุคคลหรือหน่วยงานดำเนินการตามความเหมาะสมภายใต้อำนาจหน้าที่ของบุคคลหรือหน่วยงานนั้นได้

๑.

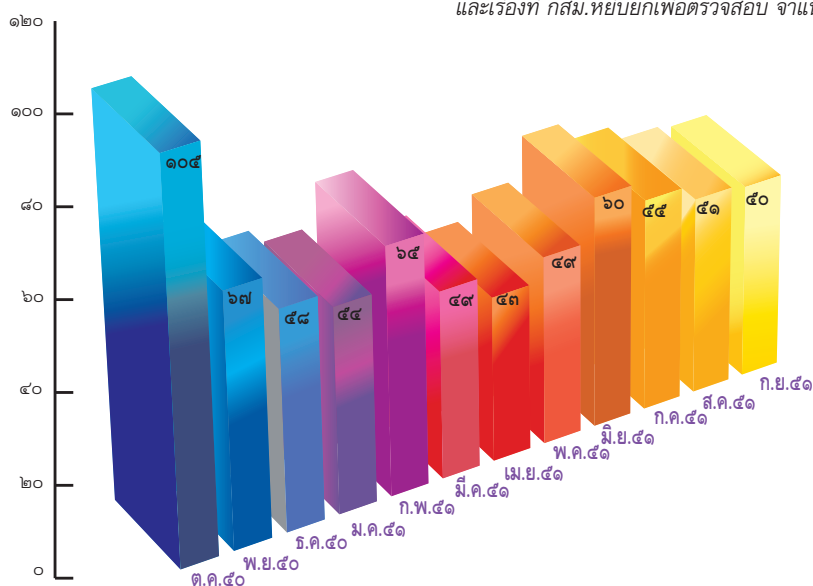
เรื่องร้องเรียนที่มีการร้องเรียนว่าถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน และเรื่องที่ กสม.หยิบยกเพื่อตรวจสอบ

๑.๑ สถิติรายเดือน ในปีงบประมาณ ๒๕๕๑

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๑ กสม.ได้รับเรื่องร้องเรียนการละเมิดสิทธิมนุษยชนและเรื่องที่ กสม.หยิบยกเพื่อตรวจสอบสะสม รวม ๗๐๖ เรื่อง เฉลี่ยเดือนละ ๕๙ เรื่อง เมื่อจำแนกเป็น รายเดือน พบว่า เดือนที่มีการรับเรื่องร้องเรียนและหยิบยกมากที่สุด คือ เดือนตุลาคม ๒๕๕๐ จำนวน ๑๐๕ เรื่อง และเดือนที่มีการรับเรื่องร้องเรียนและหยิบยกน้อยที่สุด คือ เดือนเมษายน ๒๕๕๑ จำนวน ๔๓ เรื่อง รายละเอียดตามแผนภูมิที่ ๑

แผนภูมิที่ ๑ ร้อยละของเรื่องร้องเรียนที่มีการร้องเรียนว่าละเมิดสิทธิมนุษยชน
และเรื่องที่ กสม.หยิบยกเพื่อตรวจสอบ จำแนกรายเดือน

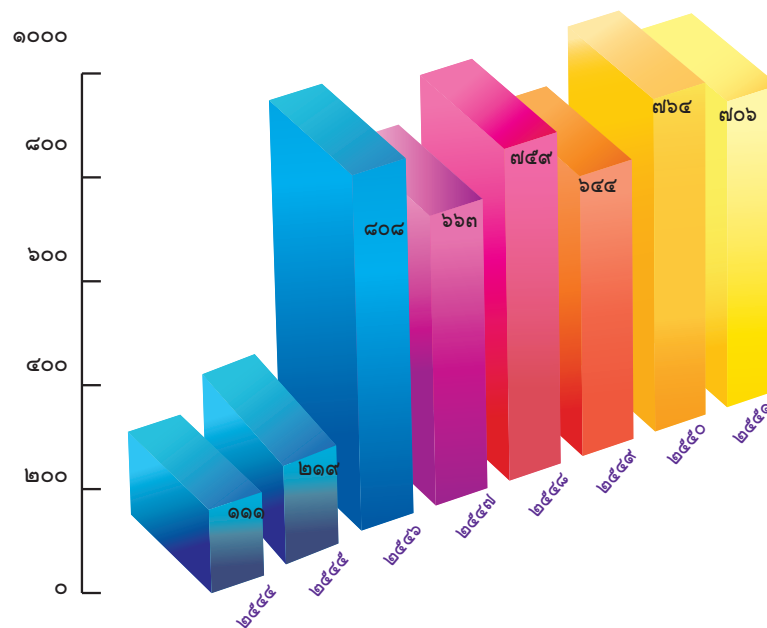

๑.๒ สถิติรายปีในรอบ ๗ ปีที่ผ่านมา

ตลอดระยะเวลากว่า ๗ ปีที่ผ่านมา (ปี ๒๕๔๔-๒๕๕๑) กสม.ได้รับเรื่องร้องเรียนการละเมิดสิทธิมนุษยชนและเรื่องที่หยิบยกเพื่อตรวจสอบสะสมรวมทั้งสิ้น ๔,๖๗๔ เรื่อง และพบว่าปีที่มีการรับเรื่องร้องเรียนและหยิบยกสูงสุดที่สุด คือ ปี ๒๕๔๖ จำนวน ๘๐๘ เรื่อง และปีที่มีการรับเรื่องร้องเรียนและหยิบยกน้อยที่สุด คือ ปี ๒๕๔๕ จำนวน ๒๑๔ เรื่อง รายละเอียดตามแผนภูมิที่ ๒

แผนภูมิที่ ๒ จำนวนของเรื่องร้องเรียนที่มีการร้องเรียนว่าละเมิดสิทธิมนุษยชน และเรื่องที่ กสม.หยิบยกเพื่อตรวจสอบ ในปีงบประมาณ ๒๕๔๔-๒๕๕๑

หมายเหตุ : ข้อมูลการรับเรื่องร้องเรียนการละเมิดสิทธิมนุษยชนและเรื่องที่ กสม.หยิบยกเพื่อตรวจสอบ ในปี ๒๕๔๔ เป็นข้อมูล ๓ เดือน (กรกฎาคม-กันยายน ๒๕๔๔) เนื่องจากเป็นปีเริ่มการทำงานของ กสม.

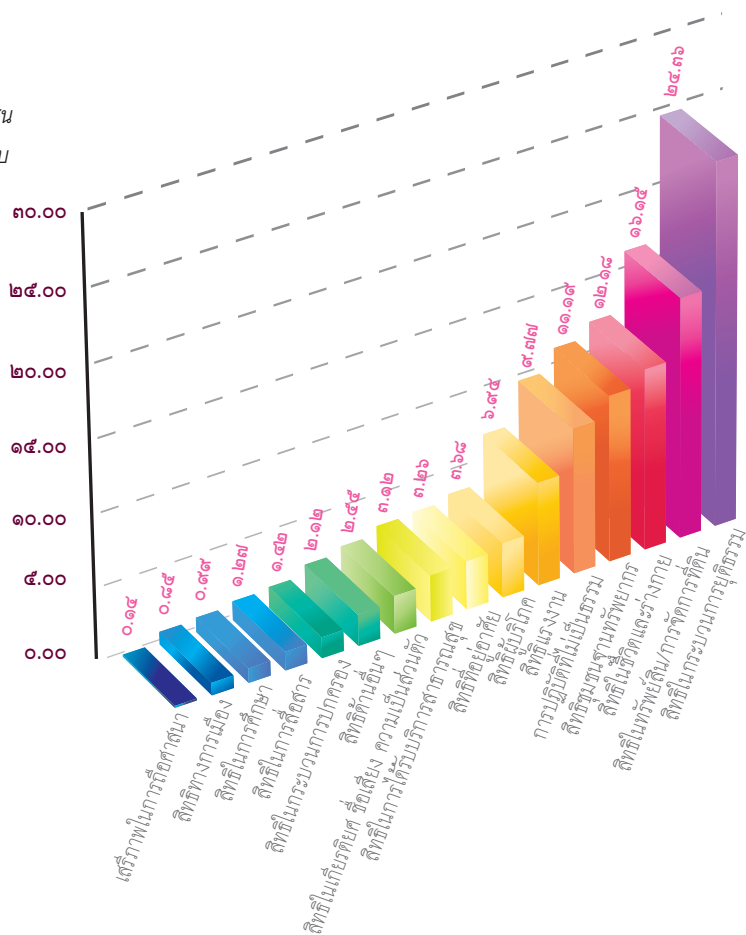

๑.๓ ประเภทสิทธิมนุษยชนที่มีการร้องเรียนว่าถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน

จากข้อมูลเรื่องร้องเรียนที่มีการร้องเรียนว่าถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนและเรื่องที่ กสม.หยิบยกเพื่อตรวจสอบ ในปีงบประมาณ ๒๕๕๑ ซึ่งมีจำนวน ๗๐๖ เรื่อง เมื่อจำแนกข้อมูลตามประเภทสิทธิที่มีการร้องเรียนว่าถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนพบว่า มีการกระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเภทสิทธิในกระบวนการยุติธรรมสูงที่สุดจำนวน ๑๗๒ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๓๖ รองลงมาเป็นการกระทำการละเมิดสิทธิในทรัพย์สิน/การจัดการที่ดิน จำนวน ๑๑๔ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๑๕ และพบว่าการละเมิดสิทธิในการนับถือศาสนา ต่ำที่สุด จำนวน ๑ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๐.๑๔ รายละเอียดตามแผนภูมิที่ ๓

แผนภูมิที่ ๓

ร้อยละของประเภทสิทธิมนุษยชน
ที่มีการร้องเรียนว่าละเมิดสิทธิมนุษยชน
และเรื่องที่ กสม.หยิบยกเพื่อตรวจสอบ
ในปีงบประมาณ ๒๕๕๑

หมายเหตุ :

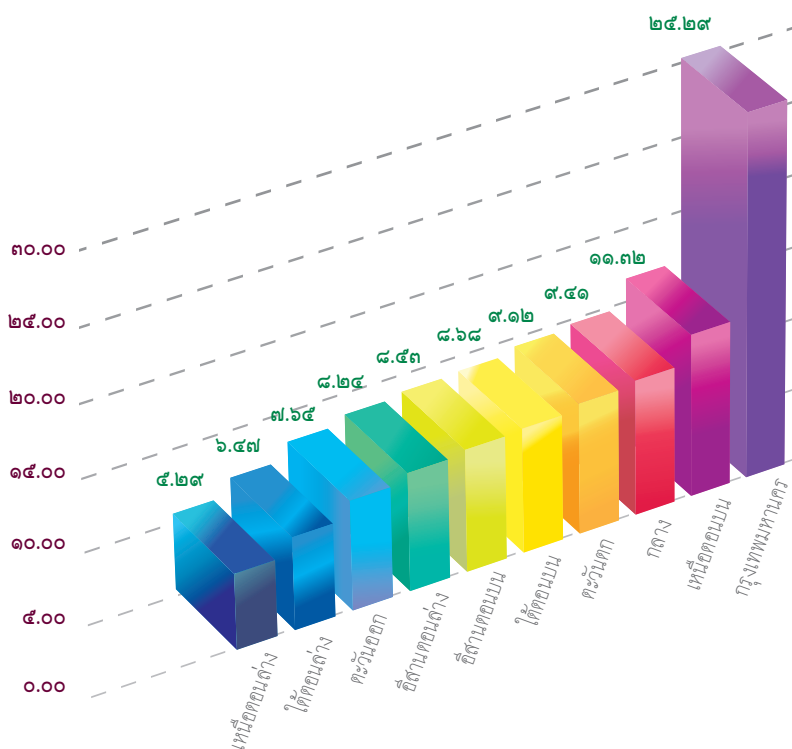
- สิทธิในชีวิตและร่างกาย ที่ร้องเรียนมา (ร้อยละ ๑๖.๑๕) ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า สิทธิในกระบวนการยุติธรรม มีการร้องเรียนว่าละเมิดสิทธิมนุษยชน และเรื่องที่ กสม.หยิบยกเพื่อตรวจสอบ สูงกว่าร้อยละ ๒๔.๓๖
- สิทธิชุมชนฐานทรัพยากร ส่วนใหญ่แต่ละกรณีร้องเรียนมีผลกระทบต่อประชาชนส่วนมาก รวมทั้ง สิทธิการจัดการที่ดินที่มีผลกระทบต่อชุมชน

๑.๕ พื้นที่เกิดเหตุที่มีการร้องเรียนว่าละเมิดสิทธิมนุษยชน

เมื่อพิจารณาจากเรื่องร้องเรียนที่มีการร้องเรียนว่าละเมิดสิทธิมนุษยชน และเรื่องที่ กสม.หยิบยกเพื่อตรวจสอบ ในปีงบประมาณ ๒๕๕๑ พบว่า เป็นเรื่องร้องเรียนที่เกิดขึ้นในหลายพื้นที่ จำนวน ๒๔ เรื่อง และเป็นเรื่องร้องเรียนที่เกิดขึ้นเฉพาะพื้นที่ จำนวน ๖๘๐ เรื่อง ซึ่งเมื่อจำแนกข้อมูลดังกล่าวออกเป็นภูมิภาค พบว่า พื้นที่กรุงเทพมหานคร เกิดเหตุสูงที่สุด จำนวน ๑๗๒ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๒๙ และน้อยที่สุด คือ พื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง จำนวน ๓๖ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๕.๒๙ รายละเอียดตามแผนภูมิที่ ๔

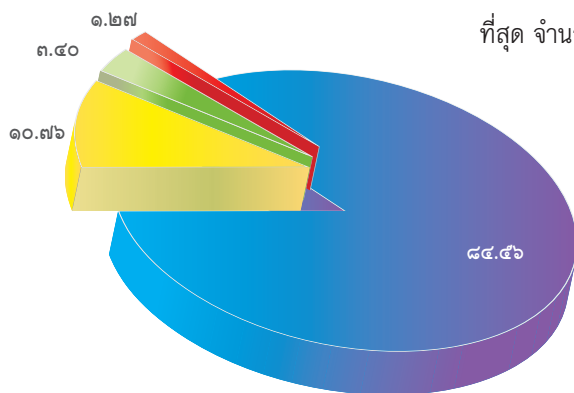
แผนภูมิที่ ๔ ร้อยละของพื้นที่เกิดเหตุ (ภูมิภาค) ที่มีการร้องเรียนว่าละเมิดสิทธิมนุษยชน และเรื่องที่ กสม.หยิบยกเพื่อตรวจสอบ ในปีงบประมาณ ๒๕๕๑

๑.๕ ที่มาของเรื่องร้องเรียน

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๑ กสม.ได้รับเรื่องร้องเรียนรวมทั้งเรื่องที่ถูก กสม. หยิบยกเพื่อตรวจสอบ จำนวนทั้งสิ้น ๗๐๖ เรื่อง ซึ่งเมื่อจำแนกตามที่มา พบว่า ส่วนใหญ่เป็นการร้องเรียนด้วยตนเองสูงที่สุด จำนวน ๕๙๗ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๘๔.๕๖ และพบว่าเป็นกรณีที่ กสม.หยิบยกเพื่อตรวจสอบน้อย ที่สุด จำนวน ๙ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๑.๒๗ รายละเอียดตามแผนภูมิที่ ๕

แผนภูมิที่ ๕ ร้อยละของที่มาของเรื่องร้องเรียนว่ามีการกระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชนและเรื่องที่ กสม.หยิบยกเพื่อตรวจสอบ ในปีงบประมาณ ๒๕๕๑

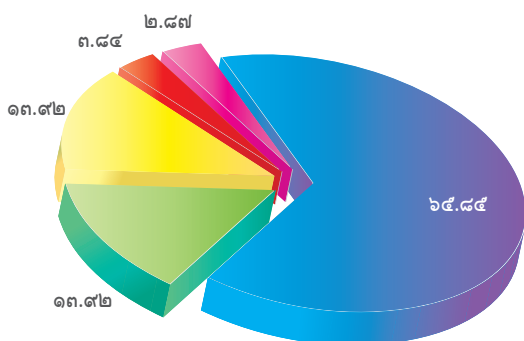
- ร้องเรียนด้วยตนเอง
- ร้องเรียนแทน
- ส่งต่อจากองค์กรเอกชน/หน่วยงานอื่น
- กสม.หยิบยกเพื่อตรวจสอบ

หมายเหตุ : ข้อมูลการร้องเรียนแทน หมายถึงรวมถึง องค์การพัฒนาเอกชนด้วย

๑.๖ ช่องทางการร้องเรียน

จากข้อมูลการรับเรื่องร้องเรียนที่ร้องเรียนว่าถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนทั้งสิ้น ๖๙๗ เรื่อง เมื่อจำแนกตามช่องทางการร้องเรียนพบว่า ส่วนใหญ่ร้องเรียนทางไปรษณีย์สูงที่สุดจำนวน ๔๕๙ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๘๕ รองลงมาเป็นการร้องเรียนทางโทรศัพท์และทางโทรสารมีจำนวนเท่ากัน คือ ๙๗ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๙๒ และพบว่า ผู้ร้องมา ร้องเรียนด้วยตนเองน้อยที่สุด เพียง ๒๐ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๒.๘๗ รายละเอียดตามแผนภูมิที่ ๖

แผนภูมิที่ ๖ ร้อยละของช่องทางการร้องเรียนว่ามีการกระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชนในปีงบประมาณ ๒๕๕๑

ทางไปรษณีย์	๔๕๙	๖๕.๘๕
ทางโทรศัพท์	๙๗	๑๓.๙๒
ทางโทรสาร	๙๗	๑๓.๙๒
ทาง E-mail	๒๔	๓.๔๔
มาด้วยตนเอง	๒๐	๒.๘๗

หมายเหตุ : ข้อมูลที่ใช้แสดงช่องทางการร้องเรียน จำนวน ๖๙๗ เรื่อง ไม่รวมเรื่องที่ กสม.หยิบยกเพื่อตรวจสอบ ซึ่งมีอยู่ ๙ เรื่อง

๒.

การตรวจสอบ การละเมิดสิทธิมนุษยชน

๒.๑ สถิติการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน

กสม.ได้พิจารณาและตรวจสอบกรณีที่มีการร้องเรียนว่า มีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน และดำเนินการแก้ไขปัญหาตามหลักการสิทธิมนุษยชน ตามรัฐธรรมนูญและพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี โดยนับแต่ปี ๒๕๔๕ เป็นต้นมา จนถึงปีงบประมาณ ๒๕๕๑ กสม.ได้พิจารณาและตรวจสอบเรื่องร้องเรียนจนเสร็จสิ้น จำนวน ๒,๑๑๙ เรื่อง ในจำนวนนี้เป็นผลการพิจารณา/ตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ดำเนินการในปีงบประมาณ ๒๕๕๑ จำนวน ๖๕๑ เรื่อง จำแนกเป็นการยุติการตรวจสอบ/ยุติเรื่อง สูงที่สุด จำนวน ๓๕๐ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๗๖ รองลงมา พบว่ามีการละเมิดสิทธิมนุษยชน/การกระทำที่ไม่เป็นธรรม และมีการเสนอมาตรการการแก้ไขปัญหา จำนวน ๑๑๓ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๓๖ และเป็นเรื่องที่ไม่รับไว้พิจารณา จำนวน ๑๐๓ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๘๒ โดยไม่รับไว้พิจารณา เนื่องจากเป็นเรื่องที่เป็นประเด็นเดียวกันกับการฟ้องคดีต่อศาลตามมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ สูงที่สุด จำนวน ๔๕ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๖๙ นอกจากนี้ ยังมีการดำเนินการไกล่เกลี่ยในกรอบการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนน้อยที่สุด จำนวน ๒๐ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๓.๐๗ ในส่วนของการยุติการตรวจสอบ/ยุติเรื่อง จำนวน ๓๕๐ เรื่องนั้น พบว่าเป็นการยุติการตรวจสอบเนื่องจากเป็นประเด็นเดียวกันกับการฟ้องคดีต่อศาล สูงที่สุด จำนวน ๑๑๗ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๔๓ และรองลงมา เป็นการยุติการตรวจสอบ/ยุติเรื่อง เนื่องจากไม่พบประเด็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน จำนวน ๙๓ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๕๗ รายละเอียดตามตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ แสดงจำนวนและร้อยละของผลการพิจารณา/ตรวจสอบเรื่องร้องเรียน ปีงบประมาณ ๒๕๕๑

ผลการพิจารณา/ตรวจสอบเรื่องร้องเรียน	จำนวน (เรื่อง)	ร้อยละ
๑) ไม่รับไว้พิจารณา เนื่องจาก	๑๐๓	๑๕.๘๒
- ผู้ร้องถอนเรื่อง	(๑๑)	(๑๐.๖๘)
- ได้รับการแก้ไขปัญหาแล้ว	(๗)	(๖.๘๐)
- ไม่มีมูล / ข้อมูลไม่เพียงพอ	(๗)	(๖.๘๐)
- ไม่พบประเด็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน	(๑๔)	(๑๓.๕๙)
- ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่	(๑๙)	(๑๘.๔๔)
- เป็นประเด็นเดียวกันกับการฟ้องคดีต่อศาลตามมาตรา ๒๒	(๔๕)	(๔๓.๖๙)

ผลการพิจารณา/ตรวจสอบเรื่องร้องเรียน	จำนวน (เรื่อง)	ร้อยละ
๒) ส่งต่อให้องค์กรอื่นที่มีอำนาจหน้าที่พิจารณาแก้ไข	๖๕	๙.๙๙
๓) ดำเนินการไกล่เกลี่ยในกรอบการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	๒๐	๓.๐๗
๔) ยุติการตรวจสอบ/ยุติเรื่อง เนื่องจาก	๓๕๐	๕๓.๗๖
- ผู้ร้องถอนเรื่อง / ไม่พอใจ	(๒๓)	(๖.๕๗)
- ไม่มีมูล / ข้อมูลไม่เพียงพอ	(๔๓)	(๑๒.๒๙)
- ไม่พบประเด็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน	(๙๓)	(๒๖.๕๗)
- ได้รับการแก้ไขปัญหาแล้ว	(๗๔)	(๒๑.๑๔)
- เป็นประเด็นเดียวกันกับที่มีการฟ้องคดีต่อศาลตามมาตรา ๒๒	(๑๑๗)	(๓๓.๔๓)
๕) มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน/มีการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม และเสนอมาตรการการแก้ไขปัญหา	๑๑๓	๑๗.๖๖
รวมทั้งสิ้น	๖๕๑	๑๐๐.๐๐

ทั้งนี้ รายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนแต่ละเรื่อง กสม.จะจัดทำมาตรการการแก้ไขปัญห เฉพาะหน้า หรือข้อเสนอแนะเชิงนโยบายหรือข้อเสนอในการแก้ไขกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้องอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งสองอย่างหรือทั้งสามอย่างแล้วแต่กรณี เสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงแม้ในกรณีที่มีการยุติการตรวจสอบ หรือยุติเรื่อง กสม.อาจจะเสนอมาตรการการแก้ไขปัญห หรือข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อรัฐบาล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็ได้

จากกรณีการร้องเรียนเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ กสม.ได้ดำเนินการตรวจสอบและเห็นว่าเป็นการกระทำ หรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน จำนวน ๑๑๓ เรื่องดังกล่าวข้างต้น สามารถจำแนกเนื้อหาตาม ประเด็นสิทธิได้ ดังนี้

• สิทธิชุมชนฐานทรัพยากร	จำนวน ๕๑	เรื่อง
• สิทธิในทรัพย์สิน / การจัดการที่ดิน	จำนวน ๒๗	เรื่อง
• สิทธิแรงงาน	จำนวน ๑๓	เรื่อง
• สิทธิในกระบวนการยุติธรรม/สิทธิในชีวิตและร่างกาย	จำนวน ๘	เรื่อง
• เสรีภาพในการชุมนุม / แสดงความคิดเห็น	จำนวน ๔	เรื่อง
• สิทธิในเกียรติยศ ชื่อเสียงและความเป็นส่วนตัว	จำนวน ๓	เรื่อง
• สิทธิในกระบวนการปกครอง	จำนวน ๒	เรื่อง
• สิทธิผู้บริโภค	จำนวน ๑	เรื่อง
• สิทธิในการศึกษา	จำนวน ๑	เรื่อง
• สิทธิชาติพันธุ์	จำนวน ๑	เรื่อง
• สิทธิในที่อยู่อาศัย	จำนวน ๑	เรื่อง
• สิทธิในการได้รับบริการสาธารณสุข	จำนวน ๑	เรื่อง

๒.๒ การลงโทษกรณีบุคคลไม่มาให้ถ้อยคำต่อ กสม.

ในการตรวจสอบข้อเท็จจริง กสม.ได้มีหนังสือเชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อเท็จจริง ซึ่งบางครั้งไม่ได้รับความร่วมมือจากบุคคลดังกล่าวข้างต้น ในปีงบประมาณ ๒๕๕๑ คณะอนุกรรมการสิทธิในการจัดการที่ดินและป่า ซึ่งแต่งตั้งโดย กสม.ได้เสนอต่อ กสม. และ กสม.มีมติเห็นชอบให้สำนักงาน กสม.แจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน สถานีตำรวจนครบาลปทุมวันให้ดำเนินคดีกับผู้ปกครองท้องที่คนหนึ่งในจังหวัดอำนาจเจริญ กรณีไม่มาให้ถ้อยคำตามหนังสือเชิญของคณะอนุกรรมการฯถึงสองครั้ง โดยไม่มีเหตุผลอันควร กรณีดังกล่าวพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจนครบาลปทุมวันมีความเห็นควรสั่งฟ้อง และพนักงานอัยการเห็นชอบด้วย จึงฟ้องผู้ถูกร้องเป็นจำเลยต่อศาลแขวงปทุมวัน ขอให้ลงโทษจำเลยตามมาตรา ๓ มาตรา ๓๒ (๒) และมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒

ศาลแขวงปทุมวันพิจารณาแล้วพิพากษาให้ลงโทษจำคุกจำเลย มีกำหนด ๒ เดือน ปรับ ๒,๐๐๐ บาท แต่จำเลยให้การรับสารภาพจึงลดให้กึ่งหนึ่ง เหลือจำคุก ๑ เดือน ปรับ ๑,๐๐๐ บาท โทษจำให้รอไว้ ๑ ปี จึงนับเป็นคดีตัวอย่างแรกที่มีการลงโทษผู้ไม่มาให้ถ้อยคำต่อ กสม. ต่อมา กสม.มีมติให้เชิญบุคคลดังกล่าวมาชี้แจงข้อเท็จจริงอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

๒.๓ กรณีตัวอย่างรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน

จากการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน กสม.ได้พบกรณีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนซึ่งเป็นประเด็นที่น่าสนใจ และมีผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้าง จึงขอเสนอเป็นกรณีตัวอย่างให้เห็นข้อเท็จจริง ขั้นตอนของการตรวจสอบ การไกล่เกลี่ย ความเห็นของ กสม. มาตรการการแก้ไขปัญห และข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกรณีศึกษาและเข้าใจถึงกระบวนการดำเนินงานของ กสม. ดังนี้

สิทธิชุมชนฐานทรัพยากร / การจัดการที่ดิน

การออกเอกสารสิทธิในบริเวณป่าพรุและการใช้ประโยชน์พื้นที่สาธารณะ
ตำบลแม่รำพึง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อสร้างโรงงานถลุงเหล็ก
(รายงานผลการตรวจสอบฯ ที่ ๒๕๐/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๑)

ประเด็น :

นายทฤษฎี ยะเวส และกลุ่มอนุรักษ์แม่รำพึง ร้องเรียนว่า บริษัท ประจวบพัฒนา ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด และเครือสหวิริยาได้ขออนุญาตก่อสร้างโรงงานถลุงเหล็กในพื้นที่ป่าพรุ หมู่ที่ ๗ ตำบลแม่รำพึง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยอ้างการมีโฉนดที่ดินและ น.ส.๓ ก ซึ่งบริเวณดังกล่าวเป็นป่าพรุที่อุดมสมบูรณ์และมีสัตว์อาศัยอยู่มากมาย รวมเนื้อที่ป่าประมาณ ๑๒,๐๐๐ ไร่ อยู่ในความดูแลของหน่วยจัดการป่าชายเลน กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พื้นที่ดังกล่าวอยู่ใกล้กับแปลงปลูกป่าชายเลนเฉลิมพระเกียรติและอยู่ใกล้แนวเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าคลองแม่รำพึง เป็นป่าที่ราษฎรใช้ประโยชน์ร่วมกันเพราะเป็นแหล่งชับน้ำจากหมู่บ้านรอบตำบลแม่รำพึง และบริษัทอ้างว่ามีเอกสารสิทธิและกำลังไถ่ทำลายอยู่ นอกจากนี้ ชาวบ้านคัดค้านการที่บริษัทขอเช่าที่ดินป่าสาธารณะประโยชน์และทางสาธารณะเป็นเวลา ๕ ปี โดยองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) แม่รำพึงมีมติเห็นชอบแล้ว

ในการนี้ ผู้ร้องขอให้ตรวจสอบเอกสารสิทธิในที่ดินและการใช้ประโยชน์ในที่ดินบริเวณป่าพรุอันเป็นที่สาธารณะ-ประโยชน์ร่วมกันของชุมชน ตรวจสอบการให้เช่าป่าสาธารณะประโยชน์และทางสาธารณะ และตรวจสอบการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment: EIA) ของบริษัท สหวิริยาฯ

ต่อมา ผู้ร้องได้ร้องเรียนเพิ่มเติมว่า มีการทำร้ายร่างกายกลุ่มผู้ร้องระหว่างที่มีการไปคัดค้านมิให้ อบต.แม่รำพึง อนุญาตการถมดินในพื้นที่โครงการโรงถลุงเหล็ก ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมฉบับใหม่

ข้อเท็จจริง :

กสม.ได้พิจารณาตรวจสอบข้อเท็จจริงในพื้นที่และพยานหลักฐานจากเอกสาร การรับฟังข้อมูลจากผู้ร้อง ผู้ถูกร้อง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งจัดการประชุมชี้แจงข้อเท็จจริงจากทุกฝ่าย สรุปได้ว่า

๑. จากการลงพื้นที่ตรวจสอบของ กสม.พบว่า ที่ดินบริเวณพิพาทดังกล่าวมีสภาพเป็นพื้นที่ป่าพรุที่มีคุณค่าในระบบนิเวศ และก่อให้เกิดความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ชุ่มน้ำ ส่วนใหญ่ไม่มีการครอบครองทำประโยชน์มาก่อน และยังมีการใช้ประโยชน์ร่วมกันของคนในท้องถิ่นต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงของสถานีพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ ๘ (ประจวบคีรีขันธ์) ตลอดจนคำชี้แจงของผู้เชี่ยวชาญด้านพื้นที่ชุ่มน้ำหลาย

หน่วยงานว่า พื้นที่ป่าพรุดังกล่าวมีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างมากถึงสมบูรณ์มาก บางพื้นที่ก็มีน้ำท่วมขังตลอดเวลา โดยมีลักษณะพื้นที่ตรงกับคำนิยามของพื้นที่ชุ่มน้ำ ตามอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญในระดับนานาชาติ โดยเฉพาะในการเป็นถิ่นที่อยู่ของนกน้ำ หรืออนุสัญญาแรมซาร์ (Ramsar Convention)

นอกจากนั้น คณะทำงานวิชาการพื้นที่ชุ่มน้ำ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ส.ผ.) ได้ลงพื้นที่และจัดทำข้อมูลการสำรวจ พื้นที่ชุ่มน้ำป่าพรุแม่รำพึง และมีความเห็นว่า พื้นที่พิพาทดังกล่าวสมควรขึ้นทะเบียนเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับชาติ และให้นำเสนอต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

๒. ในประเด็นการออกเอกสารสิทธิทับที่ป่าพรุธรรมชาติ กรมที่ดินได้แต่งตั้ง คณะกรรมการตรวจสอบที่ดินในบริเวณที่พิพาทในช่วงเวลาที่ความขัดแย้งในการดำเนินโครงการของบริษัท สหวิริยาฯทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น และอยู่ในความสนใจของสาธารณชนทั่วประเทศ แต่กระบวนการตรวจสอบข้อเท็จจริงกลับไม่ใช้หลักฐานอื่นๆ นอกเหนือจากเอกสารสารบบความเป็นมาของที่ดิน ไม่สนใจกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ และปกปิดผลการตรวจสอบต่อสาธารณชน ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน ก่อให้เกิดความขัดแย้งและความรุนแรงที่บ้านปลายเพิ่มมากขึ้น ถือเป็นการกระทำที่บกพร่องและละเมิดต่อสิทธิชุมชน

๓. กระบวนการพิจารณาและเห็นชอบรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของบริษัท สหวิริยาฯโดยคณะกรรมการผู้ชำนาญการด้านโครงการอุตสาหกรรมของ ส.ผ.ไม่ได้ใช้ข้อมูลจากฝ่ายต่างๆอย่างครบถ้วนรอบด้าน อีกทั้งไม่ได้ลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงโครงการอย่างละเอียด ทำให้การอนุมัติรายงานดังกล่าวมีความผิดพลาดอันจะนำไปสู่การดำเนินการก่อสร้างโครงการในอนาคต และยิ่งจะก่อให้เกิดความขัดแย้งและความรุนแรงต่างๆในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น จึงถือเป็นการกระทำที่บกพร่องและก่อให้เกิดการละเมิดสิทธิชุมชน ตามรัฐธรรมนูญและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง รวมทั้งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

๔. การที่ อบต.แม่รำพึงอนุญาตให้เข้าป่าเข้าสาธารณประโยชน์ และทางสาธารณประโยชน์เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.๒๕๔๗ และการอนุมัติการถมดินให้กับบริษัท สหวิริยาฯ โดยไม่รับฟังการคัดค้านและข้อทักท้วงของหน่วยงานต่างๆรวมทั้งผู้ร้อง การกระทำดังกล่าวจึงก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมและเป็นการละเมิดสิทธิชุมชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๖ มาตรา ๕๖ มาตรา ๕๘ และมาตรา ๕๙ ที่บังคับใช้อยู่ในขณะนั้น และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๖ มาตรา ๖๗ รวมทั้งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

นอกจากนั้น กระบวนการพิจารณาและแก้ไขปัญหาต่างๆของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมีความล่าช้า ทำให้ความขัดแย้งในชุมชนขยายตัวรุนแรง และการไม่มีมาตรการที่มีประสิทธิภาพเพียงพอเมื่อเกิดสถานการณ์เผชิญหน้า

กสม.ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า พื้นที่ที่พิพาทเป็นป่าพรุธรรมชาติที่มีคุณค่าที่ชุมชนตำบลแม่รำพึงและตำบลอื่น ได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันมายาวนาน กระบวนการออกเอกสารสิทธิและการตรวจสอบการออกเอกสารสิทธิของกรมที่ดินมีการละเมิดสิทธิชุมชน การพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของบริษัท สหวิริยาฯ โดยคณะกรรมการผู้ชำนาญการด้านโครงการอุตสาหกรรมของ ส.ผ.มีความบกพร่อง และการที่ อบต.แม่รำพึงอนุญาตให้เช่าป่าช้าสาธารณะ ทางสาธารณะ จนถึงการอนุมัติถมดินของ อบต.แม่รำพึงเป็นการกระทำที่ผิดขั้นตอนกฎหมายและไม่ชอบธรรม จึงได้มีมาตรการการแก้ไขปัญหาต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและมีข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

มาตรการการแก้ไขปัญหา :

๑. ให้กรมที่ดินทบทวนรายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงการออกเอกสารสิทธิโดยใช้หลักฐานภาพถ่ายทางอากาศเปรียบเทียบอย่างน้อย ๓ ช่วงเวลา ตลอดจนการลงพื้นที่ตรวจสอบสภาพของการใช้ประโยชน์และหลักฐานอื่นๆ โดยให้ชุมชนและผู้คัดค้านมีส่วนร่วม ทั้งนี้ ให้ดำเนินการเพิกถอนเอกสารสิทธิที่ออกทับซ้อนบนป่าพรุธรรมชาติให้แล้วเสร็จภายใน ๔๕ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๒. ให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเร่งรัดพิจารณาการประกาศเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำระดับชาติและระดับนานาชาติตามข้อเสนอของคณะทำงานวิชาการพื้นที่ชุ่มน้ำของ ส.ผ. เพื่อเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา ทั้งนี้ ภายใน ๓๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๓. ให้คณะกรรมการผู้ชำนาญการด้านโครงการอุตสาหกรรม ส.ผ. ชะลอการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ดังกล่าวไว้ก่อน จนกว่าจะมีมติของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ในข้อ ๒ และต้องมีการตรวจสอบพื้นที่จริงทั้งโครงการ รวมทั้งรับฟังข้อเท็จจริงจากประชาชนผู้คัดค้านก่อนการพิจารณาโดยให้มีผู้แทนจากคณะทำงานวิชาการพื้นที่ชุ่มน้ำ (ส.ผ.) ร่วมเป็นคณะกรรมการผู้ชำนาญการในการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

๔. ให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดำเนินการตรวจสอบการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ของบริษัทที่ปรึกษาฉบับแรกที่มีการถอนเรื่องออกไป หากพบว่ามีผลผิดพลาดในข้อเท็จจริงที่เป็นสาระสำคัญ ให้ดำเนินการลงโทษบริษัทที่ปรึกษาดังกล่าวอย่างเด็ดขาดเพื่อเป็นบรรทัดฐานต่อไป ภายในเวลา ๓๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๕. ให้บริษัท สหวิริยาฯ ยุติการดำเนินการใดๆในพื้นที่ก่อสร้างโครงการและบริเวณโดยรอบในทันทีที่ได้รับรายงานฉบับนี้ จนกว่ากระบวนการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมจะแล้วเสร็จ

๖. ให้ อบต.แม่รำพึงเพิกถอนใบอนุญาตถมดินโดยทันทีที่ได้รับรายงานฉบับนี้ และชะลอการอนุมัติการดำเนินการใดๆในพื้นที่ จนกว่าการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมจะแล้วเสร็จ

๗. ให้ฝ่ายปกครอง และทหาร ดำรงในหน้าที่กำหนดมาตรการที่เข้มงวดในการตรวจค้นอาวุธ และการป้องกันมิให้มีการใช้ความรุนแรง เมื่อมีการเผชิญหน้าใดๆ และดำเนินคดีผู้กระทำความรุนแรง โดยทันที เพื่อป้องกันไม่ให้ความขัดแย้งบานปลายไปสู่ความรุนแรง

๘. ให้จังหวัดประจวบคีรีขันธ์สอบสวนข้อเท็จจริง กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐ และเจ้าหน้าที่ตำรวจ จำนวนมากอยู่ในเหตุการณ์ก่อนมีการทำร้ายร่างกาย และพบเห็นการถืออาวุธจำนวนมาก ในกรณีวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๐ ทั้งนี้ ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย :

๑. ให้รัฐบาลเร่งรัดการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อม ตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๒. ให้รัฐบาลแก้ไขระเบียบการพิจารณาพิจารณาและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนให้สอดคล้อง กับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๓. ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก้ไขพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษา คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ ในหมวดว่าด้วยการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ครอบคลุมโครงการและการดำเนินการใดๆ ที่มีผลกระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม โดยให้ชุมชน มีส่วนร่วมในการดำเนินการอย่างแท้จริง ตลอดจนทบทวนอำนาจหน้าที่และองค์ประกอบของคณะกรรมการ ผู้ชำนาญการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คณะกรรมการผู้ชำนาญการด้านโครงการอุตสาหกรรม ต้องให้มี ผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมร่วมเป็นคณะทำงานด้วย

๔. กรมที่ดินควรใช้กรณีนี้เป็นกรณีตัวอย่างในการตรวจสอบเอกสารสิทธิที่เป็นกรณีพิพาทของชุมชน โดยใช้กระบวนการตรวจสอบอื่นๆ นอกเหนือจากการตรวจสอบตามสารบบเอกสาร รวมทั้งให้มีกระบวนการ มีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้การตรวจสอบมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว เป็นธรรม และเป็นที่ยอมรับ ของทุกฝ่าย

๕. รัฐควรจัดตั้งกลไกการรับเรื่องราวร้องทุกข์ที่มีประสิทธิภาพ และดำเนินการแก้ไขปัญหาความ ขัดแย้งที่เกิดจากการดำเนินโครงการพัฒนา หรือการดำเนินการใดๆ อย่างรวดเร็ว เพื่อไม่ให้ความขัดแย้ง บานปลายไปสู่ความรุนแรง

โครงการก่อสร้างทำเทียมเรือน้ำลึกและเชื่อมกันคลื่นกันทราย

บริเวณห้วยเขาแดง อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

(รายงานผลการตรวจสอบฯ ที่ ๒๔๙/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๑)

ประเด็น :

นายนิทัศน์ แก้วศรี ประธานสมัชชาพันธมิตรประมงทะเลสาบสงขลาร้องเรียนว่า การก่อสร้างทำเทียมเรือน้ำลึกซึ่งตั้งอยู่ที่บริเวณห้วยเขาแดง อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา กีดขวางการไหลเวียนของน้ำจากอ่าวไทยและทะเลสาบ ส่งผลกระทบต่อสัตว์น้ำ และวิถีชีวิตชุมชนประมงรอบทะเลสาบ และการสร้างเชื่อมกันคลื่นกันทราย ทำให้เกิดการกัดเซาะชายฝั่งอย่างรุนแรง โดยผู้ร้องขอให้หยุดการขยายทำเทียมเรือ น้ำลึก แนวกันคลื่นกันทราย โดยให้รื้อการถมหินออกทั้งหมด และขอให้เปลี่ยนแปลงถนนที่เข้าสู่ทำเทียมเรือน้ำลึก จากที่เป็นคอนกรีตทึบให้เป็นสะพานเพื่อให้น้ำไหลผ่านได้สะดวก

ข้อเท็จจริง :

กสม.ได้ลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงจากชุมชนประมงรอบทะเลสาบสงขลา ผู้ร้อง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บริษัท ปตท.จำกัด (มหาชน) ตลอดจนความเห็นของนักวิชาการ

สรุปได้ว่า :

๑. ทำเทียมเรือน้ำลึกสงขลา เริ่มก่อสร้างตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๒๘ เพื่อเป็นจุดรับส่งสินค้าทางทะเล โดยมีทำเทียมเรือ ๘ ทำเทียมเรือ เป็นเรือขนาด ๙๐๐-๑,๒๐๐ เคทเทตัน กินน้ำลึกไม่เกิน ๘ เมตร และในปี พ.ศ.๒๕๔๖ ได้มีการก่อสร้างเชื่อมหินเป็นแนวกันคลื่นกันทรายยื่นออกไปในทะเล มีความยาว ๔๕๐ เมตร ทำให้สภาพปากทะเลสาบสงขลาแคบลงไปจากความกว้าง ๓ ส่วน เหลือเพียง ๑ ส่วน ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของทะเลสาบ วิถีชีวิตของชาวบ้าน ทั้งในแง่เศรษฐกิจและสังคม กล่าวคือ

ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ทะเลสาบสงขลาเป็นทะเลสาบที่มีทางเปิดติดต่ออ่าวไทย โดยมี ๒ เส้นทางหลัก คือ ที่ปากกระวะ อำเภอกระโนน และที่ปากทะเลสาบสงขลา น้ำในทะเลสาบจึงมี

ลักษณะ ๓ น้ำ คือ น้ำจืด น้ำกร่อย และน้ำเค็ม อันนำมาซึ่งความอุดมสมบูรณ์ของสัตว์น้ำ หลังจากการสร้างเขื่อนเพื่อกั้นไม่ให้ น้ำเค็มเข้าทางปากกระแจะส่งผลให้สัตว์น้ำที่เคยอุดมสมบูรณ์ลดน้อยลง จึงเหลือเส้นทางที่น้ำสัตว์น้ำว่ายอ่อนจากทะเลอ่าวไทยเข้าสู่ทะเลสาบสงขลา เพียงเส้นทางเดียว คือ ที่ปากทะเลสาบสงขลา เมื่อมีการสร้างท่าเทียบเรือน้ำลึกเมื่อ พ.ศ.๒๕๒๘ จึงเท่ากับเป็นการตัดเส้นทางเข้า-ออกของน้ำ สัตว์น้ำ ทำให้ความอุดมสมบูรณ์ของสัตว์น้ำในทะเลสาบที่น้อยอยู่แล้วลดลงไปอีก อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อกรไหลเวียนของน้ำในทะเลสาบ และก่อให้เกิดปัญหาน้ำเสีย การตื้นเขินของทะเลสาบ ชะยะ น้ำท่วม นอกจากนี้ยังทำให้เกิดการกัดเซาะชายฝั่งอย่างรุนแรง เช่น ธรรมสถานหาดทรายแก้ว ซึ่งอยู่ทางทิศเหนือของท่าเทียบเรือน้ำลึก เดิมมีเนื้อที่ ๘๐ ไร่ ถูกกัดเซาะจนกระทั่งปัจจุบันเหลือเนื้อที่ไม่ถึง ๒ ไร่

ผลกระทบต่อวิถีชีวิต

นับตั้งแต่ปี ๒๕๓๒ เป็นต้นมา การประกอบอาชีพประมงของชาวบ้านลดลงเนื่องจากหาปลายากขึ้น จนถึงปี พ.ศ.๒๕๔๖ มีชาวประมงเหลือเพียงร้อยละ ๓๐ และต้องไปหาปลาในทะเลที่ไกลกว่าเดิม ทำให้ครอบครัวชาวประมงต้องเปลี่ยนอาชีพไปรับจ้างและเป็นแรงงานในเมือง

นอกจากนี้ การขยายท่าเทียบเรือของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.) ทำให้น้ำขุ่นจากการขุดดิน เกิดผลกระทบต่อปลาในกระชังของชาวบ้าน หมู่ ๑ ประมาณ ๒๐๐ กระชัง

๒. ในการสัมมนา เรื่อง “ผลกระทบจากการก่อสร้างเขื่อนกั้นคลื่นและท่าเทียบเรือน้ำลึก” เมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙ ที่โรงแรมสมิหลาบีช จังหวัดสงขลา นักวิชาการแสดงความคิดเห็นว่า การก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างในทะเลเป็นการกระทำที่ขาดองค์ความรู้ในการดูแลฟื้นฟูชายฝั่ง รวมถึงขาดความเข้าใจในกฎเกณฑ์ธรรมชาติ คลื่น และลมเป็นตัวสร้างชายหาดไม่ใช่ทำลาย และรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๓๕ ไม่มีมาตรฐานทางวิชาการ แต่เป็นการสร้างความชอบธรรมให้โครงการของรัฐ จึงไม่สามารถตรวจสอบ หรือเป็นมาตรการบังคับให้โครงการเหล่านั้นดูแลผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม กรณีท่าเทียบเรือน้ำลึกสงขลาไม่มีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เพราะก่อสร้างในปี พ.ศ.๒๕๒๘ ซึ่งขณะนั้น ยังไม่มีพระราชบัญญัติส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๓๕ บังคับใช้

๓. โครงการก่อสร้างท่าเทียบเรือน้ำลึก จังหวัดสงขลา ได้ให้ความสำคัญเฉพาะด้านเศรษฐกิจ โดยศึกษาเพื่อลดปัญหาการตกตะกอนในร่องน้ำเดินเรือ ความสะดวกในการเข้าเทียบท่าของเรือสินค้าตลอดปี โดยมีได้คำนึงถึงผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศโดยรวม ซึ่งส่งผลต่อความอุดมสมบูรณ์ของสัตว์น้ำ

ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาถึงผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศของทะเลสาบสงขลา ทั้ง ๓ ตอน (ทะเลสาบสงขลาตอนล่าง ทะเลหลวง ทะเลน้อย) เพื่อให้มีการฟื้นฟู และเยียวยา

๔. คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๔๓ ว่า การดำเนินการโครงการใดๆ ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ชุ่มน้ำในบัญชีระดับชาติและระดับนานาชาติจะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (ทะเลสาบสงขลาอยู่ในบัญชีระดับนานาชาติ) แต่การก่อสร้างเขื่อนกันคลื่นกันทรายความยาว ๔๕๐ เมตร และรอบบังคับกระแสน้ำความยาว ๑๕๐ เมตร บริเวณหัวเขาแดง อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา โดยรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มิได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการผู้ชำนาญการ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

ดังนั้น การก่อสร้างเขื่อนกันคลื่นกันทรายและรอบบังคับกระแสน้ำจึงเป็นการดำเนินโครงการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

๕. นอกจากนี้ จากผลการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกรมขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีพบว่า มีการกัดเซาะชายฝั่งด้านทิศเหนือบริเวณหาดทรายแก้ว โดยปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งในบริเวณดังกล่าวมาจากเขื่อนกันทรายด้านตะวันออกของร่องน้ำทะเลสาบสงขลา และการขุดลอกบำรุงรักษาร่องน้ำ ซึ่งได้เสนอแนะให้ทำการก่อสร้างรอดักทรายยื่นออกไปในทะเล และนำทรายจากการขุดร่องน้ำมาถมบริเวณชายทะเลด้านเหนือ เพื่อแก้ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง โดยเสนอให้ใช้เรือลำเลียงขนทรายข้ามร่องน้ำไปทิ้ง

ดังนั้น ย่อมแสดงให้เห็นว่า กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีรับรู้ถึงผลกระทบจากการก่อสร้างเขื่อนกันคลื่นกันทราย และรอบบังคับกระแสน้ำดังกล่าวเป็นอย่างดี แต่จนปัจจุบัน กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวียังไม่ได้แสดงความรับผิดชอบ และแก้ไขปัญหาดังกล่าวแต่อย่างใด

มาตรการการแก้ไข้ปัญหา :

๑. ให้รัฐบาลตั้งคณะทำงานเพื่อประเมินผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศของทะเลสาบสงขลา เพื่อกำหนดมาตรการในการฟื้นฟูให้กลับคืนสู่สภาพเดิม ทั้งนี้ ให้เริ่มดำเนินการภายใน ๖๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๒. ให้กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี รื้อเชื่อมกันคลื่นกันทราย และรอบังคับกระแสน้ำ ทั้งนี้ ให้เริ่มดำเนินการภายใน ๙๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๓. ให้กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีฟื้นฟูชายหาดบริเวณหาดทรายแก้วและข้างเคียงที่ถูกกัดเซาะที่เกิดจากเชื่อมกันคลื่นกันทราย และรอบังคับกระแสน้ำให้กลับคืนสู่สภาพเดิม (โดยอาศัยภาพถ่ายทางอากาศก่อนการก่อสร้างเชื่อมกันคลื่นกันทราย และรอบังคับกระแสน้ำ) หรือให้ชดเชยค่าเสียหายตามราคาที่ดินในท้องตลาด ทั้งนี้ ให้เริ่มดำเนินการภายใน ๙๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

การนำที่ดินที่สมาชิกสหกรณ์การเช่าที่ดินคลองโยง
ควรมีกรรมสิทธิ์ตามระบบเช่าซื้อไปให้เกษตรกรเช่า

(รายงานผลการตรวจสอบฯ ที่ ๔๓๓/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๑)

ประเด็น :

นายบุญลือ เจริญมี ประธานสหกรณ์เช่าที่ดินคลองโยงและพวก ซึ่งอาศัยอยู่หมู่ที่ ๘ ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ร้องเรียนว่า บรรพบุรุษของผู้ร้องได้บุกเบิกครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินต่อเนื่องมา ๒-๓ ชั่วอายุคน จนกระทั่งมีการขุดคลองมหาสวัสดิ์ และคลองชัยคันธุ์หรือคลองเจ๊ก พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้จับจองที่ดิน ที่นา บริเวณดังกล่าวเพื่อพระราชทานแก่พระเจ้าลูกยาเธอและพระเจ้าลูกเธอ จึงทำให้ชาวนาที่เคยบุกเบิกจับจองที่ดินมาก่อนกลายเป็นผู้เช่ามา เนื้อที่ ๑,๘๐๐ ไร่ มีการออกโฉนดให้แก่เจ้าจอมมารดาชุม ในปี ๒๔๖๐ และต่อมาได้ตกทอดมาสู่สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพและราชสกุลดิศกุล จนถึงนางประไพพิศ เกตุรายนาค เมื่อนางประไพพิศเสียชีวิต นายบุญชิต เกตุรายนาค เป็นผู้จัดการมรดก

การเช่าที่นาแปลงดังกล่าวได้ดำเนินการเก็บค่าเช่าโดยนายกองนาไร่ละ ๗ ถึง นายบุญชิตฯ ได้ให้สหกรณ์จังหวัดนครปฐมมาพบชาวบ้าน เพื่อให้ชาวบ้านรวมตัวกันไปร้องขอให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ซื้อที่ดินแปลงนี้ เพื่อดำเนินการจัดสหกรณ์เช่าซื้อที่ดินต่อไป ซึ่งกรมส่งเสริมสหกรณ์ได้จัดซื้อที่ดินดังกล่าวมาในราคา ๔,๕๐๗,๕๐๐ บาท

เมื่อปี ๒๕๑๙ ได้มีการจัดตั้งสหกรณ์ขึ้นอย่างไม่เป็นทางการ โดยให้ผู้เช่าเดิมมีสิทธิในการเช่าซื้อที่ดินแปลงละ ๒๐ ไร่ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๓ จึงได้มีการจัดตั้งสหกรณ์การเช่าที่ดินคลองโยง จำกัด เข้าทำประโยชน์ จำนวน ๗๔ ครอบครัวย โดยเก็บค่าเช่า ปีละ ๑๒๖ บาทต่อไร่ เพื่อสะสมรอการโอนกรรมสิทธิ์ตามระบบเช่าซื้อต่อไป ทั้งนี้ สมาชิกสหกรณ์ฯ ได้รับรวบรวมเงินส่งให้กระทรวงการคลังแล้ว ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๓๓ จำนวน ๒,๔๐๙,๖๒๕.๔๐ บาท

ต่อมา คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๔ เรื่องการพิจารณาโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินราชพัสดุ

ให้แก่สหกรณ์นิคมบ้านสร้างพัฒนา จำกัด ซึ่งระบุแนวทางปฏิบัติว่า ที่ดินราชพัสดุสมควรที่จะรักษาไว้ให้เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินตลอดไป ไม่ควรโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินราชพัสดุให้แก่สหกรณ์นิคมหรือองค์กรอื่นได้อีก หากสหกรณ์นิคมหรือองค์กรใดมีความต้องการขอใช้ประโยชน์ที่ดินราชพัสดุ ก็ให้ใช้วิธีจัดทำสัญญาเช่าที่ดินจากกระทรวงการคลังแทน

ดังนั้น กรมส่งเสริมสหกรณ์จึงส่งมอบที่ดินแปลงนี้คืนให้แก่กรมธนารักษ์ เมื่อปี ๒๕๔๙ และได้มีหนังสือแจ้งให้สหกรณ์ทราบ เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๐ โดยไม่ได้ชี้แจงรายละเอียดให้ชาวบ้านรับทราบแต่อย่างใด ทำให้ชาวบ้านเสียสิทธิในการเช่าซื้อที่ดินตามเดิม

ต่อมา สำนักงานธนารักษ์พื้นที่นครปฐมได้แจ้งว่า สมาชิกต้องจ่ายค่าเช่าที่ดินให้แก่กรมธนารักษ์ จากเดิมที่จ่ายให้แก่สหกรณ์การเช่าที่ดินคลองโยง โดยได้มีการคิดค่ารังวัด ค่าประกันที่ดิน ค่าธรรมเนียม ค่าเช่าในอัตราที่สูงมาก จากเดิมประมาณ ๓,๐๐๐-๔,๐๐๐ บาท ต่อ ๑ แปลง ประมาณ ๒๐ ไร่ (ค่าเช่าทั้งที่อยู่อาศัยและที่นาเดิมไร่ละ ๑๘๐ บาท) โดยเสียค่าเช่าทั้งที่อยู่อาศัย และที่นาแปลงละ ๒๐ ไร่ ราวปีละประมาณ ๔๐,๐๐๐-๕๐,๐๐๐ บาท ในปีแรกเข้ากำหนดจ่ายภายในวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๑ โดยไม่แจ้งรายละเอียดให้กับสมาชิกทราบล่วงหน้า ทำให้ไม่ได้เตรียมเงินมาชำระ เป็นการสร้างความทุกข์และความเดือดร้อนให้แก่เกษตรกร เนื่องจากการเปิดโอกาสให้มีการขายสิทธิได้ ทำให้พื้นที่การเกษตรกำลังจะเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์อย่างรวดเร็ว

นอกจากนี้ การเปิดให้เช่าเป็นรายบุคคลไม่ผ่านการดำเนินการโดยสหกรณ์ เป็นการทำลายความเข้มแข็งและอำนาจต่อรองของเกษตรกรรายย่อย และไม่ปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่ต้องการส่งเสริมระบบสหกรณ์

ในการนี้ ผู้ร้องมีความประสงค์จะขอให้กรมธนารักษ์คืนที่ดินให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปดำเนินการสหกรณ์เช่าซื้อที่ดิน เพื่อให้ผู้ร้องมีกรรมสิทธิ์ที่ดินตามเจตนารมณ์ของการซื้อที่ดินตั้งแต่แรกเริ่ม

ข้อเท็จจริง :

กสม. ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงจากผู้ร้อง กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมธนารักษ์ และหลักฐานเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า

๑. บรรพบุรุษของกลุ่มผู้ร้องได้จับจองที่ดินบริเวณดังกล่าวมานาน แต่มีปัญหาว่าไม่มีเอกสารสิทธิที่ดิน เป็นเพียงผู้เช่ามาต่อเนื่องมายาวนาน จากหลักฐานเอกสารของทั้งสองหน่วยงานได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า วัตถุประสงค์ของการดำเนินการซื้อที่ดินดังกล่าวเป็นไปเพื่อให้เกษตรกรมีที่ดินทำกินและมีโอกาสได้กรรมสิทธิ์ที่ดินเป็นของตนเอง ตามวิธีการสหกรณ์ ซึ่งได้ดำเนินการมาจนถึงขั้นตอนสุดท้าย คือ การขออนุมัติคณะรัฐมนตรี

๒. กรมส่งเสริมสหกรณ์แจ้งว่า ไม่พบเอกสารหลักฐานที่จะนำมาเสนอขอยกเว้นมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๔ ได้ ซึ่ง กสม.เห็นว่า ข้ออ้างดังกล่าวยังมีข้อเหตุผลที่มีน้ำหนักเพียงพอ และไม่มีการชี้แจงปัญหาและปรึกษาสมาชิกสหกรณ์คลองโยงและขาดแนวทางที่จะปกป้องผลประโยชน์ของราษฎร ดังปรากฏว่าในภายหลังมีการตรวจสอบพบเอกสารแสดงเหตุผลจำเป็นหรือข้อผูกพันที่จะต้องโอนกรรมสิทธิ์ที่ราชพัสดุให้กับสหกรณ์จำนวนหลายฉบับ ที่สามารถใช้เป็นเหตุผลเสนอขอยกเว้นมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวได้

๓. กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้มีหนังสือถึงกรมธนารักษ์เพื่อให้พิจารณากำหนดราคาเช่าซื้อที่ดิน เมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๓๔ แต่กรมธนารักษ์ดำเนินการล่าช้า โดยอ้างว่า เมื่อปี ๒๕๓๕ เกิดเหตุไฟไหม้ทำให้เอกสารบางส่วนได้รับความเสียหาย รวมระยะเวลาที่กรมธนารักษ์พิจารณาดำเนินการเป็นเวลาถึง ๙ ปี (๒๕๓๕-๒๕๔๔) จนกระทั่งมีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๔ และแทนที่กรมธนารักษ์จะตรวจสอบพยานเอกสารต่างๆ เพื่อนำมา

อธิบายนัยว่ามติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวให้กับสหกรณ์คลองโยง แต่กลับปล่อยให้มีการตีความและปฏิบัติต่อมาว่าไม่สามารถดำเนินการเช่าซื้อที่ดินให้กับสหกรณ์การเช่าที่ดินคลองโยงได้

นอกจากนั้น กรมธนารักษ์ยังเร่งรัดให้ราษฎรเช่าที่ดินรายบุคคลและในอัตราที่สูงจากเดิมมาก ในขณะที่ยังมีข้อพิพาท และเรื่องอยู่ระหว่างการตรวจสอบและดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยหน่วยงานและองค์กรต่างๆ

อนึ่ง มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๔ ซึ่งระบุว่า “ไม่ควรโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินราชพัสดุให้แก่สหกรณ์นิคมหรือองค์กรอื่นใดอีก หากสหกรณ์ นิคม หรือองค์กรใดมีความต้องการขอเช่าใช้ประโยชน์ในที่ดินราชพัสดุ ก็ให้ใช้วิธีจัดทำสัญญาเช่าที่ดินจากกระทรวงการคลังแทน” ทั้งนี้ การจำกัดให้เช่าที่ราชพัสดุอย่างเดียวโดยไม่มีข้อยกเว้นนั้น อาจจะกระทบต่อองค์กรอื่นๆ ที่สมควรจะได้รับสิทธิในที่ดิน

ความเห็นของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ :

๑. การดำเนินงานของกรมส่งเสริมสหกรณ์แสดงให้เห็นว่า ไม่ปกป้องผลประโยชน์ของราษฎรตามเจตนารมณ์และวัตถุประสงค์ของการจัดซื้อที่ดินและข้อตกลงร่วมกันของสมาชิกสหกรณ์ที่มีมาแต่เดิมเท่าที่ควร ในขณะที่การปฏิบัติหน้าที่ และการดำเนินงานที่ล่าช้าของกรมธนารักษ์ทำให้กลุ่มผู้ร้องเสียสิทธิที่ควรจะได้เช่าซื้อที่ดินแปลงดังกล่าวจากกรมธนารักษ์ซึ่งเป็นการละเมิดสิทธิและเป็นการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมกับกลุ่มผู้ร้อง

๒. การที่กรมธนารักษ์เร่งรัดให้ราษฎรเช่าที่ดินตามกระบวนการของกรมธนารักษ์ โดยการเช่าเป็นรายบุคคลเป็นการไม่ตระหนักถึงข้อเท็จจริงและข้อร้องเรียน ซึ่งเป็นการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมกลุ่มผู้ร้อง ทั้งยังสร้างความอ่อนแอให้กับระบบสหกรณ์เช่าที่ดินคลองโยง ซึ่งเป็นการดำเนินการที่ไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ส่วนที่ ๗ แนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ มาตรา ๘๔ รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ (๑๐) ส่งเสริม สนับสนุน และคุ้มครองระบบสหกรณ์ให้เป็นอิสระและการรวมกลุ่มการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ ตลอดจนการรวมกลุ่มของประชาชน เพื่อดำเนินกิจการด้านเศรษฐกิจ และละเมิดสิทธิในทรัพย์สินของผู้ร้อง

มาตรการการแก้ไขปัญหา :

๑. ให้รัฐบาลยกเลิกมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๔ เพื่อเปิดโอกาสให้ดำเนินการจัดสรรที่ดินแปลงดังกล่าวให้สหกรณ์เช่าที่ดินคลองโยงได้เช่าซื้อและให้สมาชิกสหกรณ์ได้เช่าซื้อที่ดินจากสหกรณ์ต่อไป เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการซื้อที่ดินดังกล่าว โดยให้เกษตรกรรมที่ดินทำกิน และมีโอกาสได้กรรมสิทธิ์ที่ดินเป็นของตนเองตามวิธีการสหกรณ์ ทั้งนี้ ภายใน ๔๕ วัน นับแต่ได้รับรายงานนี้

๒. กรมธนารักษ์ต้องยุติการดำเนินการเร่งรัดจัดเก็บค่าเช่า และพิจารณาค่าเช่าตามอัตราใหม่ที่เก็บไปแล้วบางรายกลับเข้าสู่ระบบสหกรณ์เดิมต่อไป

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย :

ให้รัฐบาลทบทวนนโยบายเร่งรัดการเรียกคืนที่ราชพัสดุเพื่อนำมาจัดสรรให้เช่าไว้ก่อน เนื่องจากปัจจุบัน พบว่า การคืนที่ดินดังกล่าวของหน่วยราชการมักจะเป็นที่ดินที่มีข้อพิพาทกับราษฎร เกษตรกรคนยากจนจำนวนมากในหลายพื้นที่ ทั้งนี้ ต้องเร่งดำเนินการพิสูจน์สิทธิการถือครองที่ดินให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว และด้วยความยุติธรรม และถ้าจะส่งคืนที่ราชพัสดุตามนโยบายดังกล่าวต้องเป็นที่ดินที่ไม่มีข้อพิพาทกับราษฎร

**กองทัพเรือขอออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงทับที่อยู่อาศัยและที่ทำกินของราษฎร
กิ่งอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด**

(รายงานผลการตรวจสอบฯ ที่ ๕๕๗/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๐)

ประเด็น :

นายโสภณ จันเดิมและราษฎรกิ่งอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ร้องเรียนว่าผู้ร้องเป็นราษฎรที่อยู่อาศัยอยู่บนเกาะช้าง สืบต่อมาจากบรรพบุรุษนานกว่า ๑๐๐ ปีแล้ว โดยได้เสียภาษีบำรุงท้องที่ (ภบท.๕) ต่อเนื่องมาทุกปี ต่อมาเมื่อพ.ศ.๒๔๙๘ ทางราชการได้แจ้งให้ราษฎรไปแจ้งการครอบครองที่ดินเพื่อดำเนินการออกเอกสารสิทธิการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) แต่เนื่องจากการแจ้งข่าวเป็นไปอย่างไม่ทั่วถึง เพราะการเดินทางไม่สะดวก จึงทำให้ราษฎรหลายรายไม่ได้แจ้งการครอบครองตามที่ทางราชการกำหนด

ในปี พ.ศ.๒๕๑๐ คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้กองทัพเรือเข้าใช้พื้นที่บนเกาะช้างบางส่วน เพื่อประโยชน์ในราชการทหาร โดยไม่ได้ทำการสำรวจว่าพื้นที่ดังกล่าวมีราษฎรครอบครองทำประโยชน์อยู่ก่อนหรือไม่

เมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๘ กองทัพเรือได้เข้ามาทำการรังวัดที่ดินบนเกาะช้างแต่ถูกราษฎรคัดค้านไม่ยอมให้รังวัดที่ดิน จึงได้ส่งพลเรือตรีสินศักดิ์ ศรีพิพัฒน์ เป็นผู้แทนเข้าร่วมประชุมกับราษฎรและขอให้ราษฎรอย่าคัดค้านการรังวัด โดยแจ้งว่าจะพิสูจน์สิทธิให้หลังการรังวัดแล้ว แต่ก็ไม่มีการดำเนินการใดๆ นอกจากนี้ ในปีพ.ศ.๒๕๔๑-๒๕๔๒ กองทัพเรือยังได้แจ้งความดำเนินคดีกับราษฎรจำนวน ๑๔ ราย ในข้อหาบุกรุกที่ราชพัสดุ ทำให้ราษฎรเดือดร้อนเป็นจำนวนมาก ต่อมาเมื่อปี พ.ศ.๒๕๔๖ ศาลชั้นต้นได้มีคำพิพากษายกฟ้อง ๑๑ ราย เนื่องจากพิจารณาแล้วว่าราษฎรไม่มีเจตนาบุกรุก การกระทำดังกล่าวแสดงว่ากองทัพเรือไม่ดำเนินการตามข้อตกลงที่ได้ไว้กับราษฎร

ในปี ๒๕๔๗ รัฐบาลได้แต่งตั้งคณะทำงานแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ ซึ่งมีพลเอกสุรินทร์ พิกุลทอง เป็นประธานคณะกรรมการฯ ได้เรียกประชุมราษฎรและชี้แจงว่าจะเข้ามาดำเนินการพิสูจน์สิทธิแยกพื้นที่ของชาวบ้านกับของทางราชการให้ชัดเจน แต่กองทัพเรือไม่ยอมรับการดำเนินการดังกล่าว

ต่อมา นางสาวสมหมาย จันเดิมได้ร้องเรียนเพิ่มเติมว่า ที่ดินที่เคยอยู่มา ๕๐ กว่าปี ซึ่งเดิมเป็นที่ดินของบรรพบุรุษส่วนหนึ่งนางสมหมายฯได้ทำเป็นสนามฟุตบอล เพื่อให้คนในชุมชนได้เล่นกีฬาร่วมกัน ต่อมา กองทัพเรือได้ขอใช้เป็นลานจอดเฮลิคอปเตอร์ในการประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจรที่เกาะช้าง แต่ปรากฏว่าไม่ได้มีการประชุม และกองทัพเรือก็ได้คืนที่ดินดังกล่าวให้ ทำให้ผู้ร้องไม่สามารถดำเนินการใดๆในพื้นที่ได้ เช่น ปลูกบ้าน หรือตัดต้นไม้

ในการนี้ ผู้ร้องมีความประสงค์ให้ กสม.เข้าร่วมในกระบวนการพิสูจน์สิทธิในที่ดินของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ เนื่องจากเกรงว่าจะไม่ได้รับความเป็นธรรมจากขั้นตอนการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งไม่ได้ให้ราษฎรเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน รวมทั้ง ขอให้เจรจากับกองทัพเรือเพื่อให้แก้ไขแนวเขต น.ส.ล. ไม่ให้ทับที่ดินของราษฎรและขอให้กองทัพเรือยอมรับการดำเนินการแก้ไขปัญหาของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ

ข้อเท็จจริง :

กสม.ได้ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงในพื้นที่ ตรวจสอบพยานหลักฐาน และเข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า

๑. ที่ดินที่พิพาทเป็นที่ราชพัสดุหรือไม่

จากการตรวจสอบพบว่า ผู้ร้องได้ครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินพิพาทมาเป็นเวลาช้านานแล้ว โดยมีหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) การเสียภาษีบำรุงท้องที่ (ภบท.๕) และการทำประโยชน์ที่เป็นที่อยู่อาศัยและที่ทำกิน ในขณะที่กองทัพเรือมาขอสงวนหวงห้าม ในปี พ.ศ.๒๕๑๐ หลังจากการออก ส.ค.๑ ประมาณ ๑๒ ปี อีกทั้งมีข้อโต้แย้งจากกรมพัฒนาที่ดินว่า พื้นที่ที่สงวนหวงห้ามนั้นเป็นพื้นที่ที่ต้องกันออกจากพื้นที่ป่าไม้ถาวรตามการสำรวจของกรมพัฒนาที่ดิน เมื่อปี พ.ศ.๒๕๐๗ ที่ได้เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเสียก่อน ซึ่งกองทัพเรือจะอ้างแผนที่แนบท้ายมติคณะรัฐมนตรีเมื่อปี ๒๕๑๐ นั้น เป็นการไม่ชอบ ประกอบกับที่ประชุมใหญ่คณะกรรมการกฤษฎีกาเคยตีความไว้ว่า **“ที่ดินที่สงวนหวงห้าม ไว้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ หากทางราชการยังไม่ได้ใช้ประโยชน์ก็ยังไม่ถือว่าเป็นที่ราชพัสดุ”** ซึ่งกองทัพเรือก็ไม่ได้แสดงให้เห็นชัดเจนว่าได้ใช้ประโยชน์ในพื้นที่พิพาทดังกล่าวอย่างไร เพียงแต่อ้างลอยๆว่าได้ใช้ฝึกยุทธวิธีฝึกหาข่าว เป็นต้น แต่ก็เป็นที่ทราบกันดีว่าชุมชนเกาะช้างนั้นเป็นชุมชนเก่าแก่ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ เคยเสด็จประพาส ดังนั้น หากกองทัพเรืออ้างว่าได้ใช้ประโยชน์เต็มทั้งแปลง ก็หมายความว่า กองทัพเรือได้ใช้ที่อยู่อาศัยของราษฎรเป็นพื้นที่ฝึก หรือใช้ประโยชน์ในกิจการของกองทัพเรือด้วย ซึ่งไม่ตรงกับข้อเท็จจริงที่ราษฎรยืนยันว่าไม่เคยเห็นการใช้ประโยชน์ใดๆของกองทัพเรือในที่อยู่อาศัยของตน ดังนั้น จะมีเพียงเฉพาะที่ดินที่กองทัพเรือซื้อมาจากหลวงราชภักดีโกศการ (บริเวณสวนหลวง) เท่านั้นที่ควรเป็นที่ราชพัสดุ ส่วนที่ดินนอกจากนั้น

กองทัพเรือจำเป็นต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าได้ทำประโยชน์ในพื้นที่อย่างไร แต่กองทัพเรือไม่สามารถพิสูจน์ได้ จึงต้องถือว่าที่พิพาทมีใช้ที่ราชพัสดุ

กสม. จึงมีความเห็นว่า ที่ดินที่พิพาทมีเฉพาะแปลงที่กองทัพเรือซื้อมาจากราษฎรเท่านั้นเป็นที่ราชพัสดุ

๒. การออก น.ส.ล.ของกองทัพเรือในพื้นที่เป็นพิพาทเป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่เป็นธรรมต่อผู้ร้องหรือไม่ อย่างไร

กองทัพเรือได้มาทำการรังวัดเพื่อขออนุญาต น.ส.ล. แต่ไม่สามารถทำได้ เนื่องจากราษฎรได้คัดค้านมาตลอดจนกระทั่ง กองทัพเรือได้ส่งตัวแทนเข้ามาเจรจากับราษฎรเพื่อไม่ให้คัดค้าน โดยอ้างว่าจะยินยอมให้ราษฎรดำเนินการพิสูจน์สิทธิ กองทัพเรือจึงสามารถดำเนินการรังวัดและออก น.ส.ล.ได้ การที่ราษฎรยินยอมชี้แนวเขตข้างเคียงให้ก็ไม่ได้เป็นไปโดยความยินยอมพร้อมใจ หากแต่จำยอมภายใต้ข้อเสนองของกองทัพเรือ คือขอให้เห็นแก่ความมั่นคงของประเทศชาติและจะยินยอมให้มีการออกเอกสารสิทธิในภายหลังได้ ต่อมา กองทัพเรือกลับใช้ น.ส.ล.ดังกล่าวเป็นหลักฐานในการแจ้งความดำเนินคดีกับราษฎร และจนปัจจุบันนี้ ราษฎรก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาลิทธิในที่ดินได้

นอกจากนั้น กรมธนารักษ์ได้ส่งเอกสารรายงานการประชุมของคณะกรรมการพิจารณาการให้ออกเอกสารสิทธิแก่ราษฎร เมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๙ ยืนยันต่อ กสม.ว่า “ในหลักการ หากราษฎรขอพิสูจน์สิทธิการครอบครองในที่ดินราชพัสดุที่มีหนังสือสำคัญสำหรับที่ดินแล้ว แม้ว่าจะผ่านการพิจารณาของ ก.บ.ร.จังหวัดแล้ว ก็เห็นสมควรให้ราษฎรไปใช้สิทธิตามประมวลกฎหมายที่ดินที่จะร้องขอต่อกรมที่ดิน เพื่อดำเนินการเพิกถอนหรือแก้ไขหนังสือสำคัญสำหรับที่ดิน ตามขั้นตอนของประมวลกฎหมายที่ดินต่อไป” หมายความว่า ให้ราษฎรไปใช้สิทธิทางศาลนั่นเอง ซึ่งเป็นการผลักภาระให้กับราษฎร

กสม.มีความเห็นว่า การออก น.ส.ล.ของกองทัพเรือในพื้นที่พิพาท การดำเนินคดีในขณะที่อยู่ในกระบวนการแก้ไขปัญหาคือพิพาท และการมีมติที่จะให้ราษฎรที่อยู่ในเขต น.ส.ล.ต้องไปใช้สิทธิทางศาล โดยไม่ยอมรับกระบวนการพิสูจน์สิทธิ ทำให้ผู้ร้องได้รับความเดือดร้อนไม่สามารถดำเนินการพัฒนาพื้นที่และดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข การกระทำดังกล่าวจึงเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนและไม่เป็นธรรมต่อผู้ร้อง

๓. การที่กรมธนารักษ์ไม่ยินยอมให้ผู้ร้องที่มี ส.ค.๑ หรือหลักฐานการครอบครองทำประโยชน์อย่างอื่นที่อยู่นอกเขต น.ส.ล.ออกเอกสารสิทธิในที่ดินได้ เป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่เป็นธรรมต่อผู้ร้องหรือไม่ อย่างไร

จากการตรวจสอบพบว่า ผู้ร้องที่มี ส.ค.๑ หรือหลักฐานการครอบครองทำประโยชน์อย่างอื่นอยู่นอกเขต น.ส.ล.ได้ไปขออนุญาตเอกสารสิทธิจากสำนักงานที่ดินจังหวัดตราด สาขาแหลมงอบ แต่ไม่สามารถออกเอกสารสิทธิได้ และต่อมาได้มีการนำเรื่องเข้าสู่การพิจารณาของ ก.บ.ร.จังหวัดตราด ซึ่งได้มีมติให้ดำเนินการออกเอกสารสิทธิให้ผู้ร้องได้ แต่เมื่อ ก.บ.ร.จังหวัดตราดได้ส่งเรื่องให้กรมธนารักษ์พิจารณา กรมธนารักษ์กลับไม่ยอมส่งเรื่องให้กรมที่ดินไปดำเนินการต่อ โดยอ้างว่า ที่ดินดังกล่าวยังไม่ได้มีการพิสูจน์สิทธิ์ตามหลักเกณฑ์ของ ก.บ.ร. ทั้งที่ดินดังกล่าวไม่ได้อยู่ในเขต น.ส.ล.ที่กองทัพเรืออ้างว่าเป็นที่ราชพัสดุแต่อย่างใด แต่กรมธนารักษ์กลับอ้างว่าที่ดินราชพัสดุมีมากกว่าที่ออก น.ส.ล.ไว้ ซึ่งอาจจะครอบคลุมที่ดินอยู่นอกเขต น.ส.ล.ไปด้วย ในขณะที่ผู้ร้องได้ชี้แจงในทางกลับกันว่า หากผู้ขอออกเอกสารสิทธิเป็นนายทุนก็สามารถดำเนินการออกได้ โดยกองทัพเรือและกรมธนารักษ์ไม่ได้เสนอให้มีการพิสูจน์สิทธิ์ตามหลักเกณฑ์ของ ก.บ.ร.แต่อย่างใด และจากหลักฐานการขออนุญาต น.ส.ล.ของกองทัพเรือปรากฏข้อเท็จจริงว่า กองทัพเรือได้ขออนุญาต น.ส.ล.เต็มทั้งแปลง แต่ผู้แทนของกองทัพเรือสามารถนำชี้ได้เพียงเท่าที่ออก น.ส.ล.เท่านั้น ไม่ได้นำชี้ตามที่ทาง

กองทัพเรืออ้างภายหลังแต่อย่างใด ดังนั้น กองทัพเรือจะอ้างว่าที่ดินที่ขอสงวนหวงห้ามมีมากกว่าที่ดินที่ผู้แทนของกองทัพเรือนำข้อออก น.ส.ล. ไม่น่าจะเป็นข้ออ้างที่รับฟังได้ อีกทั้งหลักฐานการครอบครองทำประโยชน์ของผู้ร้องที่อยู่นอกเขต น.ส.ล.ส่วนใหญ่ ล้วนแล้วแต่เป็น ส.ค.๑ ซึ่งเป็นหลักฐานที่ออกตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.๒๔๙๘ และมีมาก่อนการขอสงวนหวงห้ามของกองทัพเรือ จึงไม่มีความจำเป็นใดที่จะต้องไปพิสูจน์สิทธิ์

กสม.จึงมีความเห็นว่า การที่กรมธนารักษ์ไม่ยินยอมให้ผู้ร้องที่มี ส.ค.๑ หรือหลักฐานการครอบครองทำประโยชน์อย่างอื่นที่อยู่นอกเขต น.ส.ล.ออกเอกสารสิทธิในที่ดินได้นั้น เป็นการกล่าวอ้างที่ไม่มีเหตุผลเพียงพอที่จะรับฟังได้ และการที่นายทุนสามารถออกเอกสารสิทธิในที่ดินได้โดยไม่ต้องผ่านการพิสูจน์สิทธิตามหลักเกณฑ์ของ ก.บ.ร.เช่นเดียวกันกับผู้ร้อง ทำให้ผู้ร้องต้องเสียสิทธิอันชอบธรรมของตนในการที่จะได้รับเอกสารสิทธิ การกระทำดังกล่าวของกรมธนารักษ์จึงเป็นละเมิดสิทธิมนุษยชนและไม่เป็นธรรมต่อผู้ร้อง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๘ สิทธิในทรัพย์สินของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง

๔. กรณีกองทัพเรือได้เข้าไปยึดที่ดินของนางสมหมาย จันเดิม

จากการตรวจสอบพบว่า ที่ดินแปลงดังกล่าวเป็นของนางสมหมาย จันเดิม ซึ่งได้รับมรดกตกทอดมาจากบิดามารดาและทำประโยชน์ในพื้นที่มาตลอด แต่ไม่ได้แจ้งการครอบครองทำประโยชน์ ต่อมาได้แบ่งพื้นที่บางส่วนเป็นสนามกีฬาในชุมชนโดยราษฎรในชุมชนได้รับรู้ร่วมกันมาโดยตลอด ต่อมากองทัพเรือได้ขอยืมใช้เป็นลานจอดเฮลิคอปเตอร์สำหรับนายกรัชมุนตรี (พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร) ที่จะเดินทางมาประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจรที่เกาะช้าง แต่ก็ไม่มีการประชุม และกองทัพเรือก็ไม่ได้คืนพื้นที่ดังกล่าวให้นางสมหมายฯ นอกจากนั้น ยังปลูกสร้างอาคารที่พักถาวรและส่งทหารมาประจำการอีกด้วย ซึ่งที่ดินดังกล่าวกองทัพเรือไม่เคยได้ใช้ประโยชน์มาก่อน ไม่มีสภาพเป็นที่ราชพัสดุมาก่อน

ดังนั้น กสม.จึงเห็นว่า การออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (น.ส.ล.) ของกองทัพเรือในที่ดินพิพาท และไม่ยอมให้มีกระบวนการพิสูจน์สิทธิในเขต น.ส.ล. การคัดค้านไม่ให้ราษฎรที่มี ส.ค.๑ หรือหลักฐานการครอบครองทำประโยชน์อย่างอื่นที่อยู่นอกเขต น.ส.ล. ออกเอกสารสิทธิในที่ดินได้ รวมทั้งการที่กองทัพเรือไปยึดที่ดินของนางสมหมายฯ เป็นการกระทำที่ละเมิดต่อสิทธิมนุษยชนและไม่เป็นธรรมต่อผู้ร้อง จึงกำหนดมาตรการในการแก้ไขปัญหาและมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

มาตรการการแก้ไขปัญหา :

๑. ให้กระทรวงกลาโหมทำเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรีให้พิจารณายกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินบนเกาะช้างที่คณะรัฐมนตรีเคยมีมติไว้ เมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๑๐ เนื่องจากกองทัพเรือไม่ได้ทำประโยชน์ในพื้นที่ดังกล่าวตามที่ได้สงวนหวงห้ามไว้ ทั้งนี้ ให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๒. ให้กรมที่ดินดำเนินการเพิกถอน น.ส.ล.ในที่ดินพิพาทให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่ได้รับรายงานฉบับนี้ และหลังจากนั้นให้ดำเนินการออกเอกสารสิทธิให้กับผู้ร้องให้แล้วเสร็จภายในเวลา ๑๘๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ดำเนินการเพิกถอน น.ส.ล.

๓. ให้กรมที่ดินดำเนินการออกเอกสารสิทธิให้กับผู้ร้องที่มี ส.ค.๑ หรือหลักฐานการครอบครองทำประโยชน์อย่างอื่นที่อยู่นอกเขต น.ส.ล. ทันทีที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๔. ให้กองทัพเรือชดเชยค่าเสียหายและค่าเสียโอกาสในการทำประโยชน์ที่ดินแก่นางสมหมายในราคาที่เป็นธรรม และหากทางกองทัพเรือมีความจำเป็นต้องใช้ที่ดินแปลงดังกล่าวจริง ให้กองทัพเรือดำเนินการซื้อที่ดินจากนางสมหมายในราคาที่เป็นธรรมให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อรัฐบาล :

๑. เร่งรัดดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ราชพัสดุที่มีข้อพิพาทและความขัดแย้งกับราษฎรให้แล้วเสร็จโดยเร็ว ทั้งนี้ ต้องให้ราษฎรที่ได้รับผลกระทบเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินการทุกขั้นตอน

๒. หากที่ราชพัสดุแปลงที่มีข้อพิพาทและความขัดแย้งกับราษฎร ให้ทางราชการยุติการออก น.ส.ล. และการดำเนินคดีกับราษฎรที่อยู่ในพื้นที่พิพาทไว้ก่อนจนกว่าการแก้ไขปัญหาจะได้ข้อยุติ

๓. เร่งรัดสำรวจตรวจสอบการใช้ที่ราชพัสดุของหน่วยราชการต่างๆ ให้เป็นไปตามความจำเป็นเท่านั้น หากหน่วยราชการใดมีพื้นที่เกินความจำเป็นให้กันคืนให้กับรัฐเพื่อนำไปจัดให้ประชาชนที่ไม่มีที่ทำกินต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่การขอใช้ประโยชน์ในราชการทหารในอดีต

๔. ปรับโครงสร้างอำนาจหน้าที่ของ ก.บ.ร.ให้มีอำนาจอย่างแท้จริงและให้มีตัวแทนของผู้เดือดร้อนเข้าร่วมเป็นกรรมการพิจารณาในเรื่องของตนเองด้วยทุกครั้งและทุกขั้นตอน

๕. ปรับปรุงกระบวนการวิธีการพิสูจน์สิทธิในที่ดินใหม่ให้เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายในกรณี que ที่ราชพัสดุ ให้หน่วยราชการที่เป็นผู้ใช้ที่ราชพัสดุมีหน้าที่พิสูจน์สิทธิด้วยว่าได้ใช้ประโยชน์ในพื้นที่อย่างไร

ผลกระทบจากมลพิษด้านเสียงที่สนามบินสุวรรณภูมิ

(รายงานผลการตรวจสอบฯ ที่ ๓๗๙/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๕๑)

ประเด็น :

นายวันชาติ มานะธรรมสมบัติกับพวก ร้องเรียนว่า ได้เกิดมลพิษทางเสียงแก่ชุมชนที่อาศัยอยู่ในแนวเส้นทางขึ้นลงของเครื่องบิน นับตั้งแต่เปิดใช้สนามบินสุวรรณภูมิ เมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๔๙ เป็นต้นมา แม้ต่อมาจะมีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ ให้บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) เป็นผู้ดูแลในการแก้ไขปัญหาโดยเร่งด่วน แต่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบกลับเพิกเฉยที่จะช่วยเหลือผู้ได้รับความเดือดร้อน ทั้งที่การศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ได้กำหนดให้ต้องอพยพชาวบ้านที่อยู่ในแนวเส้นทางที่มากกว่า ๔๐ Noise Exposure Forecast (๔๐ NEF) ก่อนการเปิดสนามบิน ๕ เดือน โดยในการพิจารณาจ่ายค่าชดเชยให้กับผู้ได้รับความเดือดร้อน บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ได้ใช้เส้นเสียงในกรณีที่ใช้ทางวิ่งที่ ๑ และ ๒ เต็มความสามารถสูงสุด ๗๖ เที่ยวบิน/ต่อชั่วโมง เฉพาะปลายทางวิ่งทิศเหนือของด้านตะวันตก และปลายทางวิ่งทิศใต้ของด้านตะวันออก ส่งผลให้ผู้ได้รับความเดือดร้อนส่วนใหญ่ ซึ่งอยู่ในพื้นที่ NEF ๓๐-๔๐ ไม่ได้รับการแก้ไขปัญหา

ข้อเท็จจริง :

โครงการสนามบินสุวรรณภูมิได้เริ่มขึ้นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.๒๕๐๓ โดยรัฐบาลในสมัยนั้นได้ทำการศึกษาและวางผังเมืองสำหรับกรุงเทพฯ ในปี ๒๕๓๓ ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวได้ระบุว่า “กรุงเทพฯควรจะมีสนามบินพาณิชย์ใหม่อีกแห่งหนึ่ง เพื่อแยกเครื่องบินพลเรือนออกจากเครื่องบินทหารและเพื่อให้สอดคล้องกับความเจริญเติบโตของเมืองด้วย” ต่อมาในปี พ.ศ.๒๕๐๔ สำนักงานการบินพลเรือน (ปัจจุบัน คือ กรมการบินพาณิชย์) ได้เสนอผลการศึกษาเป็นครั้งแรกว่า จุดที่สมควรใช้เป็นที่ก่อสร้างคือที่ดินบริเวณคลองลาดกระบัง คลองประเวศ และคลองหนองงูเห่า อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

สนามบินสุวรรณภูมิได้ผ่านการศึกษาวิจัยเพื่อคัดเลือกพื้นที่ก่อสร้างมาหลายแห่งและผ่านการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีเกือบทุกรัฐบาล จนกระทั่งถึงรัฐบาลที่

พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี จึงได้เริ่มก่อสร้างสนามบินขึ้นในบริเวณหนองงูเห่า ในพื้นที่อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

การศึกษาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมของโครงการสนามบินสุวรรณภูมิได้มีขึ้น ๒ ครั้ง ครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ.๒๕๔๕ ซึ่งในรายงานการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้มีการประเมินว่า เมื่อเปิดดำเนินการสนามบินจะมีผู้โดยสาร ๓๐ ล้านคนต่อปี แต่เนื่องจากต่อมาได้มีการประเมินใหม่ว่า เมื่อเปิดดำเนินการน่าจะมีผู้โดยสารเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนถึง ๔๕ ล้านคนต่อปี ในปี พ.ศ.๒๕๔๘ จึงได้มีการจัดทำรายงานการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมอีกครั้ง

อย่างไรก็ตาม เมื่อสนามบินสุวรรณภูมิเปิดดำเนินการครั้งแรกเมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๔๙ ปัญหาเรื่องมลพิษทางเสียงซึ่งไม่คาดคิดว่าจะมีความรุนแรงมาก่อนได้เริ่มสร้างปัญหาและส่งผลกระทบต่อชุมชนที่อาศัยอยู่บริเวณแนวเส้นทางขึ้นลงของเครื่องบิน

ความเห็นของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ :

๑. ตามประกาศกระทรวงคมนาคม เรื่อง กำหนดเขตบริเวณใกล้เคียงสนามบิน อำเภอบางพลี ในท้องที่เขตมีนบุรี เขตหนองจอก เขตบึงกุ่ม เขตลาดกระบัง เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร และอำเภอบางพลี อำเภอเมืองสมุทรปราการ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ เป็นเขตปลอดภัยในการเดินอากาศ พ.ศ.๒๕๓๕ ภายใต้พระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ.๒๔๙๗ มาตรา ๕๙ กรมการขนส่งทางอากาศ กระทรวงคมนาคม มีอำนาจหน้าที่ตรวจตราและบังคับใช้กฎหมายมิให้มีการก่อสร้างหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตอย่างถูกต้อง แต่ปรากฏว่ากรมที่ดินและกรมการขนส่งทางอากาศกลับปล่อยให้มีการก่อสร้างหมู่บ้านจัดสรรขึ้นเป็นจำนวนมาก จนทำให้ประชาชนผู้บริสุทธิ์ได้รับความเดือดร้อนจากการดำเนินงานของ บริษัท ทำอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)

นอกจากนี้ รัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรีได้พยายามจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ บริเวณสนามบินสุวรรณภูมิ รวมถึงพื้นที่โดยรอบเพื่อบริหารงานพื้นที่ดังกล่าวเป็นการเฉพาะ อีกทั้งบริษัท ทำอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ได้จัดทำหนังสือ ชื่อ “อยู่กับทำอากาศยานอย่างมีความสุข”

การกระทำของรัฐบาลขณะนั้นและบริษัท ทำอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) สวนทางหรือขัดแย้งกับประกาศกระทรวงคมนาคม เรื่อง กำหนดเขตบริเวณใกล้เคียงสนามบิน ณ อำเภอบางพลี ในท้องที่เขตมีนบุรี เขตหนองจอก เขตบึงกุ่ม เขตลาดกระบัง เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร และอำเภอบางพลี อำเภอเมืองสมุทรปราการ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ เป็นเขตปลอดภัยในการเดินอากาศ พ.ศ.๒๕๓๕ โดยสิ้นเชิง

๒. แนวเส้นเสียงที่มากกว่า ๔๐ NEF

๒.๑ สำหรับผู้อยู่อาศัยในบ้านจัดสรรในเขตที่ต้องขออนุญาตจากสำนักงาน

ที่ดินจังหวัดสมุทรปราการ สาขาบางพลี และสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขาลาดกระบังนั้น เมื่อบริษัท ทำอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) และกรรมการขนส่งทางอากาศมิได้แจ้งห้ามมิให้ก่อสร้าง ในเขตพื้นที่ดังกล่าว ผู้อยู่อาศัยจึงเป็นผู้สัจจิดและสมควรได้รับการชดเชย

๒.๒ ผู้อยู่อาศัยในบ้านอยู่อาศัยในเขตที่ต้องขออนุญาตจากสำนักงานเขตลาดกระบัง และอำเภอบางพลี ซึ่งสำนักงานเขตลาดกระบัง และอำเภอบางพลี เพิ่งได้รับแจ้งแนวเส้นเสียงตั้งแต่เมื่อเปิดใช้สนามบิน เมื่อ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ และ ๒๘ กันยายน ๒๕๔๙ ตามลำดับ ดังนั้น ผู้อยู่อาศัยดังกล่าวจึงเป็นผู้สุจริตและสมควรได้รับการชดเชย

๓. ผู้ที่เดือดร้อนตามข้อ ๒. มีสิทธิเลือกที่จะย้ายออกจากพื้นที่โดยได้รับค่าชดเชยที่เป็นธรรม จนเพียงพอแก่การหาซื้อที่อยู่อาศัยแห่งใหม่ในมาตรฐานเท่าเทียมกับที่อยู่อาศัยเดิม หรือมีสิทธิที่จะเลือกให้ปรับปรุงแก้ไขที่อยู่อาศัยให้สามารถป้องกันความเดือดร้อนจากมลพิษทางเสียง

๔. ผู้ที่เดือดร้อนจากแนวเส้นเสียงตั้งแต่ ๓๐-๔๐ NEF ขึ้นไปสมควรให้เป็นไปตามความเห็นของ กสม. ข้อ ๒. และมีสิทธิที่จะเลือกเช่นเดียวกันตามความเห็นข้อ ๓.

๕. เนื่องจากสนามบินสุวรรณภูมิขณะนี้เริ่มแออัด รัฐบาลมีนโยบายที่จะขยายสนามบินเป็นโครงการระยะที่ ๒ ในเร็ววันนี้ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ วรรคสอง ได้บัญญัติว่า ให้องค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพให้ความเห็นประกอบต่อรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน ซึ่งองค์ประกอบขององค์การอิสระดังกล่าว มีผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพ ดังนั้น เมื่อยังไม่มีการจัดตั้งองค์การอิสระดังกล่าว สมควรที่ภาครัฐจึงต้องดำเนินการให้กลุ่มบุคคลที่มีลักษณะใกล้เคียงกันให้ความเห็นประกอบต่อโครงการระยะที่ ๒ หรือโครงการอื่นในลักษณะเดียวกันไปพลางก่อน

มาตรการการแก้ไขปัญหา :

๑. ให้รัฐบาลดำเนินการให้หน่วยงานที่รับผิดชอบ แก้ไขเยียวยาให้แก่ผู้ได้รับความเดือดร้อน ตามความเห็นข้อ ๒, ข้อ ๓, และข้อ ๔. ที่เหมาะสมและเป็นธรรม ทั้งนี้ ให้เริ่มดำเนินการภายในระยะเวลา ๓๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๒. ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแต่งตั้งคณะบุคคล ประกอบด้วย ผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพ ทำหน้าที่แทนองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ความเห็นประกอบต่อรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน ทั้งนี้ ให้เริ่มดำเนินการภายในระยะเวลา ๔๕ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๓. ให้บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ดำเนินการแก้ไขปัญหากับผู้อยู่อาศัยในบริเวณที่ได้รับผลกระทบจากสนามบินสุวรรณภูมิอย่างเป็นรูปธรรมที่เหมาะสมและเป็นธรรม ทั้งนี้ ให้เริ่มดำเนินการภายในระยะเวลา ๓๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย :

ในกรณีที่รัฐบาลมีนโยบายที่จะขยายสนามบินเป็นโครงการระยะที่ ๒ ซึ่งต้องมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน ให้บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริงครบถ้วนและรอบด้านให้แก่สาธารณชนได้รับทราบก่อนการดำเนินการใดๆ ที่อาจจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและประชาชน และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมตั้งแต่ต้น

สิทธิในกระบวนการยุติธรรม / สิทธิในชีวิตและร่างกาย

นักท่องเที่ยวชาวแคนาดาถูกยิง

(รายงานผลการตรวจสอบฯ ที่ ๗๗/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑)

ประเด็น :

เมื่อวันจันทร์ที่ ๗ มกราคม ๒๕๕๑ หนังสือพิมพ์หลายฉบับว่าลงข่าวว่า จ.ส.ต.อุทัย เดชาวิวัฒน์ เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ยิงนักท่องเที่ยวชาวแคนาดาเสียชีวิต ๑ คน บาดเจ็บ ๑ คน เหตุเกิดเมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๑ บนทางหลวงสาย ๑๐๙๕ หมู่ที่ ๘ ตำบลเวียงใต้ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผู้ตายชื่อ นายลีโอ เดลพินโต (Mr.Leo Delpinto) อายุ ๒๕ ปี ผู้บาดเจ็บชื่อ นางสาวแคลี่ ไรลิก (Ms.Carly Reisig) อายุ ๒๔ ปี โดย จ.ส.ต.อุทัยอ้างว่า ได้ยินเสียงผู้ตายกับนางสาวแคลี่ทะเลาะกัน จึงเข้าระงับเหตุ โดยแสดงตัวเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ แต่ผู้ตายและนางสาวแคลี่ได้เข้ามาจู่โจมทำร้าย จ.ส.ต.อุทัยจึงชักปืนขึ้นเพื่อควบคุมสถานการณ์ ผู้ตายได้เข้าแย่งอาวุธปืน ทำให้ปืนลั่นถูกผู้ตายและทูลุงผู้ตายไปถูกนางสาวแคลี่ได้รับบาดเจ็บสาหัส

ข้อเท็จจริง :

กสม.ได้หยิบยกเรื่องดังกล่าวมาพิจารณา จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงจากผู้เสียหาย และพยานบุคคลที่เห็นเหตุการณ์ สรุปได้ว่า เมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๑ เวลาประมาณ ๐๒.๐๐ น. นางสาวแคลี่ได้ไปดูดนตรีกลางแจ้งกับนายลีโอเพื่อนชายซึ่งพักอาศัยอยู่ด้วยกัน ระหว่างเดินทางกลับได้พบนายรัฐพลซึ่งเป็นเพื่อนชายของนางสาวแคลี่ขับรถจักรยานยนต์ผ่านมา นางสาวแคลี่ได้ต่อว่าและมีปากเสียงกับนายรัฐพลอย่างรุนแรง เนื่องจากไม่พอใจที่นายรัฐพลยังไม่ให้อาหารสุนัข และได้ตบหน้านายรัฐพลอย่างแรง ๓ ครั้ง นายรัฐพลโกรธมากจึงชกหน้านางสาวแคลี่ ๑ ครั้ง แล้วมีการต่อสู้กัน นายลีโอได้เข้ามาห้ามปราม โดยได้แยกตัวนายรัฐพลออกไป ต่อมามีชายคนหนึ่งซึ่งพยานไม่เคยรู้จักมาก่อนวิ่งเข้ามา และใช้เท้าถีบที่ชายโครงนางสาวแคลี่หนึ่งครั้ง เมื่อนางสาวแคลี่ลุกขึ้นมา ชายคนดังกล่าวได้ชักอาวุธปืนเล็งมาที่บริเวณใบหน้านางสาวแคลี่ นางสาวแคลี่ได้ใช้มือปัดปืนออก ชายคนดังกล่าวจึงใช้อาวุธปืนตีที่บริเวณที่หน้าผากนางสาวแคลี่หนึ่งครั้ง แล้ววิ่งไปที่บริเวณใต้ราวนมด้านซ้าย ๑ นัด นายรัฐพลได้เข้ามาประคองนางสาวแคลี่ จากนั้นนายลีโอได้เดินเข้าไปหาชายผู้นั้นโดยยกมือขึ้นทั้งสองข้าง และพูดว่า "stop stop please" ชายคนดังกล่าวได้ถอยหลังออกไปและสะดุดรถจักรยานยนต์ทำให้เอนตัวไปข้างหลัง นายลีโอได้ยื่นมือเข้าไปช่วยดึงตัว แต่ชายคนดังกล่าวกลับใช้อาวุธปืนยิงนายลีโอ ๒ นัด และวิ่งหลบหนีไป จากนั้น นายรัฐพลได้พานางสาวแคลี่ไปส่งโรงพยาบาลปายซึ่งอยู่ใกล้กับที่เกิดเหตุ ส่วนนายลีโอยังคงนอนอยู่ที่พื้นและเสียชีวิตในเวลาต่อมา

แพทย์ภาคนิติเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้ชี้แจงผลการชันสูตรพลิกศพว่า นายลีโอยู้อยู่ ๒ นัด นัดแรกถูกยิงที่ท้องทะลุไปด้านหลังและนัดที่สองถูกยิงที่แก้มทะลุลงไปที่ใต้รักแร้ กระสุนถูกที่สำคัญทำให้เสียชีวิตทันที และให้ความเห็นว่าลักษณะการยิงน่าจะไม่ใช่ปืนลั่นโดยอุบัติเหตุ

จากการติดตามผลการสอบสวนคดี โดยเข้าพบผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน รองผู้บังคับการตำรวจภูธร จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้รับแจ้งว่าคดีอยู่ระหว่างดำเนินการ โดยพนักงานสอบสวน สภ.อ.ปายชี้แจงว่า เป็นเรื่องอุบัติเหตุ ปีนั่นที่เกิดจากการแย่งปืน

ความเห็นของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ :

กสม.ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงจากคำเบิกความของพยานบุคคลที่เบิกความต่อหน้าศาลและข้อเท็จจริง จากการสอบสวนของพนักงานสอบสวน มีความขัดแย้งกัน โดยคำเบิกความของพยานบุคคลต่อศาลนั้นสอดคล้อง เชื่อมโยงอย่างมีเหตุผลกับพยานปากปิดชื่อที่เห็นเหตุการณ์ ซึ่งให้การต่อ กสม.จึงน่าจะเชื่อได้ว่ามีการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเรื่องนี้เป็นที่สนใจของสถานเอกอัครราชทูตแคนาดาประจำประเทศไทย และสื่อมวลชนให้ความสนใจติดตามเป็นพิเศษ เนื่องจากมีเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามาเกี่ยวข้องและผู้เสียหายเป็นชาวต่างชาติ ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน จึงได้ส่งรายงาน ผลการตรวจสอบดังกล่าวให้กรมสอบสวนคดีพิเศษดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกับ คู่กรณีทุกฝ่ายมากที่สุด

การสลายการชุมนุมบริเวณสวนปาล์มน้ำมันที่ตำบลท่าขนอน อำเภอคีรีรัฐนิคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

(รายงานผลการตรวจสอบฯ ที่ ๒๙๕/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๑)

ประเด็น :

นายนิพนธ์ ฐานิเวช กับพวกรวม ๑๐ คน ร้องเรียนว่า เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๐ เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง และอาสาสมัคร ได้สนธิกำลังจำนวนหลายพันนายเข้าสลายการชุมนุมของกลุ่มราษฎรผู้ไร้ที่ดิน ทำกินในบริเวณแปลงสวนปาล์มน้ำมันของบริษัท ทักษิณปาล์ม จำกัด เหตุเกิดที่ตำบลท่าขนอน อำเภอคีรีรัฐนิคม ติดต่อกิ่งอำเภอวิภาวดี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การสลายการชุมนุมดังกล่าวเป็นการปฏิบัติกรอย่างโหดร้ายทารุณ ไร้มนุษยธรรม โดยกลุ่มกองกำลังผสมได้ใช้อาวุธปืนและแก๊สน้ำตา ยิ่งเข้าใส่กลุ่มราษฎรดังกล่าว นอกจากนั้น ยังใช้กำลังทุบตีทำร้ายเด็ก ผู้หญิงและคนชรา ทำให้มีผู้บาดเจ็บเป็นจำนวนมาก ทั้งได้รื้อถอนและเผากระต๊อบของผู้ชุมนุม ตลอดจนทุบทำลายยานพาหนะและของใช้ของชาวบ้าน และยึดทรัพย์สินต่างๆไปเป็นจำนวนมาก

ข้อเท็จจริง :

กสม.ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงจากผู้ร้องและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า

๑. องค์การพัฒนาที่ดินเพื่อการเกษตรภาคใต้ ซึ่งประกอบด้วยประชาชนจากหลายจังหวัด ในพื้นที่ภาคใต้

ได้มีการชุมนุมเรียกร้องให้แก้ไขปัญหากับสิทธิในที่ดินทำกินมาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะสำนักงานจังหวัดสุราษฎร์ธานีเปิดเผยข้อเท็จจริงเรื่องการถือครองที่ดินของผู้เช่าที่ดินเอกชนในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งเกี่ยวข้องกับการอนุญาตให้เช่าที่ดินของหน่วยงานผู้มีหน้าที่ดูแลที่ดินตามกฎหมาย และให้นำที่ดินมาจัดสรรให้ประชาชนผู้ไม่มีที่ดินทำกิน มีสิทธิเช่าทำประโยชน์เสมอเหมือนกับผู้ได้รับสิทธิการเช่า หรือได้รับสัมปทานเพื่อทำประโยชน์ในที่ดินเป็นระยะเวลายาวนาน ทั้งนี้ ที่ดินจำนวนมากอยู่ในการครอบครองของเอกชนผู้มีสิทธิการเช่าและบางรายสิ้นสุดอายุสัญญาเช่าหรือสัมปทานได้สิ้นสุดลงแล้วแต่ยังคงครอบครองและทำประโยชน์อยู่

๒. ผลจากการชุมนุมเรียกร้องหลายครั้ง ทำให้รัฐบาลในสมัย พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร มีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๔๖ ให้จังหวัดสุราษฎร์ธานี กระบี่ และนครศรีธรรมราช เร่งสำรวจพื้นที่ที่เอกชนขอใช้ประโยชน์ ทั้งที่หมดอายุและยังไม่หมดอายุอนุญาต โดยแต่งตั้งคณะทำงานประกอบด้วยผู้แทนจากส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้พื้นที่ดินที่มีสิทธิการเช่า และผู้แทนจากภาคประชาชนที่เดือดร้อน โดยให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๑๕ วัน และให้นำผลการดำเนินการดังกล่าวมาพิจารณาวงรอบและแนวทางในการใช้ประโยชน์ในพื้นที่อย่างเป็นธรรมซึ่งหากตรวจสอบพบว่าพื้นที่ที่ได้รับอนุญาตที่ยังไม่หมดอายุการอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ หากมีการทำผิดเงื่อนไขให้พิจารณายกเลิกการอนุญาตการเช่าทำประโยชน์ ทั้งนี้ ให้พิจารณาถึงผลอาสินของผู้รับอนุญาตด้วย

๓. จากการสำรวจที่ดินที่อนุญาตให้เอกชนเช่าทำประโยชน์ที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบข้อพิรุธของเอกชนผู้เช่าที่ดินและทำประโยชน์ในพื้นที่จำนวนมาก เช่น จำนวนพื้นที่ดินที่เช่าและทำประโยชน์ การทำประโยชน์นอกพื้นที่เช่า การบุกรุกที่ดินนอกพื้นที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นต้น นอกจากนั้น ภายหลังหมดอายุการเช่า ปรากฏว่าผู้เช่าหรือผู้ได้รับสัมปทานที่ดินยังคงครอบครองและทำประโยชน์อย่างต่อเนื่อง โดยไม่ต่ออายุสัญญาเช่าและไม่มีการเก็บค่าเช่าจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หลังการตรวจสอบที่ดิน ทำให้บางพื้นที่เกิดความขัดแย้งกันขึ้นระหว่างผู้ถือครองที่ดิน ส่วนราชการ และผู้แทนจากองค์กรพัฒนาที่ดินเพื่อการเกษตรภาคใต้ นอกจากนั้น การไม่ให้ความสำคัญต่อปัญหาที่เกิดขึ้นของส่วนราชการ โดยเฉพาะจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่ปล่อยให้เวลาล่วงเลยมานานหลายปี ทำให้ประชาชนไม่มีความเชื่อมั่นต่อกระบวนการแก้ไขปัญหาในเรื่องที่ดินทำกินและเคลือบแคลงสงสัย เพราะมีองค์กรของรัฐเข้าไปเกี่ยวข้องในหลายรูปแบบ การเรียกร้องให้ผู้ว่าราชการจังหวัดปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีจึงเกิดขึ้นจากการชุมนุมของเกษตรกรผู้ไม่มีที่ดินทำกินอยู่เสมอมา

๔. ก่อนเกิดเหตุการณ์สลายการชุมนุมในครั้งนี กลุ่มเกษตรกรได้ชุมนุมใหญ่ที่ศาลากลางจังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ ๒๒-๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ เพื่อเรียกร้องให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสุราษฎร์ธานีปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี

เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๑ โดยผู้ว่าราชการจังหวัดสุราษฎร์ธานีรับปากว่าจะดำเนินการแก้ไขปัญหาตามข้อเรียกร้องดังกล่าว

เมื่อผู้อำนวยการฯ เห็นว่าระยะเวลาผ่านไป ๙ เดือน ยังไม่มีการแก้ไขปัญหาตามข้อเรียกร้อง จึงได้ยื่นข้อเสนอต่อรัฐบาล พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี ในขณะนั้น เรียกร้องให้ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๑ โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาในทุกระดับ รวมถึงได้มีหนังสือถึงผู้ว่าราชการจังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อเสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย อีกทางหนึ่งด้วย

๕. ต่อมา เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๐ องค์การพัฒนาที่ดินเพื่อการเกษตรภาคใต้ได้มีการประชุมใหญ่บริเวณสวนปาล์มในอำเภอเคียนซา แล้วเคลื่อนขบวนไปยังสวนปาล์มของบริษัท ทักษิณปาล์ม จำกัด ที่อำเภอคีรีรัฐนิคม มีผู้เข้าร่วมชุมนุมเพิ่มมากขึ้น

๖. กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๐ ถึงประธานองค์การพัฒนาที่ดินเพื่อการเกษตรภาคใต้ เรื่องขอให้จัดสรรที่ดินให้ผู้ยากจน และได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ทั้ง ๑๓ จังหวัดภาคใต้ แก้ไขปัญหาความยากจนและพัฒนาชนบทตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยแต่งตั้งคณะกรรมการในระดับจังหวัด หมู่บ้าน เทศบาล และตำบล ให้ประชาชนมีส่วนร่วม แต่ปรากฏว่า ในวันรุ่งขึ้นคือ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๐ เวลาประมาณ ๐๕.๓๐ น. ได้มีการสลายการชุมนุม โดยผู้ว่าราชการจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในฐานะผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัด ได้สนธิกำลังตำรวจ พลเรือน ทหารและอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน จาก ๑๓ จังหวัดภาคใต้ เข้าไปในพื้นที่เพื่อสลายการชุมนุม โดยไม่มีกระบวนการเจรจาตามขั้นตอนที่ต้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด ซึ่งผู้ชุมนุมได้ให้ข้อเท็จจริงว่า ในการสลายการชุมนุมได้มีการยิงแก๊สน้ำตาเข้าไปในฝูงชนและใช้น้ำจากรถดับเพลิงฉีดสลายฝูงชน มีการยิงปืนเข้าไปในที่ชุมนุมทำให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บ ๒ ราย และมีการทุบทำลายกระถางรถยนต์ของผู้ชุมนุมจำนวนกว่า ๒๒๐ คน และทรัพย์สินภายในรถยนต์สูญหาย เช่น พระเครื่องและทองรูปพรรณ เครื่องเสียงติดรถยนต์ ฯลฯ

การสลายการชุมนุม ใช้เวลาประมาณ ๑ ชั่วโมง มีผู้ได้รับบาดเจ็บ จำนวน ๓๒ ราย เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ ๑๒ ราย และผู้ชุมนุม ๒๐ ราย เจ้าหน้าที่ได้ควบคุมตัวผู้เข้าร่วมชุมนุมแยกออกเป็นกลุ่มหญิงชาย ผู้ชายให้ถอดเสื้อออกแล้วสั่งให้นอนคว่ำหน้ากับพื้นดิน จากนั้นเจ้าหน้าที่ได้ใช้เชือกมัดมือไขว้หลัง หากมีผู้หนึ่งผู้ใดเงยหน้าขึ้นมาดู จะถูกเจ้าหน้าที่ใช้เท้า เตะ ถีบ และทำร้ายร่างกาย จากนั้นได้นำตัวผู้ถูกจับกุมที่เป็นชายควบคุมตัวขึ้นรถยนต์บรรทุก ๑๘ ล้อ ส่วนผู้หญิงถูกควบคุมตัวขึ้นรถบัสไปยังกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค ๘ และ สภ.อ.ขุนทะเล จังหวัดสุราษฎร์ธานี พนักงานสอบสวนได้ใช้เวลาสอบสวนผู้ต้องหาทั้งหมดประมาณ ๑๓ ชั่วโมง ภายหลังการสอบสวน เจ้าหน้าที่ตำรวจได้เรียก

เก็บเงินจากผู้ถูกจับกุมซึ่งเป็นเจ้าของรถยนต์ที่ถูกทุบทำลายอีกรายละ ๓,๕๐๐ บาท เป็นค่าลากจูงรถยนต์มายังสถานีตำรวจ ส่วนผู้ได้รับบาดเจ็บจากการชุมนุมได้ถูกนำส่งโรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี และโรงพยาบาลศิริรัษฎินคม

ความเห็นของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ :

กสม.ได้พิจารณาแล้วมีความเห็นว่า ผู้ว่าราชการจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีหน้าที่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.๒๕๓๔ ประกอบกับมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๔๖ ที่ให้มีการตรวจสอบที่ดินที่เอกชนได้ครอบครองและทำประโยชน์ให้ปรากฏข้อเท็จจริงว่า หมดอายุสัญญาเช่าหรือสัมปทานหรือไม่ ทั้งให้นำผลการตรวจสอบมาวางกรอบในการใช้ประโยชน์ในพื้นที่อย่างเป็นธรรม ซึ่งจากการตรวจสอบของคณะทำงานตรวจสอบแนวเขตสวนป่ากาญจนดิษฐ์ พบที่ดินที่มีการครอบครองและทำประโยชน์เกินกว่าที่ขออนุญาตใช้ประโยชน์กว่า ๒,๔๘๘-๒-๘๒ ไร่ และมีการทำประโยชน์นอกพื้นที่ ๗๘๓-๐-๕๐ ไร่ จากการตรวจสอบพื้นที่ที่อนุญาตให้เอกชนใช้ประโยชน์ที่อำเภอชัยบุรี พบผู้ขอทำประโยชน์ ๓๕ ราย ซึ่งได้ขอต่อใบอนุญาตจำนวน ๕ ราย และไม่ได้ขอต่อใบอนุญาต จำนวน ๓๐ ราย แต่ยังคงครอบครองและทำประโยชน์ในพื้นที่พิพาทตลอดมา นอกจากนั้น จากการตรวจสอบที่ราชพัสดุแปลงหมายเลขทะเบียนที่ สฎ ๘๔๘ จังหวัดสุราษฎร์ธานี (บ่อถ่านหิน) มีเนื้อที่ ๙๐๐,๐๐๐ ไร่ ครอบคลุมอำเภอศรีรัษฎินคม อำเภอพุนพิน อำเภอเคียนซา และอำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปรากฏว่า เนื้อที่ดินตามที่ขึ้นทะเบียนไว้ นั้นขาดหายไป จำนวน ๒๐๐,๐๐๐ ไร่ ประกอบกับภายหลังการตรวจสอบพื้นที่ที่ครอบครองและทำประโยชน์ จังหวัดสุราษฎร์ธานียังได้มีการปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีข้างต้น โดยมีการกำหนดกรอบให้มีการใช้ประโยชน์ในที่ดินซึ่งกำหนดให้เกษตรกรผู้ยากจนและไม่มีที่ดินทำกินได้รับสิทธิการเช่า เป็นระยะเวลา ๓๐ ปี จำนวน ๓๖๒ ราย บนเนื้อที่ทั้งหมด ๑,๕๒๘ แปลง

การที่ผู้ว่าราชการจังหวัดสุราษฎร์ธานีและส่วนราชการ ทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๔๖ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งที่สามารถปฏิบัติให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายได้ แต่หาได้กระทำให้เกิดผลเป็นการรับรองและคุ้มครองสิทธิของประชาชนไม่ รวมทั้งยังเป็นการละเลยต่อข้อเท็จจริงและแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ทั้งที่สามารถแก้ไขปัญหาข้อพิพาทด้วยวิธีการและกระบวนการที่กฎหมายบัญญัติ จึงเป็นที่มาของการชุมนุมเพื่อเรียกร้องให้มีการดำเนินการแก้ไขปัญหา แต่ผู้ว่าราชการจังหวัดสุราษฎร์ธานีกลับใช้อำนาจในฐานะผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดทำการสนธิกำลังผสมระหว่างพลเรือน ตำรวจ และอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน จาก ๑๓ จังหวัดภาคใต้ ยอมแสดงให้เห็นว่าผู้ว่าราชการจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีเจตนาเข้าทำการสลายการชุมนุม ทั้งที่ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ประชาชนผู้เข้าร่วมชุมนุมและแกนนำขององค์การพัฒนาที่ดินเพื่อการเกษตรภาคใต้เป็นภัยต่อความมั่นคงแต่อย่างใด นอกจากนี้ วิธีการสลายการชุมนุมก็ย่อมคาดหมายได้ว่าจะเกิดการปะทะกับผู้เข้าร่วมชุมนุม และอาจมีผู้ได้รับบาดเจ็บและสูญเสียทั้งร่างกาย ชีวิต และทรัพย์สิน ขั้นตอนและวิธีการสลายการชุมนุมของผู้ว่าราชการจังหวัดสุราษฎร์ธานีไม่เข้าข่ายตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑ กรณีเป็นการกระทำความผิดเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน ตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๕ และข้อ ๒๑ ประกอบกับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.๒๕๓๔ มาตรา ๕๔ และมาตรา ๕๗ (๑) (๒) (๔) (๗) และพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๓ และมาตรา ๒๐

กสม.จึงเสนอมาตรการการแก้ไขปัญหาต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการต่อไป

มาตรการการแก้ไขปัญหา :

๑. ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสุราษฎร์ธานีปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๔๖ และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.๒๕๓๔ ภายใน ๓๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้
๒. ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแต่งตั้งคณะทำงานขึ้นมาชุดหนึ่ง ให้มีอำนาจทำหน้าที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการสลายการชุมนุม เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมทั้งสองฝ่าย ภายใน ๓๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้
๓. ในกรณีที่ปรากฏข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานว่า มีผู้ได้รับบาดเจ็บและสูญเสียทรัพย์สินจากการชุมนุม ให้คณะทำงานตามข้อ ๒. มีความเห็นเพื่อเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยหรือคณะรัฐมนตรี พิจารณาให้การช่วยเหลืออย่างเป็นธรรม ภายใน ๓๐ วัน นับตั้งแต่วันที่พิจารณาแล้วเสร็จ

เสรีภาพในการชุมนุม / แสดงความคิดเห็น

กรณีเหตุการณ์ความรุนแรงบริเวณสี่เสาเทเวศร์
ในวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๐

(รายงานผลการตรวจสอบฯ ที่ ๒๖๑/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๕๑)

ประเด็น :

ตามที่ได้เกิดเหตุการณ์การปะทะกันระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจกับผู้ชุมนุมในนามแนวร่วมประชาธิปไตยขับไล่เผด็จการ (นปก.) บริเวณสี่เสาเทเวศร์ ในวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๐ ทำให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บจำนวนมาก ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อสังคมอย่างมาก กสม.จึงได้มีมติให้หยิบยกเรื่องดังกล่าวขึ้นเพื่อพิจารณาตรวจสอบ ซึ่งต่อมา นายวิบูลย์ แซ่มชื่น เลขาธิการแนวร่วมนักศึกษา นกฏหมาย นักวิชาการเพื่อสิทธิมนุษยชน (ประเทศไทย) ได้ร้องเรียนต่อ กสม. เพื่อขอให้ดำเนินการไต่สวนและสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์เดียวกันนี้ด้วย

ข้อเท็จจริง :

จากการตรวจสอบโดยรับฟังคำชี้แจงด้วยวาจาของฝ่ายผู้ร้อง ฝ่ายแนวร่วมประชาธิปไตยขับไล่เผด็จการ (นปก.) และผู้เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่กองบัญชาการตำรวจนครบาล กองบัญชาการตำรวจสันติบาล และกรุงเทพมหานคร สื่อมวลชนที่อยู่ในเหตุการณ์ การชี้แจงเป็นลายลักษณ์อักษรของแกนนำ นปก. กองบัญชาการตำรวจนครบาล กองบัญชาการตำรวจสันติบาล และกองทัพบก ที่ ๑ รวมทั้งตรวจสอบพยานบุคคล เอกสาร และวัตถุที่เกี่ยวข้อง กสม.พิจารณาและมีความเห็นสรุปได้ ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ การชุมนุมเมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๐ เป็นการชุมนุมทางการเมืองเพื่อแสดงออกถึงความไม่เห็นด้วยกับการรัฐประหาร เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ ซึ่งเป็นเสรีภาพขั้นพื้นฐานในการชุมนุมและการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองของประชาชนในประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะต่อการใช้อำนาจของรัฐที่ขาดความชอบธรรมตามรัฐธรรมนูญระบอบประชาธิปไตย โดยกลุ่มผู้ชุมนุมได้จัดรูปขบวนที่ไม่มีลักษณะที่มุ่งจะไปก่อความไม่สงบ จึงถือได้ว่าภาพรวมของการชุมนุมดังกล่าว เป็นการชุมนุมเพื่อที่จะแสดงออกซึ่งความคิดเห็นทางการเมือง อันเป็นเสรีภาพขั้นพื้นฐานของพลเมืองที่ได้รับการรับรองและคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง และมาตรา ๔๔ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๒๑ ภายใต้สถานการณ์ทางการเมืองหลังการรัฐประหารประชาชนย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในการชุมนุมคัดค้านการรัฐประหาร เจ้าหน้าที่จึงยังไม่อาจใช้เป็นเหตุผลในการจำกัดสิทธิเสรีภาพนั้นได้

ประเด็นที่ ๒ มาตรการและวิธีการของฝ่ายผู้ชุมนุม ในวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๐ มีลักษณะบางประการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความรุนแรง แม้ในช่วงแรก กลุ่มผู้ชุมนุมมีความพยายามที่จะทำให้การเคลื่อนขบวนเป็นไปอย่างสงบ โดยประสานกับเจ้าหน้าที่ล่วงหน้า และจัด “หน่วยสันติวิธี” ซึ่งประกอบด้วยอาสาสมัครจำนวนหนึ่ง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงและเด็กอยู่ในส่วนหน้าของขบวน เพื่อป้องกันการเผชิญหน้าของผู้ชุมนุมและเจ้าหน้าที่ตำรวจในวันดังกล่าว ได้มีการตั้งแนวสกัดของเจ้าหน้าที่ตำรวจอยู่ตามเส้นทางการเคลื่อนขบวนเป็นระยะๆ ตลอดเส้นทางถนนราชดำเนินไปจนถึงสี่เสาทะเวศร์ เมื่อขบวนผู้ชุมนุมเคลื่อนไปถึงแนวสกัดบริเวณสะพานม้ฆวน แขนงน้ำได้เจรจากับเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อขอผ่านเครื่องกีดขวาง แต่การเจรจาไม่ประสบผลสำเร็จ ทำให้กลุ่มผู้ชุมนุมซึ่งมีจำนวนมาก และประกอบด้วยกลุ่มต่างๆ หลายกลุ่มเกิดความไม่พอใจ และต้องการผลักดันเพื่อให้รถขยายเสียงผ่านแนวสกัดเพื่อไปชุมนุมบริเวณบ้านพักของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรี และปรมาวุธว่าแกนนำ นปค.บางคนได้ประกาศขอให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเปิดเครื่องกีดขวาง และบางคนได้ปราศรัยกระตุ้นให้ผู้ชุมนุมฝ่าแนวสกัดของเจ้าหน้าที่ตำรวจ แม้แกนนำบางคนพยายามประกาศห้ามไม่ให้ผู้ชุมนุมทำร้ายเจ้าหน้าที่ตำรวจ ไม่ให้ทำลายทรัพย์สินของทางราชการ แต่ในสถานการณ์เช่นนั้น วิญญูชนย่อมคาดหมายได้ว่า การเคลื่อนขบวนไปชุมนุมประท้วงที่บริเวณหน้าบ้านของบุคคลผู้ซึ่งดำรงสถานะประธานองคมนตรี ย่อมจะถูกขัดขวางป้องปรามโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ อีกทั้งแกนนำ นปค.ไม่สามารถควบคุมกลุ่มผู้ชุมนุมส่วนหนึ่งที่บุกขึ้นไปด้านหน้าขบวน ในขณะที่ “หน่วยสันติวิธี” ที่แกนนำจัดเตรียมไว้ ไม่อาจทำหน้าที่ป้องกันการเผชิญหน้าในการชุมนุมได้ จึงมีผู้ชุมนุมบางส่วนที่ต้องการเคลื่อนขบวนไปข้างหน้าเข้าทำลายเครื่องกีดขวางของเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งเป็นทรัพย์สินของทางราชการ เช่น แผงเหล็กกัน ก้านปัดน้ำฝนของรถบรรทุกขยะ กระงะมองข้างของรถบรรทุกน้ำ เป็นต้น ได้รับความเสียหายและทำร้ายพนักงานขับรถที่กีดขวางการเคลื่อนขบวน

เมื่อกลุ่มผู้ชุมนุมสามารถฝ่าด่านสกัดและเคลื่อนขบวนตามถนนราชดำเนินไปชุมนุมกันที่บริเวณทางสาธารณะหน้าบ้านสี่เสาทะเวศร์ ในช่วงแรกยังไม่มีเหตุการณ์หรือแนวโน้มของความรุนแรง แต่เมื่อมีการปราศรัยโจมตี พลเอกเปรมฯ ในเรื่องส่วนตัวด้วยถ้อยคำที่ก้าวร้าวรุนแรง ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการรัฐประหารอันเป็นวัตถุประสงค์ของการชุมนุม อันถือได้ว่าเป็นการละเมิดสิทธิในเกียรติยศ ชื่อเสียงและความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคล ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๔ และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๑๗ โดยที่แกนนำไม่มีการควบคุมการใช้ถ้อยคำในการปราศรัย ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องการให้ยุติการชุมนุม แต่การเจรจากับแกนนำกลุ่มผู้ชุมนุมไม่เป็นผลสำเร็จ เนื่องจากการสื่อสารและประสานงานไม่ต่อเนื่อง และมีข่าวในกลุ่มผู้ชุมนุมว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจจะเข้าสลายการชุมนุม ประกอบกับการสับเปลี่ยนกำลัง

เจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติการพิเศษ และเจ้าหน้าที่ตำรวจพยายามป็นขึ้นไปบนรถเพื่อจับกุมแกนนำ ทำให้ผู้ชุมนุมบางคนได้ขว้างปาสิ่งของเข้าใส่เจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อปกป้องรถขยายเสียงและคุ้มกันแกนนำ แต่แกนนำ นปก.ไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ได้ จึงเกิดการตอบโต้ระหว่างผู้ชุมนุมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทำให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บ จำนวนมากทั้งสองฝ่าย ทหารยี่สิบของทางราชการและประชาชนในบริเวณใกล้เคียงได้รับความเสียหาย และกระทบต่อ สิทธิเสรีภาพและความสงบสุขของผู้อยู่อาศัยในบริเวณดังกล่าว เมื่อมีเหตุการณ์ความรุนแรงและบาดเจ็บทั้งสองฝ่าย แกนนำจึงประกาศให้กลุ่มผู้ชุมนุมถอยกลับไปที่สนามหลวง ทำให้เหตุการณ์ความรุนแรงยุติลง

ประเด็นที่ ๓ มาตรการและวิธีการของฝ่ายเจ้าหน้าที่ คือ กองบัญชาการตำรวจนครบาลและกองบัญชาการ ตำรวจสันติบาล ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในฐานะเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายในการดูแลความสงบเรียบร้อยใน การชุมนุม การรักษาความปลอดภัยสถานที่และบุคคลสำคัญที่อยู่ใกล้ที่เกิดเหตุ เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๐ เป็นการปฏิบัติหน้าที่เพื่อดูแลรักษาความสงบเรียบร้อย และป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงหรือเหตุร้ายใดๆ แผนรักษาความสงบเพื่อรักษาความปลอดภัยของสถานที่และบุคคลสำคัญ ซึ่งจากข้อเท็จจริงไม่ปรากฏว่า มีการจัด เตรียมกำลังหรืออาวุธในลักษณะที่มุ่งจะปราบปรามผู้ชุมนุมอย่างเด็ดขาดและรุนแรง แต่เนื่องจากมีขั้นตอนการปฏิบัติ ที่ขาดการเตรียมพร้อมและความระมัดระวังอย่างเพียงพอ จึงเกิดผลกระทบต่อการใช้สิทธิเสรีภาพในการชุมนุม และมีส่วน ทำให้เกิดความรุนแรง ได้แก่ การใช้วิธีการตั้งเครื่องกีดขวาง และไม่เปิดทางให้ขบวนรถกระจายเสียงของแกนนำ ผู้ชุมนุมเคลื่อนผ่านไป เมื่อการเจรจาระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจกับแกนนำกลุ่มผู้ชุมนุมไม่บรรลุผล ทำให้กลุ่มผู้ชุมนุม เกิดความไม่พอใจ จึงมีการทำลายเครื่องกีดขวางอันเป็นทรัพย์สินของทางราชการ และทำร้ายพนักงานขับรถที่จอดรถ กีดขวางการเคลื่อนขบวน หลังจากที่ยกขบวนผู้ชุมนุมไปถึงบริเวณหน้าบ้านสี่เสาเทเวศร์ การเจรจากับผู้ชุมนุมเพื่อขอ ให้ชุมนุมโดยสงบและยุติการชุมนุมในเวลา ๒๔.๐๐ น. ไม่ต่อเนื่องและไม่บรรลุผล ในขณะเดียวกันก็มีการสับเปลี่ยน กำลังส่วนหนึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ชุดปฏิบัติการพิเศษ ทำให้ผู้ชุมนุมเกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนว่ามีการเตรียมพร้อมที่จะ ใช้ความรุนแรงเข้าสลายการชุมนุม จึงไม่ได้รับความไว้วางใจจากกลุ่มผู้ชุมนุม

นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ได้บุกเข้าไปจับแกนนำระหว่างปราศรัยบนเวทีที่หน้าบ้านสี่เสาเทเวศร์ และเริ่มใช้สเปรย์ พริกไทย ทั้งที่ขณะนั้นยังไม่เกิดเหตุการณ์ความรุนแรง และเจ้าหน้าที่สามารถดำเนินการจับกุมและดำเนินคดีกับ ผู้กระทำผิดเป็นรายบุคคลในภายหลังได้ จึงเป็นวิธีที่เสี่ยงและเป็นการยั่วยุให้เกิดการตอบโต้และนำไปสู่การใช้ความ รุนแรงจนมีการสลายการชุมนุมในที่สุด ซึ่งเจ้าหน้าที่ควรจะต้องพยายามอย่างถึงที่สุดในการเลือกวิธีที่ไม่รุนแรง ตามหลักการพื้นฐานในการใช้กำลังและอาวุธปืนโดยเจ้าหน้าที่ ผู้บังคับใช้กฎหมาย ข้อ ๔ ประการสำคัญ คือ ในการ เข้าสลายการชุมนุม ปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ประกาศเตือนแต่เพียงว่าให้ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องกลับไป โดยไม่มีการ เตือนให้กลุ่มผู้ชุมนุมทราบว่ามีการใช้แก๊สน้ำตาและสเปรย์พริกไทยเพื่อยุติการชุมนุม อันเป็นการขัดต่อหลักการ พื้นฐานในการใช้กำลังและอาวุธปืนโดยเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย ข้อ ๕

กสม.ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การชุมนุมครั้งนี้เป็นการใช้สิทธิขั้นพื้นฐานในการชุมนุมโดยสงบและปราศจาก อาวุธ ซึ่งหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องต้องทำหน้าที่ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยในการชุมนุมและ ป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงหรือเหตุร้ายใดๆ แต่เจ้าหน้าที่ขาดการเตรียมความพร้อมและขาดความ ระมัดระวังอย่างเพียงพอ จึงส่งผลกระทบต่อการใช้สิทธิและเสรีภาพในการชุมนุม ในขณะเดียวกันแกนนำและผู้ชุมนุม ขาดความเคร่งครัดที่จะไม่ใช้ความรุนแรง ทำให้เกิดการตอบโต้ซึ่งกันและกัน อันนำไปสู่ความรุนแรงและการบาดเจ็บ ทั้งสองฝ่าย

ข้อเสนอแนะ :

กสม.เห็นว่า ประเทศไทยมุ่งหมายที่จะใช้ระบอบประชาธิปไตยที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมเป็นรากฐานในการปกครองประเทศ และโดยที่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมนี้จะจริงและเป็นคุณต่อประชาชนโดยส่วนรวมทั้งหมด ไม่เพียงแต่ต้องอาศัยการบังคับใช้ตัวบทกฎหมายอย่างเป็นธรรม และการมีสถาบันทางการเมืองที่เข้มแข็ง เข้าใจและเคารพต่อการใช้เสรีภาพด้านต่างๆของประชาชนเท่านั้น แก่นแท้ของประชาธิปไตย คือ วิถีประเพณีปฏิบัติของการอยู่ร่วมกันท่ามกลางความแตกต่างทางความคิดเห็น และการจัดความสัมพันธ์ที่เหมาะสมระหว่างรัฐบาลกับภาคประชาชน สมาชิกในสังคมประชาธิปไตยจึงควรต้องเคารพสิทธิของผู้อื่น แม้จะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ ถือว่าเป็นความรับผิดชอบของหน่วยงานภาครัฐและผู้นำประเทศจึงควรปฏิบัติเป็นแบบอย่าง โดยส่งเสริมสิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนและการใช้ความอดทนและอดกลั้น เพื่อร่วมสร้างเสริมวัฒนธรรมการเมืองของการใช้ความอดทนและอดกลั้นต่อความคิดเห็นที่แตกต่างให้ลงหลักปักฐานในสังคมไทย

ความรุนแรงที่เกิดขึ้นครั้งนี้ น่าจะถือเป็นบทเรียนสำคัญ ที่จะนำไปสู่การสร้างบรรทัดฐาน และกลไกการบริหารจัดการการชุมนุมประท้วงให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งในภาครัฐในฐานะที่เป็นผู้คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน และภาคพลเมืองในฐานะที่เป็นผู้ใช้สิทธิและเสรีภาพ ดังนั้น กสม.จึงมีข้อเสนอแนะต่อรัฐบาล เจ้าหน้าที่ของรัฐ และภาคประชาสังคม ผู้ใช้เสรีภาพในการชุมนุม เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาในลักษณะเดียวกันขึ้นอีก ดังนี้

๑. ข้อเสนอแนะต่อรัฐบาล หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง

๑.๑ ควรวางนโยบายและมาตรการที่ชัดเจนในการอำนวยความสะดวกและรักษาความสงบเรียบร้อยในการชุมนุมโดยสงบปราศจากอาวุธ การขัดขวางหรือจำกัดการใช้เสรีภาพในการชุมนุม และการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นอันเป็นเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย ควรถือเป็นข้อยกเว้นที่พึงกระทำเฉพาะในกรณีจำเป็นอันมีอาจหลีกเลี่ยงได้เท่านั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐพึงมีความอดทนต่อการแสดงเสรีภาพทางความคิดเห็นของประชาชน เนื่องจากเป็นหัวใจสำคัญของระบอบประชาธิปไตย

๑.๒ หากมีความจำเป็นที่มีอาจหลีกเลี่ยงได้ที่จะต้องใช้มาตรการต่างๆ เพื่อยุติเหตุการณ์ความรุนแรงในการชุมนุม เช่น การใช้แก๊สน้ำตา สเปรย์พริกไทย เป็นต้น จะต้องกำหนดให้เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวประกาศเตือนให้ผู้ชุมนุมได้ทราบล่วงหน้าอย่างชัดเจน และหากมีความจำเป็นเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ที่จะต้องมีการสับเปลี่ยนหรือเคลื่อนย้ายกำลังเจ้าหน้าที่ อันอาจทำให้ผู้ชุมนุมเกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการใช้กำลังเจ้าหน้าที่ในการดูแลและรักษาความสงบเรียบร้อยในการชุมนุม ควรจะต้องมีวิธีการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่

๑.๓ ควรดำเนินการให้มีการออกแนวปฏิบัติว่าด้วยมาตรฐานการปฏิบัติเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในการใช้เสรีภาพในการชุมนุม โดยคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ

และสิทธิมนุษยชนตามมาตรฐานสากล และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีกติกาที่ทุกฝ่ายยอมรับร่วมกันในการชุมนุม และการจัดการดูแลการชุมนุมอันเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในสังคมไทย โดยนำประมวลหลักการประพฤติปฏิบัติสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย (Code of Conduct for Law Enforcement Officials) และหลักการพื้นฐานในการใช้กำลังและอาวุธปืนโดยเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย (Basic Principles on the use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials) มาประกอบการพิจารณา

๑.๔ ควรจัดให้มีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยในการชุมนุมประท้วง ในเรื่องการบริหารจัดการในสถานการณ์ชุมนุมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้มีความเข้าใจและมีจิตสำนึกที่เคารพต่อสิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญและพันธกรณีระหว่างประเทศ การปฏิบัติต่อผู้ชุมนุมโดยสันติวิธี และด้วยความมีมนุษยธรรม โดยพิจารณาตามหลักการพื้นฐานในการใช้กำลังและอาวุธปืนโดยเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย ข้อ ๒๐

๒. ข้อเสนอแนะต่อภาคประชาสังคมและผู้ใช้เสรีภาพในการชุมนุม

๒.๑ แกนนำและประชาชนผู้ใช้เสรีภาพในการชุมนุม ควรจะตระหนักว่า เสรีภาพในการชุมนุมมิใช่เป็นเสรีภาพที่ได้รับการรับรองและคุ้มครองอย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด จึงต้องใช้เสรีภาพดังกล่าวอย่างมีจิตสำนึกและด้วยความระมัดระวัง ควรระลึกไว้เสมอว่า การไปร่วมชุมนุมในบางสถานที่ด้วยความไม่เหมาะสม อาจเกิดความรุนแรงได้ ต้องมีการจัดระบบการควบคุมดูแลการชุมนุมเป็นไปโดยสงบเรียบร้อยโดยไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพหรือก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อบุคคลอื่น

๒.๒ ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการศึกษาเรียนรู้ในภาคประชาสังคมและประชาชนทั่วไป ให้มีโอกาสเรียนรู้เกี่ยวกับการชุมนุมและการแสดงออกทางการเมืองของประชาชนอย่างสร้างสรรค์ และสันติ

เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางวิชาการและเสรีภาพในการชุมนุม
กรณีการเสวนาทางวิชาการเรื่อง “สมัชชาประชาชนเพื่อประชาธิปไตยกับการปฏิรูปการเมือง
(รายงานผลการตรวจสอบฯ ที่ ๓๒๓/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๑)

ประเด็น :

เครือข่ายพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย จังหวัดอุดรธานี ร้องเรียนขอความเป็นธรรมว่า เมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๕๑ เครือข่ายพันธมิตรฯ ได้จัดเวทีเสวนาทางวิชาการในหัวข้อ “สมัชชาประชาชนเพื่อประชาธิปไตยกับการปฏิรูปการเมือง” ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี แต่กลับมีกลุ่มผู้ชุมนุมใช้ชื่อว่า “ชมรมคนรักอุดร” ได้จัดชุมนุม โดยมีเป้าหมายเพื่อล้มเวทีเสวนาดังกล่าว ตลอดจนเข้าประทุษร้ายต่อนายสุริยะใส กตะศิลา และนายไชยวัฒน์ ลินสูงค์ ตัวแทนแกนนำพันธมิตรฯ ที่มาร่วมเป็นวิทยากรในเวทีดังกล่าว อันเป็นการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน

ข้อเท็จจริง :

กสม.ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงจากผู้ร้องและพวก เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองจังหวัดอุดรธานี เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองอุดรธานี อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เจ้าหน้าที่กรมประชาสัมพันธ์ เจ้าหน้าที่ตำรวจกองบังคับการปราบปราม และบุคคลที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า

๑. ก่อนจัดการสัมมนา กลุ่มชมรมคนรักอุดร นำโดยนายขวัญชัย สาราคำ (ไพโรพนา) นักจัดรายการวิทยุรายการ “เกาะติดสถานการณ์” ทางคลื่นมวชนสัมพันธ์ เอฟ เอ็ม ๙๗.๕๐ เมกะเฮิรตซ์ ได้ประชาสัมพันธ์ผ่านวิทยุกระจายเสียงชักชวนให้สมาชิกชมรมคนรักอุดรออกมารวมตัวกันเพื่อไปยื่นหนังสือต่ออธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ให้ยกเลิกการจัดเวทีเสวนาทางวิชาการดังกล่าว

๒. ในช่วงเช้าของวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๕๑ กลุ่มชมรมคนรักอุดรได้ถือป้ายประท้วง คัดค้านการเสวนา บริเวณสนามหญ้าหน้าหอประชุม การเสวนาเริ่มเวลาประมาณ ๐๙.๐๐ น. นายสุริยะใส กตะศิลาและนายไชยวัฒน์ ลินสูงค์ เป็นผู้ดำเนินรายการ มีผู้เข้าร่วมประมาณ ๑๕๐ คน นายวิชัย ชัยจิตวนิชย์กุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุดรธานี ได้เดินทางมาปราศรัยกับประชาชนที่มาร่วมชุมนุมนอกอาคารว่าไม่เห็นด้วยกับการจัดเสวนาดังกล่าว รวมทั้งได้ชักจูงและนำกลุ่มผู้ชุมนุมประมาณ ๓๐๐ คน ให้ตามเข้ามาที่ประตูทางเข้าห้องประชุม ทำให้ผู้ที่มาฟังการเสวนาเข้าห้องประชุมไม่ได้และเกิดความหวาดกลัว แต่ภายในห้องประชุมยังคงดำเนินการเสวนาต่อไป โดยมีผู้เข้าร่วมเสวนาเหลืออยู่ไม่ถึงร้อยคน หลังจากการเจรจาต่อรองกับทางมหาวิทยาลัย และเจ้าหน้าที่ตำรวจ กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย จังหวัดอุดรธานี ยินยอมยุติการเสวนา แต่ฝ่ายผู้ชุมนุมต้องการให้นายสุริยะใส และนายไชยวัฒน์ เดินทางกลับกรุงเทพฯ ทันที ซึ่งบุคคลทั้งสองยินยอมเดินทางกลับ โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจจัดเตรียมกำลังเจ้าหน้าที่คุ้มกันและรถยนต์สำหรับเดินทาง แต่ภายหลังบุคคลทั้งสองแจ้งว่า ยังไม่สามารถเดินทางกลับได้ ขอให้เจ้าหน้าที่ตำรวจดูแลความปลอดภัยของผู้เข้าร่วมฟังการเสวนาก่อน

๓. เจ้าหน้าที่ตำรวจได้นำตัวผู้เข้าร่วมเสวนา ทอยลงมาจากอาคารเพื่อขึ้นรถยนต์ที่จัดเตรียมไว้ ระหว่างนั้นมีการขว้างปาขวดน้ำใส่ผู้เข้าร่วมเสวนา และกลุ่มนายไชยวัฒน์ฯ เจ้าหน้าที่ตำรวจได้เข้าห้ามปราม และขอให้นายไชยวัฒน์ฯ

กลับขึ้นไปบนห้องประชุม เพราะเห็นว่าการกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่พอ โดยได้ขอกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจตระเวนชายแดน กับฝ่ายทหารเพิ่มเติม

๔. ต่อมา นายขวัญชัย สาราคำ (ไพรพนา) และนายสมพงษ์ จันทรนาม เกรงว่าเหตุการณ์จะบานปลาย จึงนำกลุ่มชมรมคนรักอุดรออกมารอด้านหน้าอาคาร พร้อมทั้งแจ้งว่าจะเปิดทางให้กลุ่มพันธมิตรฯออกจากห้องประชุม แต่กลุ่มพันธมิตรฯยังไม่กล้าออกจากห้องประชุม เนื่องจากได้รับทราบข่าวสารจากนอกห้องประชุมว่ายังมีฝ่ายจัดตั้งที่ไม่ใช่กลุ่มของนายขวัญชัยอยู่ในมหาวิทยาลัยฯ

๕. ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานีได้ขอให้นายธีระชัย แสนแก้ว นายวิชัย ชัยจิตวณิชกุล และสมาชิกวุฒิสภาอีกคนหนึ่ง นำผู้ชุมนุมฝ่ายของตนออกไปจากมหาวิทยาลัยฯ ซึ่งบุคคลทั้งสามรับปากว่าจะดำเนินการ แต่กลุ่มพันธมิตรฯก็ยืนยันว่ายังมีกลุ่มของบุคคลทั้งสามอยู่นอกห้องประชุม จังหวัดอุดรธานีได้จัดกองกำลังเพิ่มเติมทั้งเจ้าหน้าที่ทหาร เจ้าหน้าที่ตำรวจ และตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อให้ นายสุริยะใส และนายไชยวัฒน์ฯ ออกจากห้องประชุมได้อย่างปลอดภัย แต่บุคคลทั้งสองก็ยังไมยอมออกจากห้องประชุม

๖. ต่อมา นายวิชัย ชัยจิตวณิชกุล ได้เดินทางกลับมาอีกครั้ง และปราศรัยผ่านไมโครโฟน ปลุกเร้าผู้ชุมนุมอีก ทำให้สถานการณ์กลับร้อนแรงขึ้น หลังจากนั้นนายวิชัยฯได้เดินขึ้นไปบนห้องประชุม และใช้เท้าถีบประตู เพราะไม่พอใจที่บุคคลทั้งสองไม่ยอมออกจากห้องประชุม โดยนายวิชัยฯยืนยันว่า ตนจะเป็นผู้นำบุคคลทั้งสองออกไปด้วยตนเอง โดยไม่ต้องมีเจ้าหน้าที่ตำรวจคอยดูแล แต่ข้อเท็จจริงขณะนั้นพบว่าเส้นทางปกติไม่สามารถออกไปได้ เพราะผู้ชุมนุมมีจำนวนมาก ต้องออกไปในเส้นทางที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจัดไว้จึงจะปลอดภัย

๗. เวลาประมาณ ๑๘.๐๐ น. กลุ่มชมรมคนรักอุดรก็สลายตัว ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดอุดรธานี และเจ้าหน้าที่ตำรวจ จึงได้นำกลุ่มพันธมิตรฯจังหวัดอุดรธานีเดินทางออกทางด้านหลังและนำไปส่งยังเส้นทางรอยต่อของจังหวัดขอนแก่น

๘. นายขวัญชัย สาราคำ (ไพรพนา) เป็นประธานชมรมคนรักอุดร ซึ่งก่อตั้งขึ้นเมื่อเดือนเมษายน ๒๕๔๙ และเป็นนักจัดรายการวิทยุชุมชน คลื่นมวชนสัมพันธ์ เอฟ เอ็ม ๙๗.๕๐ เมกะเฮิร์ตซ์ จังหวัดอุดรธานี โดยรายการเกาะติดสถานการณ์ นำเสนอประเด็นข่าวและแสดงความคิดเห็น เมื่อประมาณเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน ๒๕๔๙ คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.) มีคำสั่งให้จังหวัดอุดรธานีกำกับผู้ดำเนินรายการเกาะติดสถานการณ์ให้ใช้ถ้อยคำที่สุภาพและระมัดระวัง อย่ากล่าวพาดพิงและโจมตีผู้อื่น และต่อมาเมื่อเกิดการรัฐประหาร ในวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ นายขวัญชัยฯได้เลิกจัดรายการดังกล่าวไป

๙. ในการตรวจสอบข้อเท็จจริง กสม.ได้เชิญนายวิชัย ชัยจิตวณิชกุล และนายธีระชัย แสนแก้ว มาใช้ข้อเท็จจริงรวม ๒ ครั้ง แต่ปรากฏว่าบุคคลทั้งสองไม่ได้มาให้ข้อเท็จจริงแต่อย่างใด

ความเห็นของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ :

๑. เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น เสรีภาพในทางวิชาการ และเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ เป็นเสรีภาพที่ได้รับรองไว้อย่างชัดแจ้งโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ซึ่งที่ผ่านมามีกลุ่มบุคคลได้แสดงออกและใช้เสรีภาพดังกล่าวด้วยวิธีการชุมนุมในหลายพื้นที่ และเกิดการเผชิญหน้ากันหลายครั้ง ส่งผลให้การใช้เสรีภาพดังกล่าวเกิดข้อจำกัด ดังนั้น เพื่อให้ปัญหาดังกล่าวได้รับการแก้ไขตามแนวทางสมานฉันท์และบนพื้นฐานของการเคารพหลักการสิทธิมนุษยชน รัฐบาลควรกำหนดมาตรการต่างๆที่จำเป็นโดยห้าม

มิให้มีผู้ใดมาขัดขวางการแสดงออกซึ่งการใช้เสรีภาพนั้น

๒. การจัดการเสวนาทางวิชาการในหัวข้อ “สมัชชาประชาชนเพื่อประชาธิปไตยกับการปฏิรูปการเมือง” เป็นเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และเป็นเสรีภาพทางวิชาการ ซึ่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองให้การรับรอง และคุ้มครองไว้ในฐานะที่เป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน ดังนั้น การยื่นข้อเรียกร้องของกลุ่มชมรมคนรักอุตรต่ออธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี เพื่อไม่ให้มีการอนุญาตให้ใช้สถานที่ของมหาวิทยาลัยจัดเสวนาทางวิชาการและการชุมนุม ในวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๔๙ อันเป็นวันจัดการเสวนาและการชุมนุมเพื่อเรียกร้องให้ยุติการจัดการเสวนาทางวิชาการนั้น จึงเป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานอย่างร้ายแรง จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ร่วมชุมนุมในกลุ่มชมรมคนรักอุตรได้กระทำการโดยการขว้างปาสิ่งของใส่ผู้ร่วมการเสวนา ย่อมทำให้การชุมนุมของกลุ่มชมรมคนรักอุตรดังกล่าวเป็นการชุมนุมที่ไม่สงบ รัฐชอบที่จะดำเนินการป้องกัน ป้องปราม หรือระงับเหตุเพื่อไม่ให้มีการกระทำให้เกิดความวุ่นวายขึ้น

๓. การจัดการเสวนาทางวิชาการในหัวข้อ “สมัชชาประชาชนเพื่อประชาธิปไตยกับการปฏิรูปการเมือง” เป็นเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและเป็นเสรีภาพทางวิชาการ จังหวัดอุตรธานีจึงมีภาระหน้าที่ในการควบคุมดูแลให้การเสวนาดังกล่าวดำเนินต่อไปโดยเรียบร้อย ดังนั้น เมื่อเกิดการชุมนุมคัดค้านจนเป็นเหตุทำให้การเสวนาดังกล่าวต้องยุติลง จังหวัดอุตรธานีและผู้ก่อเหตุการณจะต้องรับผิดชอบ

๔. รายการเกาะติดสถานการณ์ของสถานีวิทยุชุมชน ที่ดำเนินรายการโดยนายขวัญชัย ไพรพนา (สาราคำ) ได้กล่าวพาดพิงบุคคลอื่นได้รับความเสียหาย อันเป็นการใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นที่ไม่เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จังหวัดอุตรธานีจึงมีหน้าที่ควบคุมดูแลผู้ดำเนินรายการไม่ให้ละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น

มาตรการการแก้ไข้ปัญหา :

๑. ให้รัฐบาลวางมาตรการให้จังหวัดทั่วประเทศดำเนินการให้มีการเคารพเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น เสรีภาพในทางวิชาการ และเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ มิให้มีผู้ใดมาขัดขวางการใช้เสรีภาพนั้น ทั้งนี้ ให้เริ่มดำเนินการภายในกำหนดเวลา ๓๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๒. ให้รัฐบาลสั่งการให้จังหวัดอุตรธานีดำเนินการทางกฎหมาย โดยดำเนินคดีนายขวัญชัย สาราคำ (ไพรพนา) นายวิชัย ชัยจิตวนิชย์กุล และนายธีระชัย แสนแก้ว ที่ร่วมกันชักชวนและก่อให้เกิดการชุมนุมที่ไม่สงบ ทั้งนี้ ให้ดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในกำหนดเวลา ๖๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๓. ให้รัฐบาลสั่งการให้จังหวัดอุตรธานีควบคุมดูแลการส่งกระจายเสียงของวิทยุชุมชนคลื่นมวชนสัมพันธ์ เอฟ เอ็ม ๙๗.๕๐ เมกะเฮิร์ตซ์ จังหวัดอุตรธานี มิให้ผู้ดำเนินรายการละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น ทั้งนี้ ให้ดำเนินการโดยทันที นับตั้งแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

สิทธิชาติพันธุ์

กรณีที่ ๓

การขอให้ได้รับสัญชาติไทยและสถานะบุคคลที่ถูกต้องตามกฎหมาย
(รายงานผลการตรวจสอบฯ ที่ ๑๒๘/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๕๑)

ประเด็น :

กสม.ได้รับคำร้องเรียนจากผู้มีปัญหาสถานะบุคคลตามกฎหมาย รวม ๘๕ คำร้อง ๔,๐๙๙ ราย เพื่อขอความช่วยเหลือเกี่ยวกับการขอมีสัญชาติไทยและมีสถานะบุคคลที่ถูกต้องตามกฎหมาย ดังนี้

๑. กรณีตรวจทางทะเบียนราษฎร ไม่มีเอกสารพิสูจน์ตน (Undocumented person) ทำให้ไม่มีสัญชาติไทยและสถานะบุคคลตามกฎหมาย จำนวน ๒๐ คำร้อง

๒. กรณีขอให้เร่งรัดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามที่ผู้ร้องได้ยื่นคำร้องไว้แล้วในการ (๑) ขอลงรายการสัญชาติไทย (๒) ขอสัญชาติไทย (๓) ขอสถานะคนต่างด้าวที่มีสิทธิอาศัยถาวร (๔) ขอสถานะคนต่างด้าวที่มีสิทธิอาศัยชั่วคราว (๕) ขอสถานะบุคคลสำหรับผู้ไม่มีสถานะทางทะเบียนที่สามารถขอสัญชาติไทย หรือขอแปลงสัญชาติเป็นไทย แต่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเพิกเฉย ละเลย หรือดำเนินการล่าช้า โดยไม่มีคำอธิบายหรือคำชี้แจง จำนวน ๑๗ คำร้อง

๓. กรณีถูกถอนสัญชาติไทยและขอสัญชาติไทยกลับคืน ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติให้คืนสัญชาติไทยแล้ว เมื่อปี พ.ศ.๒๕๔๗ แต่ก็ยังไม่ได้รับสัญชาติไทยกลับคืน มีปัญหาในการเข้าถึงสิทธิและบริการสาธารณะ ถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน จำนวน ๔ คำร้อง

๔. กรณีการแก้ไขปัญหามลพิษและชาติพันธุ์ ชุมชน บุคคลบนพื้นที่สูง ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ ที่ได้ผ่อนผันให้กลุ่มบุคคลบนพื้นที่สูงและชุมชนบนพื้นที่สูงที่ไม่สามารถกำหนดสถานะตามกฎหมายได้ และผู้ที่อพยพเข้ามาหลังวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๒๘ ซึ่งจัดทำทะเบียนประวัติไว้แล้ว สามารถอยู่อาศัยในประเทศไทยได้ เป็นการชั่วคราวต่อไปอีก ๑ ปี ทำให้โอกาสในการเข้าถึงสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานมีน้อย ได้รับการเลือกปฏิบัติ ได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาของรัฐ โดยเฉพาะถูกบังคับให้อพยพจากถิ่นที่อยู่ ที่ทำกิน จำนวน ๒๙ คำร้อง

๕. กรณีคนไทยพลัดถิ่นที่อาศัยในจังหวัดภาคใต้ ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเมียนมาร์ได้แก่ ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร ระนอง ไม่ได้สัญชาติไทย ไม่มีบัตรประจำตัวประชาชน ไม่อาจเข้าถึงสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน หรือเข้าถึงได้อย่างจำกัด ถูกเลือกปฏิบัติจากเจ้าหน้าที่รัฐ จำนวน ๓ คำร้อง

๖. กรณีผู้อพยพหรือหลบเข้าเมืองโดยไม่ถูกกฎหมาย และต้องการให้ส่งตัวไปประเทศที่สาม ได้รับการปฏิบัติจากเจ้าหน้าที่ของรัฐในลักษณะเป็นปฏิบัติกับความปลอดภัยในชีวิตและร่างกาย ถูกกักขัง ถูกข่มขู่และริบทรัพย์ ถูกจำกัดเสรีภาพในการสื่อสาร ไม่สามารถเข้าถึงบริการของรัฐและสิทธิขั้นพื้นฐาน เสี่ยงต่อการถูกหลอกลวงแรงงาน อันอาจนำไปสู่การค้ามนุษย์ จำนวน ๑๒ ค้าร้อง

ข้อเท็จจริง :

กสม.ได้ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง โดยเน้นการเข้าไปในพื้นที่ (Area approach) เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงจากผู้ร้อง/ผู้เสียหาย โดยตรวจสอบความถูกต้องกับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องและนักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน รวมทั้งประสานงานกับหน่วยราชการที่รับผิดชอบเพื่อแลกเปลี่ยนความเห็นและการร่วมกันแสวงหาแนวทางการป้องกันคุ้มครองและเยียวยาการละเมิดสิทธิมนุษยชน จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงพบว่า มีการละเมิดและมีการปฏิบัติอันไม่เหมาะสมต่อผู้ร้องและหรือผู้เสียหายตามคำร้อง สรุปได้ดังนี้

๑. การถูกจำกัดโอกาสเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานเนื่องจากอุปสรรคทางกฎหมายในประเทศ แบ่งได้เป็นประเภทต่างๆ ดังนี้

๑.๑ สิทธิที่จำกัดไว้ชัดเจนโดยกฎหมาย เช่น การสมัครเข้าทำงานและการเดินทางออกนอกพื้นที่

๑.๒ สิทธิที่ไม่ได้จำกัดไว้ชัดเจนโดยกฎหมาย แต่ขาดโอกาสในการเข้าถึง เช่น เด็กไร้สัญชาติถูกจำกัดการเข้าถึงสิทธิด้านการศึกษา

๑.๓ สิทธิที่ได้รับการประกันโดยกฎหมาย แต่มักถูกละเลยโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น ถูกข่มขู่ ริดไถ และกรณีกระทรวงมหาดไทยมีคำสั่งย้ายศูนย์พักพิงผู้ลี้ภัยแม่กองคา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ไปยังอำเภอสะเมิง

๒. การถูกละเมิดหรือการมีแนวโน้มถูกละเมิดหรือได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เหมาะสมจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประกอบด้วย

๒.๑ การปฏิเสธการให้บริการจากเจ้าหน้าที่รัฐ ในลักษณะเลือกปฏิบัติ และบางครั้งอาจกลายเป็นการดูหมิ่นเหยียดหยาม

๒.๒ การใช้ข้อจำกัดทางกฎหมายเป็นช่องทางละเมิดหรือปฏิบัติอย่างไม่เหมาะสม เช่น ถูกข่มขู่ ริดไถ เพื่อแลกกับการที่ไม่ถูกจับกุม

ข้อเสนอแนะ :

กสม.ได้จัดทำข้อเสนอแนะต่อรัฐบาล เพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องการขอมีสัญชาติไทยและมีสถานะบุคคลที่ถูกต้องตามกฎหมาย โดยกำหนดมาตรการเป็น ๓ ระยะ ดังนี้

๑. มาตรการระยะสั้น (ภายใน ๖-๑๒ เดือน)

๑.๑ ขอให้กระทรวงมหาดไทยประสานจังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงแรงงาน และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ให้ความคุ้มครองเบื้องต้นแก่ผู้มีปัญหาสถานะบุคคลดังกล่าว จากการกระทำรุนแรงต่อชีวิตและร่างกาย ตลอดจนความปลอดภัยในทรัพย์สิน

๑.๒ ขอให้กระทรวงมหาดไทยปรับปรุงกระบวนการพิจารณาคำร้องการขอมีสัญชาติไทย และรับรองสถานะบุคคลตามกฎหมาย โดยให้เป็นวิธีที่ง่าย เปิดรับคำร้องทุกเรื่อง บันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรตามข้อเท็จจริง กำหนด

เป็นระเบียบ กฎกระทรวง หรือแนวปฏิบัติ แล้วแจ้งแก่หน่วยงานในสังกัด และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ เพื่อสร้างความเข้าใจให้ตรงกัน รวมทั้งให้ปรับปรุงขั้นตอนและกระบวนการพิสูจน์สัญชาติไทยและกำหนดสถานะบุคคล โดยให้มีผู้แทนจากภาควิชาการและภาคประชาชนร่วมด้วย

๑.๓ กำหนดมาตรการช่วยเหลือแก่ผู้มีปัญหาสถานะบุคคลดังกล่าว เพื่อให้สามารถเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐาน โดยไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติ ดังนี้

- กระทรวงแรงงาน กำหนดมาตรการด้านการประกอบอาชีพ
- กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดมาตรการด้านการให้การศึกษา
- กระทรวงสาธารณสุข กำหนดมาตรการด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล

๑.๔ กรณีบุคคลไม่มีเอกสารแสดงตน

ขอให้สำนักทะเบียนราษฎร และสำนักกิจการความมั่นคงภายใน กระทรวงมหาดไทย พิจารณำบันทึกรายชื่อผู้ไม่มีเอกสารแสดงตนตามรายชื่อที่แนบลงในรายการทะเบียนราษฎร หรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และแจ้งความก้าวหน้าการดำเนินการให้ทราบ พร้อมเหตุผลในรายที่ไม่อาจรับรองสถานะบุคคลตามกฎหมายได้

๑.๕ ขอให้กระทรวงมหาดไทยเร่งรัดหน่วยงานในสังกัด และประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเร่งรัดการดำเนินงานตามคำร้องที่ยื่นไว้

๑.๖ กรณีถูกถอนสัญชาติไทยและขอสัญชาติไทยกลับคืน ขอให้กระทรวงมหาดไทยเร่งรัดหน่วยงานในสังกัด ทั้งส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค (รวมทั้ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) ประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำการรับรองสถานะบุคคลตามกฎหมายตามยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคล ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๘ ตามรายชื่อที่ส่งไป

๑.๗ กรณีชนเผ่าและชาติพันธุ์ คนบนพื้นที่สูง

ขอให้กระทรวงมหาดไทย กำชับหน่วยงานในสังกัด ทั้งส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค (รวมทั้ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) ประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อรับรองสถานะบุคคลตามรายชื่อที่แนบ ตลอดจนประสานงานกับจังหวัด เพื่อจัดสรรบริการขั้นพื้นฐานที่จำเป็น ได้แก่ โรงเรียน การรักษาพยาบาล ฯลฯ

๑.๘ กรณีคนไทยพลัดถิ่น

ขอให้กระทรวงมหาดไทย กำชับหน่วยงานในสังกัด ทั้งส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค (รวมทั้ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) ประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสำรวจจัดทำทะเบียนและเอกสารแสดงตนตามรายชื่อที่แนบ ตลอดจนประสานงานกับจังหวัด เพื่อจัดสรรบริการขั้นพื้นฐานที่จำเป็น ได้แก่ โรงเรียน การรักษาพยาบาล ฯลฯ

๑.๙ กรณีผู้ขอพหุเข้าประเทศไทยและต้องการไปประเทศที่สาม

ขอให้รัฐบาลกำหนดนโยบายเกี่ยวกับผู้อพยพและขอลี้ภัยไปประเทศที่สาม เช่น มังลาวอพยพ เป็นต้น พร้อมสั่งการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง กระทรวงการต่างประเทศ เป็นต้น จัดเวทีหารือกับองค์กรที่เกี่ยวข้อง ทั้งระดับสากล ภูมิภาค และภายในประเทศ (ภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคประชาสังคม) เพื่อกำหนดทางออกร่วมกัน

๑.๑๐ กรณีแรงงานต่างด้าว สัญชาติพม่า ลาว กัมพูชา

ขอให้กระทรวงแรงงาน พิจารณาให้ใบอนุญาตทำงานแก่แรงงานต่างด้าว โดยปรับค่าธรรมเนียมอนุญาตการทำงานให้สัมพันธ์กับค่าครองชีพ แล้วแจ้งเงื่อนไขดังกล่าวและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี) ให้แรงงานต่างด้าวและประเทศต้นสังกัดรับทราบ

๒. มาตรการระยะปานกลาง (๑๒-๒๔ เดือน)

๒.๑ ขอให้กระทรวงมหาดไทย (จังหวัด อำเภอ) กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (กรณีที่ได้รับมอบหมาย) ในพื้นที่รับผิดชอบเร่งรัดสำรวจและจัดทำทะเบียนคนไร้รัฐ คนบนพื้นที่สูง ชนกลุ่มน้อย คนต่างด้าวในประเทศไทย รวมทั้งขอให้กระทรวงมหาดไทยรับรองสถานะบุคคลตามกฎหมายแก่บุคคลดังกล่าวไปพลางก่อน ในระหว่างรอการพิสูจน์สัญชาติ

๒.๒ ขอให้รัฐบาลกำกับหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๘ ว่าด้วยยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาสถานะและสิทธิบุคคล ปฏิบัติตามมติดังกล่าว โดยให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาของกลุ่มเป้าหมายทั้ง ๖ กลุ่มตามยุทธศาสตร์ฯ

๒.๓ ขอให้รัฐบาลพิจารณาประกาศนโยบายหรือมาตรการแก่ทุกส่วนราชการในการกำหนดให้เรื่องสิทธิมนุษยชน มนุษยธรรมเป็นคุณลักษณะหนึ่งของการสรรหา ฝึกอบรม และเลื่อนตำแหน่งข้าราชการ โดยเฉพาะตำแหน่งที่ต้องติดต่อกับผู้ไร้สัญชาติ ผู้มีปัญหาสถานะบุคคล หรือคนต่างด้าว รวมทั้งให้ผนวกเรื่องสิทธิมนุษยชนเป็นส่วนหนึ่งของจรรยาวิชาชีพ (Code of Conduct) สำหรับตำแหน่งงานในกระบวนการยุติธรรม หรือที่ให้บริการประชาชน

๒.๔ ให้สำนักงาน ก.พ. สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม (ก.ต.) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการตำรวจ (ก.ตร.) สำนักงานข้าราชการอัยการ (ก.อ.) และวิทยาลัยการปกครอง กระทรวงมหาดไทย กำหนดให้หัวข้อสิทธิมนุษยชนเป็นวิชาหนึ่งในหลักสูตรการฝึกอบรมข้าราชการทุกระดับ นับตั้งแต่การปฐมนิเทศถึงหลักสูตรนักบริหารระดับสูง โดยอาจให้สถานเนื้อหาไว้ในวิชาว่าด้วยธรรมาภิบาล (Good Governance) ซึ่งมีกฎหมายรองรับอยู่แล้ว

๒.๕ ให้กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ และสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ให้ความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบ กฎหมาย ควบคู่กับความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนแก่เจ้าหน้าที่ที่มีภารกิจติดต่อกับผู้ไร้สัญชาติ ผู้มีปัญหาสถานะบุคคล หรือคนต่างด้าว รวมทั้งพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้อง เช่น การสื่อสาร ภาษา เป็นต้น

๓. มาตรการระยะยาว (๒๔-๓๖ เดือน)

๓.๑ ขอให้รัฐบาลและหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุดและศาลยุติธรรม ตลอดจนหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดสวัสดิการขั้นพื้นฐาน ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงาน ทบพวชนนโยบาย กฎหมาย กฎ และระเบียบที่อาจนำไปสู่การเลือกปฏิบัติ หรือการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานต่อผู้ไร้สัญชาติ

๓.๒ ขอให้รัฐบาลพิจารณาอพยพหรือจัดตั้งหน่วยงาน องค์กร หรือคณะบุคคลรับผิดชอบการแก้ปัญหาทั้งระบบในเรื่องการไร้สัญชาติ โดยสามารถประสานงานโดยตรงระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและรายงานตรงต่อรัฐบาล

๓.๓ ขอให้รัฐบาล โดยกระทรวงวัฒนธรรม และสำนักนายกรัฐมนตรี สนับสนุนให้มีสื่อท้องถิ่นรูปแบบต่างๆ เช่น สิ่งพิมพ์ วิทยุชุมชน เว็บไซต์ เป็นต้น เพื่อเป็นการส่งเสริมแนวคิดสังคมแบบพหุวัฒนธรรม เป็นช่องทางส่งเสริมความเข้าใจเรื่องการไม่เลือกปฏิบัติด้านเชื้อชาติ ตลอดจนให้กลุ่มชาติพันธุ์ใช้เป็นช่องทางแสดงออกทางวัฒนธรรม ภาษา และความเชื่อของกลุ่มตน

สิทธิที่อยู่อาศัย

กรณี

การออกเอกสารสิทธิทับที่อยู่อาศัยของชุมชนอุรุลลาไวและป่าชายเลน
หมู่ที่ ๔ บ้านแหลมตุ๊กแก (เกาะสิเหร่) ตำบลรัษฎา อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต
(รายงานผลการตรวจสอบฯ ที่ ๒๔๗/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๑)

ประเด็น :

ชุมชนอุรุลลาไว หมู่ที่ ๔ บ้านแหลมตุ๊กแก (เกาะสิเหร่) ตำบลรัษฎา อำเภอเมือง ภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต เป็นชุมชนดั้งเดิมซึ่งอาศัยอยู่บริเวณแหลมตุ๊กแก แต่ปัจจุบันที่ดินแปลงดังกล่าวถูกออกเอกสารสิทธิทั้งหมด และบริเวณด้านหลังของหมู่บ้านซึ่งเป็นพื้นที่ป่าชายเลน มีการไถและถมดิน เนื้อที่ประมาณ ๓๐ ไร่ อีกทั้งมีการก่อสร้างแนวสันกันคลื่นบริเวณหน้าหมู่บ้าน ซึ่งอาจกระทบต่อสิทธิชุมชนของชาวบ้าน

ข้อเท็จจริง :

กสม.ได้มีมติให้ขยายกรณีดังกล่าวขึ้นมาพิจารณา จากการลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงและจัดการประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหา รวมทั้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องชี้แจงข้อเท็จจริง สรุปได้ว่า

๑. ชุมชนอุรุลลาไว หมู่ที่ ๔ บ้านแหลมตุ๊กแก (เกาะสิเหร่) ตำบลรัษฎา อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต เป็นชุมชนประมงพื้นบ้านดั้งเดิม ที่ประกอบอาชีพประมงชายฝั่ง แกะหอยและจับปลาเป็นอาชีพหลัก โดยอาศัยอยู่ในบริเวณแหลมตุ๊กแกมาก่อน พ.ศ. ๒๕๐๐ เดิมมีบ้านอยู่ ๑๐ หลัง

ต่อมาปี พ.ศ.๒๕๐๒ มีบ้านเรือนเพิ่มขึ้นเป็น ๕๐ หลัง เมื่อปี พ.ศ.๒๕๔๘ ชุมชนมีบ้านเรือน ๒๔๗ หลังคาเรือน และมีประชากรประมาณ ๑,๐๐๐ คน มีชื่อชุมชนว่า “ชุมชนไทยใหม่” ชาวบ้านมีนามสกุลเดิมว่า “ประมงกิจ” ต่อมาฟังผิดเพี้ยน และถูกเปลี่ยนนามสกุลเป็น “ประโฆงกิจ” ชาวบ้านประสบปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัยเพราะบริเวณที่ดินที่ชาวบ้านตั้งบ้านเรือนอยู่ในปัจจุบันมีผู้นำไปออกเอกสารสิทธิ ทำให้ทั้งชุมชนตั้งอยู่ในที่ดินที่มีเอกสารสิทธิ และชาวบ้านถูกบังคับให้เช่าที่ดิน

บริเวณด้านหลังของชุมชนเป็นเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ(ป่าเลนคลองบางชีเหล้า-คลองท่าจีน) ซึ่งมีป่าโกงกางและมีคลองคั่นพื้นที่คลองดังกล่าวชาวบ้านจะนำเรือเข้ามาจอดในช่วงที่มีพายุ แต่ปัจจุบันที่ดินบริเวณปากคลองมี นายเชษฐ์ ต้นสกุลออกเอกสารสิทธิในที่ดิน และนายสุชาติ คำปล้อง ได้นำดินมาถมพื้นที่ป่าชายเลน และแนวคลองเดิม

มีเนื้อที่ประมาณ ๒๙ ไร่ และองค์การบริหารส่วนตำบลรัชฎา (อบต.รัชฎา) มีโครงการก่อสร้างบ้านเอื้ออาทร จำนวน ๒๕๐ หลัง ราคาหลังละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท และมีการขุดคลองใหม่ บริเวณด้านหน้าชุมชน มีการก่อสร้างแนวกันคลื่น ของ อบต.รัชฎา ตลอดหน้าชายหาด ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อชุมชน

จากหลักฐานพบว่า ชาวบ้านได้มีกระบวนการต่อสู้เพื่อปกป้องถิ่นที่อยู่ที่ทำกินป่าชายเลนจากผู้บุกรุก เช่น พ.ศ.๒๕๓๖ มีการร้องเรียนต่อนายกรัฐมนตรี ผู้ว่าราชการจังหวัด และป่าไม้จังหวัดภูเก็ต เรื่องนายเชษฐ์ ต้นสกุล เข้ามาถมที่และบุกรุกป่าชายเลน รวมถึงการให้สัมปทานเผาถ่าน และการอนุญาตให้ตัดถนน โดยชาวบ้านได้ปกป้องทรัพยากรธรรมชาติในบริเวณนี้ตลอดมา

พ.ศ.๒๕๐๖ นางมณีซึ่งเป็นคนในชุมชนได้ขออนุญาตเอกสารสิทธิในที่ดินแต่ไม่สามารถทำได้ เนื่องจากชาวบ้าน ไม่ยินยอม ต่อมา พ.ศ.๒๕๐๗ ชาวบ้านได้ลงชื่อยินยอมให้มีการเดินสายไฟเข้ามา ในชุมชน แต่กลับถูกนายอาทิตย์ ลิ้มปรีศิริวรารักษ์ นำการยินยอมดังกล่าวไปออกเอกสารสิทธิในที่ดิน และอ้างตัวเป็นเจ้าของที่ดินไปร้องเรียนต่อผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ตในขณะนั้นว่า ชาวบ้านบุกรุกที่ดิน รองผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ตได้เชิญชาวบ้านไปชี้แจงข้อเท็จจริง และจะให้ชาวบ้านเช่าที่ดินแปลงดังกล่าวเพื่ออยู่อาศัย แต่ชาวบ้านไม่ยินยอมและอาศัยอยู่ในพื้นที่เดิมโดยไม่มีการเช่า แต่อย่างใด

๒. จังหวัดภูเก็ตชี้แจงว่า จากการตรวจสอบไม่ปรากฏว่ามีสวนราชการ หน่วยงานหรือองค์กรใดในพื้นที่มี โครงการถมทะเลบริเวณบ้านแหลมตุ๊กแก น่าเชื่อว่าเป็นโครงการก่อสร้างกำแพงกันดินด้วยคอนกรีตสำเร็จรูป ยาว ๘๓๖ เมตร และปรับปรุงภูมิทัศน์ตามแผนปฏิบัติการภูเก็ตเมืองนานาชาติ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ใช้เป็นสถานที่พักผ่อน ของประชาชน และป้องกันการกัดเซาะของคลื่นทะเล

๓. สำนักงานที่ดินจังหวัดภูเก็ตชี้แจงว่า บริเวณแหลมตุ๊กแกมีหลักฐานโฉนดที่ดินเลขที่ ๓๗๘๔๑ ตำบลรัชฎา อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต ซึ่งนายเชษฐ์ ต้นสกุล เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ กรมที่ดินได้ขอให้ตรวจสอบการออกโฉนด

ภาพถ่ายทางอากาศ ปี ๒๕๔๙

ภาพถ่ายทางอากาศ ปี ๒๕๕๑

ที่ดินดังกล่าว ซึ่งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ (ก.บ.ร.) จังหวัด ได้ประชุมและมีมติให้กรมที่ดินจัดซื้อภาพถ่ายทางอากาศและส่งให้คณะกรรมการเฉพาะกิจของ ก.บ.ร. อ่าน แปล ตีความภาพถ่ายหาร่องรอยการทำประโยชน์ เพื่อพิสูจน์ว่าโฉนดที่ดินออกไปโดยชอบ หรือไม่

ต่อมา สำนักงานที่ดินจังหวัดภูเก็ตได้ชี้แจงเพิ่มเติมว่า จากการตรวจสอบโฉนดที่ดินเลขที่ ๓๓๗๓๙ เลขที่ ๓๓๗๔๐ เลขที่ ๓๓๗๔๑ เลขที่ ๓๓๗๔๒ และเลขที่ ๓๕๐๔๔ ตำบลรัชฎา อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต นับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนบันทึกการสอบปากคำ การไต่สวนและเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการออกโฉนดที่ดินแปลงดังกล่าวสรุปได้ว่า

๑. โฉนดที่ดินทั้ง ๕ แปลง ออกจากหลักฐาน ส.ค.๑ เลขที่ ๑๕ หมู่ที่ ๑ ตำบลรัชฎา อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต เนื้อที่ ๙๒ ไร่ โดยมีนายเง่งป่า แซ่หลิม เป็นผู้แจ้งการครอบครอง (ส.ค.๑) เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘

๒. โฉนดที่ดินทั้ง ๕ แปลง ออกให้นายอาทิตย์ ลิ้มปิติวรารักษ์ เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๔๗ โดยซื้อมาจากเจ้าของที่ดินเดิมรวมเนื้อที่ทั้ง ๕ แปลง ๖๐-๑-๒๒ ไร่ การออกโฉนดที่ดินในครั้งนี้ได้ผ่านการพิจารณาความเห็นชอบจากกรมที่ดินแล้ว

ความเห็นของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ :

๑. จากการชี้แจงของชุมชนอุรุลลาไว และหลักฐานที่ปรากฏแสดงให้เห็นว่า ชุมชนแห่งนี้ได้อยู่อาศัยมานานก่อน ปี พ.ศ.๒๕๐๐ และจากภาพถ่ายทางอากาศเมื่อ ปี พ.ศ.๒๕๑๙ จนถึงปัจจุบันแสดงให้เห็นว่า มีชุมชนอาศัยอยู่ในบริเวณนี้ต่อเนื่องตลอดมาโดยสงบเปิดเผย และแสดงเจตนาเป็นเจ้าของ ดังนั้น การที่นายอาทิตย์นำแบบครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) เลขที่ ๑๕ หมู่ที่ ๑ ตำบลรัชฎา อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต เนื้อที่ ๙๒ ไร่ มาออกโฉนดเลขที่ ๓๓๗๓๙ เลขที่ ๓๓๗๔๐ เลขที่ ๓๓๗๔๑ เลขที่ ๓๓๗๔๒ และเลขที่ ๓๕๐๔๔ ตำบลรัชฎา อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๔๗ จึงเป็นการออกเอกสารสิทธิทับที่อยู่อาศัยของชุมชนอุรุลลาไว และปายายเลน

๒. การออกเอกสารสิทธิทับที่ปายายเลน คือ โฉนดเลขที่ ๓๓๗๓๙ และเลขที่ ๓๓๗๔๐ ตำบลรัชฎา อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต ซึ่งออกเมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๔๗ แต่จากภาพถ่ายทางอากาศ เมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๑๙ พื้นที่บริเวณนี้ยังเป็นพื้นที่หาดเลนน้ำขึ้นถึง อันเป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน การออกโฉนดดังกล่าวจึงเป็นการออกโดยมิชอบ

๓. การออกเอกสารสิทธิโฉนดที่ดินเลขที่ ๓๓๗๔๑ เลขที่ ๓๓๗๔๒ และเลขที่ ๓๕๐๔๙ ตำบลรัชฎา อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต ซึ่งออกเมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๒๗ แต่จากภาพถ่ายทางอากาศเมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม พ.ศ.๒๕๑๙ ชี้ให้เห็นว่า บริเวณดังกล่าวเป็นที่อยู่อาศัยของชุมชนอุรักลาไวย์มาก่อน ดังนั้น การออกโฉนดที่ดินทั้งสามแปลงดังกล่าวจึงเป็นการออกทับที่อยู่อาศัยของชุมชนอุรักลาไวย์ เว้นแต่บริเวณที่ดินที่นายอาทิตย์และทายาทครอบครองอยู่เท่านั้น

มาตรการการแก้ไขปัญหา :

๑. ให้กรมที่ดินดำเนินการตรวจสอบ (โดยอาศัยภาพถ่ายทางอากาศในอดีต) เพื่อเพิกถอนที่ดินโฉนดที่ดินเลขที่ ๓๓๗๓๙ และเลขที่ ๓๓๗๔๐ ตำบลรัชฎา อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต และโฉนดที่ดินที่แบ่งแยกจากโฉนดที่ดินทั้งสองข้างต้น ทั้งนี้ ให้เริ่มดำเนินการภายใน ๖๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๒. ให้กรมที่ดินและจังหวัดภูเก็ต ดำเนินการตรวจสอบ (โดยอาศัยภาพถ่ายทางอากาศในอดีต) เพื่อเพิกถอนโฉนดที่ดินเลขที่ ๓๓๗๔๑ เลขที่ ๓๓๗๔๒ และเลขที่ ๓๕๐๔๙ ตำบลรัชฎา อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต และโฉนดที่ดินที่แบ่งแยกจากโฉนดที่ดินทั้งสามข้างต้น เฉพาะส่วนที่ชุมชนอุรักลาไวย์ครอบครองโดยสงบ เปิดเผย และแสดงเจตนาเป็นเจ้าของมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ให้เริ่มดำเนินการภายใน ๖๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๓. ให้กรมที่ดินและจังหวัดภูเก็ต ดำเนินการรับรองสิทธิของชุมชนอุรักลาไวย์ในพื้นที่ ตามข้อ ๒ ที่ชุมชนครอบครองโดยสงบ เปิดเผย และแสดงเจตนาเป็นเจ้าของมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ให้เริ่มดำเนินการภายใน ๖๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

สิทธิในเกียรติยศ ชื่อเสียง และความเป็นส่วนตัว

การจัดทำประวัติของกลุ่มวัยรุ่นของเจ้าหน้าที่ สภ.ต.ภูผิงคราชนิเวศน์
(รายงานผลการตรวจสอบฯ ที่ ๙๗/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑)

ประเด็น :

เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๐ เจ้าหน้าที่ตำรวจ สภ.ต.ภูผิงคราชนิเวศน์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ได้กระจายกำลังทั่วห้วงสรรพสินค้าเซ็นทรัล กาดสวนแก้ว จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อจับกุมตัวชายวัยรุ่นที่เข้ามาเดินเล่นหรือซื้อสินค้าในห้างฯ ไปจัดทำประวัติที่สถานีตำรวจย่อยกาดสวนแก้ว โดยจะนำวัยรุ่นแต่ละคนไปถ่ายรูปและให้พิมพ์ลายนิ้วมือไว้ เมื่อสอบถามไปยัง สภ.ต.ภูผิงคราชนิเวศน์ ก็ได้รับการยืนยันว่ามีการจัดทำประวัติของกลุ่มวัยรุ่นจริงตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ผู้ร้องเห็นว่า การกระทำดังกล่าวเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน และหากในอนาคตมีการจับกุมตัวผู้ต้องหา หน้าตาของผู้ถูกจัดทำประวัติคล้ายกับผู้ต้องหาจะทำให้เกิดปัญหาต่างๆตามมา

ข้อเท็จจริง :

กสม.ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงโดยรับฟังพยานหลักฐาน ทั้งจากผู้ร้อง ผู้ถูกร้อง สรุปได้ว่า

๑. สภ.ต.ภูผิงคราชนิเวศน์ ได้รับคำสั่งจากศูนย์พิทักษ์เด็ก เยาวชนและสตรี ตำรวจภูธร ภาค ๕ ศูนย์พิทักษ์เด็ก เยาวชนและสตรี ตำรวจภูธรเชียงใหม่ ให้ดำเนินการจัดทำบันทึกประวัติและพฤติกรรมเด็กและเยาวชนผู้ที่เสี่ยงต่อการกระทำผิดและผู้ที่จะอาจตกเป็นเหยื่อของการกระทำผิด เพื่อรวบรวมข้อมูลและประวัติเป็นแนวทางการปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาเด็ก เยาวชนและสตรี การจัดระเบียบสังคมและแรงงานของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ในการดำเนินการดังกล่าว สภ.ต.ภูผิงคราชนิเวศน์ ได้เชิญตัวเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงอาจตกเป็นเหยื่อหรืออาจเป็นผู้ก่อการผิด เช่น เด็กที่มั่วสุมกันที่ห้างสรรพสินค้า สถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ สถานที่ล่อแหลม และเด็กเยาวชนอาจตกเป็นเหยื่อที่ทำงานสถานบริการในเวลากลางคืน โดยให้มีการกรอกข้อมูลลงในแบบฟอร์มบันทึกประวัติและพฤติกรรมผู้ที่เสี่ยงต่อการกระทำผิดด้วยตนเอง มิได้มีการจับกุมตามที่มีการร้องเรียนแต่อย่างใด และจัดเก็บลายนิ้วมือด้วยระบบเครื่องอ่านสแกนลายนิ้วมือ แล้วส่งข้อมูลไปจัดเก็บไว้ในฐานข้อมูลของตำรวจภูธร ภาค ๕ เพื่อทำการตรวจสอบต่อไป

๒. กสม.ได้ลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงจากองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้อง และได้พบปะหารือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่รับผิดชอบ โดยได้เสนอแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

๒.๑ ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจไปพบกลุ่มเยาวชนหรือการจัดกิจกรรมในสถานศึกษาต่างๆซึ่งจะได้ทราบพฤติกรรมของเยาวชน ที่มีที่ท่าเสี่ยงต่อการทำความผิดในอนาคตได้ ซึ่งรวมถึงสามารถจัดทำประวัติในทางลับไว้ได้

๒.๒ สามารถเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับเยาวชนได้จากองค์กรภาคเอกชนซึ่งทำงานด้านเยาวชนซึ่งมีอยู่หลายหน่วยงาน โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องประสานในเรื่องนี้อย่างใกล้ชิดและจริงจัง เพื่อให้องค์กรภาคเอกชนมีความเข้าใจและเป็นมิตร และมีมิติที่จะร่วมกันแก้ไขปัญหาในพื้นที่อย่างจริงจังและเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

ความเห็นของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ:

การให้เยาวชนกรอกข้อมูลลงในแบบฟอร์มบันทึกประวัติและพฤติกรรมผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการกระทำความผิดด้วยตนเอง และจัดเก็บลายนิ้วมือด้วยระบบเครื่องอ่านสแกนลายนิ้วมือ แล้วส่งข้อมูลไปจัดเก็บไว้ในฐานข้อมูลของตำรวจภูธร ภาค ๕ เพื่อทำการตรวจสอบนั้น ถึงแม้ว่าการกระทำของเจ้าหน้าที่ตำรวจยังไม่ได้ทำการจับกุมก็ตาม แต่ในการจัดทำประวัติบุคคลใดก็ตามต้องได้รับการยินยอมก่อน การกระทำดังกล่าวของ สภ.ต.ภูพิงคราชนิเวศน์ ถือได้ว่าเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล จึงมีมติให้ศูนย์พิทักษ์เด็ก เยาวชนและสตรี ตำรวจภูธรภาค ๕ ยุติการดำเนินการจัดทำประวัติบุคคลโดยวิธีการดังกล่าว

สิทธิแรงงาน

กรณีที่ ๑

นายจ้างกิจการประมงทะเลละเมิดสิทธิในชีวิตร่างกายและสิทธิแรงงาน
ของแรงงานข้ามชาติและเจ้าหน้าที่รัฐบกพร่องต่อหน้าที่ (เรือประภาสนาวี)
(รายงานผลการตรวจสอบฯ ที่ ๔๖/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑)

ประเด็น :

นายสมพงศ์ สระแก้ว ผู้แทนเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน หรือ Labour Rights Promotion Network (LPN) ซึ่งเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน ได้ขอให้ กสม.ตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีผู้ประกอบการประมงทะเล ชื่อ เรือประภาสนาวี ซึ่งไปจับปลาที่ประเทศอินโดนีเซีย ไม่ดูแลลูกเรือทั้งชาวไทยและแรงงานข้ามชาติ ทำให้ลูกเรือเจ็บป่วยและเสียชีวิตนอกน่านน้ำไทยกว่า ๓๐ คน เนื่องจากได้รับสารอาหารไม่ครบถ้วน ไม่ชดเชยการเสียชีวิต และไม่จ่ายค่าจ้างให้แก่ลูกจ้าง รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องไม่ปฏิบัติตามการตามอำนาจหน้าที่เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ลูกจ้าง

ข้อเท็จจริง :

กสม.ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงจากผู้ร้อง ผู้ถูกร้องและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า

๑. เมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๔๖ เรือประภาสนาวี จำนวน ๖ ลำ พร้อมลูกเรือชาวไทยและแรงงานข้ามชาติ ๑๒๘ คน ออกเดินทางไปประกอบกิจการสัมปทานการจับสัตว์น้ำนอกน่านน้ำไทย บริเวณหมู่เกาะวานัม ประเทศอินโดนีเซีย เป็นเวลา ๓ ปี โดยปรากฏข้อเท็จจริงว่า ลูกเรือถูกละเมิด ทั้งในเรื่องค่าจ้างและการคุ้มครองแรงงาน หลักประกันสุขภาพและความปลอดภัยในการทำงาน และสิทธิเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของลูกเรือ เนื่องจากระหว่างการขอต่ออายุสัมปทาน เรือไม่สามารถจอดเทียบท่าที่ประเทศอินโดนีเซียได้ จึงลอยล่านอกน่านน้ำ ขณะเดียวกันก็ต้องรอการประสานงานจัดส่งน้ำมันสำหรับเดินทางกลับ และมีได้จัดเรือนำอาหาร ผักและเสบียงไปส่งให้ลูกเรือ ทำให้ลูกเรือได้รับอาหารไม่ครบหมู่ตามความต้องการของร่างกาย จนเมื่อไม่สามารถต่อสัญญาสัมปทานได้แน่นอนแล้ว จึงตัดสินใจเดินทางกลับประเทศไทย ประกอบกับความหละหลวมในเรื่องการจัดทำข้อมูลและเอกสารประจำเรือ ซึ่งลูกเรือส่วนใหญ่เป็นชาวพม่าเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย นำเชื่อว่ามี การปลอมแปลงหนังสือคนประจำเรือโดยการสวมสิทธิ เนื่องจากจังหวัดสมุทรสาครไม่มีการออกหนังสือคนประจำเรือให้แก่แรงงานข้ามชาติรายใดเลย จึงเป็นเหตุให้เกิดเหตุการณ์น่าสลดใจตามคำร้องนี้

จากการตรวจร่างกายลูกเรือของแพทย์โรงพยาบาลจังหวัดสมุทรสาคร ให้ความเห็นว่า ชาวเวียดนามปี ๑ ชั้นรุนแรง ทำให้ลูกเรือไม่มีแรง ร่างกายโทรม ตาเหลือง ขาบวม เมื่อเอานิ้วกดลงตามกล้ามเนื้อบริเวณขาจะเป็นรอยบุ๋มไม่คืนรูป การทรงตัวไม่เป็นปกติ และอาจเป็นสาเหตุของการเสียชีวิต จำนวน ๓๙ คน และเจ็บป่วยจำนวนมาก ลูกเรือที่เสียชีวิต ๒ คนแรก ถูกนำไปฝังไว้บนเกาะแห่งหนึ่งในประเทศอินโดนีเซีย ลูกเรือที่เจ็บป่วยได้ทยอยเสียชีวิต และได้นำศพทิ้งลงไปในทะเล เนื่องจากไม่สามารถนำศพไว้บนเรือได้ เมื่อเรือได้เดินทางเข้ามาประเทศไทย ปรากฏว่านายจ้างได้รับผิดชอบจ่ายค่าชดเชย ค่าทำศพให้ลูกจ้างบางคน แต่ไม่รับผิดชอบค่ารักษาพยาบาลผู้เจ็บป่วย ไม่จ่ายค่าจ้าง หรือค่าการจ่ายค่าจ้างที่เหลือ ไม่ช่วยเหลือค่าทำศพแก่ลูกจ้าง ทำให้ลูกจ้างส่วนใหญ่ไม่ได้รับความเป็นธรรม

๒. ลูกเรือหรือลูกจ้างจะต้องได้รับการคุ้มครองแรงงานตามกฎหมายแรงงาน ทั้งในเรื่องค่าจ้างและสวัสดิการต่างๆ กรณีเจ็บป่วย ประสบอันตราย หรือเสียชีวิตเนื่องจากการทำงาน ซึ่งต้องได้รับการดูแลจากนายจ้างในเรื่องการรักษาพยาบาล ค่าทดแทนการขาดรายได้ และค่าทดแทนกรณีประสบอันตรายหรือเสียชีวิต ตลอดจนค่าจัดการศพ นายจ้างต้องรับผิดชอบจ่ายเงินทดแทนให้ทายาท หรือลูกจ้างนั้น ลูกเรือประมงประภาสนาวี ทั้งชาวไทยและชาวพม่านั้น ถือว่าเป็นลูกจ้างที่ต้องได้รับความคุ้มครองตามหลักสิทธิมนุษยชน

แต่เนื่องจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานได้ออกกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ.๒๕๔๑) ไม่บังคับใช้กับกิจการประมงทะเล ที่มีลูกจ้างน้อยกว่า ๒๐ คน และเรือประมงที่ไปดำเนินกิจการนอกน่านน้ำไทยเป็นเวลาตั้งแต่หนึ่งปีขึ้นไป ทำให้ลูกเรือหรือทายาทไม่มีสิทธิยื่นคำร้องเพื่อเรียกร้องสิทธิตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.๒๕๔๑ ได้ แม้ว่าลูกเรือหรือทายาทได้ยื่นคำร้องต่อพนักงานตรวจแรงงาน เจ้าหน้าที่ก็มีคำสั่งไม่รับคำร้อง จนลูกเรือต้องนำคดีไปสู่ศาลแรงงาน ทำให้เป็นภาระมากยิ่งขึ้น

๓. เกี่ยวกับกิจการประมงทะเลนอกน่านน้ำ มีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายฉบับ กล่าวคือ พระราชบัญญัติเรือไทย พ.ศ.๒๕๔๑ และแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรือ ใบอนุญาตใช้เรือ ความปลอดภัยของเรือ หนังสือคนประจำเรือ และใบอนุญาตการควบคุมเรือ เป็นต้น พระราชบัญญัติเรือไทย พ.ศ.๒๕๔๑ เกี่ยวกับการทำสัญญาลูกเรือ อำนาจของเจ้าพนักงานตำรวจและฝ่ายปกครองในการกักเรือหากไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.๒๕๒๒ เกี่ยวกับการตรวจสอบคนประจำเรือและการเข้าและออกของเรือ และพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว

พ.ศ.๒๕๒๑ และแก้ไขเพิ่มเติม

๔. ข้อจำกัดและข้อบกพร่องของหน่วยงานรัฐ

๔.๑ กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี ยังไม่มีมาตรการการตรวจสอบเอกสารคนประจำเรือ (Seaman Book) ให้กับแรงงานที่จะต้องออกเรืออย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้มีการปลอมแปลงเอกสารได้อย่างง่ายดาย โดยอ้างว่าไม่ทราบเรื่องการเข้าและออกนอกราชอาณาจักรของเรือประภาสนาวี เนื่องจากไม่มีการขออนุญาตต่อหน่วยงาน ทั้ง ๆ ที่จังหวัดสมุทรสาครขึ้นชื่อว่า มีคาราวานเรือที่ใหญ่ติดอันดับต้น ๆ ของประเทศไทย

๔.๒ กรมการจัดหางาน เป็นหน่วยงานหลักของกระทรวงแรงงานในด้านการบริหารจัดการแรงงาน ต่างด้าวหรือแรงงานข้ามชาติ แต่ไม่มีข้อมูลแรงงานที่ทำงานในเรือประมงทะเล ทั้ง ๆ ที่จังหวัดสมุทรสาครเป็นจังหวัด ที่มีอุตสาหกรรมหลักด้านการประมงทะเล

๔.๓ ตำรวจน้ำ จังหวัดสมุทรสาคร กองบังคับการตำรวจน้ำ ชี้แจงว่า ไม่ทราบเรื่องการเข้า-ออกของเรือ ประภาสนาวีและการเสียชีวิตของลูกเรือในน่านน้ำไทยบริเวณเขาสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

อย่างไรก็ตาม เป็นที่ทราบกันในหมู่ประชาชนโดยทั่วไปว่า การส่งคนลงเรือของกลุ่มเรือประมงทะเลนอก น่านน้ำในกรณีที่ถูกลูกเรือไปกับเรือแม่ โดยเรือแม่จะไปจอดรอที่บริเวณปากอ่าวแล้วให้เรือเล็กรับลูกเรือจากฝั่งไปส่ง ที่เรือแม่ เชื่อได้ว่าส่วนใหญ่เป็นแรงงานที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ทั้งที่สมัครใจและถูกหลอกลวงให้ไปทำงาน แต่ไม่ ปรากฏว่ามีการตรวจสอบเรื่องดังกล่าวที่มีประสิทธิภาพ

๔.๔ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จากการประสานงานกับสถานีตำรวจภูธรเมืองสมุทรสาคร ด้านตรวจคน เข้าเมืองสมุทรสาคร และสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง เพื่อขอายัดตัวแรงงานชาวพม่าที่ถูกจับและดำเนินคดีข้อหา หลบหนีเข้าเมือง เพื่อใช้สิทธิเรียกร้องค่าแรงที่นายจ้างค้างจ่ายและค่ารักษาพยาบาลแล้วค่อยส่งตัวกลับ ปรากฏว่า แรงงานดังกล่าวถูกส่งกลับประเทศต้นทาง นอกจากนี้ ในการประสานเพื่อช่วยเหลือลูกเรือข้ามชาติ จำนวน ๒ คน ที่ไม่มีเอกสารการเข้าเมืองและถูกจับกุมในสภาพร่างกายที่อ่อนเพลีย เสียการทรงตัว ก็ยังคงไม่ได้รับความร่วมมือ หลังจากนั้น ประมาณ ๑ เดือน ลูกเรือทั้งสองได้ขอกลับประเทศต้นทางเอง เนื่องจากทนอาการป่วยไม่ไหว

๕. คณะทำงานช่วยเหลือลูกเรือประมงประภาสนาวี ๑-๖ ซึ่งมีรองผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรสาคร (นายชาณุวิทย์ วสยางกูร) เป็นประธานคณะทำงาน ได้ดำเนินการแก้ไขความเดือดร้อนของลูกเรือได้เพียงบางส่วนเท่านั้น เนื่องจาก ติดขัดทางด้านข้อกฎหมายและนโยบายหลายประการ กล่าวคือ

๕.๑ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง นอกจากมีอำนาจหน้าที่อนุญาตให้คนเข้าเมืองตามช่องทางปกติแล้ว ยังมีอำนาจตรวจสอบการเข้า-ออกนอกราชอาณาจักรของเรือหรือพาหนะที่เข้า-ออกนอกราชอาณาจักร และกรมการขนส่ง ทางน้ำและพาณิชยนาวี มีหน้าที่ตรวจสอบคนในเรือประมงที่เข้า-ออกนอกราชอาณาจักร จึงต้องประสานงานกัน ให้ชื่อคน ในเรือประมงตรงกับชื่อของหนังสือคนประจำเรือ และต้องมีการประทับตราในหนังสือรายการเพื่อเดินทางเข้า-ออก นอกราชอาณาจักรด้วย

๕.๒ ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดสมุทรสาคร ต้องสอบสวนหาสาเหตุการเสียชีวิตของลูกเรือ กรณีที่มี การเสียชีวิตของบุคคลในเรือประมงสัญชาติไทย แม้ผู้ตายจะได้เสียชีวิตนอกน่านน้ำไทย และไม่สามารถหาศพมาได้ เพราะศพบางส่วนได้โยนลงทะเลก็ตาม แต่ปรากฏว่าลูกเรือประภาสนาวี ๑ คน ได้เสียชีวิตภายหลังขึ้นฝั่งแล้ว จึงควร สอบสวนสาเหตุการเสียชีวิตและผู้ที่ต้องรับผิดชอบ

๖. พฤติการณ์การจ้างแรงงานข้ามชาติที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมายและมีการใช้หนังสือคนประจำเรือของคนไทย (ที่เรียกว่า “สวม”) มีการปฏิบัติกันแพร่หลายในกลุ่มผู้ประกอบการ มิใช่เฉพาะกลุ่มเรือประมงประภาสนาวี เพราะ

เป็นที่ทราบกันดีว่าในกิจการประมงทะเลไม่ว่าในหรือนอกน่านน้ำ มีปัญหาขาดแคลนแรงงานไทยเป็นอันมาก แต่ทั้งระดับจังหวัดสมุทรสาครและระดับชาติ ยังไม่มีนโยบายหรือแนวทางที่ชัดเจนเกี่ยวกับการจ้างแรงงานข้ามชาติในกิจการประมงทะเล โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยต้องการแรงงานข้ามชาติในกิจการดังกล่าวจำนวนเท่าใด จะมีระบบในการบริหารจัดการเพื่อป้องกันมิให้เกิดการจ้างงานโดยผิดกฎหมายหรือโดยทุจริตได้อย่างไร จะบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อประสิทธิภาพในการตรวจสอบได้อย่างไร และจะต้องมีแนวทางในเรื่องของทักษะฝีมือและระบบการคุ้มครองสุขภาพและความปลอดภัยในการทำงานได้อย่างไร เนื่องจากกิจการประมงทะเลเป็นงานที่เสี่ยงอันตรายอย่างยิ่ง

นอกจากนี้ มติคณะรัฐมนตรีที่ผ่านพ้นให้มีการจ้างงานแรงงานข้ามชาติคราวละ ๑ ปี แต่กิจการประมงทะเลนอกน่านน้ำ มักจะประกอบกิจการหรือทำงานกันคราวละไม่น้อยกว่า ๓-๕ ปี เห็นได้ว่ามติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องดังกล่าวไม่สอดคล้องกับสภาพการทำงานในกิจการประมงทะเลนอกน่านน้ำ อีกประการหนึ่งไม่ว่ากิจการประมงทะเลนอกหรือในน่านน้ำ ในการจ้างงานมักจะมีการตกลงกันในเรื่องค่าจ้างตามสัดส่วนของมูลค่าสัตว์น้ำที่จับได้ (ที่นิยมเรียกกันว่า “กินส่วน”) โดยมีระยะเวลาในการจ่ายค่าจ้างดังกล่าวเป็นระยะเวลาที่มากกว่า ๑ ปี ก็มี เช่น ๒๐ เดือน หรือ ๒๔ เดือน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย :

กรณีเรือประมงพาณิชย์ ๑-๖ เป็นตัวอย่างหนึ่งในปัญหาเชิงนโยบายของรัฐบาลในการรองรับตลาดแรงงานภายในประเทศทั้งระบบ โดยเฉพาะต่อกิจการประมงทะเลและธุรกิจที่ต่อเนื่องจากกิจการประมงทะเล เนื่องจากเป็นกิจการที่มีความต้องการแรงงานมาก ในขณะที่แรงงานภายในประเทศไม่ทำงานในกิจการดังกล่าว รัฐบาลจึงต้องเปิดรับแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน คือ พม่า ลาว และกัมพูชา สถานการณ์ปัญหาที่มีลักษณะร่วมกัน คือ แรงงานส่วนใหญ่หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ไม่ได้รับการคุ้มครองแรงงาน ทำงานที่เสี่ยงอันตรายและขาดการเตรียมความพร้อมก่อนลงเรือ ไม่มีหลักประกันด้านสุขภาพและความปลอดภัยในการทำงาน และเข้าไม่ถึงกระบวนการยุติธรรมของไทย กสม.จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและกฎหมายต่อรัฐบาล ดังนี้

๑. ให้ยกเลิกกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ.๒๕๔๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.๒๕๔๑ ที่ไม่คุ้มครองกิจการประมงทะเล ที่มีลูกจ้างน้อยกว่า ๒๐ คน และเรือประมงที่ไปดำเนินกิจการนอกน่านน้ำไทยเป็นเวลาตั้งแต่หนึ่งปีขึ้นไป และให้กำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อการคุ้มครองลูกจ้างในกิจการประมงทะเลทั้งในและนอกน่านน้ำให้ได้รับการคุ้มครองด้านสิทธิแรงงานและควรคำนึงถึงความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของลักษณะกิจการประมงทะเล

๒. ให้รัฐบาลทบทวนกฎหมายและมาตรการบริหารของรัฐเกี่ยวกับการประกอบกิจการประมงทะเลทั้งในน่านน้ำและนอกน่านน้ำ ในเรื่องการขึ้นทะเบียนผู้ประกอบการประมงทะเล ระบบข้อมูลเกี่ยวกับลูกเรือ การบริหารและการบังคับใช้กฎหมายด้านแรงงาน การจัดระบบการเข้าออกของเรือประมงที่ไปทำงานนอกน่านน้ำ เช่น เพิ่มโทษกรณีทุจริต หรือฝ่าฝืนพระราชบัญญัติเรือไทย พ.ศ.๒๕๔๑

ทั้งนี้ ในกิจการประมงทะเลนอกน่านน้ำ ให้รัฐบาลผ่อนผันเวลาการจ้างแรงงานให้สอดคล้องกับสภาพงานในกิจการประมงทะเล

๓. ปรับปรุงระบบการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับกิจการประมงทะเลให้เกิดประสิทธิภาพและมีความเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับเรื่องดังต่อไปนี้

๓.๑ การออกหนังสือคนประจำเรือ (Seaman Book) เพื่อให้ทราบว่าลูกเรือเป็นใครและป้องกันมิให้มีการทุจริตเกี่ยวกับหนังสือคนประจำเรือ

๓.๒ การจัดทำเอกสารรายการประทับตราหนังสือเรือเข้าออกนอกน่านน้ำไทย เพื่อให้ทราบข้อมูลการนำเรือเข้าและออกจากรน่านน้ำไทยเมื่อใด เพื่อบันทึกการเข้าและออกของเรือ

๓.๓ การคุ้มครองค่าจ้าง สวัสดิการแรงงาน และผลตอบแทนพิเศษ ตลอดจนการคุ้มครองเรื่องสุขภาพและความปลอดภัยในการทำงานแก่ลูกเรือให้สอดคล้องกับกฎหมายแรงงานของไทย และมาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศที่รัฐบาลไทยให้สัตยาบันแล้ว

๔. รัฐบาลควรมีมาตรการในการคุ้มครองหรือเยียวยาแก่ลูกเรือหรือทายาทของลูกเรือในกรณีที่เกิดภัยพิบัติหรือเหตุเจ็บป่วยล้มตายดังที่ปรากฏตามคำร้องนี้ และไม่ว่าจะเกิดขึ้นเนื่องจากการทำงานหรือไม่ก็ตาม เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐเกิดการประสานเชื่อมโยงในการทำงาน การป้องกันและแก้ไขปัญหาลักษณะบูรณาการและอำนวยความสะดวกแก่ลูกเรือ ทายาทของลูกเรือหรือครอบครัวและประชาชนโดยไม่แบ่งแยกหรือเลือกปฏิบัติ โดยไม่ผลักระให้แรงงานข้ามชาติหรือประชาชนต้องไปใช้สิทธิตามกระบวนการยุติธรรมเสียก่อน

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ควรจัดตั้งคณะกรรมการพิเศษประกอบด้วยหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาให้มีประสิทธิภาพ โดยให้ดำเนินการเร่งด่วนที่จังหวัดสมุทรสาคร และขยายไปสู่จังหวัดชายทะเลอื่นๆ

๕. รัฐบาลต้องแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.๒๕๒๒ ให้มีบทบัญญัติที่ชัดเจน และมีผลในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครองชั่วคราวแก่แรงงานข้ามชาติที่ถูกละเมิดสิทธิตามกฎหมาย แม้จะเข้าเมืองโดยมิชอบด้วยกฎหมายของไทยก็ตาม

๖. รัฐบาลควรมีนโยบายส่งเสริมทุกภาคส่วนในสังคมได้เข้าใจแนวคิดด้านสิทธิมนุษยชนที่มองว่าแรงงานข้ามชาติก็เป็นบุคคล มีคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และได้รับการคุ้มครองโดยเท่าเทียม

๗. รัฐบาลไทยควรมีข้อเสนอต่อสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ให้มีกลไกด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนของแรงงานข้ามชาติ และนำแนวคิดด้านสิทธิมนุษยชนเพื่อการพัฒนา (Human Rights-Based Approach to Development) มาใช้เป็นนโยบายสำหรับแรงงานข้ามชาติ

๘. รัฐบาลไทยควรเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิแรงงานย้ายถิ่นและครอบครัวของสหประชาชาติ ค.ศ.๑๙๙๐ (พ.ศ.๒๕๓๓)

ลูกจ้างเจ็บป่วยเนื่องจากได้รับสารเคมีในระหว่างทำงานพนีสื่ออุปกรณ์รถยนต์
(รายงานผลการตรวจสอบฯ ที่ ๓๐๑/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๑)

ประเด็น :

นางสาวจันทร์เพ็ญ นีซัง ร้องเรียนว่า ผู้ร้องเป็นลูกจ้างของห้างหุ้นส่วนจำกัด ซี.บี. เพนท์ ซึ่งประกอบกิจการรับจ้างพนีสื่ออุปกรณ์รถยนต์ ตั้งอยู่ที่ตำบลศาลาแดง อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยเริ่มทำงานมาตั้งแต่ปี ๒๕๔๓ มีหน้าที่ล้างชิ้นงานด้วยสารทินเนอร์ เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๙ ขณะทำงานล่วงเวลา ผู้ร้องเกิดอาการวูบและหมดสติ จึงถูกนำตัวส่งโรงพยาบาลเมืองฉะเชิงเทรา ต่อมาย้ายไปรักษาที่โรงพยาบาลโสธรเวช ซึ่งเป็นโรงพยาบาลตามบัตรรับรองสิทธิการรักษาพยาบาลของสำนักงานประกันสังคม พักรักษาตัวอยู่ประมาณ ๑ เดือนเศษ

ต่อมา ผู้ร้องอาการดีขึ้นจึงกลับไปทำงาน ครั้นทำงานได้ราว ๒ ชั่วโมง ผู้ร้องมีอาการมือสั่น ตาลอย ลื่นแข็ง พูดไม่ได้และหมดสติในเวลาต่อมา และถูกนำส่งโรงพยาบาลโสธรเวช รักษาตัวในห้องไอซียู ๒๔ ชั่วโมง และรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลดังกล่าวอีกระยะหนึ่ง แต่อาการไม่ดีขึ้น ผู้ร้องจึงย้ายไปรักษาที่โรงพยาบาลนพรัตนราชธานี สถาบันประสาทวิทยา กรมการแพทย์และโรงพยาบาลสินแพทย์ โดยทุกโรงพยาบาลมีใบรับรองแพทย์และคำวินิจฉัยของแพทย์ที่ระบุว่า ผู้ร้องป่วยเป็นโรคเกี่ยวกับสารทินเนอร์ จำเป็นต้องรักษาตัวอย่างต่อเนื่อง ไม่อาจทำงานได้ตามปกติ ผู้ร้องได้รับความเดือดร้อนในเรื่องค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล โดยนายจ้างไม่มาดูแลหรือช่วยเหลือใดๆ ผู้ร้องได้ยื่นคำร้องขอรับเงินทดแทนจากสำนักงานประกันสังคมจังหวัดฉะเชิงเทรา เจ้าหน้าที่แจ้งผลคำวินิจฉัยว่า ผู้ร้องมีอาการเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน จึงส่งจ่ายค่ารักษาพยาบาลขั้นต้นไม่เกิน ๓๕,๐๐๐ บาท ส่วนค่ารักษาพยาบาลส่วนเกินที่ผู้ร้องไปรักษาที่โรงพยาบาลอื่นประมาณ ๒๐,๐๐๐ บาท กองทุนเงินทดแทนไม่จ่ายให้ และนายจ้างก็ปฏิเสธที่จะจ่ายเงินดังกล่าว ผู้ร้องจึงได้ยื่นอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทน

อนึ่ง เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ผู้ร้องได้ร้องเรียนต่อเจ้าหน้าที่สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อขอให้ช่วยเหลือจากนายจ้างให้จ่ายเงินช่วยเหลือแก่ผู้ร้อง โดยคำนวณตามอัตราค่าชดเชยที่ผู้ร้องมีสิทธิได้รับในกรณีเลิกจ้าง คิดเป็นเงิน ๔๖,๓๒๐ บาท เนื่องจากแพทย์มีความเห็นว่าผู้ร้องไม่สามารถทำงานในหน้าที่เดิมได้อีกต่อไป แต่นายจ้างไม่ยินยอม

ข้อเท็จจริง :

กสม.ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงโดยรับฟังพยานหลักฐานจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย รวมทั้งประชุมและหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ปัญหาและช่วยเหลือผู้ร้อง สรุปได้ว่า

๑. ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า การเจ็บป่วยของผู้ร้องเกิดเนื่องจากการทำงาน ผู้ถูกร้องในฐานะนายจ้างก็ต้องรับผิดชอบในเงินทดแทน ตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ.๒๕๓๗ ซึ่งเจ้าหน้าที่สำนักงานประกันสังคมมีอำนาจหน้าที่ส่งจ่ายเงินทดแทนจากกองทุนเงินทดแทนให้แก่ผู้ร้องได้ตามกฎหมาย เพียงแต่สำนักงานประกันสังคมมีระเบียบให้ผู้ร้องต้องเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลในความตกลงของสำนักงานประกันสังคม หากผู้ร้องหรือลูกจ้างไปรักษาที่โรงพยาบาลอื่น จะต้องจ่ายค่ารักษาพยาบาลไปก่อนแล้วค่อยยื่นคำร้องขอรับเงินจากกองทุนเงินทดแทน

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากสิทธิในค่ารักษาพยาบาลเท่าที่จ่ายจริงตามความจำเป็นหรือในขั้นต้น ไม่เกิน ๓๕,๐๐๐ บาท ชั้นกลางไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท และหรือขั้นสูงไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท (รวมวงเงินขั้นต้นและชั้นกลางด้วย) โดยต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด หากค่ารักษาพยาบาลเกินวงเงินในแต่ละชั้น ผู้ร้องหรือลูกจ้างจะต้องยื่นอุทธรณ์คำสั่งต่อคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทน ซึ่งคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทนมีคำวินิจฉัยว่า การเจ็บป่วยของผู้ร้องมีสิทธิได้รับค่ารักษาพยาบาลเท่าที่จ่ายจริง ตามความจำเป็นไม่เกิน ๓๕,๐๐๐ บาท โดยคำวินิจฉัยดังกล่าวเป็นที่สุดแล้ว เนื่องจากผู้ร้องมิได้ฟ้องคดีต่อศาลให้เพิกถอนคำวินิจฉัยดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ในส่วนค่ารักษาพยาบาลที่โรงพยาบาลโสธรเวช จำนวน ๕๔,๗๔๗ บาท ผู้ถูกร้องได้ชำระให้แก่วงพยาบาลครบถ้วนแล้ว ส่วนค่ารักษาพยาบาลที่ผู้ร้องไปรักษาที่โรงพยาบาลต่างๆ นอกความตกลงกับกองทุนเงินทดแทน จำนวนประมาณ ๒๐,๐๐๐ บาทนั้น เมื่อผู้ถูกร้องรับผิดชอบและดูแลให้ผู้ร้องได้รับการรักษาจนกว่าจะหายเป็นปกติ อีกทั้งจัดหางานให้ผู้ร้องรับไปทำที่บ้านด้วย ผู้ร้องจึงไม่ติดใจเรียกร้องค่ารักษาพยาบาลดังกล่าวอีกต่อไป ในประเด็นนี้ถือว่า ผู้ถูกร้องได้มีส่วนบรรเทาความเดือดร้อนของผู้ร้องตามควรแล้ว จึงไม่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้ร้อง

สำหรับประเด็นที่นายจ้างยืนยันกับผู้ร้องว่า ไม่มีนโยบายเลิกจ้างผู้ร้องและต้องการให้ผู้ร้องเข้ามาทำงานตามปกติยอมเป็นการกระทำที่ละเมิดต่อร่างกายและจิตใจของผู้ร้อง เนื่องจากผู้ร้องเจ็บป่วยจากการสูดดมหรือสัมผัสสารพิษอันตราย อันเกิดจากการทำงานให้นายจ้าง แม้อาการจะดีขึ้นแต่แพทย์ก็มีความเห็นว่า หากผู้ร้องกลับมาทำงานในหน้าที่เดิม การเจ็บป่วยก็จะเกิดขึ้นอีก ประกอบกับในช่วงเวลาดังกล่าวผู้ร้องยังไม่หายเป็นปกติ และมีอาการอ่อนเพลียจากการเจ็บป่วย จึงยังไม่สามารถทำงานได้ และจำเป็นต้องพักรักษาตัวในระยะเวลาที่เหมาะสม การกระทำของผู้ถูกร้องจึงเป็นการละเมิดสิทธิของผู้ร้อง

๒. จากการตรวจสอบพบว่า นับแต่ผู้ร้องเจ็บป่วย เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๙ และได้แจ้งการเจ็บป่วยต่อเจ้าหน้าที่สำนักงานประกันสังคมจังหวัด รวมระยะเวลาที่เจ้าหน้าที่รับเรื่องจนกระทั่งมีคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทนเป็นที่สุด เป็นระยะเวลาประมาณ ๑๔ เดือน นับว่าเป็นระยะเวลานานเกินควร ทำให้ผู้ร้องได้รับเงินค่าทดแทนการขาดรายได้ล่าช้า นอกจากนี้ ผู้ร้องยังได้รับความเดือดร้อน ทั้งต้องพักรักษาตัวและดำเนินการเรียกร้องสิทธิตามขั้นตอนของกฎหมายซึ่งเป็นภาระแก่ผู้ร้องหรือลูกจ้างที่เจ็บป่วยจากการทำงานเป็นอันมาก

การไกล่เกลี่ย :

กสม.ได้เชิญผู้ร้อง ผู้ถูกร้อง และเจ้าหน้าที่สำนักงานประกันสังคมจังหวัดจะเชิงเทรา มาร่วมประชุมเพื่อหาทางแก้ไขปัญหา ผลปรากฏว่าฝ่ายนายจ้างยินยอมรับผิดชอบในค่ารักษาพยาบาล หากผู้ร้องไม่สามารถเบิกจากกองทุนเงินทดแทนได้ จะจัดรถและอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ร้องในการเข้าตรวจรักษาที่โรงพยาบาลตามที่ต้องการ และจะจัดส่งงานให้แก่ผู้ร้องรับไปทำที่บ้าน โดยคำนึงถึงสุขภาพของผู้ร้องด้วย และไม่ติดใจฟ้องคดีให้เพิกถอนคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทน เพื่อมิให้เรื่องต้องเน้นซ้ำออกไปอีก นอกจากนี้ ผู้ร้องได้ยินยอมลาออกจากงาน และได้รับเงินชดเชยจากนายจ้าง จำนวน ๖๐,๐๐๐ บาท ผู้ร้องพึงพอใจกับเงื่อนไขดังกล่าวและไม่ติดใจในค่ารักษาพยาบาลประมาณ ๒๐,๐๐๐ บาท ที่ไปรักษากับโรงพยาบาลนอกความตกลงกับกองทุนเงินทดแทน ซึ่งจากการติดตามผลการดำเนินการ ฝ่ายนายจ้างได้ปฏิบัติตามที่ตกลงไว้ทุกประการ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย :

จากการตรวจสอบพบปัญหาสำคัญหลายประการ กล่าวคือ มาตรฐานของแพทย์แต่ละโรงพยาบาล ในการตรวจรักษาและวินิจฉัยทางด้านอาชีวเวชศาสตร์หรือโรคจากการประกอบอาชีพยังมีความแตกต่างกันมาก ขั้นตอนการเรียกร้องสิทธิและกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้องกินเวลายาวนานและการจัดหา ตำแหน่งงานหรืออาชีพใหม่ให้แก่ลูกจ้างที่เจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน กสม.จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ต่อรัฐบาลและกระทรวงแรงงาน ดังนี้

๑. รัฐบาลควรเพิ่มงบประมาณในการพัฒนาแพทย์ด้านอาชีวเวชศาสตร์ให้เพียงพอ ทั้งปริมาณ และคุณภาพ อีกทั้งควรมีนโยบายส่งเสริมให้โรงพยาบาลรัฐและเอกชนที่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่มีอุตสาหกรรม หนาแน่นหรืออุตสาหกรรมที่อาจก่อให้เกิดโรคที่เกี่ยวกับสารเคมีหรือโรคจากการประกอบอาชีพเป็น โรงพยาบาลที่เชี่ยวชาญด้านอาชีวเวชศาสตร์ มีความพร้อมในการให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึง

๒. กระทรวงแรงงานควรปรับปรุงแก้ไขกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่ารักษาพยาบาลที่ให้นายจ้าง จ่ายตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ.๒๕๓๗ พ.ศ.๒๕๔๘ เพื่อให้ลูกจ้างได้รับค่ารักษาพยาบาลครบถ้วนตามความเป็นจริง ในกรณีที่แพทย์ผู้ตรวจรักษาไม่สามารถวินิจฉัยได้อย่างชัดเจน โดยให้แพทย์ปรึกษา หน่วยงานเฉพาะที่มีความเชี่ยวชาญ เช่น สำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม ศูนย์พิษวิทยา แห่งชาติ เป็นต้น โดยผู้เจ็บป่วยหรือประสบอันตรายไม่ต้องยื่นอุทธรณ์ เพื่อขอรับสิทธิในค่ารักษาพยาบาล ที่เกินวงเงินในแต่ละชั้น เพื่ออำนวยความสะดวกและความเป็นธรรมแก่ลูกจ้าง

๓. กระทรวงแรงงานควรหาแนวทางในการคุ้มครองลูกจ้างที่เจ็บป่วยหรือประสบอันตรายจาก การทำงาน ให้มีหลักประกันที่จะทำงานในสถานประกอบการเดิมโดยไม่เสี่ยงต่อสุขภาพ หรือจัดหาอาชีพ หรือตำแหน่งงานใหม่ที่เหมาะสมและเป็นธรรม มีรายได้และสวัสดิการไม่แตกต่างจากเดิม ทั้งนี้ เพื่อ ป้องกันมิให้ลูกจ้างที่เจ็บป่วยหรือประสบอันตรายถูกกดดันหรือถูกจูงใจจากนายจ้างให้ลาออกจากงาน โดย ได้รับ ความช่วยเหลือจากนายจ้างจำนวนหนึ่ง เพราะวิธีการดังกล่าวมิใช่ทางออกในการแก้ไขปัญหา

๔. กระทรวงแรงงานและรัฐบาลเร่งพิจารณาแนวทางหรือกฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งสถาบัน ความปลอดภัยอาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน โดยมีหลักการสำคัญตามที่ภาคประชาชน มีข้อเสนอ คือ การบริหารโดยองค์กรอิสระ โดยการกำกับดูแลของกระทรวงแรงงาน มีภาคีต่างๆ มีส่วนร่วม ในการบริหาร ทำงานครบวงจรทั้งในด้านการส่งเสริม ป้องกันและแก้ไขเยียวยา และครอบคลุมทั้งแรงงาน ในระบบและแรงงานนอกระบบ ตลอดจนจะต้องปฏิรูปกลไกการวินิจฉัยชี้ขาดในเรื่องเงินทดแทน มิให้ ผูกขาดอำนาจการบริหารจัดการโดยรัฐ

๕. รัฐบาลควรมีนโยบายส่งเสริมการเรียนรู้ด้านอาชีวเวชศาสตร์และสภาพแวดล้อมในการทำงาน แก่คณะกรรมการความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมของสถานประกอบการ (คปอ.) และคณะกรรมการสภาพแรงงานในเขตพื้นที่อุตสาหกรรมต่างๆ เพื่อให้มีบทบาทส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันความเจ็บป่วยจากการทำงาน และประสานส่งต่อลูกจ้างที่เจ็บป่วยจากการทำงาน ให้เข้าถึงแพทย์ อาชีวเวชศาสตร์ในสถานพยาบาลอย่างมีประสิทธิภาพ

การเลิกจ้างกรรมการและสมาชิกสหภาพแรงงานโดยไม่เป็นธรรม

(บริษัท ชัมมิท เอ็นจิเนียริงเซ็นเตอร์ จำกัด)

(รายงานผลการตรวจสอบฯ ที่ ๔๑๘/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๑)

ประเด็น :

นายอุทัย อนุพันธ์ และนายสันหสิต หมั่นวิชาชัย และพวก รวม ๑๖ คน ร้องเรียนว่า ผู้ร้องทั้งหมดเป็นลูกจ้างของบริษัท ชัมมิท เอ็นจิเนียริงเซ็นเตอร์ จำกัด ซึ่งเป็นสถานประกอบการผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ เป็นหนึ่งในแปดของกลุ่มบริษัทชัมมิท ตั้งอยู่ที่จังหวัดสมุทรปราการ ผู้ร้องได้ดำเนินการจัดตั้งสหภาพแรงงาน โดยดำเนินการหาสมาชิกและจัดประชุมใหญ่สามัญครั้งแรก มีการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหาร จำนวน ๑๕ คน ซึ่งคณะกรรมการฯ ได้มีมติแต่งตั้งคณะกรรมการลูกจ้าง จำนวน ๕ คน

ต่อมา บริษัทฯ ได้ประกาศรายชื่อพนักงานที่ถูกปรับลดกำลังคน จำนวน ๑๖ คน ซึ่งเป็นกรรมการสหภาพแรงงาน เป็นผู้เริ่มก่อการจัดตั้ง เป็นกรรมการลูกจ้างและเป็นสมาชิกสหภาพแรงงาน โดยอ้างภาวะเศรษฐกิจและเพื่อความอยู่รอดของบริษัทฯ ซึ่งเป็นการเลิกจ้างที่ไม่เป็นธรรม เนื่องจากการยกเลิกสัญญาจ้างในครั้งนี้ผู้ร้องมิได้กระทำความผิดและเป็นการเลิกจ้างโดยกะทันหัน

ข้อเท็จจริง :

กสม.ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงจากผู้ร้องและผู้แทนผู้ถูกร้อง รวมทั้งเอกสารที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า

๑. กลุ่มผู้ร้องได้ดำเนินการจัดตั้งสหภาพแรงงาน เอส ซี ซี ซึ่งเดิมเคยเป็นสมาชิกของ สหภาพแรงงาน เอส เอเอส เนื่องจากบริษัทฯ ย้ายสถานที่ประกอบกิจการมาตั้งในที่แห่งใหม่ ได้รับการจดทะเบียน เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๐ ได้มีการประชุมใหญ่สามัญครั้งแรกเพื่อเลือกตั้งกรรมการบริหารสหภาพแรงงานชุดใหม่ รับรองข้อบังคับของสหภาพแรงงาน เลือกตั้งผู้ตรวจสอบบัญชี และขอมติยื่นข้อเรียกร้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสภาพการจ้าง

วันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๐ ผู้ร้องได้แจ้งรายชื่อคณะกรรมการสหภาพแรงงานและคณะกรรมการลูกจ้างต่อบริษัทฯ ผ่านเจ้าหน้าที่ฝ่ายบุคคล และในวันเดียวกันนั้นเอง บริษัทฯ ได้มีหนังสือยกเลิกสัญญาจ้าง โดยอ้างว่าประสิทธิภาพขาดทุน มีความจำเป็นต้องปรับโครงสร้างองค์กรและลดกำลังคนลง ๑๐ เปอร์เซ็นต์ เพื่อมิให้เป็นภาระกับบริษัทฯ ลงนามโดยผู้จัดการทั่วไปฝ่ายทรัพยากรบุคคลและธุรการทั่วไป ในฐานะผู้รับมอบหมาย ผู้ถูกยกเลิกสัญญาจ้างเป็น

คณะกรรมการบริหารสหภาพแรงงาน จำนวน ๑๓ คนใน ๑๕ คน และใน ๑๓ คน ดังกล่าวเป็นกรรมการลูกจ้าง ๕ คน เคยเป็นผู้ก่อการ ๘ คน อีก ๒ คน ไม่ได้เป็นกรรมการแต่เคยเป็นผู้ก่อการ และ ๑ คนเป็นสมาชิก รวม ๑๖ คน ซึ่งทุกคนเป็นสมาชิกสหภาพแรงงาน

ผู้ร้องไม่ทราบเรื่องการปรับโครงสร้างและปรับลดกำลังคนและไม่เคยเห็นประกาศใดๆเกี่ยวกับเรื่องนี้มาก่อน ไม่ทราบหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขในการพิจารณาปรับลดกำลังคนและไม่เคยถูกเรียกเข้าพบเพื่อแจ้งเรื่องยกเลิกสัญญาจ้าง ผู้ร้องบางคนได้รับการประเมินผลการทำงานเมื่อต้นปี ๒๕๕๐ ในเกรด A และเกรด B ก็ถูกยกเลิกสัญญาจ้างในครั้งนี้อย่างเดียวกัน ก่อนหน้าที่ผู้ถูกร้องจะยกเลิกสัญญาจ้างผู้ร้อง มีการสั่งให้ลูกจ้างทำงานล่วงเวลา และบริษัทฯได้ประกาศผ่านระบบอินเตอร์เน็ต ลงวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๕๐ รับสมัครลูกจ้างเข้าทำงานใหม่ และได้มีการจ้างลูกจ้างใหม่ในเดือนกันยายนหลายคน

๒. จากพยานเอกสารของผู้ถูกร้อง เห็นว่าหนังสือยกเลิกสัญญาจ้าง ลงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๐ โดยให้มีผลในการยกเลิกสัญญา ตั้งแต่วันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๕๐ ลงนามโดยผู้จัดการทั่วไปฝ่ายทรัพยากรบุคคลและธุรการทั่วไป ผู้รับมอบหมายอ้างเหตุผลเรื่องปรับลดกำลังคนและภาวะขาดทุนของบริษัทพบว่าหนังสือเลิกจ้างหลายฉบับมีความผิดพลาดที่ชื่อลูกจ้างที่ถูกเลิกจ้างตรงคำว่า “เรียน” และลงชื่อ “รับทราบ” เป็นคนละชื่อกัน ไม่ระบุจำนวนเงินและสิทธิประโยชน์ที่ลูกจ้างจะได้รับให้ชัดเจน เช่น เงินบำเหน็จหรือเงินกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ สิทธิวันหยุดพักผ่อนประจำปี และรวมถึงสิทธิวันหยุดประจำปีที่ถูกเลิกจ้างเฉลี่ยตามส่วน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเร่งรีบในการเลิกจ้าง

พิจารณาจากประกาศเรื่องการปรับโครงสร้างของบริษัทที่ประกาศให้ลูกจ้างทราบโดยทั่วกัน ควรเป็นเรื่องที่ผู้บริหารระดับสูงที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงเป็นผู้ลงนาม ไม่ใช่ผู้รับมอบหมายเป็นผู้ลงนาม เมื่อพิจารณาเอกสารงบกำไรขาดทุนที่ผู้ร้องนำส่ง เป็นเอกสารที่ผู้ถูกร้องจัดทำขึ้นเพื่อสรุปตัวเลขกำไรขาดทุน แต่ไม่มีการอ้างอิง ไม่มีผู้ลงนามในการจัดทำเอกสาร และไม่ปรากฏว่าเป็นเอกสารที่บุคคลใดจัดทำเพื่อวัตถุประสงค์ใด และผู้ถูกร้องมิได้นำส่งหลักฐานงบกำไรขาดทุนที่ได้ยื่นต่อหน่วยงานของรัฐได้รับรองความถูกต้องของเอกสาร

๓. กสม.ได้พิจารณาจากข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้นแล้วเห็นว่า ผู้ร้องไม่ได้กระทำความผิดใดๆให้ปรากฏ และไม่มีสาเหตุใดอื่น นอกจากการจัดตั้งสหภาพและการดำเนินกิจกรรมของสหภาพ โดยการประชุมใหญ่สามัญครั้งแรก เลือกตั้งกรรมการรับรองข้อบังคับและมีมติยื่นข้อเรียกร้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสภาพการจ้าง ส่วนเหตุที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้างประสิทธิภาพการขาดทุน ต้องปรับลดกำลังคนลดภาระของบริษัทก็มีใช่เป็นเหตุเร่งด่วนที่ต้องเร่งรีบดำเนินการตามหนังสือเวียนภายใน ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๐ ให้เสนอรายชื่อในวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๐ วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ประกาศให้ลูกจ้างทราบเรื่องการปรับลดขนาด วันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๐ ประกาศรายชื่อผู้ถูกปรับลดโดยให้รับ

สิทธิประโยชน์ได้ทันที และหนังสือยกเลิกสัญญาจ้าง ลงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๐ เช่นเดียวกัน ตลอดจนความเร่งรีบ จนก่อให้เกิดความผิดพลาดในเอกสารหลายฉบับ ทำให้เอกสารต่างๆไม่น่าเชื่อถือ ทั้งรายชื่อผู้ถูกยกเลิกสัญญาไม่ตรงกับผู้รับทราบ ตำแหน่งของผู้ลงนามแตกต่างกันและผู้ลงนามมิได้ลงลายมือชื่อในเอกสาร ซึ่งเอกสารส่วนใหญ่มีรายชื่อลงนามคนเดียวกัน คือ ผู้จัดการทั่วไปฝ่ายทรัพยากรบุคคลและธุรการทั่วไป

กสม.ได้พิจารณาคำชี้แจง เอกสารประกอบการชี้แจงจากผู้ร้อง ผู้ถูกร้องแล้วมีมติว่า การที่ผู้ถูกร้องเลิกจ้างผู้ร้อง ทั้ง ๑๖ คนเป็นการเลิกจ้างที่ไม่เป็นธรรม ขัดขวางการดำเนินการของสหภาพ ตามมาตรา ๑๒๑ และเลิกจ้างกรรมการ ลูกจ้างโดยไม่ได้ขออนุญาตศาลแรงงาน เป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.๒๕๑๘ อันเป็นการละเมิดสิทธิสหภาพแรงงาน เหตุผลที่ผู้ถูกร้องอ้างในหนังสือเลิกจ้าง ผู้ถูกร้องไม่สามารถชี้แจงหรือแสดง พยานหลักฐานให้น่าเชื่อถือได้ตามที่ผู้ถูกร้องอ้าง และข้อเท็จจริงที่รับฟังได้จากการตรวจสอบ ยังไม่มีน้ำหนักพอที่จะ เป็นความชอบธรรมของผู้ถูกร้องที่จะเลิกจ้างผู้ร้องทั้ง ๑๖ คน ได้ ประกอบกับเมื่อข้อเท็จจริงปรากฏชัดเจนว่า ผู้ร้องทั้ง ๑๖ คน มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดตั้งสหภาพแรงงาน การจัดประชุมใหญ่วิสามัญครั้งแรก และการหาสมาชิกสหภาพ แรงงานในที่ทำงานโดยเปิดเผย ซึ่งผู้ถูกร้องทราบเรื่องและได้ประกาศลดกำลังคนด้วยเหตุประสพภาวะขาดทุนในทันที ที่ได้รับหนังสือแจ้งเรื่องคณะกรรมการสหภาพแรงงานชุดใหม่ และคณะกรรมการลูกจ้าง การเลิกจ้างของผู้ถูกร้อง จึงเป็นการละเมิดสิทธิผู้ร้องและสหภาพแรงงาน

มาตรการการแก้ไข้ปัญหา :

ให้กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานดำเนินการให้นายจ้างรับลูกจ้างทั้ง ๑๖ คนกลับเข้าทำงาน ในตำแหน่งเดิม อัตราค่าจ้างเท่าเดิมหรือปรับให้สูงขึ้นกว่าเดิม และจ่ายค่าเสียหายเท่ากับค่าจ้างของแต่ละคน นับแต่วันเลิกจ้างจนถึงวันกลับเข้าทำงาน นับอายุงานต่อเนื่องเสมือนไม่เคยถูกเลิกจ้าง ทั้งนี้ ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๑๕ วัน และให้แจ้งผลการดำเนินการกลับมาที่ กสม.ภายใน ๓๐ วัน นับแต่ได้รับรายงานการตรวจสอบ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย :

๑. ให้รัฐบาลและกระทรวงแรงงานนำหลักการและแนวคิดด้านสิทธิมนุษยชนมากำหนดเป็นนโยบาย แก้ไขปัญหาด้านแรงงานสัมพันธ์และคุ้มครองแรงงาน
๒. ให้รัฐบาลรับรองอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ ๘๗ และ ๙๘ และนำมา กำหนดเป็นนโยบายให้นายจ้าง ลูกจ้าง เคารพในสิทธิเสรีภาพซึ่งกันและกัน
๓. ให้รัฐบาล กระทรวงแรงงาน ดำเนินการแก้ไขกฎหมายแรงงานสัมพันธ์ที่ไม่สอดคล้องกับสิทธิ เสรีภาพในการรวมตัว การจัดตั้งองค์กร และการเจรจาต่อรองเพื่อให้ลูกจ้างได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม

ส่วนที่ ๓

การติดตามการดำเนินการ
ตามมาตรการการแก้ไขปัญหา
จากรายงานผลการตรวจสอบ
การละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้ดำเนินการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนตามที่มีผู้ร้องเรียน หรือ กสม.เห็นสมควรให้มีการตรวจสอบ โดยได้ตรวจสอบข้อเท็จจริง และดำเนินการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการต่างๆตามหลักการสิทธิมนุษยชน รัฐธรรมนูญ และพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี แล้วจัดทำรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยมีการกำหนดมาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งระยะเวลาในการดำเนินการตามมาตรการดังกล่าว และ/หรือข้อเสนอแนะเชิงนโยบายแจ้งไปยังหน่วยงาน/บุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ เพื่อป้องกันมิให้มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนในลักษณะทำนองเดียวกันอีก

เมื่อ กสม.ได้จัดส่งรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนให้บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน ให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด บุคคลหรือหน่วยงานดังกล่าวต้องแจ้งผลการดำเนินการให้ กสม.ทราบ ในกรณีที่ไมอาจกระทำให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้บุคคลหรือหน่วยงานขอขยายระยะเวลาไปยัง กสม.พร้อมทั้งเหตุผล ก่อนที่กำหนดระยะเวลาจะสิ้นสุดลง แต่ทั้งนี้ห้ามมิให้ขอขยายระยะเวลาการดำเนินการมากกว่าสองครั้ง

เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ถ้าบุคคลหรือหน่วยงานมิได้มีการดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหา หรือดำเนินการแล้วแต่ยังไม่แล้วเสร็จโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้ กสม.รายงานต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อสั่งการให้มีการดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหา ภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงาน เว้นแต่การดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหา นั้นไม่อยู่ในอำนาจของนายกรัฐมนตรีที่จะสั่งการได้ หรือกรณีที่นายกรัฐมนตรีไม่สั่งการให้ดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหา ให้ กสม.รายงานต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒

๑. ผลการติดตาม การดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหา

จากการติดตามการดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน จากรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนของ กสม.ที่แจ้งไปยังหน่วยงานต่างๆ ในช่วงปีงบประมาณ ๒๕๕๑ โดยพิจารณาจากหนังสือตอบกลับของหน่วยงานต่างๆ จำนวนทั้งสิ้น ๕๒๘ ฉบับ แต่พบว่าเป็นหนังสือตอบกลับในการดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญห จำนวน ๕๐๓ ฉบับ อีก ๒๕ ฉบับนั้นเป็นการตอบกลับที่เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะของ กสม. (ซึ่งเป็นการตอบกลับของรายงานผลการตรวจสอบ ๓๒๑ รายงาน) พบว่า หน่วยงานส่วนใหญ่ชี้แจงว่า ดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหของ กสม.สูงที่สุด จำนวน ๒๕๑ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๙๐ โดยเป็นการดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญห จำนวน ๕๗ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๓๓ ดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญห พร้อมให้ข้อเท็จจริงเพิ่มเติม จำนวน ๑๙๒ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๑๗ และดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญห โดยขอขยายเวลา จำนวน ๒ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๐.๔๐

ทั้งนี้ มีการมอบหมายให้หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหการละเมิดสิทธิมนุษยชน จำนวน ๑๖๐ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๘๑ หน่วยงานที่ไม่สามารถดำเนินการตามมาตรการที่ กสม.เสนอได้ พร้อมชี้แจงเหตุผล จำนวน ๗๘ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๕๑ และหน่วยงานที่ยืนยันข้อเท็จจริงว่าได้ดำเนินการถูกต้องแล้ว จำนวน ๑๔ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๒.๗๘ รายละเอียดตามตารางที่ ๒

ตารางที่ ๒ จำนวนและร้อยละของผลการดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญห

ผลการดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญห	จำนวน (ฉบับ)	ร้อยละ
๑) ดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหของ กสม.	๒๕๑	๔๙.๙๐
- ดำเนินการตามมาตรการฯแล้ว	(๕๗)	(๑๑.๓๓)
- ดำเนินการตามมาตรการฯพร้อมให้ข้อเท็จจริงเพิ่มเติม	(๑๙๒)	(๓๘.๑๗)
- จะดำเนินการตามมาตรการฯโดยขอขยายเวลา	(๒)	(๐.๔๐)
๒) มอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการ	๑๖๐	๓๑.๘๑
๓) ยืนยันว่าได้กระทำถูกต้องแล้ว	๑๔	๒.๗๘
๔) ไม่สามารถดำเนินการตามมาตรการฯพร้อมชี้แจงเหตุผล	๗๘	๑๕.๕๑
รวมทั้งสิ้น	๕๐๓	๑๐๐

เมื่อนำข้อมูลผลการดำเนินการของหน่วยงานต่างๆ ซึ่งแจ้งให้ กสม.ทราบในปีงบประมาณ ๒๕๕๑ จำนวนทั้งสิ้น ๕๒๘ ฉบับ มาจำแนกตามประเด็นสิทธิมนุษยชนพบว่า เป็นการแจ้งผลการดำเนินการในประเด็นสิทธิชุมชนฐานทรัพยากรสูงสุด จำนวน ๑๕๒ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๗๙ รองลงมาเป็นการแจ้งผลการดำเนินการในประเด็นสิทธิในทรัพย์สิน/การจัดการที่ดิน จำนวน ๑๕๑ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๖๐ รายละเอียดตามตารางที่ ๓

ตารางที่ ๓ จำนวนและร้อยละของการแจ้งผลดำเนินการตามมาตรการการแก้ปัญหา
จำแนกตามประเด็นสิทธิมนุษยชน

ประเด็นสิทธิมนุษยชน	ผลการดำเนินการตามมาตรการการแก้ปัญหา	
	จำนวน (ฉบับ)	ร้อยละ
- สิทธิชุมชนฐานทรัพยากร	๑๕๒	๒๘.๗๙
- สิทธิในทรัพย์สิน/การจัดการที่ดิน	๑๕๑	๒๘.๖๐
- สิทธิในกระบวนการยุติธรรม/สิทธิในชีวิตและร่างกาย	๙๒	๑๗.๔๒
- สิทธิแรงงาน	๔๖	๘.๗๑
- สิทธิในการได้รับบริการสาธารณสุข	๓๑	๕.๘๗
- สิทธิในกระบวนการปกครอง	๒๑	๓.๙๘
- สิทธิผู้บริโภค	๑๖	๓.๐๓
- สิทธิด้านอื่นๆ	๑๙	๓.๖๐
รวมทั้งสิ้น	๕๒๘	๑๐๐

หมายเหตุ : สิทธิด้านอื่นๆ หมายถึง สิทธิชาตพันธุ์ / สิทธิทางการเมือง / สิทธิในการศึกษา / เสรีภาพในการชุมนุม / แสดงความคิดเห็น / สิทธิที่อยู่อาศัย / สิทธิในเกียรติยศ ชื่อเสียง และความเป็นส่วนตัว

๒. การดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เมื่อจำแนกข้อมูลผลการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแจ้งผลให้ กสม.ทราบแล้ว ในปีงบประมาณ ๒๕๕๑ จำนวนทั้งสิ้น ๕๒๘ ฉบับ พบว่า หน่วยงานที่แจ้งว่า ดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหาสูงสุด ตามลำดับดังนี้ กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงแรงงาน กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงศึกษาธิการ ฯลฯ สำหรับหน่วยงานที่แจ้งว่า มอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการ สูงที่สุด คือ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี และสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี รายละเอียดตามตารางที่ ๔

ตารางที่ ๔ : จำนวนและร้อยละของผลการดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหา

จำแนกตามลักษณะการดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	จำนวน รายงาน ผลการ ตรวจสอบ (ฉบับ)	จำนวน ที่ตอบ กลับ (ฉบับ)	ลักษณะการดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหา							
			ดำเนินการ ตามมาตรการ การแก้ไขปัญหา แล้ว		มอบหมาย หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง		ยืนยันว่า กระทำ ถูกต้องแล้ว		ไม่สามารถ ดำเนินการ ตามมาตรการ และชี้แจงเหตุผล	
			จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- กระทรวงมหาดไทย	๑๐๕	๑๔๐	๗๗	๕๕.๐๐	๓๘	๒๗.๑๔	๔	๒.๘๖	๑๗	๑๒.๑๔
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	๔๓	๕๕	๒๒	๕๐.๐๐	๙	๑๖.๓๖	๕	๙.๐๙	๑๙	๓๔.๕๕
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	๔๓	๕๔	๓๗	๖๘.๕๒	๕	๙.๒๖	๑	๑.๘๕	๑๑	๒๐.๓๗
- กระทรวงอุตสาหกรรม	๒๐	๒๑	๑๒	๕๗.๑๔	๐	๐.๐๐	๐	๐.๐๐	๙	๔๒.๘๖
- กระทรวงแรงงาน	๑๖	๑๗	๙	๕๖.๑๔	๒	๑๑.๗๖	๐	๐.๐๐	๓	๑๗.๖๕
- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๑๖	๑๗	๑๔	๘๖.๓๕	๑	๕.๘๘	๐	๐.๐๐	๒	๑๑.๗๖
- กระทรวงศึกษาธิการ	๑๓	๑๕	๑๓	๘๖.๖๗	๒	๑๓.๓๓	๐	๐.๐๐	๐	๐.๐๐
- กรุงเทพมหานคร	๙	๑๐	๑๐	๑๐๐.๐๐	๐	๐.๐๐	๐	๐.๐๐	๐	๐.๐๐
- กระทรวงคมนาคม	๘	๘	๓	๓๗.๕๐	๑	๑๒.๕๐	๐	๐.๐๐	๓	๓๗.๕๐
- ธนาคารแห่งประเทศไทย	๘	๘	๔	๕๐.๐๐	๓	๓๗.๕๐	๐	๐.๐๐	๐	๐.๐๐

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	จำนวน รายงาน ผลการ ตรวจสอบ (ฉบับ)	จำนวน ที่ตอบ กลับ (ฉบับ)	ลักษณะการดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหา							
			ดำเนินการ ตามมาตรการ การแก้ไขปัญหา แล้ว		มอบหมาย หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง		ยืนยันว่า กระทำ ถูกต้องแล้ว		ไม่สามารถ ดำเนินการ ตามมาตรการ และชี้แจงเหตุผล	
			จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- กระทรวงการคลัง	๖	๖	๓	๕๐.๐๐	๒	๓๓.๓๓	๐	๐.๐๐	๐	๐.๐๐
- กระทรวงสาธารณสุข	๖	๖	๓	๕๐.๐๐	๑	๑๖.๖๗	๑	๑๖.๖๗	๑	๑๖.๖๗
- สนง.คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค	๔	๔	๒	๕๐.๐๐	๒	๕๐.๐๐	๐	๐.๐๐	๐	๐.๐๐
- กระทรวงกลาโหม	๔	๔	๓	๗๕.๐๐	๐	๐.๐๐	๐	๐.๐๐	๑	๒๕.๐๐
- การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย	๓	๓	๓	๑๐๐.๐๐	๐	๐.๐๐	๐	๐.๐๐	๐	๐.๐๐
- กระทรวงวัฒนธรรม	๒	๒	๑	๕๐.๐๐	๐	๐.๐๐	๐	๐.๐๐	๑	๕๐.๐๐
- กระทรวงยุติธรรม	๒	๒	๑	๕๐.๐๐	๐	๐.๐๐	๐	๐.๐๐	๐	๐.๐๐
- กระทรวงพาณิชย์	๒	๒	๑	๕๐.๐๐	๐	๐.๐๐	๐	๐.๐๐	๑	๕๐.๐๐
- หน่วยงานอื่น *	๒๕	๒๕	๑๖	๖๔.๐๐	๒	๘.๐๐	๑	๔.๐๐	๒	๘.๐๐
- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี **	๘๔	๘๔	๗	๘.๓๓	๖๙	๘๒.๑๔	๑	๑.๑๙	๓	๓.๕๗
- สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี **	๔๕	๔๕	๑๑	๒๔.๔๔	๒๓	๕๑.๑๑	๑	๒.๒๒	๕	๑๑.๑๑
รวมทั้งสิ้น	๔๖๔	๔๖๔	๒๔๒	๔๗.๗๓	๑๖๐	๓๐.๓๐	๑๔	๒.๖๕	๗๘	๑๔.๗๗

หมายเหตุ : * หน่วยงานอื่น หมายถึง สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง สำนักข่าวกรองแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงการต่างประเทศ สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค ๔ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ แพทยสภา คณะกรรมการพิเศษประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ บริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด และ บริษัท ทำเรือชนอม จำกัด

** สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีและสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ทำหน้าที่แจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน และติดตามผลการดำเนินการ ในนามของนายกรัฐมนตรี

๓.
กลไกการติดตามผลการดำเนินการตามมาตรการ
การแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน

นอกเหนือจากการติดตามมาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยเอกสารแล้ว กสม.ยังได้ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ โดยการประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้ง ได้ประสานความร่วมมือกับรองนายกรัฐมนตรีที่รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน ตามที่ กสม.เสนอให้รัฐบาลสั่งการและยังไม่มีความคืบหน้าในการดำเนินการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในรัฐบาล พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ ได้มีความพยายามในการร่วมกันติดตามแก้ไขปัญหการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามการแก้ไขปัญหากรณีร้องเรียนผ่านคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๓๑๒/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๐ มีรองนายกรัฐมนตรี (นายไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม) เป็นประธาน โดยคณะกรรมการดังกล่าวทำหน้าที่ผ่านกลไกการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี ในการติดตามผลการดำเนินการและเร่งรัดการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ กสม.เสนอต่อนายกรัฐมนตรี และหน่วยงานต่างๆ

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๑ ได้มีการประชุมรวม ๒ ครั้ง เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ และวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๑ โดยนำกรณีร้องเรียนเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาดินและป่าเข้าหาหรือในที่ประชุม จำนวน ๓ เรื่อง คือ

๑. การละเมิดสิทธิที่ดินของราษฎรบ้านหนองปลิง ตำบลดอนเมย อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ
๒. การละเมิดสิทธิที่ดิน การขับไล่และการรื้อถอนต้นลิ้นจี่ชาวม้ง ตำบลปากกลาง อำเภอปัว จังหวัดน่าน
๓. การละเมิดสิทธิที่ดินและทรัพย์สินจากการตั้งมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ซึ่งที่ประชุมได้จัดให้มีกลไกในการติดตาม โดยแต่งตั้งคณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหากรณีรวม ๓ คณะ คือ

๑. คณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหากรณีประชาชนตำบลดอนเมย อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ ถูกสร้างโรงเรียนและทำการ อ.บ.ต. ทับที่ทำกิน

๒. คณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งการจัดการและใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้ ที่ดินและน้ำ บริเวณพื้นที่ป่าต้นน้ำเปือ-น้ำกอน ท้องที่อำเภอเชียงกลาง จังหวัดน่าน

๓. คณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหากรณีประชาชนตำบลไทยบุรี อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้รับความเดือดร้อนจากการก่อตั้งมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการดังกล่าวมีหัวหน้าผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และรองเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นอนุกรรมการ เพื่อพิจารณาแก้ไขปัญหาและเร่งรัดติดตามการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่ปรากฏว่า ทั้งสามกรณีดังกล่าวไม่ได้รับการแก้ไขจากหน่วยงานที่รับผิดชอบและไม่มีความก้าวหน้าในการดำเนินการ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล กลไกดังกล่าวจึงยกเลิกไปอีก กสม.จึงได้รายงานเรื่องดังกล่าวต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป ตามมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๒

ต่อมา เพื่อวางระบบติดตามผลการดำเนินการและสร้างกลไกการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งเยียวยาความเดือดร้อนของประชาชน รัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยมีรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย) เป็นประธานกรรมการ ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๖๔/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ และคณะรัฐมนตรีในการประชุม เมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๒ ได้มีมติให้กระทรวง กรม ให้ความร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องแก่คณะกรรมการติดตามการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้วย

การรายงานนายกรัฐมนตรี ตามมาตรา ๓๐

มาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๒ ได้กำหนดว่า ถ้าบุคคลหรือหน่วยงานมิได้มีการดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือดำเนินการแล้วแต่ยังไม่แล้วเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนดโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้ กสม.รายงานต่อนายกรัฐมนตรี เพื่อสั่งการให้มีการดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหา ภายในหกสิบวัน

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๑ กสม.ได้มีการรายงานต่อนายกรัฐมนตรี ตามมาตรา ๓๐ กรณีบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหาตามรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน จำนวน ๓๗ เรื่อง โดยแบ่งออกเป็น ๔ กลุ่มประเด็น ดังนี้

กลุ่มประเด็น	เรื่อง	เลขที่รายงาน ผลการตรวจสอบ
กลุ่มที่ ๑ การดำเนินกิจการ เมืองแร่ จำนวน ๑๙ เรื่อง	๑) ราษฎรหมู่ที่ ๑ และหมู่ที่ ๒ ตำบลทับมอญ กิ่งอำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง คัดค้านการให้ประทานบัตรทำเหมืองแร่อุตสาหกรรม ที่เขาชะอางกลางทุ่ง	๖๑/๒๕๔๙
	๒) ราษฎรตำบลนารอบ อำเภอสามโก้ จังหวัดอุทัยธานี คัดค้านการขอประทานบัตรทำเหมืองแร่ของบริษัท ร็อคไมนิ่ง จำกัด บริเวณเขาบึงกะเชอร์ หมู่ ๕ เนื่องจากอาจเกิดผลกระทบต่อการใช้ชีวิตรของราษฎร	๖๒/๒๕๔๙
	๓) การยื่นคำขอประทานบัตรทำเหมืองแร่หินอุตสาหกรรมในพื้นที่อนุรักษ์ของชุมชน บริเวณเทือกเขาควนเหมียง (เขาถ้ำแรด) ตำบลปากแจ่ม อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง	๖๓/๒๕๔๙
	๔) ประทานบัตรเหมืองแร่หินอุตสาหกรรม เพื่อการก่อสร้างโรงโม่และย่อยหิน ตำบลแม่ลาน้อย อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน	๖๔/๒๕๔๙
	๕) การคัดค้านการประกอบกิจการเหมืองหินและโรงโม่หิน บริเวณผาหินแตก หมู่ ๒ ตำบลผางาม อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย	๖๕/๒๕๔๙
	๖) ราษฎรได้รับความเดือดร้อนจากการประกอบเหมืองหินอุตสาหกรรมและโดโลไมท์ อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่	๑๐๑/๒๕๔๙
	๗) ความเดือดร้อนจากฝุ่นละอองและเสียงดังจากโรงโม่หิน ศิลาสมบูรณ์ทรัพย์	๑๐๒/๒๕๔๙
	๘) ราษฎรตำบลไม้รูด อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด คัดค้านการให้ประทานบัตร เหมืองแร่ บริษัท ธรรมชาติทรายแก้ว จำกัด เนื่องจากจะทำให้เกิดความเสียหายและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว	๓/๒๕๕๐
	๙) การทำเหมืองแร่อุตสาหกรรมก่อสร้างและโรงโม่หินที่กำลังประกอบการและคัดค้านการต่ออายุและการขอประทานบัตรทำเหมืองแร่อุตสาหกรรมก่อสร้าง ดอยแม่เอกรู ตำบลผางาม อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย	๔/๒๕๕๐
	๑๐) การคัดค้านการให้ประทานบัตรเหมืองหินอุตสาหกรรมเขาจำปา ตำบลปากแจ่ม อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง	๒๔/๒๕๕๐
	๑๑) ซากหอยขมดึกดำบรรพ์ในบริเวณประทานบัตรเหมืองแร่ถ่านหินลิกันต์ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง	๖๙/๒๕๕๐
	๑๒) ราษฎรได้รับความเดือดร้อนจากโรงโม่หินศักดิ์ชัย ๑๙๙๒ ในพื้นที่ภูถ้ำกลบ บ้านน้ำอุ่น หมู่ที่ ๙ ตำบลทุ่งนาเลา อำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ	๗๑/๒๕๕๐
	๑๓) ราษฎรคัดค้านการให้ประทานบัตรระเบิดและย่อยหิน ในพื้นที่ตำบลหนองกุงแก้ว อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู	๗๓/๒๕๕๐

กลุ่มประเด็น	เรื่อง	เลขที่รายงาน ผลการตรวจสอบ
	๑๔) ราษฎรคัดค้านการระเบิดหินและย่อยหินในพื้นที่บ้านสหกรณ์ กิ่งอำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่ ๑๕) การคัดค้านการระเบิดและย่อยหินและการก่อสร้างถนน เพื่อลำเลียงหินในพื้นที่บ้านขาม่วง ตำบลผาสามยอด กิ่งอำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย ๑๖) ขอให้ตรวจสอบแนวเขตประทานบัตรเหมืองแร่ ในพื้นที่หมู่ ๑ ตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช ๑๗) การระเบิดและย่อยหินในพื้นที่ ตำบลวังยาง อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก ๑๘) คำขอประทานบัตรเหมืองหินระดับชนิดหินแกรนิต บริเวณเขาจอมมณี ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ทำลายทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงามและส่งผลกระทบต่อพระสงฆ์ที่ปฏิบัติธรรม ๑๙) การประกอบกิจการเหมืองแร่ในพื้นที่ติดกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี	๙๓/๒๕๕๐ ๙๓/๒๕๕๐ ๑๔๙/๒๕๕๐ ๒๔๒/๒๕๕๐ ๒๕๐/๒๕๕๐ ๓๘๓/๒๕๕๐
กลุ่มที่ ๒ สิทธิชุมชน ฐานทรัพยากร/ สิทธิในทรัพย์สิน/ การจัดการที่ดิน จำนวน ๑๒ เรื่อง	๑) การออกเอกสารสิทธิและสร้างรีสอร์ทในที่ดินชายทะเลบ้านพุน้อย อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ๒) การออกเอกสารสิทธิและการบุกรุกป่าชายเลนในที่ดินบนเกาะช้าง ตำบลเกาะช้าง กิ่งอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ๓) ราษฎรบ้านโคกขาม ตำบลเมืองยาง อำเภอขามันธ์ จังหวัดบุรีรัมย์ ได้รับความเดือดร้อนกรณีศาลมีคำพิพากษาให้มีสิทธิครอบครองที่ดินตาม น.ส.๓ แต่กลับถูกเจ้าหน้าที่ของรัฐคุกคาม ๔) องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ไผ่และเผาป่าธรรมชาติในพื้นที่สวนป่าห้วยน้ำขาว อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ ๕) การละเมิดสิทธิชุมชนจากการก่อสร้างโครงการและดำเนินงานของโรงไฟฟ้าพลังน้ำป่าต้นน้ำโดนแพทอง ตำบลลำสินธุ์ กิ่งอำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง ๖) ราษฎรอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรีได้รับความเดือดร้อน เนื่องจากถูกอพยพจากการสร้างเขื่อนศรีนครินทร์ ๗) องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้รุกกล้าที่ดินของราษฎร ในนิคมสหกรณ์ จังหวัดกระบี่	๑๙/๒๕๕๔ ๒๒/๒๕๕๔ ๔๒/๒๕๕๔ ๖๐/๒๕๕๔ ๑๒๘/๒๕๕๔ ๓๑๖/๒๕๕๐ ๓๓๕/๒๕๕๐

กลุ่มประเด็น	เรื่อง	เลขที่รายงาน ผลการตรวจสอบ
	๘) การดำเนินการสวนป่าคลองท่อม จังหวัดกระบี่ และองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้รูกกล้าที่ดินทำกินของราษฎร ๙) การประกาศเขตที่ดินของรัฐไม่ชัดเจนและทับที่ทำกินของราษฎร หมู่ที่ ๑, ๒ และหมู่ที่ ๗ ตำบลเพลา อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ ๑๐) พื้นที่สวนป่าทับซ้อนที่ดินของราษฎรในตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ๑๑) การปลูกสร้างสวนป่าคอนสารทับที่ทำกินราษฎร ตำบลทุ่งครุ อำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ ๑๒) ขอความเป็นธรรมกรณีถูกละเมิดสิทธิในที่ทำกินและที่อยู่อาศัยบนเกาะช้าง จังหวัดตราด	๓๓๗/๒๕๕๐ ๓๕๓/๒๕๕๐ ๓๗๙/๒๕๕๐ ๔๑๘/๒๕๕๐ ๕๕๗/๒๕๕๐
กลุ่มที่ ๓ สิทธิแรงงาน จำนวน ๕ เรื่อง	๑) นายจ้างละเมิดสิทธิสหภาพแรงงาน และสิทธิของหญิงมีครรภ์ (บริษัท เอ็ม เอ็ม ไอ พีริซัน (ไทยแลนด์) จำกัด ๒) นายจ้างในกิจการโรงแรมละเมิดสิทธิสหภาพแรงงาน (บริษัท สยามไฮเต็ลพรีออบเพอร์ดี (หัวหิน) จำกัด) ๓) กรณีถูกเลิกจ้างขณะอยู่ระหว่างเจรจาข้อเรียกร้องเกี่ยวกับสภาพการจ้าง (บริษัท ลินฟ็อกซ์ ทรานสปอร์ต (ประเทศไทย) จำกัด) ๔) การเลิกจ้างสหภาพแรงงานอัลมอนต์และกรรมการลูกจ้าง ๕) นายจ้างละเมิดสิทธิการจัดตั้งสหภาพแรงงาน การสื่อสาร การเลิกจ้างผู้เริ่มก่อการและเปลี่ยนแปลงสภาพการจ้าง (บริษัท ไทยการ์เมนต์ เอ็กสपोर्ट จำกัด)	๔/๒๕๔๘ ๑๕/๒๕๔๘ ๕๑/๒๕๔๙ ๘๙/๒๕๕๐ ๑๔๔/๒๕๕๐
กลุ่มที่ ๔ สิทธิในการได้รับ บริการสาธารณสุข จำนวน ๑ เรื่อง	ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากโรงพยาบาลภูไท ๑ และแพทยสภา (กรณีนางปริยนันท์ (ดลพร) ล้อเสริมวัฒนา)	๓๑๗/๒๕๕๐

เรื่องที่ กสม.ได้รายงานต่อนายกรัฐมนตรีทั้ง ๓๗ กรณีดังกล่าวข้างต้น มี ๓๕ กรณีที่อยู่ระหว่างการพิจารณาสั่งการของนายกรัฐมนตรีให้มีการดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งหากนายกรัฐมนตรีไม่มีการดำเนินการหรือสั่งการใดๆ กสม.จะได้รายงานต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการ ตามมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ ส่วนอีก ๒ กรณี คือ กรณีไม่ได้รับความเป็นธรรมจากโรงพยาบาลพญาไท ๑ และแพทยสภา (รายงานผลการตรวจสอบฯ ที่ ๓๑๗/๒๕๕๐) กสม.ได้รายงานนายกรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๑ และยังไม่ได้รับแจ้งผลการดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหาจากนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๓๐ จึงได้รายงานต่อรัฐสภา ตามมาตรา ๓๑ เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๑ โดยมีรายละเอียดนำเสนอในกรณีตัวอย่าง สำหรับกรณีที่ดินชายทะเลบ้านพุน้อย อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (รายงานผลการตรวจสอบฯ ที่ ๑๙/๒๕๔๙) กสม.ได้รายงานต่อนายกรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ ซึ่งสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีได้มีหนังสือแจ้งว่าเรื่องอยู่ระหว่างการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีกรณีตัวอย่างการรายงานต่อนายกรัฐมนตรี ตามมาตรา ๓๐ ดังนี้

องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ ไกลและเผาป่าธรรมชาติในพื้นที่สวนป่าห้วยน้ำขาว อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่

(รายงานผลการตรวจสอบฯ ที่ ๖๐/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๔๙)

ข้อเท็จจริง :

กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมห้วยน้ำขาว จังหวัดกระบี่ ร้องเรียนว่า กรมป่าไม้ได้อนุญาตให้สัมปทานทำไม้แก่บริษัท กระป๋องไม้ จำกัด ดำเนินการทำไม้บริเวณป่าห้วยน้ำขาว ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของป่าสงวนแห่งชาติของศิลา-ป่าชี้แรด ต่อมารัฐบาลได้ยกเลิกสัมปทานทำไม้ สภาพป่าจึงคงสภาพสมบูรณ์และเป็นป่าต้นน้ำที่ราษฎรใช้ทำนาและเป็นแหล่งอาหารของชุมชน นับตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๒-๒๕๔๗ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (ออป.) ได้ไถทำลายป่าเพื่อรื้อปลูกสร้างสวนป่าใหม่ จำนวน ๑,๐๖๗ ไร่อย่างต่อเนื่อง

กสม.ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงในพื้นที่โดยเชิญหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้ร้องเรียนและราษฎรในพื้นที่เข้าชี้แจงและปรึกษาหารือการแก้ปัญหาร่วมกัน สรุปได้ว่า

๑. การไถ่ถอนป่าธรรมชาติในพื้นที่ ๒๖๗ ไร่ ซึ่งอยู่ติดกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาประบางคราม เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ รวมทั้งระเบียบกรมป่าไม้ว่าด้วยการอนุญาตให้ทำการปลูกสร้างสวนป่าหรือปลูกไม้ยืนต้นภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๓๐ นอกจากนี้ การปลูกสร้างสวนป่าของ ออป.เพื่อนำมาปลูกยางพาราและปาล์มน้ำมันที่เป็นไม้เศรษฐกิจ ก็เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ.๒๕๔๔ ที่มีเจตนารมณ์ให้การปลูกสร้างสวนป่าเพื่อให้เป็นป่าสมบูรณ์

๒. การไถ่ถอนและเผาป่าธรรมชาติ รวมทั้งการดำเนินคดีของ ออป.ต่อราษฎรตำบลห้วยน้ำขาว ทั้งสองคดี เป็นการละเมิดสิทธิชุมชนตามรัฐธรรมนูญ ตลอดจนกีดกันระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และกีดกันระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

ทั้งนี้ กสม.ได้เสนอมาตรการการแก้ไขปัญหามาและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

มาตรการการแก้ไขปัญหา :

๑. ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดำเนินการให้กรมป่าไม้เพิกถอนการอนุญาตการปลูกสร้างสวนป่าของ ออป.ในพื้นที่สวนป่าห้วยน้ำขาวที่ ออป.ไถ่ถอน ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้ และให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดำเนินการให้กรมป่าไม้ นำพื้นที่ดังกล่าวมอบให้ชุมชนตำบลห้วยน้ำขาวได้เข้าร่วมดูแลจัดการเป็นป่าชุมชนตามภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่นข้างต้น เพื่อให้ฟื้นคืนสภาพและมีการใช้ประโยชน์จากป่าอย่างยั่งยืน ภายใน ๙๐ วัน นับแต่การเพิกถอนการอนุญาตข้างต้น

๒. ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดำเนินการให้กรมป่าไม้เพิกถอนการอนุญาตการปลูกสร้างสวนป่าของ ออป.ในพื้นที่ที่คงสภาพป่า ตามมติคณะทำงานดำเนินการแก้ไขปัญหาสวนป่าห้วยน้ำขาว ที่แต่งตั้งโดยจังหวัดกระบี่ ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานและให้ดำเนินการให้กรมป่าไม้ส่งมอบพื้นที่ดังกล่าวให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช ดำเนินการผนวกพื้นที่ดังกล่าวเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันเพิกถอนการอนุญาต

๓. ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดำเนินการเพิกถอนการอนุญาตการปลูกสร้างสวนป่าของ ออป.ในพื้นที่ป่าที่ปลูกไม้เศรษฐกิจที่เหลืออยู่ทั้งหมด หลังจากหมดอายุการเก็บอาสินแล้วส่งมอบให้กรมป่าไม้ร่วมกันกับชุมชนดำเนินการฟื้นฟูให้มีสภาพป่าต่อไป

๔. ให้ ออป.ยกเลิกการฟ้องร้องดำเนินคดีแก่ราษฎรทันที นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย :

๑. ภาครัฐควรทบทวนบทบาทของ ออป.ในการทำไม้ และปลูกสร้างสวนป่า เนื่องจาก ออป.ได้นำไม้จากการสัมปทาน ทำไม้ไปขาย ซึ่งเป็นการนำทรัพย์สินของแผ่นดินไปหาผลกำไรให้กับองค์กร ในขณะที่การปลูกสร้างสวนป่าของ ออป.เป็นการทำลายป่าธรรมชาติและเป็นการปลูกสร้างสวนป่าแบบไม่เศรษฐกิจ ที่ไม่ได้ก่อให้เกิดการฟื้นป่าธรรมชาติ ซึ่งเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ยิ่งไปกว่านั้น ยังก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่าง ออป.กับชุมชนพื้นที่ ประกอบกับพื้นที่ป่าธรรมชาติในประเทศไทยมีจำนวนลดลง การฟื้นฟูป่าธรรมชาติในพื้นที่สวนป่าและป่าเสื่อมโทรม ให้เป็นป่าชุมชน จะทำให้ประเทศไทยมีป่าไม้เพิ่มขึ้น

๒. ให้ยกเลิกแผนงานและการดำเนินงานต่างๆของ ออป.ไว้ก่อน และให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดำเนินการตรวจสอบพื้นที่ป่าที่สมบูรณ์ เพื่อนำมาจำแนกความเหมาะสมตามความสมบูรณ์ของป่า สำหรับป่าที่เสื่อมโทรมหรือป่าที่ปลูกไม้เชิงพาณิชย์ให้กรมป่าไม้เพิกถอนการอนุญาตให้ ออป.ดำเนินการ และนำมาฟื้นฟูเป็นป่าธรรมชาติ สำหรับพื้นที่ป่าแปลงใดที่ชุมชนจัดการเป็นป่าชุมชนก็ให้ชุมชนจัดการ สำหรับพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการประกาศเป็นเขตอุทยานแห่งชาติ หรือเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ก็มอบให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ดูแลจัดการต่อไป

๓. ให้รัฐบาลพิจารณากำหนดแผนงานการยกเลิกองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ เนื่องจากภารกิจในการก่อตั้งองค์กรได้สิ้นสุดลงแล้ว

การดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง :

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี แจ้งเมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๐ว่า ได้นำเรียนรองนายกรัฐมนตรี (นายโมเชิต ปันเปี่ยมรัชฎ์) และส่งเรื่องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการต่อไปแล้ว แต่ปรากฏว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ ยังไม่มีหนังสือแจ้งผลการดำเนินการแต่อย่างใด

กรณีที่ ๒

การทำเหมืองแร่อุตสาหกรรมก่อสร้างและโรงโม่หินที่กำลังประกอบการและคัดค้านการต่ออายุและ
การขอประทานบัตรทำเหมืองแร่อุตสาหกรรมก่อสร้างโดยแม่ฮ่อง
ตำบลผางาม อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย
(รายงานผลการตรวจสอบฯ ที่ ๔/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๐)

ข้อเท็จจริง :

ราษฎรในพื้นที่ หมู่ที่ ๑ หมู่ที่ ๙ และหมู่ที่ ๑๑ ตำบลผางาม อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย ร้องเรียนว่า การระเบิดหินและย่อยหินบริเวณดอยแม่ฮ่อง ส่งผลกระทบต่อแหล่งน้ำของชุมชนและพื้นที่การเกษตรโดยรอบ อีกทั้งก่อให้เกิดเสียงดังและฝุ่นละออง โดยผู้ร้องต้องการให้หยุดการต่อใบอนุญาตประทานบัตรระเบิดหินของบริษัท เวียงชัย ผางามก่อสร้าง จำกัด และไม่ให้อนุญาตคำขอประทานบัตรระเบิดหินให้แก่ผู้ที่กำลังขอประทานบัตรอีก ๔ แปลง

กสม.ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงและประชุมหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยระหว่างการตรวจสอบข้อเท็จจริง ได้เกิดเหตุการณ์ลอบยิงนายบุญยงค์ อินต๊ะวงศ์ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นผู้นำทางเข้าตรวจสอบข้อเท็จจริงในพื้นที่ ทำให้นายบุญยงค์เสียชีวิต ผลการตรวจสอบข้อเท็จจริง สรุปได้ว่า

๑. ดอยแม่ฮ่องมีลักษณะเป็นภูเขาหินปูนสูงชัน มีพื้นที่ประมาณ ๓๒๐ ไร่ มีสภาพเป็นป่าเบญจพรรณและป่าเขาหินปูนซึ่งเป็นพื้นที่ปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตร รอบภูเขาส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทำนา ได้ภูเขาที่มีถ้ำน้ำที่มีน้ำไหลเข้า-ออกสม่ำเสมอตลอดปี ซึ่งมีความสำคัญทั้งการเป็นแหล่งน้ำเพิ่มในลำห้วยแม่ต๋ากและใช้ในการเกษตรในฤดูแล้ง ซึ่งไม่พบตาน้ำลักษณะนี้ในภูเขาหินปูนลูกอื่นที่อยู่ใกล้เคียง แม้จะไม่ถูกจัดไว้เป็นลุ่มน้ำชั้น ๑ เอ ที่ห้ามทำเหมืองแร่ แต่นับว่าอยู่ในเขตที่น้ำซึมซับ ตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.๒๕๑๐ ซึ่งหน่วยราชการที่รับผิดชอบมีความเห็นว่า แหล่งน้ำดังกล่าวเป็นเพียงทางน้ำไหลผ่าน และการระเบิดหินในแปลงประทานบัตรไม่น่าจะมีผลกระทบต่อทางน้ำได้ภูเขาเนื่องจากใช้แรงระเบิดไม่เกินค่ามาตรฐาน

๒. จากการตรวจสอบผลกระทบจากการระเบิดหินของบริษัท เวียงชัยผางามก่อสร้าง จำกัด ต่อแหล่งน้ำดอยแม่ฮ่อกรพบว่า การระเบิดหินอาจก่อให้เกิดแรงสั่นสะเทือนทำให้เพดานถ้ำถล่มลงมา และส่งผลให้ทางน้ำมีการเปลี่ยนแปลงการไหลออกตามช่องทางน้ำออกได้

ในการนี้ กสม.ได้เสนอมาตรการการแก้ไขปัญหาต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

มาตรการการแก้ไขปัญหา :

กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่

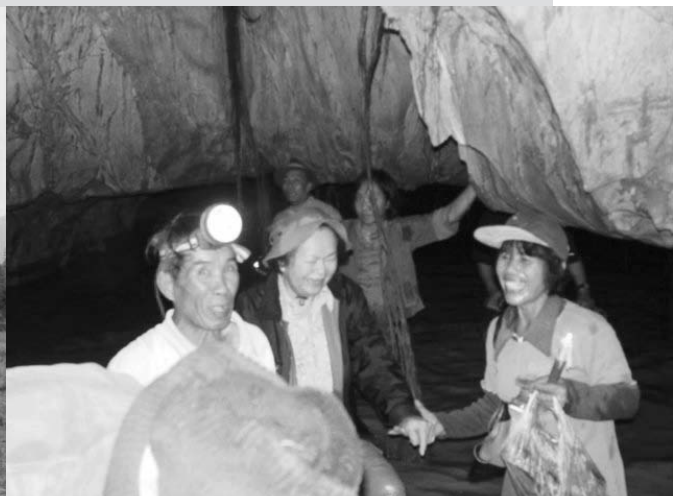
๑. กำกับให้ บริษัท เวียงชัยผางามก่อสร้าง จำกัด ดำเนินการเฉพาะในเขตที่ได้รับประทานบัตร หากมีผลกระทบใดต่อแหล่งน้ำในถ้ำได้ภูเขา ต้องหยุดประกอบการทันที
๒. ไม่อนุญาตการต่ออายุประทานบัตร
๓. กำหนดเป็นนโยบายไม่อนุญาตให้ทำเหมืองแร่ประเภทใดในบริเวณดอยแม่ฮ่อกร อีกต่อไป
๔. ดำเนินการศึกษาข้อมูลอุทกวิทยาและอุทกธรณีวิทยาของดอยแม่ฮ่อกรโดยละเอียด และสร้างแนวปฏิบัติสำหรับภูมิประเทศเช่นนี้

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑. ให้ยุติการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ของผู้ประกอบการทุกแปลง ณ บริเวณดอยแม่ฮ่อกร
๒. ดำเนินการประกาศให้ดอยแม่ฮ่อกรเป็นเขตคุ้มครองสิ่งแวดล้อม
๓. ประสานงานกับจังหวัดเชียงราย เพื่ออนุรักษ์ดอยแม่ฮ่อกรเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทางธรณีวิทยา น้ำซับ - น้ำซึม

จังหวัดเชียงราย

๑. รักษาความปลอดภัยให้แก่ราษฎรผู้คัดค้านการทำเหมืองหินก่อสร้างรายอื่นๆ
๒. ดำเนินการยกเลิกการประกาศดอยแม่ฮ่อกรเป็นแหล่งหินอุตสาหกรรมก่อสร้าง
๓. ประสานงานกับสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อประกาศให้ดอยแม่ฮ่อกรเป็นเขตคุ้มครองสิ่งแวดล้อม และประสานกับราษฎรในพื้นที่ในการร่วมกันฟื้นฟูและอนุรักษ์ดอยแม่ฮ่อกรต่อไป

การดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง :

๑. กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ แจ้งผลการดำเนินการ เมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๐ และวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๐ ว่า ได้แต่งตั้งคณะทำงานตรวจสอบข้อเท็จจริง และแก้ไขปัญหา การร้องเรียนคัดค้านการทำเหมืองหินอุตสาหกรรมเพื่อการก่อสร้างในพื้นที่แหล่งหินดอยแม่ออกรู เพื่อ ตรวจสอบข้อเท็จจริงและแก้ไขปัญหา โดยมีข้อสรุป ดังนี้

๑.๑ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำกับดูแลการระเบิดหินบริเวณดอยแม่ออกรูให้เป็นไปตาม มาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่กำหนดไว้อย่างเข้มงวด โดยเฉพาะการป้องกันไม่ให้ เกิดผลกระทบต่อทางน้ำได้ภูเขา

๑.๒ ในกรณีที่ทำเหมืองก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและเกิดความเสียหายแก่ ราษฎร ให้ผู้ประกอบการต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายแก้ไขความเสียหายแก่ราษฎรที่ได้รับผลกระทบ ต้องหยุดการ ทำเหมืองและแก้ไขผลกระทบที่เกิดขึ้นทันที รวมถึงกรณีที่เกิดความเสียหายต่อทางน้ำได้ดอย แม่ออกรู

๑.๓ ให้อนุญาตการทำเหมืองเฉพาะผู้ประกอบการที่ได้รับความเห็นชอบรายงานการ วิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) แล้วเท่านั้น

๑.๔ การพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับการอนุญาตประทานบัตร ต้องเป็นไปตามพระราช บัญญัติแร่ พ.ศ.๒๕๑๐ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง เมื่อมีประเด็นการร้องเรียนคัดค้าน ส่วนราชการ ที่รับผิดชอบต้องตรวจสอบข้อเท็จจริง และต้องแจ้งให้ผู้ขอประทานบัตรหรือผู้ร้องเรียนทราบก่อนการ อนุญาตหรือไม่อนุญาตคำขอประทานบัตร

๑.๕ การขอประทานบัตรในพื้นที่ใดก็ตามผู้ขอประทานบัตรจะต้องจัดทำรายงานการ วิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) เพื่อให้คณะกรรมการผู้ชำนาญด้านเหมืองแร่พิจารณา โดยมี ข้อมูลการศึกษาด้านอุทกวิทยาร่วมอยู่ด้วย จึงไม่มีความจำเป็นต้องศึกษาเรื่องดังกล่าวเป็นการเฉพาะ

๑.๖ คำขอประทานบัตร ชนิดแร่หินอุตสาหกรรม ชนิดหินปูน (เพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง) ดังกล่าวได้ผ่านการพิจารณาให้ความเห็นชอบรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) จาก สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแล้ว กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและ การเหมืองแร่จะได้พิจารณาดำเนินการคำขอตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องต่อไป

๒. สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แจ้งเมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๐ ว่า

๒.๑ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๙ ได้กำหนดให้การทำเหมืองตามกฎหมายว่าด้วยแร่ทุกขนาดต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ดังนั้น เมื่อผู้ขออนุญาตเสนอรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำนักงานฯ จะต้องนำเสนอให้คณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมพิจารณาภายในเวลาที่กำหนด โดยไม่มีบทบัญญัติใดระบุให้สำนักงานฯ สามารถยุติการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้

๒.๒ การประกาศให้ดอยแม่ฮอนกรูเป็นเขตคุ้มครองสิ่งแวดล้อม มีขั้นตอนดำเนินการ ๒ ขั้นตอน คือ

๑) ขั้นตอนการกำหนดเขตพื้นที่และมาตรการการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม

เบื้องต้น ดำเนินการศึกษาพิจารณาความสำคัญของปัญหา ข้อมูลอื่นๆ ที่จำเป็นและสำรวจพื้นที่ว่าเข้าข่ายเป็นพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามที่กำหนดหรือไม่ หากเข้าข่ายจึงกำหนดมาตรการคุ้มครองอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง โดยยกร่างเป็นกฎกระทรวงหรือประกาศกระทรวงโดยใช้กระบวนการการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

๒) ขั้นตอนของกฎหมาย

นำร่างกฎกระทรวงหรือประกาศกระทรวงดังกล่าวเสนอคณะกรรมการพิจารณาการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติและคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาตามลำดับ เมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบในหลักการแล้วจะส่งให้คณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา และส่งให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบอีกครั้งหนึ่ง แล้วจึงส่งให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมลงนามในกฎกระทรวงหรือประกาศกระทรวงเพื่อให้มีผลใช้บังคับต่อไป

๒.๓ ได้ประสานงานกับจังหวัดเชียงราย เพื่อขอให้พิจารณานุรักษ์ดอยแม่ฮอนกรูเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทางธรณีนํ้าซับ-นํ้าซึม

กรณีที่ ๓

ซากหอยขมดึกดำบรรพ์ในบริเวณประทานบัตรเหมืองแร่ถ่านหินลิกไนต์

อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง

(รายงานผลการตรวจสอบฯ ที่ ๖๔/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๐)

ข้อเท็จจริง :

โรงไฟฟ้าและเหมืองแร่ถ่านหินลิกไนต์แม่เมาะ ดำเนินกิจการโดยการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ตั้งอยู่ที่อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง เป็นแหล่งถ่านหินที่ใหญ่ที่สุดของประเทศไทย ต่อมาได้มีการขุดพบซากหอยขมน้ำจืดดึกดำบรรพ์ (ฟอสซิล) ฝังตัวอยู่เป็นจำนวนมาก และมีความหนาแน่นมากกว่าที่เคยสำรวจพบในประเทศไทย กสม.ได้หยิบยกกรณีดังกล่าวขึ้นมาพิจารณา เนื่องจากเห็นว่า การดำเนินโครงการเหมืองแร่ถ่านหินแม่เมาะอาจส่งผลกระทบต่อให้เกิดการทำลายแหล่งซากฟอสซิลหอยขมน้ำจืดดึกดำบรรพ์

กสม.ได้ตรวจสอบแล้ว หลังจากพบซากหอยขมดึกดำบรรพ์ คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้กระทรวงอุตสาหกรรม ғанพื้นที่แหล่งซากหอยขมดึกดำบรรพ์จำนวน ๔๓ ไร่ ออกจากแปลงประทานบัตรของ กฟผ. พร้อมทั้งให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประกาศเป็นพื้นที่สำรวจ ทดลอง ศึกษาและวิจัย ตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.๒๕๑๐ และเป็นเขตอนุรักษ์ซากสัตว์ดึกดำบรรพ์ เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง และแหล่งมรดกของชาติทางธรณีวิทยา

ต่อมา กฟผ.ได้ขอให้คณะรัฐมนตรีทบทวนมติในการลดพื้นที่การอนุรักษ์ซากฟอสซิลหอยขม จากเดิม ๔๓ ไร่ เป็น ๑๘ ไร่ โดยอ้างว่า หากอนุรักษ์ไว้ ๔๓ ไร่ จะต้องกันพื้นที่ไว้ ๓,๑๕๐ ไร่ ทำให้ กฟผ.ต้องสูญเสียถ่านหินปริมาณถึง ๒๖๕ ล้านตัน ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๔๗ เห็นชอบตามข้อเสนอดังกล่าว และต่อมา กฟผ.ได้ดำเนินการไถบริเวณซากหอยขมดึกดำบรรพ์ ส่วนที่เกินกว่า ๑๘ ไร่ ออกไป

ในการนี้ กสม.ได้เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี ขอให้ทบทวนมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวข้างต้น เมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๘ แต่ไม่เป็นผล ทำให้ซากหอยขมดึกดำบรรพ์ดังกล่าวถูกทำลายไป

กสม.ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า หลังพบซากหอยขมดึกดำบรรพ์ดังกล่าว กฟผ.จำเป็นต้องทำการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมเพิ่มเติม และกันพื้นที่ดังกล่าวออกจากแปลงประทานบัตร เพื่อให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ความเห็นชอบด้านสิ่งแวดล้อมเสียก่อน การนำเสนอคณะรัฐมนตรีดังกล่าวเป็นการข้ามขั้นตอนและขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ และพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.๒๕๑๐ จึงมีมาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อรัฐบาล และ กฟผ. ดังนี้

มาตรการการแก้ไขปัญหา :

๑. รัฐบาล

ขอให้ดำเนินการเอาผิดกับคณะรัฐมนตรีเดิม ที่มีมติเมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๔๗ ให้ลดพื้นที่อนุรักษ์ซากหอยขมดึกดำบรรพ์จาก ๔๓ ไร่ เหลือเพียง ๑๘ ไร่ ทั้งนี้ ให้ดำเนินการภายใน ๙๐ วัน

๒. การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

ขอให้ดำเนินการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมเพิ่มเติมสำหรับบริเวณซากหอยขมดึกดำบรรพ์ และบริเวณใกล้เคียง และปฏิบัติตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๓๕ มาตรา ๔๗ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๙ ทั้งนี้ ให้ดำเนินการภายใน ๖๐ วัน

การดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง :

๑. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี แจ้งเมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๑ ว่า

๑.๑ ได้ส่งเรื่องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการต่อไปแล้ว

๑.๒ แจ้งความคืบหน้าคดีหมายเลขดำที่ ๔๕๔/๒๕๔๘ ซึ่งนายเฉลียว ทิสาระ กับพวก รวม ๑๘ คน ได้ยื่นฟ้องคณะรัฐมนตรีกับพวก รวม ๔ คน เพื่อขอให้ศาลปกครองกลางเพิกถอนมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๔๗ ที่ให้ดำเนินโครงการเหมืองแร่ถ่านหินแม่เมาะว่า ศาลปกครองกลางได้มีคำพิพากษา เมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๐ ขณะนี้ อยู่ในขั้นตอนของการอุทธรณ์ จึงเห็นควรรอจนกว่าจะมีคำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุด ก่อนที่จะดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

๒. การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย แจ้งเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๐ ว่ากรณีซากหอยขมดึกดำบรรพ์ที่เหมืองแม่เมาะ อยู่ระหว่างเป็นคดีความในศาลปกครองกลาง (คดีหมายเลขดำที่ ๔๕๔/๒๕๔๘) และศาลมีคำสั่งกำหนดวิธีการคุ้มครองเพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราว ตั้งแต่วันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๔๘ ห้ามมิให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยดำเนินการทำเหมืองลิกไนต์หรือดำเนินการอื่นใด อันอาจมีผลกระทบที่สร้างความเสียหายต่อฟอสซิลซากหอยขมดึกดำบรรพ์ ในบริเวณพื้นที่ ๑๘ ไร่ เป็นการชั่วคราว จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษา ดังนั้น การไฟฟ้าฝ่ายผลิตจึงยังไม่สามารถเข้าไปดำเนินการใดๆในบริเวณดังกล่าวได้

กรณีที่ ๔

ราษฎรอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี
ได้รับความเดือดร้อน เนื่องจากถูกอพยพจากการสร้างเขื่อนศรีนครินทร์
(รายงานผลการตรวจสอบฯ ที่ ๓๑๖/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๐)

ข้อเท็จจริง :

กสม.ได้มีมติให้หิบบยกรณิราษฎรอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ได้รับความเดือดร้อนเนื่องจากถูกอพยพจากการสร้างเขื่อนศรีนครินทร์ ขึ้นมาตรวจสอบ ผลการตรวจสอบสรุปได้ว่า การเตรียมพื้นที่เพื่อรองรับการอพยพ ตามมติคณะรัฐมนตรีที่ไม่สอดคล้องกับการจัดสรรที่ดิน การประกาศเขตอุทยานแห่งชาติเขื่อนศรีนครินทร์ พ.ศ.๒๕๒๔ ทับซ้อนที่ดินจัดสรรให้แก่ผู้ถูกอพยพจากการสร้างเขื่อนศรีนครินทร์ และการดำเนินการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินของผู้ถูกอพยพจากการสร้างเขื่อนศรีนครินทร์ที่ล่าช้า เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนและเป็นการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้ร้องและผู้เดือดร้อนจากการถูกอพยพ โดยกำหนดมาตรการการแก้ไขปัญหาและมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

มาตรการการแก้ไขปัญหา :

๑. ให้จังหวัดกาญจนบุรีแต่งตั้งคณะทำงานร่วมกับกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช ไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้แทนประชาชนที่เดือดร้อน สํารวจรายชื่อผู้ถูกอพยพที่ไม่ได้ทำกินในพื้นที่จัดสรร รวมทั้งผู้ตกสำรวจที่ไม่ได้รับจัดสรรจากการสร้างเขื่อน ภายใน ๔๕ วัน นับจากได้รับรายงานนี้ เพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ทำกินต่อไป
๒. ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แก้ไขปัญหาการกั้นแนวเขตอุทยานแห่งชาติ โดยเร่งดำเนินการเดินสำรวจแนวเขตอุทยานแห่งชาติเขื่อนศรีนครินทร์ที่ทับซ้อนกับพื้นที่จัดสรรให้ผู้ถูกอพยพจากการสร้างเขื่อนให้ชัดเจน ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้
๓. ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กั้นแนวเขตที่ทำกินของประชาชนชุมชนดั้งเดิมทุกกลุ่มออกจากแนวเขตอุทยานแห่งชาติ เพื่อดำเนินการให้มีความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยและที่ทำกิน ภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ดำเนินการตามข้อ ๒ แล้วเสร็จ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย :

๑. ขอให้มติดคณะรัฐมนตรีรองรับการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินสำหรับผู้ถูกอพยพจากการสร้างเขื่อนโดยเร่งด่วน มีใช้ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ เนื่องจากการอพยพเพื่อดำเนินโครงการของรัฐเป็นกรณีพิเศษที่ต้องอพยพประชาชนออกจากพื้นที่ก่อสร้างเขื่อน จึงต้องได้รับการแก้ไขปัญหาให้มีพื้นที่รองรับที่เหมาะสมและเป็นธรรมโดยคำนึงถึงวิถีชีวิตของชุมชนด้วย

๒. การเวนคืนที่ดินเพื่อการสร้างเขื่อน อ่างเก็บน้ำ หรือการดำเนินโครงการใดของรัฐ ต้องให้ชุมชนที่ได้รับผลกระทบมีส่วนร่วมในการพิจารณา และต้องจัดหาที่ดินพร้อมสาธารณูปโภครองรับให้พร้อมก่อนการดำเนินโครงการ

๓. การกันแนวเขตอุทยานแห่งชาติจากแนวเขตที่ทำกิน โดยการเดินสำรวจแนวเขตและทำแผนที่แนวเขตอุทยานแห่งชาติทุกแห่ง ต้องให้ชาวบ้านในพื้นที่นั้นมีส่วนร่วมในการเดินสำรวจแนวเขต และการกำหนดแนวทางปฏิบัติ

๔. ในการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินในเขตป่าของกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น ชาวกะเหรี่ยง เป็นต้น ควรคำนึงถึงวิถีชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น และให้ประชาชนในพื้นที่ดังกล่าวมีส่วนร่วมในการจัดการ บำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภายใต้หลักการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน

การดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง :

๑. จังหวัดกาญจนบุรี

แจ้งเมื่อวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ว่า ได้เชิญส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมเพื่อพิจารณาแก้ไขปัญหา เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๑ โดยได้แต่งตั้งคณะทำงานแก้ไขปัญหาของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการอพยพออกจากพื้นที่ที่สร้างเขื่อนศรีนครินทร์

๒. กระทรวงมหาดไทย

แจ้งเมื่อวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๕๑ ว่า กรมที่ดินและจังหวัดกาญจนบุรี ได้บูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคประชาชน ในการตรวจสอบข้อเท็จจริง และพิจารณาแก้ไขปัญหาตามข้อเสนอแนะของ กสม. จากการตรวจสอบพื้นที่ที่ราษฎรขอออกเอกสารสิทธิในเขตพื้นที่อำเภอศรีสวัสดิ์ ซึ่งการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จัดให้กับราษฎรที่อพยพมาจากการสร้างเขื่อนโครงการพลังน้ำ (เขื่อนศรีนครินทร์) ตามมติคณะรัฐมนตรี ลงวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๑๗ พบว่าที่ดินบริเวณดังกล่าวอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติศรีนครินทร์และมีพื้นที่ทับซ้อนกับพื้นที่อพยพตามมติคณะรัฐมนตรีฯ กรมที่ดินจึงยังไม่สามารถดำเนินการออกเอกสารสิทธิได้ตามประมวลกฎหมายที่ดิน จนกว่าจะได้จัดทำแนวเขตที่ดินของรัฐให้ชัดเจน

กรณีที่ ๕

นายจ้างละเมิดสิทธิการจัดตั้งสหภาพแรงงาน การสื่อสาร การเลิกจ้าง

ผู้ริเริ่มก่อการและเปลี่ยนแปลงสภาพการจ้าง

(รายงานผลการตรวจสอบฯ ที่ ๑๔๔/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๐)

ข้อเท็จจริง :

นายคงฤทธิ์ งามสง่า กับพวกรวม ๗ คน ร้องเรียนว่า บริษัท ไทยการ์เมนต์ เอ็กซ์พอร์ต จำกัด ได้ละเมิดสิทธิการจัดตั้งสหภาพแรงงาน กล่าวคือ เลิกจ้างผู้ร้องและผู้ริเริ่มก่อการและสมาชิกสหภาพแรงงาน จำนวน ๖ คน เพราะเหตุที่บุคคลดังกล่าวร่วมกันจัดตั้งสหภาพแรงงาน เป็นสมาชิกสหภาพแรงงาน อันเป็นการกระทำโดยไม่เป็นธรรมตามพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.๒๕๑๘ และเจ้าหน้าที่เทศกิจเทศบาลเมืองอ้อมน้อย ได้จับกุมสมาชิกและยึดเอกสารของสหภาพแรงงาน ในขณะที่แจกเอกสารให้แก่ลูกจ้าง เป็นการละเมิดเสรีภาพในการแสดงออกและการสื่อสาร

กสม.ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้ว มีมาตรการการแก้ไขปัญหาต่อกระทรวงมหาดไทยและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อรัฐบาล ดังนี้

มาตรการการแก้ไขปัญหา :

กระทรวงมหาดไทย

๑. ให้ตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่อื่นไม่ชอบด้วยกฎหมายของปลัดเทศบาลเมืองอ้อมน้อย และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในกรณีการจับกุมและยึดเอกสารของสหภาพแรงงาน ทั้งนี้ ภายใน ๓๐ วัน นับแต่ได้รับรายงานฉบับนี้

๒. ให้เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจด้านสิทธิแรงงานแก่บุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ ภายใน ๖ เดือน นับแต่ได้รับรายงานฉบับนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อรัฐบาล :

๑. เร่งดำเนินการให้สัตยาบันอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ ๘๗ ว่าด้วยว่าด้วยเสรีภาพในการสมาคมและการคุ้มครองสิทธิในการรวมตัวกัน และฉบับที่ ๙๘ ว่าด้วยสิทธิในการรวมตัวกันและการร่วมเจรจาต่อรอง เพื่อเป็นการแสดงจุดยืนและความพร้อมของประเทศไทยในเวทีสากล

๒. ควรถือเป็นพันธกิจของรัฐบาลที่จะนำหลักการและแนวคิดด้านสิทธิมนุษยชน มากำหนดนโยบายและจัดทำแผนปฏิบัติการ รวมทั้งการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน

๓. ประชาสัมพันธ์หรือเผยแพร่หลักการ แนวคิด กติการะหว่างประเทศ และมาตรการหรือแนวปฏิบัติที่สำคัญของรัฐหรือองค์กรไตรภาคี ในเรื่องสิทธิและเสรีภาพของลูกจ้างในการรวมตัวต่อรอง หรือการดำเนินงานขององค์กรลูกจ้าง การใช้มาตรฐานแรงงานไทย ๘๐๐๑ หรือมาตรการจรรยาบรรณทางการค้า เพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนด้านแรงงาน เพื่อให้ส่วนราชการ หน่วยงานเอกชน และภาคประชาสังคมรับทราบอย่างต่อเนื่อง

๔. เร่งดำเนินการให้หน่วยงานของรัฐ สถานประกอบการกิจการ และสถาบันทางวิชาการด้านแรงงานดำเนินการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่ถูกต้องในเรื่องการสร้างระบบแรงงานสัมพันธ์ที่ดีในสถานประกอบการ ให้เคารพการใช้สิทธิและเสรีภาพในเรื่องการจัดตั้งองค์กรการเจรจาต่อรอง และการดำเนินงานขององค์กร เพื่อให้มีหลักประกันทั้งในเรื่องการสร้างผลผลิตที่มีประสิทธิภาพ และการแบ่งปันผลประโยชน์ที่จำเป็นอย่างเป็นธรรมให้แก่คนทำงาน

การดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง :

๑. กระทรวงมหาดไทย แจ้งเมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ว่า ได้มอบหมายให้จังหวัดสมุทรสาครตรวจสอบข้อเท็จจริงในประเด็นการปฏิบัติหน้าที่ของปลัดเทศบาลกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องสำหรับการเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจด้านสิทธิแรงงาน น่าจะไม่ใช้อำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยโดยตรง จึงได้ประสานและส่งเรื่องให้กระทรวงแรงงานพิจารณาดำเนินการแล้ว

๒. จังหวัดสมุทรสาคร แจ้งเมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๑ ว่า ได้รับรายงานจากสำนักงานท้องถิ่นจังหวัดและสำนักงานเทศบาลเมืองอ้อมน้อยว่า การปฏิบัติหน้าที่ของปลัดเทศบาลและเจ้าหน้าที่เทศกิจเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย มิได้เป็นการละเมิดเสรีภาพในการสื่อสาร รวมทั้งแทรกแซงการดำเนินกิจการของสหภาพแรงงานแต่อย่างใด

๓. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี แจ้งเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ว่า

๓.๑ ในประเด็นการให้สัตยาบันอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ ๘๗ และฉบับที่ ๙๘ ขณะนี้ อยู่ระหว่างการจัดอบรมให้ความรู้แก่นายจ้าง ลูกจ้างและข้าราชการ รวมทั้งจะจัดให้มีการทำประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องในทิศทางเดียวกัน

๓.๒ กรมแรงงานได้นำหลักการและแนวคิดด้านสิทธิมนุษยชนประกอบการจัดทำนโยบายและแผนปฏิบัติการในกลยุทธ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้ใช้แรงงาน ให้มีสิทธิที่จะก่อตั้งและเข้าร่วมสหภาพแรงงาน เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของตน รวมทั้งคุ้มครองลูกจ้างให้ได้รับสิทธิอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง

๓.๓ กรมแรงงานได้มอบหมายให้กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานประชาสัมพันธ์และเผยแพร่แนวปฏิบัติเพื่อส่งเสริมพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.๒๕๑๘ เพื่อเป็นแนวทางที่จะช่วยให้นายจ้างและลูกจ้างมีความรู้ความเข้าใจในสิทธิและเสรีภาพในการรวมตัวกันเป็นสมาคม สิทธิในการเจรจาต่อรอง รวมทั้งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์มาตรฐานแรงงานไทย (มรท. ๒๕๔๖) ให้ผู้ประกอบการได้รับทราบมาตรการจรรยาบรรณทางการค้าที่คำนึงถึงสิทธิมนุษยชนด้านแรงงาน

๓.๔ กรมแรงงานได้มอบหมายให้กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานทำแผนปฏิบัติการเสริมสร้างระบบแรงงานสัมพันธ์ที่ดีในสถานประกอบการ และดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการส่งเสริมแรงงานสัมพันธ์ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

การรายงานต่อรัฐสภา ตามมาตรา ๓๑

มาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ ได้กำหนดว่าในกรณีที่ปรากฏว่า นายกรัฐมนตรีไม่มีการดำเนินการหรือสั่งการให้ดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน ตามมาตรา ๓๐ ให้ กสม.รายงานต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป ในปีงบประมาณ ๒๕๕๑ กสม.ได้รายงานต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณาแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรณีที่เสนอต่อ นายกรัฐมนตรีแล้วไม่ได้รับการแก้ไข จำนวน ๔ เรื่อง โดยแยกตามประเด็นสิทธิ ดังนี้

ประเด็นสิทธิ	เรื่อง	เลขที่รายงานผลการตรวจสอบ
๑. สิทธิในการได้รับบริการสาธารณสุข	ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากโรงพยาบาลพญาไท ๑ และแพทยสภา	๓๑๗/๒๕๕๐
๒. สิทธิในทรัพย์สิน/การจัดการที่ดิน	๑) การละเมิดสิทธิในที่ดินของราษฎรบ้านหนองปลิง ตำบลดอนเมย อำเภอมือง จังหวัดอำนาจเจริญ	๒๖/๒๕๔๘
	๒) การละเมิดสิทธิในที่ดิน การขับไล่และการรื้อถอนต้นลิ้นจี่ ชามัง ตำบลปากกลาง อำเภอบัว จังหวัดน่าน	๒๙/๒๕๔๙
	๓) การละเมิดสิทธิในที่ดินและทรัพย์สินจากการตั้งมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	๑๒๕/๒๕๔๙

โดยมีสาระสำคัญของการติดตามการดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน รายการนี้ ดังนี้

๑.

สิทธิในการได้รับบริการสาธารณสุข

กรณี

ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากโรงพยาบาลพญาไท ๑ และแพทยสภา
(รายงานผลการตรวจสอบฯ ที่ ๓๑๗/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๐)

รายงานต่อนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๑

และรายงานต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๑

ข้อเท็จจริง :

นางปริยนันท์ (ดลพร) ล้อเสริมวัฒนา ร้องเรียนว่า ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากโรงพยาบาลพญาไท ๑ ที่ทำคลอดและดูแลรักษาบุตรชายของผู้ร้องด้วยความประมาท ปราศจากความระมัดระวัง จนเป็นสาเหตุให้บุตรชายของผู้ร้องติดเชื้อที่สะโพกและขาพิการในเวลาต่อมา ได้รับผลกระทบทางจิตใจและทุกข์ทรมานจากการผ่าตัดตลอดจนเสียค่าใช้จ่ายสูงมาก แต่โรงพยาบาลปฏิเสธไม่ยอมรับผิดชอบ และเมื่อร้องเรียนต่อแพทยสภาก็ไม่ได้รับความเป็นธรรม โดยแพทยสภาไม่เคยเรียกผู้ร้องไปสอบถาม ซึ่ง กสม.ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน จึงกำหนดมาตรการการแก้ไขปัญหาให้โรงพยาบาลพญาไท ๑ ช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล รวมทั้งจัดหาอุปกรณ์ที่ได้มาตรฐานทางการแพทย์ให้แก่บุตรของผู้ร้องจนกว่าจะหายจากการพิการ และให้กระทรวงสาธารณสุขวางมาตรการในการตรวจรักษาพยาบาลผู้ป่วยหรือผู้มารับบริการของโรงพยาบาลให้ได้มาตรฐานสากลยิ่งขึ้น รวมทั้งให้แพทยสภาหรือพินัยกรรมขึ้นพิจารณาใหม่ โดยได้มีหนังสือแจ้งผลการตรวจสอบเรื่องร้องเรียนดังกล่าว ให้โรงพยาบาลพญาไท ๑ ปลัดกระทรวงสาธารณสุขและแพทยสภา ดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขดังกล่าวข้างต้น แต่เมื่อเวลาผ่านไปถึง ๖ เดือน กสม.ก็ยังไม่ได้รับแจ้งผลการดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหาในเรื่องนี้แต่อย่างใด

กสม.จึงได้มีหนังสือถึงนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๑ เพื่อพิจารณาสั่งการให้มีการดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหาข้างต้นภายในหกสิบวัน ตามนัยมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ ซึ่งต่อมาสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีได้มีหนังสือแจ้ง กสม.ว่า นายกรัฐมนตรีได้มีบัญชาให้ส่งเรื่องให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขพิจารณา แต่เมื่อเวลาผ่านไปอีก ๔ เดือน กสม.ก็ยังไม่ได้

รับแจ้งผลการดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหาในเรื่องนี้จากนายกรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงได้รายงานต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป ตามนัยมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ โดยเสนอเรื่องต่อประธานรัฐสภา เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๑ และได้ส่งรายงานผลการตรวจสอบกรณีดังกล่าวให้ประธานวุฒิสภา เพื่อประกอบการพิจารณา เมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๑

อนึ่ง สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขได้มีหนังสือกราบเรียนประธาน กสม.ว่า คณะกรรมการแพทยสภาได้ขอความเห็นต่อคณะกรรมการกฤษฎีกาเกี่ยวกับข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยกระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับคดีด้านจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ.๒๕๔๙ ซึ่งคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองของคณะกรรมการกฤษฎีกามีความเห็น ว่า กรณีร้องเรียนของนางปริยันทน์ฯ ไม่อาจยื่นคำขอให้พิจารณาใหม่ได้ ซึ่ง กสม.ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีนี้เป็นหนึ่งในมาตรการการแก้ไขปัญหาและการเยียวยาแก่ผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน ตามนัยมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ มิใช่เป็นการยื่นคำขอให้พิจารณาใหม่แต่อย่างใด อีกทั้งควรพิจารณาในด้านจริยธรรมและมนุษยธรรมให้แก่นางปริยันทน์ฯ และบุตรยิ่งกว่าที่จะมุ่งพิจารณาเฉพาะประเด็นข้อกฎหมายเพียงอย่างเดียว ซึ่งไม่อาจทำให้เกิดความเป็นธรรม รวมถึงเกียรติภูมิทางวิชาชีพ

ผลการพิจารณาของรัฐสภา :

สภาผู้แทนราษฎรได้มีการพิจารณาเรื่องนี้ ในการประชุม ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๑๒ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๑ ผลการพิจารณาสรุปได้ว่า เห็นควรให้มีการแก้ไขโดยเร่งด่วน ทั้งนี้ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข (นายวิชาญ มีนชัยนันท์) ขอรับไปดำเนินการช่วยเหลือบุตรของผู้ร้องให้ได้รับการรักษาที่ดีจากโรงพยาบาลของรัฐ สำหรับกรณีเงินช่วยเหลือ ขอรับไปศึกษาในข้อกฎหมายว่าจะสามารถจ่ายเงินช่วยเหลือให้กับผู้ร้องได้อย่างไรใด หรือไม่ เนื่องจากไม่ใช่ความเสียหายจากเจ้าหน้าที่รัฐ

ต่อมา วุฒิสภาได้มีการพิจารณาเรื่องนี้ในการประชุม ครั้งที่ ๗ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๑ โดยวุฒิสภามีมติให้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ๓ คณะ พิจารณา คือ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค

คณะกรรมการการสาธารณสุข และ

คณะกรรมการการยุติธรรมและการตำรวจ

๒.

การติดตามการดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหาที่ดินและป่า รวม ๓ เรื่อง

กรณีที่ ๑

การละเมิดสิทธิในที่ดินของราษฎรบ้านหนองปลิง
ตำบลดอนเมย อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ

(รายงานผลการตรวจสอบฯ ที่ ๒๖/๒๕๔๘ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๘)

รายงานต่อนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๐

และรายงานต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๑

ข้อเท็จจริง :

นายเด่น ทองคำ ชาวบ้านหนองปลิง หมู่ที่ ๔ ตำบลดอนเมย อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ ร้องเรียนว่า ได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินทำกินที่เป็นของบรรพบุรุษสืบทอดกันมา จำนวน ๑๔ ไร่ โดยมีหลักฐาน ภ.บ.ท.๖ และเสียภาษีบำรุงท้องที่ ต่อมา กำนันและผู้ปกครองท้องถิ่นได้นำที่ดินแปลงดังกล่าวไปสร้างโรงเรียนนาจิกพิทยาคม และที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลดอนเมย โดยอ้างว่าผู้ร้องบุกรุกที่ดินสาธารณะประโยชน์ดอนน้ำคร่ำ

กสม.ได้ตรวจสอบแล้วเห็นว่า ผู้ร้องไม่ได้รับความเป็นธรรมอันเนื่องมาจากความบกพร่องในการดำเนินการของเจ้าหน้าที่และหน่วยงานของรัฐ ได้แก่ ความบกพร่องในการจัดทำรูปแบบที่แนบท้ายหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (น.ส.ล.) ที่ไม่ได้ตรวจสอบความถูกต้องแต่อย่างใด และความบกพร่องในการจัดหาที่ดินเพื่อก่อสร้างสถานที่ราชการโดยไม่มีการตรวจสอบแนวเขตให้ชัดเจน ไม่ได้ดำเนินการขออนุญาตใช้พื้นที่ให้ถูกต้องตามระเบียบและกฎหมาย รวมทั้งไม่ยอมรับฟังคำคัดค้านของผู้ร้อง ทำให้ครอบครัวของผู้ร้องต้องสูญเสียสิทธิในที่ดินอันเป็นทรัพย์สินของตน

ในการนี้ กสม.ได้กำหนดมาตรการการแก้ไขปัญหาต่อกระทรวงมหาดไทย และมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อรัฐบาล ดังนี้

มาตรการการแก้ไขปัญหา :

๑. กระทรวงมหาดไทยต้องดำเนินการจ่ายเงินทดแทนที่ดินและทรัพย์สินอื่นในที่ดินของผู้ร้องที่ถูกละเมิดในอัตราที่เป็นธรรม โดยคำนึงถึงราคาซื้อขายที่ดินตามอัตราท้องถิ่นปัจจุบันที่ไม่น้อยกว่าราคาประเมินเป็นหลัก ภายใน ๔๕ วัน นับตั้งแต่ได้รับรายงานนี้

๒. กระทรวงมหาดไทยต้องดำเนินการจ่ายค่าเสียหายโอกาสในการทำประโยชน์ในที่ดินของผู้ร้องในอัตราที่เป็นธรรมโดยคำนึงถึงความเสียหายผู้ร้องภายใน ๔๕ วัน นับตั้งแต่ได้รับรายงานฉบับนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อรัฐบาล :

๑. ต้องจัดตั้งกองทุนเพื่อแก้ไขปัญหาของประชาชนที่ถูกละเมิดสิทธิในทรัพย์สินโดยความบกพร่องของเจ้าหน้าที่และหรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้ประชาชนที่ถูกละเมิดสิทธิได้รับการเยียวยาอย่างรวดเร็วทันการณ์ โดยไม่ต้องรอผลพิจารณาจากผู้กระทำความผิดหรือผู้ซึ่งควรจะต้องรับผิดชอบคดีใช้ค่าเสียหายนั้น หรือต้องไม่ผลักภาระให้ผู้บริสุทธิ์ไปฟ้องเรียกค่าเสียหายทางศาล
๒. ต้องเร่งดำเนินการตรวจสอบการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงทั้งประเทศให้ถูกต้องและสอดคล้องกับความเป็นจริง โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ด้วย
๓. เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาลุกลามบานปลายและเกิดความเสียหายจนเกินกว่าเหตุในกรณีที่มีการร้องเรียนของประชาชน รัฐต้องสร้างกลไกหรือกระบวนการตรวจสอบข้อเท็จจริงในระดับท้องถิ่นอย่างรวดเร็วและทันการณ์

การติดตามการดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหา :

กสม.ได้ประชุมหารือและติดตามความคืบหน้ากับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รวม ๒ ครั้ง คือ เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๐ และ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๐ โดยที่ประชุมมีมติว่า กระทรวงมหาดไทยรับจะเป็นผู้นำเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาจ่ายเงินชดเชยตามข้อเสนอของจังหวัด และพิจารณาการตั้งกองทุนเพื่อจ่ายค่าชดเชยปัญหาลักษณะเดียวกันนี้เพื่อลดปัญหาความเดือดร้อนของราษฎร โดยไม่ให้ราษฎรต้องไปใช้สิทธิทางศาล อันเป็นภาระและใช้เวลานาน

สำหรับการแจ้งผลการดำเนินการจากหน่วยงาน กระทรวงมหาดไทยได้แจ้งให้ทุกจังหวัดดำเนินการออก น.ส.ล.ให้ถูกต้องและสอดคล้องกับความเป็นจริง โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น สำหรับการสร้างกลไกเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงในระดับท้องถิ่น และการตั้งกองทุนเพื่อแก้ไขปัญหา นั้น กระทรวงยุติธรรมได้จัดตั้งสำนักงานยุติธรรมจังหวัดทุกจังหวัด เพื่อรับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชน และมีกองทุนยุติธรรมที่ประชาชนสามารถขอรับการสนับสนุนได้อยู่แล้ว

ข้อพิจารณา :

กสม.ได้พิจารณาผลการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและตามข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีแล้วเห็นว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่ได้ดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหาในเรื่องการจ่ายเงินค่าทดแทนและค่าเสียหายโอกาสในการทำประโยชน์ในที่ดินพิพาท ทั้งที่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าสำนักงานที่ดินจังหวัดอำนาจเจริญเขียนรูปแบบที่กลับด้าน อีกทั้งได้มีการตั้งคณะทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาและจัดทำเกณฑ์การจ่ายเงินค่าทดแทนและค่าเสียหายโอกาสในการทำประโยชน์ที่ดินแล้ว แต่ยังไม่มีการจ่ายเงิน โดยอ้างว่าต้องรอผลการพิจารณาจากคณะกรรมการตรวจสอบความรับผิดชอบทางละเมิด

อนึ่ง ในการประชุมของคณะกรรมการติดตามการแก้ไขปัญหากรณีร้องเรียนผ่าน กสม. ซึ่งมี รองนายกรัฐมนตรี (นายไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม) เป็นประธาน เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๑ รอง ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นว่า จังหวัดอำนาจเจริญควรดำเนินการตามมาตรการที่ กสม. กำหนด ภายใน ๖๐ วัน ไม่มีผลสืบหน้า และยังมีการขอลอก น.ส.ล. ในพื้นที่ซ้ำเติมความเดือดร้อน ให้กับผู้ร้อง กสม.จึงมีหนังสือถึงอธิบดีกรมที่ดิน เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดอำนาจเจริญ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอำนาจเจริญ และประธานคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐจังหวัดอำนาจเจริญ เพื่อขอให้เร่งบังคับขอลอกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (น.ส.ล.) และกระบวนการรังวัด สอดเขตไว้ก่อน โดยคณะกรรมการติดตามการแก้ไขปัญหากรณีร้องเรียนผ่าน กสม.ได้แต่งตั้ง คณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหากรณีดังกล่าว เมื่อวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๑ เพื่อให้การแก้ไขปัญหา เชิงบริหารดำเนินการไปได้ แต่ไม่มีผล กสม.จึงอาศัยอำนาจตามมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ รายงานผลต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๑

ผลการพิจารณาของรัฐสภา :

ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๑ (สมัยสามัญทั่วไป) เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๒ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย (นายถาวร เสนเนียม) รับที่จะดำเนินการ ให้ได้ข้อยุติในเรื่องการจ่ายค่าชดเชยให้ผู้ร้อง รวมทั้งการดำเนินการเรื่องการระงับการขอลอก น.ส.ล. โดยผู้ปกครองท้องถิ่น

ในการประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๓ (สมัยสามัญทั่วไป) เมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ ได้มีมติ ให้ส่งเรื่องดังกล่าวไปยังรัฐบาลเพื่อเร่งรัดดำเนินการแก้ไขปัญหา

กรณีที่ ๒

การละเมิดสิทธิในที่ดินชาวม้ง การขับไล่และการรื้อถอนต้นลิ้นจี่ชาวม้ง

ตำบลปากกลาง อำเภอปัว จังหวัดน่าน

(รายงานผลการตรวจสอบที่ ๒๙/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๑)

รายงานต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๑

ข้อเท็จจริง :

นายทวี ศิริสันติกุล และพวก ซึ่งเป็นชาวบ้านตำบลปากกลาง อำเภอปัว จังหวัดน่าน ร้องเรียนว่า เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๑ ผู้ร้องกับพวกถูกอพยพจากที่ดินทำกินเดิมซึ่งอยู่บนต้นน้ำเปือ-น้ำคอน และได้รับอนุญาตให้กลับมาทำกินในที่เดิม เมื่อปี ๒๕๒๘ ต่อมาเจ้าหน้าที่ กอ.รมน.ได้นำพันธุ์ลิ้นจี่ ไปแจกชาวบ้าน ทำให้พื้นที่บริเวณนั้นมีการปลูกลิ้นจี่จำนวนมาก ต่อมาเมื่อปี ๒๕๓๑ พื้นที่ที่ผู้ร้องทำกินถูกประกาศเป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ โดยผู้ร้องได้แจ้งสิทธิการครอบครองที่ดินและทำประโยชน์ไว้ (ส.ส.๓๑) และได้รับอนุญาตให้ทำกินตลอดมา

ในปี ๒๕๔๖ เจ้าหน้าที่ของรัฐระดับสูงพร้อมชาวพื้นราบ ได้ต่อต้านและขับไล่กลุ่มผู้ร้องให้ออกไปจากพื้นที่ โดยมีการทำใบปลิวโจมตี เข้ารื้อถอนและเผาสวนลิ้นจี่ ผู้ร้องได้ร้องเรียนจนกระทั่งมีมติคณะรัฐมนตรีคุ้มครองให้อยู่ทำกินในระหว่างรอการพิสูจน์สิทธิ ผลการพิสูจน์สิทธิของคณะกรรมการตรวจสอบพิสูจน์สิทธิการครอบครองที่ดินได้ข้อสรุปว่า กลุ่มผู้ร้องทำกินมาก่อนประกาศเขตป่าสงวนแห่งชาติ แม้จะมีข้อสรุปเช่นนั้น ก็ยังมีการเข้าไปเผาทำลายสวนลิ้นจี่ของกลุ่มผู้ร้อง ทำให้กลุ่มผู้ร้องไม่กล้าเข้าไปทำกินในที่ดินดังกล่าว และได้ร้องเรียนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่ไม่มีผลคืบหน้าแต่อย่างใด จึงต้องการให้ราชการชุดใช้ค่าเสียหายทั้งหมดและขอให้ออกหนังสือรับรองการทำกินในพื้นที่พิพาท

กสม.ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วเห็นว่า คำสั่งของอำเภอเชียงกลางให้ผู้ร้องออกจากพื้นที่ภายใน ๓๐ วัน การปลูกป่าซ้อนในพื้นที่สวนลิ้นจี่ นำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐและทุกฝ่าย รวมถึงการตัดฟันต้นลิ้นจี่ และเผาที่พักของชาวม้ง บ้านปากกลาง จนถึงการดำเนินการแก้ไขปัญหาของอำเภอเชียงกลางและจังหวัดน่าน ที่ก่อให้เกิดความสับสนและผิดพลาดยิ่งขึ้น เป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนและเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กสม.จึงได้กำหนดมาตรการการแก้ไขปัญหาและมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

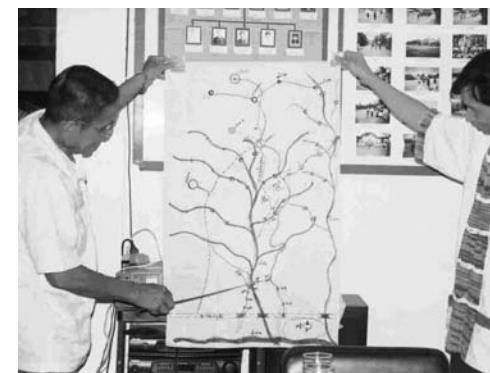
มาตรการการแก้ไขปัญหา :

๑. ให้รัฐบาลชดใช้ค่าเสียหายให้ผู้ร้องประสบ ตามความเป็นจริงและอย่างเป็นธรรม โดยให้มีกระบวนการตรวจสอบความเสียหายที่มีผู้ร้องอยู่ร่วมในทุกขั้นตอน ทั้งนี้ให้รัฐบาลเร่งดำเนินการกระบวนการสำรวจความเสียหายให้แล้วเสร็จภายใน ๑๒๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้ จากนั้นให้เร่งดำเนินการชดใช้ค่าเสียหายโดยเร็ว

๒. ให้รัฐบาลประสานกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) พักชำระหนี้ให้ชาวม้งบ้านปากกลาง เนื่องจากเป็นผลจากการปลุกปั่นจี้ที่ได้รับความเสียหาย ทั้งนี้ ให้มีผลภายใน ๖๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับรายงาน

๓. ให้รัฐบาลเร่งรัดดำเนินการรับรองสิทธิทำกินของชาวบ้านทุกกลุ่ม ตามผลการตรวจสอบพิสูจน์การครอบครองที่ดินของจังหวัดน่าน ถ้าจำเป็นต้องมีการอพยพผู้มีสิทธิในที่ทำกิน แต่อยู่ในกรณีพื้นที่กระทบต่อระบบนิเวศ ต้องมีมาตรการช่วยเหลือหาที่ทำกินใหม่ และพิจารณาช่วยเหลือผู้ที่ไม่มีที่ดินทำกินที่ต้องอพยพจากพื้นที่ป่าต้นน้ำดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ ภายใน ๑๒๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับรายงาน

ทั้งนี้ กสม.ได้แจ้งมาตรการดังกล่าวให้กระทรวงมหาดไทยทราบและพิจารณาดำเนินการ เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๑

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย :

๑. ให้รัฐบาลสนับสนุนจังหวัดน่านให้มีโครงการสร้างความร่วมมือระหว่างทุกฝ่ายในการดำเนินชีวิตในพื้นที่พิพาทเดิมอย่างสันติสุข โดยเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ซึ่งกันและกัน

๒. ให้รัฐบาลสนับสนุนจังหวัดน่านให้มีโครงการบริหารจัดการการใช้ทรัพยากร น้ำบนลุ่มน้ำเปือ-น้ำกอนอย่างยั่งยืน โดยให้มีความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งชาวไทยที่สูงและชาวไทยพื้นราบ

๓. รัฐบาลควรนำปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นบนลุ่มน้ำเปือ-น้ำกอน ให้เป็นกรณีศึกษาที่กว้างขวาง และนำสู่กระบวนการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งอย่างสันติวิธี โดยยึดนโยบายการจัดการความขัดแย้งโดยสันติวิธี ตามคำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ ๑๘๗/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๔๖ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดกรณีเช่นนี้อีกต่อไป

ทั้งนี้ กสม.ได้แจ้งข้อเสนอแนะดังกล่าวให้นายกรัฐมนตรีพิจารณา เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๔๙

การติดตามการดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหา :

กสม.ได้เข้าพบรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ เพื่อเร่งรัดการดำเนินการ และประชุมร่วมกับจังหวัดน่าน ๒ ครั้ง เมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๐ และวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๐ แต่ก็ยังไม่มีความคืบหน้า

คณะกรรมการติดตามการแก้ไขปัญหากรณีร้องเรียนผ่าน กสม.ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรี (นายไพบุลย์วัฒนศิริธรรม) เป็นประธาน ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง การจัดการและใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้ ที่ดิน และน้ำบริเวณพื้นที่ป่าต้นน้ำเปือ-น้ำกอน ท้องที่อำเภอเชียงกลาง จังหวัดน่าน เมื่อวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๑ โดยมีหัวหน้าผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน ได้มีการประชุมหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๑ ที่ศาลากลางจังหวัดน่าน ซึ่งก็ยังไม่มีความคืบหน้าในการดำเนินการ

กสม.ได้พิจารณาผลการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและตามข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรี แล้วเห็นว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมิได้ดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในส่วนของค่าชดเชยค่าเสียหายให้กับผู้ร้องและที่ดินทำกิน จึงอาศัยอำนาจตามมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ รายงานต่อรัฐสภา เพื่อดำเนินการต่อไป เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๑

ผลการพิจารณาของรัฐสภา :

ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๑ (สมัยสามัญทั่วไป) ในวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๒ ได้ให้ความเห็นชอบตามมาตรการการแก้ไขปัญหาของกสม.

ในการประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๓ (สมัยสามัญทั่วไป) เมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ มีมติให้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค คณะกรรมการการยุติธรรมและการตำรวจ และคณะกรรมการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พิจารณาศึกษาแล้วรายงานต่อวุฒิสภาเพื่อพิจารณาในประเด็นเรื่องที่ดินต่อไป

กรณีที่ ๓

การละเมิดสิทธิในที่ดินและทรัพย์สิน

จากการตั้งมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ (มวล.) จังหวัดนครศรีธรรมราช
(รายงานผลการตรวจสอบฯ ที่ ๑๒๕/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๔๙)
รายงานต่อนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๐
และรายงานต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๑

ข้อเท็จจริง :

ราษฎรรวม ๓๐ ราย ร้องเรียนว่า ได้รับความเดือดร้อนจากการที่มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ได้ขอใช้ที่สาธารณะประโยชน์ จำนวน ๑๓,๐๐๐ ไร่ เพื่อก่อตั้งมหาวิทยาลัย โดยให้สำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครศรีธรรมราชประกาศเขตปฏิรูปที่ดิน และจัดสรรที่ดิน ส.ป.ก.๔-๐๑ ให้กับกลุ่มราษฎรที่ถูกอพยพจากที่ดินของตนเอง เพียงครอบครัวละ ๕ ไร่ และมีการทับซ้อนกับพื้นที่ทำกินเดิมของราษฎร ซึ่งมี ส.ค.๑ และเอกสารสิทธิบางส่วน นอกจากนั้น มหาวิทยาลัยยังมีการขอใช้พื้นที่เกินความจำเป็น และนำที่ดินไปบุคคลภายนอกเข้าทำการเกษตร และเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยได้ข่มขู่ทำลายต้นยางและไถที่ดินได้รับความเสียหาย โดยอำเภอไม่ให้ความช่วยเหลือปกป้องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของชาวบ้าน

กสม.ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วเห็นว่า กระบวนการในการดำเนินการก่อตั้งมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์และการจัดที่ดินให้ราษฎรที่ได้รับผลกระทบอันเนื่องมาจากการตั้งมหาวิทยาลัยฯ มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนทั้งบุคคลและชุมชนท้องถิ่น และก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อผู้ร้อง จึงได้กำหนดมาตรการการแก้ไขปัญหาและมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

มาตรการการแก้ไขปัญหาลักษณะเฉพาะหน้า :

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ต้องยุติการดำเนินการและกระทำการต่างๆที่จะก่อให้เกิดปัญหาและสร้างความขัดแย้งกับชาวบ้านทันที รวมทั้งจ่ายเงินชดเชยค่าเสียหายทั้งหมดแก่ชาวบ้านในอัตราที่เป็นธรรม ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงาน

มาตรการการแก้ไขปัญหา :

๑. ให้กระทรวงศึกษาธิการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาการใช้ประโยชน์ของที่ดินมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ให้อยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม โดยนำที่ดินส่วนที่เกินความจำเป็นไปจัดสรรให้ราษฎรที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ โดยให้ครอบคลุมถึงผู้ที่ตกหล่นและครอบครัวขยายด้วย ทั้งนี้ ให้ดำเนินการภายใน ๖๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๒. ให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมพิจารณาจัดหาแปลงที่ดินซึ่งยังไม่มีผู้ถือครองในเขตปฏิรูปดังกล่าว ให้ผู้ได้รับ ส.ป.ก.ที่ได้รับสิทธิ์ แทนการอพยพเข้าทับที่ทำกินของผู้ร้อง โดยให้ครอบคลุมถึงครอบครัวขยายด้วย ทั้งนี้ ให้ดำเนินการภายใน ๖๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๓. ให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการสอบสวนและลงโทษเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องภายใน ๓๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

ทั้งนี้ กสม.ได้แจ้งมาตรการดังกล่าวข้างต้น ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ อธิการบดีมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อพิจารณาดำเนินการ เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๐

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อรัฐบาล :

๑. รัฐบาลต้องสร้างกลไกและกระบวนการในการแก้ไขปัญหาข้อพิพาทและความขัดแย้งในที่ดินสาธารณะประโยชน์ระหว่างหน่วยงานของรัฐกับประชาชน โดยให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินการไขปัญหาทุกขั้นตอนและควรกำหนดให้ทุกหน่วยงานของรัฐมีเงื่อนไขในการแก้ไขปัญหาให้สอดคล้องและทันต่อสถานการณ์ด้วย

๒. รัฐบาลต้องเร่งรัดให้มีการสำรวจตรวจสอบที่ดินสาธารณะประโยชน์ทุกแปลงให้สอดคล้องกับความเป็นจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งแปลงที่มีการขัดแย้งกับประชาชน โดยให้ประชาชนมีโอกาสพิสูจน์สิทธิ์และมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน และในกรณีดังกล่าวต้องระงับการอนุมัติหรือเห็นชอบในการดำเนินโครงการใดๆในที่ดินแปลงดังกล่าวไว้ก่อนจนกว่าการพิสูจน์สิทธิ์จะเป็นที่ยุติ

๓. การตั้งหรือขยายมหาวิทยาลัย การพัฒนา การดำเนินการโครงการใดๆของรัฐ ต้องยึดหลักการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลและร่วมในการตัดสินใจ

๔. การจัดตั้งมหาวิทยาลัยให้คำนึงถึงการใช้ที่ดินแต่พอเพียง และตามความจำเป็นต่อการดำเนินการของมหาวิทยาลัย

ทั้งนี้ กสม.ได้แจ้งข้อเสนอแนะดังกล่าว ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อพิจารณา เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๐

การติดตามการดำเนินการมาตรการการแก้ไขปัญหา :

๑. คณะกรรมการติดตามการแก้ไขปัญหากรณีร้องเรียนผ่าน กสม.ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรี (นายไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม) เป็นประธาน ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหากรณีประชาชน ตำบลไทยบุรี อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช มีหัวหน้าผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน ได้มีการประชุมหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๑ ที่ศาลากลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

๒. ถึงแม้จะมีการติดตามในเรื่องดังกล่าวแล้ว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมิได้ดำเนินการตาม มาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน กล่าวคือ

๒.๑ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ยังมีการดำเนินการ และการกระทำที่ก่อให้เกิดปัญหาและสร้างความขัดแย้งกับผู้ร้อง โดยมีหนังสือแจ้งให้ผู้ร้องกลุ่มที่ ๑ กับพวก ๑๑ ราย ไปใช้สิทธิตาม กระบวนการยุติธรรม ภายใน ๖๐ วัน หากกลุ่มผู้ร้องเพิกเฉยไม่ดำเนินการใด ทางราชการจะดำเนินการ ในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยได้ข่มขู่จะเข้าไปไถที่ดิน และจะเร่งรัด การแก้ไขปัญหาให้เสร็จสิ้นภายในเดือนมิถุนายน ๒๕๕๑ ซึ่ง กสม.เห็นว่า การให้ผู้ร้องไปใช้สิทธิทาง ศาลและการพิจารณาแต่ข้อกฎหมาย จะไม่สามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนได้

๒.๒ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ได้จ่ายค่าชดเชยทรัพย์สินต่อผู้ที่ยินยอมออกจากพื้นที่ จำนวน ๘๑๓ ราย ยกเว้นผู้ร้อง กลุ่มที่ ๑ กับพวก ๑๑ ราย เนื่องจากยังมีการโต้แย้งสิทธิในที่ดินว่า ผู้ร้องอยู่ในที่ดินพิพาทก่อนมีการประกาศเป็นพื้นที่ ส.ป.ก.หรือไม่ จึงต้องมีการพิสูจน์สิทธิในที่ดิน

ดังกล่าวก่อนที่จะพิจารณาจ่ายค่าชดเชย ซึ่งกรณีดังกล่าว กสม.เห็นว่า การพิสูจน์สิทธิในที่ดินเป็น
คนละประเด็นกับการจ่ายค่าชดเชยในการเข้าไปทำลายทรัพย์สิน ซึ่งมหาวิทยาลัยฯควรรับผิดชอบ
ในการจ่ายค่าชดเชย

๒.๓ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ และสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครศรีธรรมราชยังไม่
สามารถหาข้อยุติเพื่อแก้ไขปัญหาในประเด็นการทบทวนการใช้พื้นที่ให้อยู่ในขอบเขตที่เหมาะสมกับ
การทำกิจกรรม และการจัดหาแปลงที่ดินซึ่งยังไม่มีผู้ถือครอง เพื่อให้ผู้ร้องได้เข้าทำกิน แม้ว่าคณะ
อนุกรรมการแก้ไขปัญหากรณีดังกล่าว จะได้ประชุมหารือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม
๒๕๕๑ ณ ศาลากลางจังหวัดนครศรีธรรมราช แล้วก็ตาม

๒.๔ การสอบสวนและลงโทษเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ที่เข้าดำเนินการ
ทำให้ชาวบ้านเสียทรัพย์สิน ยังไม่มีการดำเนินการแต่อย่างใด โดยกระทรวงศึกษาธิการได้ส่งเรื่องให้
มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ดำเนินการ

๓. กสม.ได้พิจารณาผลการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และตามข้อสั่งการของนายก
รัฐมนตรีแล้วเห็นว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมิได้ดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิด
สิทธิมนุษยชน จึงอาศัยอำนาจตามมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน
แห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ รายงานต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป

ผลการพิจารณาของรัฐสภา :

ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๑ (สมัยสามัญทั่วไป) เมื่อวันที่
๒๑ มกราคม ๒๕๕๒ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายชัยวุฒิ บรรณวัฒน์) รับว่า
จะนำข้อเสนอของ กสม.ไปพิจารณาดำเนินการต่อไป

ในการประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๓ (สมัยสามัญทั่วไป) เมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ มีมติ
ให้ส่งเรื่องดังกล่าวไปยังรัฐบาลเพื่อเร่งรัดดำเนินการต่อไป

ส่วนที่ ๔

การเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อ
ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง
และการฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมแทนผู้เสียหาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งประกาศและมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๐ มีบทบัญญัติเปลี่ยนแปลงไปจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ หลายประการ โดยเฉพาะในส่วนของ กสม.ได้มีการกำหนดอำนาจหน้าที่เพิ่มเติมหลายเรื่องที่มีความสำคัญ คือ การเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครอง รวมทั้งการฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมแทนผู้เสียหาย กล่าวคือ

๑. การเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง (๒) บัญญัติให้กสม.เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่เห็นชอบตามที่ผู้ร้องเรียนว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

ในเรื่องนี้ กสม. ได้มีหนังสือที่ สม ๐๐๐๑/๐๑/๒๕๑.๑ ลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ขอรื้อเกี่ยวกับการเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญไปยังประธานศาลรัฐธรรมนูญว่า หากมีผู้ร้องเรียนและกรณีต้องด้วยมาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง (๒) ดังกล่าว กสม.จะเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นของ กสม.ต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญได้หรือไม่ ประการใด ซึ่งสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้มีหนังสือที่ ศร ๐๐๐๕.๑/๗๗ ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๐ แจ้งว่า แม้ขณะนี้ยังไม่มีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญขึ้นบังคับใช้ แต่ศาลรัฐธรรมนูญได้ออกข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ.๒๕๕๐ และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๐ เป็นต้นไป หาก กสม.ประสงค์จะส่งเรื่องพร้อมความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา วินิจฉัยก็สามารถกระทำ ได้ ภายใต้หลักเกณฑ์การยื่นคำร้องตามข้อกำหนดดังกล่าว

๒. การเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลปกครอง

มาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง (๓) บัญญัติให้ กสม. เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง ในกรณีที่เห็นชอบตามที่ผู้ร้องเรียนว่า กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดในทางปกครองกระทบต่อสิทธิ มนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

ประธาน กสม. (ศาสตราจารย์เสน่ห์ จามริก) ได้นำคณะเข้าพบประธานศาลปกครองสูงสุด (ศาสตราจารย์อักษราพร จุฬารัตน) เพื่อหารือเกี่ยวกับการดำเนินการตามภารกิจของ กสม. ตามมาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง (๓) ในประเด็นต่างๆ เช่น อำนาจหน้าที่ของ กสม. ในการเสนอเรื่องต่อศาลปกครอง ซึ่งอาจเทียบเคียงได้กับกรณีของผู้ตรวจการแผ่นดิน โดย กสม. ทำหน้าที่เสมือนหนึ่งเป็นผู้มีสิทธิฟ้องคดี และศาลปกครองเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟ้องคดีที่ กสม. ทำหน้าที่เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ ชี้แนะและ ยังได้ช่วยเหลือศาลปกครองในการให้ข้อมูลและหลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณาอีกประการหนึ่งด้วย ดังนั้น แม้ว่าตามมาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง (๓) จะบัญญัติให้การดำเนินการตามมาตราดังกล่าวเป็นไป ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง แต่หากรัฐธรรมนูญบัญญัติให้เป็น อำนาจหน้าที่ของ กสม. ก็ควรตีความให้สามารถปฏิบัติได้ โดยมีต้องรอการแก้ไขพระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลปกครองฯ และทั้งสองฝ่ายมีความเห็นร่วมกันว่าสามารถปฏิบัติได้ทันทีโดยอาศัยกฎหมาย ระเบียบ ที่มีอยู่ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการคุ้มครองสิทธิ

นอกจากนี้ ยังได้หารือประเด็นเรื่องระยะเวลาในการฟ้องคดี ซึ่งตามหลักการคดีสิทธิมนุษยชน ไม่ควรมีอายุความ แต่เนื่องจากการพิจารณาของศาลจำเป็นต้องอาศัยพยานหลักฐาน หากเน้นเข้า พยานหลักฐานอาจสูญหายถูกทำลายได้ อีกทั้งเพื่อให้ผู้ฟ้องคดีดำเนินการโดยไม่ล่าช้า และหากเป็น คดีที่เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม ศาลปกครองก็สามารถใช้ดุลพินิจรับไว้พิจารณาได้ แม้ล่วงเลยระยะ เวลาที่กฎหมายกำหนด กรณีที่มีการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมศาล ที่ผ่านมาแม้จะมีการช่วยเหลือให้ ดำเนินคดีอย่างคนอนาถา แต่ กสม. พบว่าหลายกรณีเมื่อศาลเห็นว่าเป็นกรณีที่ประชาชนบุคคล ศาลจะเรียกเก็บค่าธรรมเนียม ทั้งที่เป็นเรื่องสืบเนื่องมาจากโครงการขนาดใหญ่ของรัฐและส่งผลกระทบต่อชุมชนโดยรวม เพียงแต่จำเป็นต้องฟ้องเป็นคดีเฉพาะรายไป ซึ่งการแจ้งให้ศาลทราบในรายละเอียด ดังกล่าวจะช่วยให้ศาลมีข้อมูลประกอบการพิจารณามากขึ้น ส่วนกรณีที่มูลคดีเกิดขึ้นในภูมิภาค และ กสม. ดำเนินการเสนอเรื่องต่อศาล จะส่งเรื่องไปยังศาลปกครองกลางหรือศาลปกครองภาค ซึ่งในเรื่องนี้ต้องเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยเขตอำนาจศาล

๓. การฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมแทนผู้เสียหาย

มาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง (๔) บัญญัติให้ กสม.ฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมแทนผู้เสียหาย เมื่อได้รับการร้องขอจากผู้เสียหายและเป็นกรณีที่เห็นสมควรเพื่อแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

เนื่องจากรัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้การฟ้องคดีแทนผู้เสียหายของ กสม.ต้องดำเนินการตามที่กฎหมายบัญญัติ กสม.จึงได้มีการบัญญัติเรื่องนี้ไว้ในร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

อนึ่ง คณะอนุกรรมการด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมและการสูญหายของบุคคลใน กสม.และผู้บริหารสำนักงาน กสม.ได้มีการประชุมหารือกับเลขาธิการประธานศาลฎีกา เรื่อง “การออกหมายและการฟ้องคดีเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ” เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๒ โดยมีการหารือใน ๒ ประเด็นสำคัญ คือ

๑. การขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจออกหมายเพื่อเข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่อื่นใด เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงหรือรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๒ มาตรา ๓๒ (๓)

๒. การฟ้องคดีแทนผู้เสียหาย ตามมาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง (๔) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ผลการเสนอเรื่อง / ฟ้องคดีต่อศาล

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๑ ได้มีผู้ร้องเรียนที่ประสงค์ให้ กสม.เสนอเรื่องหรือฟ้องคดีต่อศาลต่างๆตามอำนาจหน้าที่ข้างต้น ดังนี้

ตารางที่ ๕ การเสนอเรื่อง/ฟ้องคดีต่อศาล

เรื่องร้องเรียน		ผลการพิจารณาคำเนิการของ กสม. (คำร้อง)			
ความประสงค์ของผู้ร้อง	จำนวน (คำร้อง)	เสนอเรื่อง/ ฟ้องคดีต่อศาล	ไม่รับไว้ พิจารณา	ไม่เห็นชอบ ตามที่ ผู้ร้องเรียน	อยู่ระหว่าง การพิจารณา
๑. ขอให้เสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ	๑๑	๔*(๒ เรื่อง)	๑	๒	๔
๒. ขอให้เสนอเรื่องต่อศาลปกครอง	-	-	-	-	-
๓. ขอให้ฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมแทน	๖	-	๔	-	๒
รวม	๑๗	๔	๕	๒	๖

หมายเหตุ : * เรื่องที่เสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญจำนวน ๔ คำร้อง นั้น
กสม.ได้มีมติให้นำคำร้องที่เป็นประเด็นเดียวกันรวมเป็นคำฟ้องเดียวกัน
ดังนั้น จึงมีเรื่องที่เสนอไปยังศาลรัฐธรรมนูญ ๒ เรื่อง (จาก ๔ คำร้อง)

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๑ กสม.ได้มีมติเห็นชอบตามที่ผู้ร้องเรียน และเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๒ เรื่อง ดังนี้

๑. พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๕๐

๒. พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๔

เรื่องร้องเรียนทั้ง ๒ กรณีข้างต้น เป็นเรื่องที่มีผู้ร้องเรียนขอให้ กสม.เสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ กรณีละ ๒ คำร้อง ซึ่ง กสม.พิจารณาแล้ว มีมติให้รวมคำร้องในแต่ละกรณีเป็นเรื่องเดียวกัน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑. พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๕๐

๑.๑ ข้อเท็จจริง

กสม.ได้รับเรื่องร้องเรียนจาก (๑) ประธานสหภาพโรงเรียนแห่งชาติ ไทย-จีน เพื่อขอให้ยกเลิกมาตรา ๘๖ แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๕๐ ตามคำร้องที่ ๙๑/๒๕๕๑ (๒) สมาคมครูสถานศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ผู้แทนลูกจ้างโรงเรียนเอกชน ร้องเรียนกรณีนโยบายของรัฐบาลกับการละเมิดสิทธิประกันสังคมลูกจ้างโรงเรียนเอกชน ตามคำร้องที่ ๓๘๐/๒๕๕๑ และหนังสือร้องเรียนของคณะกรรมการลูกจ้างและสหภาพแรงงานสถานศึกษานานาชาติ ร้องเรียนว่าได้รับความเดือดร้อนจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๕๐

๑.๒ ความเห็นของ กสม.

กสม.ได้พิจารณาเรื่องร้องเรียนดังกล่าวแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๕๐ ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ มาตรา ๔๔ มาตรา ๖๔ มาตรา ๘๑(๒) และมาตรา ๘๔(๗) ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

มาตรา ๒๗ ที่บัญญัติว่า “สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยาย หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครองและผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมาย และการตีความกฎหมายทั้งปวง”

มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะกระทำมิได้”

มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน.....”

มาตรา ๔๔ ที่บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับหลักประกันความปลอดภัยและสวัสดิภาพในการทำงาน รวมทั้งหลักประกันในการดำรงชีพ ทั้งในระหว่างการทำงานและเมื่อพ้นภาวะการทำงาน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

มาตรา ๖๔ ที่บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมตัวกันเป็นสมาคม สหภาพ สหพันธ์ สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร องค์การเอกชน องค์การพัฒนาเอกชน หรือหมู่คณะอื่น....”

มาตรา ๘๑ ที่บัญญัติว่า “รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ดังต่อไปนี้ (๒) ค้ำครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลให้พ้นจากการล่วงละเมิด ทั้งโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ และโดยบุคคลอื่น และต้องอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน” และ

มาตรา ๘๔ ที่บัญญัติว่า “รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ ดังต่อไปนี้ (๗) ส่งเสริมให้ ประชากรวัยทำงานมีงานทำ ค้ำครองแรงงานเด็กและสตรี จัดระบบแรงงานสัมพันธ์และระบบไตรภาคีที่ ผู้ทำงานมีสิทธิเลือกผู้แทนของตน จัดระบบประกันสังคม รวมทั้งค้ำครองให้ผู้ที่ทำงานที่มีคุณค่าอย่างเดียวกัน ได้รับค่าตอบแทน สิทธิประโยชน์และสวัสดิการที่เป็นธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติ”

กสม. มีมติให้เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยโดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๗ (๒) ด้วยเหตุผล ดังนี้

(๑) ผลกระทบของการบังคับใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๕๐

พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๕๐ เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นในช่วงวาระของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งมีผลยกเลิกพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๒๕ และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๑ ได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้เกี่ยวข้อง ดังนี้

(๑.๑) ผลกระทบในเรื่องสถานภาพการเป็นผู้ประกันตนและการได้รับสวัสดิการของลูกจ้างโรงเรียนเอกชน

ในส่วนที่ ๖ เรื่องการคุ้มครองการทำงาน มาตรา ๘๖ ที่บัญญัติว่า “กิจการของโรงเรียนในระบบไม่อยู่ ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม และกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน....” มีผลทำให้ลูกจ้างหรือผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนเอกชนที่เป็นผู้ประกันตนตาม พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.๒๕๓๓ มาตรา ๓๓ และได้ส่งเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมเพื่อรับประโยชน์ ทดแทน ๗ กรณี ได้แก่ ๑) ประสบนอันตรายหรือเจ็บป่วย ๒) ทูพพลภาพ ๓) ตาย ๔) คลอดบุตร ๕) สงเคราะห์ บุตร ๖) ชราภาพ และ ๗) กรณีว่างงาน ต้องสิ้นสุดสถานภาพการเป็นผู้ประกันตนลงโดยปริยาย โดยไม่มีสิทธิได้รับ สวัสดิการใดๆทดแทน และทุกหน่วยงานไม่สามารถแก้ไขปัญหาผลกระทบต่อสิทธิดังกล่าวได้ จากสถานการณ์นี้ สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน และคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ได้แนะนำให้ ลูกจ้างสมัครเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๔ ภายใน ๖ เดือน นับแต่วันที่กฎหมายโรงเรียนเอกชนมีผลบังคับใช้ ซึ่งครบกำหนดในวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๕๑

(๑.๒) ผลกระทบในการรวมตัวจัดตั้งคณะกรรมการลูกจ้างและสหภาพแรงงาน

พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๕๐ ได้ส่งผลกระทบต่อสิทธิของลูกจ้างโรงเรียนเอกชนในการ รวมตัวจัดตั้งคณะกรรมการลูกจ้าง และสหภาพแรงงาน ซึ่งมีบทบาทในการรักษาสีทธิประโยชน์ของพนักงาน อันเป็น การขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

(๒) ความไม่สอดคล้องกับหลักกฎหมายและกติการะหว่างประเทศ

พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๕๐ มีบทบัญญัติซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักกฎหมายและกติการะหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องและที่ประเทศไทยเป็นภาคี ดังนี้

(๒.๑) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic Social and Cultural Rights (ICESCR)) ซึ่งประเทศไทยเข้าเป็นภาคีโดยการภาคยานุวัติ เมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๔๒ และมีผลผูกพันตั้งแต่วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๒

ข้อ ๘.๑ รัฐภาคีแห่งกติกานี้รับที่จะประกัน (ก) สิทธิของทุกคนที่จะก่อตั้งสหภาพแรงงานและเข้าร่วมสหภาพแรงงานตามที่ตนเลือก เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของตน ทั้งนี้ โดยขึ้นอยู่กับหลักเกณฑ์ขององค์การที่เกี่ยวข้องเท่านั้น ห้ามจำกัดการใช้สิทธินี้ นอกจากที่ได้กำหนดโดยกฎหมายและที่จำเป็นในสังคมประชาธิปไตย เพื่อประโยชน์ของความมั่นคงแห่งชาติ หรือความสงบเรียบร้อยของส่วนรวม หรือการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น

ข้อ ๙ รัฐภาคีแห่งกติกานี้รับรองสิทธิของทุกคนในอันที่จะมีสวัสดิการสังคม รวมทั้งการประกันสังคม

(๒.๒) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR)) ซึ่งประเทศไทยเข้าเป็นภาคีโดยการภาคยานุวัติ เมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๓๙ และมีผลผูกพันตั้งแต่วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๐ ข้อ ๒๖ บุคคลทั้งปวงย่อมเสมอกันตามกฎหมาย และมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมกันตามกฎหมาย โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใดๆ ในกรณีนี้ กฎหมายจะต้องห้ามการเลือกปฏิบัติใดๆ และต้องประกันการคุ้มครองบุคคลทุกคนอย่างเสมอภาคและเป็นผลจริงจิงจากการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุผลใด เช่น เชื้อชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือความคิดเห็นอื่นใด เผ่าพันธุ์แห่งชาติ หรือสังคม ทรัพย์สิน กำเนิด หรือสถานะอื่นๆ

(๒.๓) ปฏิญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศว่าด้วยหลักการและสิทธิพื้นฐานในการทำงาน (ILO Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work) ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับที่พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๕๐ มีการละเมิดสิทธิแรงงาน คือ ๒) การจัดการเลือกปฏิบัติในการจ้างงานและอาชีพ และ ๓) การมีเสรีภาพในการสมาคมและการร่วมเจรจาต่อรอง

(๓) การรับฟังความคิดเห็นและกระบวนการตรากฎหมาย

รัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินการจัดทำพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๕๐ อย่างเร่งรีบ และไม่ได้นำร่างกฎหมายดังกล่าวแจ้งเวียนไปยังกระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาให้ความเห็น อีกทั้งรัฐบาลและสภานิติบัญญัติแห่งชาติมิได้สนใจและไม่รับฟังความคิดเห็นหรือการท้วงติงกระบวนการตรากฎหมายของภาคประชาชน ตลอดจนรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการ ยังไม่สามารถกำหนดหรือหามาตรการใดๆ มารองรับผลกระทบที่เกิดขึ้น

๑.๓ คำขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย

อาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง (๒) กสม.จึงเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า การออกพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๘๖ ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๐ มาตรา ๔๔ มาตรา ๖๔ มาตรา ๘๑ (๒) และมาตรา ๘๔ (๗) หรือไม่

๑.๔ ผลการพิจารณาเบื้องต้นของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญได้ตรวจคำร้องดังกล่าวแล้ว มีคำสั่งให้รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย ตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ.๒๕๕๐ ตามหนังสือที่ ศร ๐๐๐๕.๕/๗๓๕ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๑ ขณะนี้ อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล

๒. พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๔

๒.๑ ข้อเท็จจริง

กสม. ได้รับเรื่องร้องเรียนรวม ๒ คำร้อง ซึ่งผู้ร้องเห็นว่าพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๔ มาตรา ๖ ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๖ และมาตรา ๖๗ และละเมิดต่อสิทธิมนุษยชน จึงขอให้ กสม.เสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งคำร้องดังกล่าวมีข้อเท็จจริงโดยสรุป ดังนี้

กรณีการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติโดยประกาศปิดพื้นที่ป่าชุมชนที่จัดการโดยคณะกรรมการป่าชุมชน ตำบลศิลาแลง อำเภอปัว จังหวัดน่าน ซึ่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๔ ไม่รับรองสิทธิในการจัดการป่าของชุมชน

สภาพพื้นที่ป่าบริเวณตำบลศิลาแลงเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่หล่อเลี้ยงชีวิตชุมชนรวม ๗ หมู่บ้าน ประกอบด้วย ป่าเบญจพรรณและป่าดงดิบแล้ง ต่อมาชาวบ้านได้รวมกลุ่มในนามของกลุ่มอนุรักษ์ศิลาแลง เพื่อจัดการป่าสาธารณะไว้ใช้สอย สามารถป้องกันการตัดไม้ทำลายป่าอย่างเป็นระบบ และทำให้การจัดการป่าในเขตอุทยานแห่งชาติมีความสมบูรณ์ โดยมีตัวแทนจาก ๗ หมู่บ้าน จำนวน ๒๑ คน เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารในนามของคณะกรรมการรักษาป่าต้นน้ำ ลำธาร

ปัจจุบันป่าชุมชนศิลาแลงเป็นแหล่งศึกษาของชุมชนใกล้เคียง และจากชุมชนอื่นๆทั่วประเทศ ก่อให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ป่าชุมชนทั้งในภาคเหนือและทั่วประเทศ อีกทั้งเป็นตัวอย่างของชุมชนซึ่งมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๖ แต่ผลแห่งการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติโดยประกาศปิดพื้นที่ป่าชุมชน ทำให้ชุมชนไม่มีสิทธิในการจัดการป่าชุมชน ตามที่มีการรับรองสิทธิโดยรัฐธรรมนูญ

กรณีการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติน้ำตกสี่ขีดทับซ้อนพื้นที่ป่าชุมชนและที่ดินทำกินบริเวณตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งมีกลุ่มอนุรักษ์ป่าต้นน้ำคลองคราม ทำหน้าที่จัดการป่าเพื่อให้ชุมชนอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างยั่งยืน รวมทั้งแก้ไขปัญหาเรื่องที่ดินทำกินที่ถูกทับซ้อน โดยพื้นที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกสี่ขีดถูกประกาศเป็นเขตอุทยานแห่งชาติ เมื่อ พ.ศ.๒๕๔๒ โดยท้องที่การบริหารส่วนตำบลท่าอุแทและราษฎรตำบลท่าอุแท ไม่ได้รับทราบกระบวนการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติ และการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติดังกล่าวส่งผลกระทบต่อชาวบ้านไม่มีความมั่นคงในที่ดินทำกินและไม่มีสิทธิในการจัดการป่าชุมชน ทั้งที่กลุ่มอนุรักษ์ป่าต้นน้ำคลองครามได้ตระหนักถึงปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า และเห็นความสำคัญของการรักษาป่าที่ชุมชนต้องพึ่งพา

ป่าชุมชนกลุ่มน้ำคลองครามเป็นตัวอย่างของชุมชนซึ่งมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๖ และมาตรา ๖๗ ทำให้การจัดการป่าในเขตอุทยานแห่งชาติมีความสมบูรณ์ ดังนั้น ผลแห่งการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติสี่ขีดทับซ้อนพื้นที่ป่าและที่ดินทำกินของชุมชน ทำให้ชุมชนทำประโยชน์ในที่ดินอย่างไม่มั่นคง และถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนจากการเลือกปฏิบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการจับกุม และห้ามโค่นไม้ยาง ซึ่งส่งผลให้ชุมชนตำบลท่าอุแทไม่มีสิทธิในการจัดการป่าชุมชน ตามที่มีการรับรองสิทธิโดยรัฐธรรมนูญ

๒.๒ ความเห็นของ กสม.

กสม.ได้พิจารณาคำร้องทั้งสองกรณีแล้วเห็นว่า มีประเด็นที่ต้องพิจารณาเสนอศาลรัฐธรรมนูญเป็นนัยเดียวกัน กล่าวคือ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๔ มาตรา ๖ ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๖ และมาตรา ๖๗ รวมทั้งกติการะหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี และได้มีมติให้เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง (๒)

พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๔ มาตรา ๖ ว่าด้วยการกำหนดที่ดินให้เป็นอุทยานแห่งชาติ ซึ่งบัญญัติว่า

“เมื่อรัฐบาลเห็นสมควรกำหนดบริเวณที่ดินแห่งใดที่มีสภาพธรรมชาติเป็นที่น่าสนใจ ให้คงอยู่ในสภาพธรรมชาติเดิมเพื่อสงวนไว้ให้เป็นประโยชน์แก่การศึกษาและรื่นรมย์ของประชาชน ก็ให้มีอำนาจกระทำได้โดยประกาศพระราชกฤษฎีกาและให้มีแผนที่แสดงแนวเขตแห่งบริเวณที่กำหนดนั้นแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาด้วย บริเวณที่กำหนดนี้เรียกว่า “อุทยานแห่งชาติ”

ที่ดินที่จะกำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาตินั้น ต้องเป็นที่ดินที่มีได้อยู่ในกรรมสิทธิ์หรือครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายของบุคคลใดซึ่งมิใช่ทบวงการเมือง”

การประกาศเขตอุทยานแห่งชาติ จึงกระทำโดยพนักงานเจ้าหน้าที่และคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐแต่เพียงฝ่ายเดียว โดยที่ประชาชนในพื้นที่ไม่มีส่วนร่วมในการสำรวจพื้นที่และไม่มีโอกาสได้รับรู้ข้อมูล

และแสดงความคิดเห็นว่าสมควรประกาศเขตอุทยานแห่งชาติหรือไม่ รวมทั้งการกำหนดแนวเขตอุทยานแห่งชาติที่จะประกาศทับซ้อนการทำประโยชน์ในที่ดินของประชาชนที่ทำมาก่อนการประกาศหรือไม่

ผลแห่งการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติ ตามมาตรา ๖ ซึ่งทับซ้อนที่ดินทำกินและป่าชุมชนได้ทำให้พื้นที่อุทยานแห่งชาติถูกคุ้มครองตามกฎหมาย และให้อำนาจหน้าที่แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการอย่างเคร่งครัด และจากบทบัญญัติตามมาตรา ๖ มาตรา ๑๖ และมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๔ ได้ทำให้มีการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติ โดยที่ประชาชนในพื้นที่ไม่ได้รับรู้ข้อมูล ไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวเขต และพนักงานเจ้าหน้าที่ละเมิดสิทธิของชุมชนและบุคคลที่จัดการป่าชุมชน

ผู้ร้องมีความเห็นว่า สิทธิของชุมชนและบุคคลในการจัดการ รักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพได้มีการรับรองสิทธิมาตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๖ มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง และต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๖ และมาตรา ๖๗ ก็รับรองสิทธิดังกล่าวไว้เช่นกัน เมื่อผลแห่งการกำหนดที่ดินให้เป็นเขตอุทยานแห่งชาติโดยหน่วยงานของรัฐเพียงฝ่ายเดียวตามมาตรา ๖ ทำให้การจัดการป่าชุมชนในเขตอุทยานแห่งชาติ ซึ่งดำเนินการมาก่อนการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติ กลับกลายเป็นการอันไม่ชอบด้วยกฎหมายและได้รับผลกระทบถูกละเมิดสิทธิจากพนักงานเจ้าหน้าที่ในการทำประโยชน์ในที่ดินที่ทำกินมาแต่เดิม ดังนั้น พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๔ มาตรา ๖ จึงละเมิดสิทธิมนุษยชน และไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๖ และมาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง และไม่ชอบด้วยกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ภาค ๑ ข้อ ๑ ข้อย่อยที่ ๒ ที่ประเทศไทยเป็นภาคี ซึ่งบัญญัติไว้ ดังนี้

(๑) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๖๖ บัญญัติไว้ว่า

“บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่น หรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ย่อมมีสิทธิอนุรักษ์ หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน”

มาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติ ว่า “สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติ และต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับความคุ้มครองตามความเหมาะสม”

(๒) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ภาค ๑ ข้อ ๑ ข้อย่อยที่ ๒ ที่ประเทศไทยเป็นภาคีโดยการภาคยานุวัติ เมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๔๒ และมีผลผูกพัน ตั้งแต่วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๒ บัญญัติไว้ว่า

“เพื่อจุดมุ่งหมายของตน ประชาชาติทั้งปวงอาจจัดการโคตรทรัพย์ และทรัพยากรธรรมชาติของตนได้อย่างเสรี โดยไม่กระทบต่อพันธกรณีใดๆ อันเกิดจากความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการแห่งผลประโยชน์ร่วมกัน และกฎหมายระหว่างประเทศ ประชาชาติจะไม่ถูกลิดรอนวิถีทางยังชีพของตนไม่ว่ากรณีใด”

นอกจากนี้ ผู้ร้องเห็นว่าในสถานการณ์ปัจจุบัน การจัดการอุทยานแห่งชาติในระดับโลกได้มีการจำแนกโดยสหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์นานาชาติ (International Union For Conservation Of Nature : IUCN, ค.ศ.๑๙๗๘

แก้ไข ค.ศ.๑๙๙๔) ตามประเภทที่ ๖ พื้นที่การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนจากทรัพยากรธรรมชาติ โดยในการประกาศจัดตั้งพื้นที่ที่ควรพิจารณาถึงการตั้งถิ่นฐาน และการพึ่งพิงทรัพยากรธรรมชาติของคนท้องถิ่นเป็นสำคัญ เพื่อที่จะจัดตั้งพื้นที่อนุรักษ์ให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และบริบททางสังคม ในช่วง ๓๐ ปีที่ผ่านมาพื้นที่อนุรักษ์ได้ปรับเปลี่ยนวัตถุประสงค์จากการปกป้องสิ่งแวดล้อมมาสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเน้นบทบาทของพื้นที่อนุรักษ์ที่ไม่ใช่พื้นที่ที่ปราศจากมนุษย์หรือกิจกรรมของมนุษย์ แต่มีบทบาทต่อความยั่งยืนทางสังคม

ข้อตกลงนานาชาติรวมถึงองค์การนานาชาติด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรวมทั้งองค์กรหลักอย่าง IUCN และกองทุนสัตว์ป่าโลก (World Wildlife Fund : WWF) ตระหนักในความสำคัญ ดังนี้

- * พื้นที่อนุรักษ์จะคงอยู่เมื่อรัฐตระหนักคุณค่าของพื้นที่ในระดับประเทศ และผลประโยชน์ของประชาชนท้องถิ่น
- * จำเป็นต้องเคารพสิทธิของชุมชนท้องถิ่น (indigenous and traditional people) ที่อาศัยอยู่หรือพึ่งพิงทรัพยากรในพื้นที่ โดยการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ (full participation) ในรูปแบบการจัดการร่วม โดยที่ยังคงรักษาวัตถุประสงค์ เป้าหมายของพื้นที่อนุรักษ์
- * ความรู้ การริเริ่ม ของการปฏิบัติการของชุมชนท้องถิ่นมีคุณค่า และเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการจัดการพื้นที่อนุรักษ์
- * รัฐบาลและพนักงานเจ้าหน้าที่ควรยอมรับระบบกรรมสิทธิ์ดั้งเดิม และระบบการควบคุม และการใช้ทรัพยากรของชุมชนดั้งเดิมว่า มีความหมายต่อการเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพ

จะเห็นว่าหลักการของ IUCN ได้สอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วย สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ภาค ๑ ข้อ ๒ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๖ และมาตรา ๖๗

๒.๓ คำขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย

อาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง (๒) กสม. จึงเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้พิจารณาวินิจฉัยว่า มาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๔ เป็นบทบัญญัติที่ละเมิดต่อสิทธิมนุษยชน และไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๖ และมาตรา ๖๗ หรือไม่

๒.๔ ผลการพิจารณาเบื้องต้นของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญได้ตรวจคำร้องดังกล่าวแล้ว มีคำสั่งให้รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ.๒๕๕๐ ตามหนังสือที่ ศร ๐๐๐๕.๕/๗๓๔ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๑ ขณะนี้ คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล

ส่วนที่ ๕

การเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมาย และนโยบายของรัฐ

อำนาจหน้าที่ประการหนึ่งของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามมาตรา ๑๕ (๓) แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ คือ การจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและปรับปรุงกฎหมายหรือข้อบังคับต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๑ กสม.ได้จัดทำข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมายและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อนายกรัฐมนตรี และประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังนี้

๑. ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมาย

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมายมีจำนวนทั้งหมด ๕ เรื่อง คือ

๑.๑ ร่างพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.

๑.๒ ร่างพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.

๑.๓ ร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.

๑.๔ พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๕๐

๑.๕ ร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑.๑ ร่างพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.

(เสนอต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๐)

ตามที่คณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. เมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๐ ทำให้ กสม.มีความวิตกกังวลและห่วงใยในปัญหาการล่วงละเมิดสิทธิมนุษยชนที่อาจเกิดขึ้น รวมทั้งข้อครหาว่ารัฐบาลไม่มีความจริงใจต่อการปฏิรูปการเมือง กสม.จึงมีข้อเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติดังต่อไปนี้

๑) หลักการพื้นฐานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนจากการใช้อำนาจของคณะกรรมการรักษาความมั่นคงภายในและกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.)

ในภาวะปกติหรือภาวะฉุกเฉินก็ตาม การใช้อำนาจของฝ่ายบริหารต้องอยู่ภายใต้การตรวจสอบการใช้อำนาจโดยองค์กรตุลาการ เพื่อเป็นหลักประกันการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนภายใต้หลักนิติธรรม แต่ในร่างพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ที่บัญญัติให้พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่ต้องรับผิดชอบ

ทั้งทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางวินัย และยังได้บัญญัติต่อไปว่า ข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือการกระทำตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่อยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง และกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองทั้งหมดนี้ มีผลเท่ากับการยกเลิกอำนาจตุลาการและขัดต่อหลักนิติธรรมอย่างชัดเจน

๒) สาระสำคัญของบทบัญญัติในร่างพระราชบัญญัติขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคี เมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๓๙ ในประเด็นที่สำคัญ กล่าวคือ

๒.๑) การห้ามการใช้หรือกำหนดเงื่อนไขการใช้เส้นทางคมนาคม หรือการใช้ยานพาหนะ ขัดต่อเสรีภาพในการเดินทาง และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อที่ ๑๒ ที่กำหนดว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสรีภาพในการโยกย้ายภายในดินแดนของรัฐนั้น

๒.๒) การห้ามมิให้มีการชุมนุมหรือมั่วสุมกัน ห้ามการแสดงมหรสพ ห้ามการโฆษณา เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าจะเป็นการชักชวนหรือยุยงให้มีการกระทำผิดกฎหมาย อันเป็นการขัดต่อเสรีภาพในการชุมนุม และเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อที่ ๒๑ ที่กำหนดว่า สิทธิในการชุมนุมโดยสงบย่อมได้รับการรับรอง และข้อที่ ๑๙ ที่กำหนดว่า บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นโดยปราศจากการแทรกแซง

๒.๓) การห้ามมิให้บุคคลได้ออกนอกเคสสถานภายในเวลาที่กำหนด เป็นการขัดต่อสิทธิเสรีภาพในการเดินทาง เช่นเดียวกับข้อ ๒.๑

๒.๔) การยึดหรืออายัดทรัพย์สิน เอกสาร หรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำอันเป็นภัยต่อความมั่นคงในราชอาณาจักร เป็นการขัดต่อสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน

๒.๕) ในการจับกุมและควบคุมตัวบุคคลที่ต้องสงสัย ให้เจ้าพนักงานควบคุมตัวได้ไม่เกินเจ็ดวัน และขยายระยะเวลาควบคุมตัวต่อได้อีกคราวละเจ็ดวัน แต่รวมระยะเวลาควบคุมตัวทั้งหมดต้องไม่เกินสามสิบวัน อันขัดต่อกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๙ ข้อ ๓ ย่อย ที่กำหนดว่า บุคคลใดที่ถูกจับกุมหรือควบคุมตัวในข้อหาทางอาญา จะต้องถูกนำตัวโดยพลันไปยังศาล ซึ่งประเทศไทยได้ทำถ้อยแถลงตีความประกอบการเข้าเป็นภาคีกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ว่า “การนำตัวโดยพลันไปยังศาล” นั้นหมายถึง ห้ามมิให้ควบคุมตัวถูกจับไว้เกินกว่าสี่สิบแปดชั่วโมง

ฯลฯ

ดังนั้น ด้วยข้อวิตกของ กสม.ตามที่กล่าวมาข้างต้น จึงไม่สมควรอย่างยิ่งที่รัฐบาลจะเร่งรัดการออกพระราชบัญญัติที่ขัดแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และกติการะหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี กสม.จึงขอเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อพิจารณาไม่รับรองการออกพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว

ร่างพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.

(เสนอต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๔ และ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

และเสนอต่อนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐)

ด้วยเครื่องขายของค์กรด้านเด็กและเยาวชน ๒๐ องค์กร ได้ยื่นหนังสือต่อ กสม.ขอให้ดำเนินการจัดทำข้อเสนอต่อรัฐสภาเพื่อทบทวนเนื้อหาในร่างพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ซึ่งกำลังจะเข้าสู่การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในวาระที่สาม

กสม.ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. สมควรมีการปรับปรุงในบางมาตรา เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการและเหตุผลในการร่างพระราชบัญญัตินี้ซึ่งต้องการลดปัญหาและผลกระทบทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และช่วยสร้างเสริมสุขภาพของประชาชน โดยให้ตระหนักถึงพิษภัยของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตลอดจนช่วยป้องกันเด็กและเยาวชนมิให้เข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย ดังนี้

๑) ร่างมาตรา ๑๗ และมาตรา ๑๘ ควรให้มีตัวแทนภาคประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับจังหวัด เพื่อความโปร่งใสในการดำเนินการ และช่วยเป็นกลไกในการบังคับใช้กฎหมายให้เป็นจริง

ทั้งนี้ ตามหลักการในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๒๕ (ก) ได้กำหนดว่าพลเมืองทุกคนย่อมมีสิทธิและโอกาสโดยปราศจากความแตกต่าง และโดยปราศจากข้อจำกัดอันไม่สมควร ในการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารรัฐกิจโดยตรง หรือผ่านทางผู้แทนซึ่งได้รับเลือกมาอย่างเสรี

หลักการในกติการะหว่างประเทศดังกล่าวข้างต้น สอดคล้องกับมาตรา ๘๗ (๑), (๒), และ (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่กำหนดให้รัฐบาลต้องมีแนวนโยบายในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเปิดโอกาสให้หญิงชายมีส่วนร่วมในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันในด้านต่างๆ ดังนี้

๑.๑) ส่งเสริมให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การวางแผนพัฒนาประเทศด้านเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

๑.๒) ส่งเสริมให้ภาคประชาชนเข้าถึงข้อมูลและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

๑.๓) ส่งเสริมให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ

๒) ร่างมาตรา ๓๐ (๔) ไม่ควรเปิดช่องว่างให้มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานศึกษาได้ แม้จะเป็นบริเวณที่จัดไว้เป็นส่วนบุคคลหรืออ้างว่ามีการจัดงานประเพณีขึ้นก็ตาม เนื่องจากปรากฏว่าสถานศึกษาหลายแห่งมีการจัดงานประเพณีในโอกาสต่างๆ โดยนำเด็กเยาวชนในสถานศึกษามาบริการเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ให้กับผู้ร่วมงาน อาจเป็นช่องทางให้อ้างได้ว่าเป็นการจัดงานประเพณีจนทำให้การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานศึกษาดังกล่าวกลายเป็นเรื่องปกติ

ทั้งนี้ ตามหลักการในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ข้อ ๓ (๑) กำหนดว่า ในการกระทำทั้งปวงที่เกี่ยวกับเด็ก ไม่ว่าจะทำโดยสถาบันสังคมสงเคราะห์ของรัฐหรือเอกชน ศาลยุติธรรม หน่วยงานฝ่ายบริหาร หรือองค์กรนิติบัญญัติ ผลประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงเป็นลำดับแรก

และข้อ ๓๓ ได้กำหนดว่า รัฐภาคีจะดำเนินการที่เหมาะสมทั้งปวง รวมทั้งมาตรการทางนิติบัญญัติ บริหาร สังคม และทางการศึกษา ที่จะคุ้มครองเด็กจากการใช้โดยผิดกฎหมาย ซึ่งยาเสพติด รวมทั้งสารที่มีพิษต่อจิตประสาทอื่นๆ ที่ได้นิยามไว้ในสนธิสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง และที่จะป้องกันการใช้เด็กเพื่อการผลิตและค้าโดยผิดกฎหมาย ซึ่งสารเช่นว่านั้น

จากข้อมูลขององค์การอนามัยโลกที่ทำการสำรวจประเทศต่างๆทั่วโลก ในปี ๒๕๔๗ พบว่าประเทศส่วนใหญ่ทั่วโลกมีมาตรการห้ามดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่หลายแห่ง โดยร้อยละ ๗๒.๒ ห้ามดื่มในสถานศึกษา ร้อยละ ๕๗.๘ ห้ามดื่มในสถานบริการสาธารณสุข ร้อยละ ๖๕.๒ ห้ามดื่มในสถานที่ราชการ ร้อยละ ๕๒.๗ ห้ามดื่มในสำนักงาน และร้อยละ ๕๔.๖ ห้ามดื่มในยานพาหนะขนส่งมวลชน

นอกจากนั้น วันที่ ๒๐ พฤศจิกายนของทุกปี เป็นวันประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิเด็ก และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กของสหประชาชาติ และวันที่ ๒๕ พฤศจิกายนของทุกปี เป็นวันยุติความรุนแรงต่อเด็กและสตรี เดือนพฤศจิกายนจึงเป็นเดือนที่มีนัยสำคัญอย่างมากที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติจะใช้ช่วงเวลาอันทรงค่านี้ ในการเร่งผ่านร่างพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ตามข้อสังเกตดังกล่าวข้างต้น

ร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.

(เสนอต่อนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๕๑)

ตามที่สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้เคยมีการเสนอร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ในส่วนที่เกี่ยวกับการสรรหากรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา เพื่อให้เกิดความเหมาะสมในการสรรหากรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต่อไป แต่เนื่องจากในช่วงระยะเวลาดังกล่าว กำลังจะมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งมีการแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับสถานะและองค์ประกอบของ กสม. รวมถึงอำนาจหน้าที่ของ กสม. ตลอดจนปรับเปลี่ยนสถานะของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ดังนั้น คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติ เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๐ เห็นชอบให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติรับร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ไปปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

นอกจากนั้น กสม.พิจารณาเห็นว่า พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๒ มีหลักการและรายละเอียดในหลายประเด็นที่ต้องแก้ไข ซึ่งเป็นโครงสร้างหลักของพระราชบัญญัติฯ เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๖ มาตรา ๒๕๗ และมาตราอื่นที่เกี่ยวข้องและเพิ่มความคล่องตัวและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของ กสม. จึงเห็นควรยกเลิกพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๒ และยกร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ใหม่ทั้งฉบับ

กระบวนการจัดทำร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาการร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ประกอบด้วยผู้แทนจาก กสม. ผู้แทนจากภาครัฐ และภาคเอกชน โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาการร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ให้สอดคล้องกับบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และจัดให้มีการสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ... เพื่อนำผลการรับฟังความคิดเห็นมาแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติให้เหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไปด้วย

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.

เรื่อง	สาระสำคัญ
๑. องค์ประกอบของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	จำนวนคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีจำนวนลดลงจากเดิม ๑๑ คน เป็น ๗ คน
๒. คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของประธานกรรมการและกรรมการ	ประธานกรรมการและกรรมการต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามบางประการ เช่น (๑) มีสัญชาติไทย (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีบริบูรณ์ (๓) ไม่เป็นสมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น (๔) ไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือผู้ดำรงตำแหน่งของพรรคการเมือง หรือข้าราชการการเมืองมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปี (๕) ไม่เป็นบุคคลวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
๓. องค์ประกอบ เงื่อนไข หน้าที่ และมติของคณะกรรมการสรรหากรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	● คณะกรรมการสรรหามีจำนวนเจ็ดคน ประกอบด้วย ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด ประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร บุคคลซึ่งที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเลือกจำนวนหนึ่งคน และบุคคลซึ่งที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดคัดเลือกจำนวนหนึ่งคน เป็นกรรมการสรรหา ● ให้คณะกรรมการสรรหาทำหน้าที่สรรหาและคัดเลือกบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่มีเหตุทำให้ต้องมีการเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว ● มติในการคัดเลือกให้ลงคะแนนโดยเปิดเผยและต้องมีคะแนนไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนคณะกรรมการสรรหาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ถ้ากรรมการสรรหาที่เหลืออยู่นั้นมีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง ให้คณะกรรมการสรรหาประกอบด้วย กรรมการสรรหาที่เหลืออยู่

เรื่อง	สาระสำคัญ
๔. อำนาจหน้าที่ของ กสม. ในการเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง และการฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมแทนผู้เสียหาย	หลังจากนั้น ให้ประธานวุฒิสภาเรียกประชุมวุฒิสภา เพื่อมีมติให้ความเห็นชอบบุคคลผู้ได้รับการคัดเลือกภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับรายชื่อ การลงมติให้ใช้วิธีลงคะแนนลับ กสม. มีอำนาจหน้าที่ในการเสนอเรื่องพร้อมความเห็นและฟ้องคดีต่อศาลดังต่อไปนี้ (๑) เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่เห็นชอบตามที่ผู้ร้องเรียนว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ (๒) เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง ในกรณีที่เห็นชอบตามที่ผู้ร้องเรียนว่า กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดในทางปกครองกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (๓) ฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมแทนผู้เสียหาย เมื่อได้รับการร้องขอจากผู้เสียหายและเป็นกรณีที่เห็นสมควรเพื่อแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ
๕. สถานะของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	ให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นหน่วยงานที่เป็นอิสระ มีฐานะเป็นนิติบุคคล โดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของประธานกรรมการ
๖. การตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน	ในกรณีที่มีการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน และมีใช้เป็นประเด็นเดียวกันกับการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาลหรือที่ศาลพิพากษาหรือมีคำสั่งเด็ดขาดแล้ว ให้คณะกรรมการมีอำนาจตรวจสอบและเสนอมาตรการแก้ไขตามพระราชบัญญัตินี้
๗. กองทุนสิทธิมนุษยชน	เพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับกองทุนสิทธิมนุษยชน เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการกิจของ กสม. โดยมีวัตถุประสงค์ (๑) ช่วยเหลือและเยียวยาเบื้องต้นเป็นการเฉพาะหน้าแก่ผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนและผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน (๒) สนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและภาคประชาสังคม รวมทั้งการศึกษาวิจัยอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพในด้านสิทธิมนุษยชน (๓) เป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำเนินคดีแทนผู้ร้องเรียนหรือผู้เสียหาย (๔) เป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำเนินการอื่นใด

พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๕๐
(เสนอต่อนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๕๑)

ตามที่ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๕๐ ที่มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๑ เป็นต้นไปนั้น ในส่วนที่ ๖ การคุ้มครองการทำงาน มาตรา ๘๖ กำหนดให้กิจการของโรงเรียนเอกชนไม่อยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม และกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน มีผลทำให้ลูกจ้างหรือผู้ปฏิบัติงานของโรงเรียนเอกชนที่เคยส่งเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคม ตามมาตรา ๓๓ ต้องถูกตัดสิทธิประกันสังคม ไม่สามารถส่งเงินสมทบเข้ากองทุนและรับประโยชน์ทดแทน ๗ กรณี ได้แก่ กรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย ทูพพลภาพ ตาย คลอดบุตร สงเคราะห์บุตร ชราภาพ บำเหน็จบำนาญ และว่างงาน ยกเว้นจะได้รับเงินสมทบกรณีประกันชราภาพคืนเท่านั้น ซึ่ง กสม.เห็นว่าเป็นการละเมิดสิทธิแรงงานอย่างรุนแรง ส่วนทางกบนโยบายการขยายความคุ้มครองประกันสังคมสู่ลูกจ้างและแรงงานกลุ่มต่างๆ ที่รัฐบาลหลายชุดได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง และเมื่อพิจารณารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แล้วพบว่า การออกพระราชบัญญัติดังกล่าวขัดกับบทบัญญัติหลายมาตรา เช่น

มาตรา ๒๗ “สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยายหรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญย่อมได้รับความคุ้มครองและผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมาย และการตีความกฎหมายทั้งปวง”

มาตรา ๔๔ “บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับหลักประกันความปลอดภัยและสวัสดิภาพในการทำงาน รวมทั้งหลักประกันในการดำรงชีพทั้งในระหว่างการทำงานและเมื่อพ้นภาวะการทำงาน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

มาตรา ๘๑ (๒) “คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลให้พ้นจากการล่วงละเมิด ทั้งโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ และโดยบุคคลอื่น และต้องอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน”

มาตรา ๘๔ (๓) “ส่งเสริมให้ประชากรวัยทำงานมีงานทำ คุ้มครองแรงงานเด็กและสตรี จัดระบบแรงงานสัมพันธ์และระบบไตรภาคีที่ผู้ทำงานมีสิทธิเลือกผู้แทนของตน จัดระบบประกันสังคม รวมทั้งคุ้มครองให้ผู้ทำงานที่มีคุณค่าอย่างเดียวกันได้รับค่าตอบแทน สิทธิประโยชน์และสวัสดิการที่เป็นธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติ”

กสม. จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

- ๑) ขอให้รัฐบาลกำหนดมาตรการเร่งด่วนแก้ไขเยียวยาและคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของลูกจ้างทั้งหมดที่ได้รับผลกระทบหรือสูญเสียสิทธิจากการประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้โดยไม่คำนึงว่า ลูกจ้างจะเลือกสมัครเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๙ หรือไม่
- ๒) ขอให้รัฐบาลเร่งทบทวนพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๕๐ เพื่อแก้ไขมาตรา ๘๖ คำนึงถึงสิทธิประกันสังคมแก่ลูกจ้างของโรงเรียนเอกชน
- ๓) ขอให้รัฐบาลมีนโยบายให้ทุกกระทรวงที่จะมีการปรับปรุง หรือยกร่างพระราชบัญญัติใหม่ที่เกี่ยวข้องกับกิจการใด ต้องไม่มีบทบัญญัติที่กีดกันการคุ้มครองสิทธิแรงงานด้านต่างๆตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องทุกกรณี

๑.๕

ร่างพระราชบัญญัติคำตอบแทนผู้เสียหาย

และคำทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

(เสนอต่อเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๑)

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ขอให้สำนักงาน กสม.เสนอความเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติคำตอบแทนผู้เสียหาย และคำทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ซึ่ง กสม.โดยคณะกรรมการด้านกฎหมาย กระบวนการยุติธรรมและการสูญเสียของบุคคลได้พิจารณาให้ความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว นอกจากนั้น ยังได้พิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคำตอบแทนผู้เสียหาย และคำทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.๒๕๔๔ ด้วย สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

๑. พระราชบัญญัติคำตอบแทนผู้เสียหาย และคำทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ เห็นควรแก้ไขเพิ่มเติม ดังนี้

๑.๑ แก้ไขเพิ่มเติมชื่อพระราชบัญญัติ โดยเพิ่มเติมคำว่า “ผู้ต้องหา” และระบุนิยามคำว่า “ผู้ต้องหา” ไว้ในมาตรา ๓ รวมถึงระบุคำว่า “ผู้ต้องหา” ในทุกมาตราที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มสิทธิของผู้ต้องหาและให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๐ (๕)

๑.๒ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓ โดยแก้ไขเพิ่มเติมคำนิยามของคำว่า “ผู้เสียหาย” เพิ่มคำนิยามของคำว่า

“ผู้ต้องหา” และแก้ไขเพิ่มเติมคำนิยามของคำว่า “ค่าทดแทน” เพื่อให้ครอบคลุมการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๔ และมาตรา ๘๖ และให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๐ (๕)

๑.๓ แก้ไขเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ตามมาตรา ๘ โดยเพิ่มเติมอำนาจในการเสนอแนะให้มีการเพิ่มเติมข้อหาความผิดท้ายพระราชบัญญัตินี้ โดยเสนอไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อออกเป็นกฎกระทรวงได้ ในมาตรา ๘ (๕) เพื่อขยายขอบเขตสิทธิการได้รับประโยชน์

๑.๔ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๘(๒) เกี่ยวกับจำนวนค่าตอบแทนในกรณีที่ผู้เสียหายถึงแก่ความตาย และมาตรา ๑๘ (๔) เกี่ยวกับค่าตอบแทนความเสียหายอื่นตามที่คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาเห็นสมควร เพื่อปรับเกณฑ์การจ่ายค่าตอบแทนขั้นต่ำกรณีการเสียชีวิตให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น และเพื่อให้ครอบคลุมค่าตอบแทนอย่างอื่น

๑.๕ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๙ เกี่ยวกับระยะเวลาการคืนค่าตอบแทนโดยเห็นควรขยายระยะเวลาการคืนค่าตอบแทนจากสามสิบวันเป็นเก้าสิบวัน เนื่องจากบางรายมีฐานะยากจน อาจหาเงินจำนวนมากมาจ่ายคืนภายในเวลาสามสิบวันไม่ได้

๑.๖ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๐ เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๐ (๕) และครอบคลุมสิทธิผู้ต้องหาและจำเลยตั้งแต่ขั้นการสอบสวนโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ การพิจารณาของอัยการและการพิจารณาคดีโดยศาล

๑.๗ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๖ เกี่ยวกับอำนาจและหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยเห็นควรเพิ่มอีกอนุมาตราหนึ่ง เป็นมาตรา ๒๖ (๓) เกี่ยวกับหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหน้าที่แจ้งผู้มีสิทธิและผู้เกี่ยวข้องให้ทราบถึงสิทธิที่ควรได้รับตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้ผู้มีสิทธิสามารถเข้าถึงสิทธิที่ควรได้รับเนื่องจากที่ผ่านมาผู้ที่ไม่ได้รับสิทธิจากการไม่ทราบข้อมูลหรือทราบข้อมูลหลังจากพ้นระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดแล้ว

๒. ร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เห็นควรแก้ไขเพิ่มเติม ดังนี้

๒.๑ แก้ไขเพิ่มเติมชื่อร่างพระราชบัญญัติฯ โดยเพิ่มเติมคำว่า “ผู้ต้องหา” และระบุคำว่า “ผู้ต้องหา” ในทุกมาตราที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มสิทธิของผู้ต้องหาและให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๐ (๕)

๒.๒ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔ เกี่ยวกับองค์ประกอบของคณะกรรมการพิจารณาคำตอบแทนฯ เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๐ (๕) และเพิ่มจำนวนคณะกรรมการฯ ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิจากภาคประชาชน ให้สมดุลกับผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ

๒.๓ แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๕ โดยให้คงมาตรา ๒๑ (๔) ของพระราชบัญญัติคำตอบแทนผู้เสียหาย และคำทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.๒๕๔๔ เกี่ยวกับเรื่องการกำหนดคำทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาไว้ และให้ตัดคำว่า “จำเป็น” ในมาตรา ๒๑ (๔) ของร่างพระราชบัญญัติคำตอบแทนผู้เสียหายฯ ออก เพื่อให้ครอบคลุมถึงค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าเดินทาง หรือค่าใช้จ่ายอย่างอื่นด้วย

๒.๔ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖ เกี่ยวกับกำหนดเวลายื่นคำขอ และเงื่อนไขที่ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และจำเลย มีสิทธิยื่นคำขอ เนื่องจากกำหนดเวลายื่นคำขอตามร่างพระราชบัญญัติฯ กำหนดให้ผู้เสียหาย จำเลย หรือทนายท ซึ่งได้รับความเสียหายที่มีสิทธิขอรับคำตอบแทน คำทดแทน หรือค่าใช้จ่ายต้องยื่นคำขอต่อคณะกรรมการฯ ภายในสองปี แต่ที่ผ่านมามีบุคคลทั่วไปส่วนใหญ่ไม่ทราบและไม่เข้าถึงสิทธิดังกล่าว จึงต้องใช้เวลาพอสมควรเพื่อให้ประชาชน ทราบถึงสิทธิ ดังนั้น จึงควรขยายระยะเวลาเป็นห้าปี ส่วนเงื่อนไขในการยื่นคำขอ เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติฯ ไม่ได้ให้สิทธิแก่ผู้ต้องหาในกรณีที่ถูกกล่าวหาฐานชดเชยว่าผู้ต้องหานั้นมิได้เป็นผู้กระทำความผิดและมีการถอนฟ้องในระหว่างดำเนินคดี หรือกรณีการสั่งไม่ฟ้องหรือกรณีที่ศาลมีคำพิพากษายกฟ้อง ทำให้บุคคลดังกล่าวเสียสิทธิ ดังนั้น ตามร่างพระราชบัญญัติฯ จึงควรกำหนดให้กรณีดังกล่าวสามารถขอรับคำตอบแทน คำทดแทน หรือค่าใช้จ่ายได้ด้วย

๒.๕ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗ ประเด็นเรื่องการขยายระยะเวลาอุทธรณ์ และเพิ่มเติมสิทธิการอุทธรณ์ เนื่องจากผู้เสียหายมักจะมีระยะเวลาในการรวบรวมเอกสารและจัดทำทนายเพื่อยื่นอุทธรณ์ไม่ทันภายในสามสิบวัน จึงควรเพิ่มระยะเวลาอุทธรณ์จากสามสิบวันเป็นเก้าสิบวัน ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าวเทียบเคียงหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.๒๕๔๒ ที่ให้สิทธิในการยื่นอุทธรณ์ภายในเก้าสิบวัน และให้ผู้ยื่นคำขอมีสิทธิร้องขอต่อศาลอุทธรณ์ให้ทำการไต่สวนหลักฐานเพิ่มเติมได้

๒.๖ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๘ ว่าด้วยรายการท้ายพระราชบัญญัติฯ โดยเสนอให้เพิ่มความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ แรงงานเด็ก และความผิดทางอาญาตามกฎหมายอื่น เพื่อขยายสิทธิต่างๆ ให้ครอบคลุมผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิดอาญาตามกฎหมายอื่น ให้สามารถเรียกร้องสิทธิตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้

๒.๗ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๙ โดยกำหนดให้สิทธิต่างๆตามร่างพระราชบัญญัติคำตอบแทนผู้เสียหายฯ ครอบคลุมถึงสิทธิเรียกร้องฯ ที่มีอยู่ก่อนวันที่ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวใช้บังคับ เพื่อขยายขอบเขตความคุ้มครองให้ผู้มีสิทธิได้รับสิทธิตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้

กสม.ได้จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเสนอต่อนายกรัฐมนตรี รวมทั้งสิ้น ๖๔ เรื่อง ซึ่งเป็นข้อเสนอแนะที่ได้เสนอโดยตรงต่อนายกรัฐมนตรี จำนวน ๔ เรื่อง และเสนอผ่านรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนรายกรณี จำนวน ๖๐ เรื่อง โดยจำแนกตามประเด็นสิทธิ ดังนี้

๑. ข้อเสนอแนะที่เสนอโดยตรงต่อนายกรัฐมนตรี จำนวน ๔ เรื่อง

ประเด็นสิทธิ	เรื่อง	เสนอเมื่อวันที่
๑. สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการชุมนุม สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง	ขอให้ยกเลิกประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในเขตท้องที่กรุงเทพมหานคร	๑๒ กันยายน ๒๕๕๑
๒. สิทธิเกษตรกร สิทธิผู้บริโภค และ การคุ้มครองคุณภาพ สิ่งแวดล้อม	คัดค้านการทบทวนมติคณะรัฐมนตรี เรื่อง การทดลอง พืชจีเอ็มโอในระดับไร่นา	๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๐
๓. สิทธิในชีวิตความเป็นอยู่ ๔. สิทธิแรงงาน	ปัญหาความเดือดร้อนจากการเปิดใช้สนามบินสุวรรณภูมิ ลูกจ้างโรงเรียนเอกชนถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน จากการ ประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๕๐	๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๐ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๑

**๒. ข้อเสนอแนะที่เสนอต่อนายกรัฐมนตรีผ่านรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน
จำนวน ๖๐ เรื่อง**

ประเด็นสิทธิ	เรื่อง	เสนอเมื่อวันที่
๑. สิทธิชุมชนฐานทรัพยากร/ สิทธิในทรัพย์สิน/ การจัดการที่ดิน ๓๗ เรื่อง	๑) การออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (น.ส.ล.) ที่ สาธารณประโยชน์ทุ่งข้าหลวง ตำบลสระโพธิ์ทอง อำเภอ เกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ ทับที่อยู่อาศัยและที่ทำกิน	๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

ประเด็นสิทธิ	เรื่อง	เสนอเมื่อวันที่
	๒) กรณีที่ราชพัสดุทับที่ดินทำกินของราษฎร ตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ๓) ราษฎรบ้านดอนสมอ ตำบลท่าบ่อสงคราม อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม ได้รับความเดือดร้อนจากการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (น.ส.ล.) ๔) ป่าสงวนแห่งชาติเขาพระวิหารทับที่ทำกินของราษฎร ในท้องที่ตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ ๕) กองทัพอากาศ ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (น.ส.ล.) ทับที่ทำกินของชาวบ้านบ้านโคก หมู่ที่ ๑ ตำบลป่าไร่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ๖) การขับไล่ราษฎรออกจากพื้นที่ และการขออกหนังสือสำหรับที่หลวง (น.ส.ล.) ในที่ดิน สาธารณประโยชน์โคกหนองโพธิ์ หนองปลิง และโนนก่อม จังหวัดลพบุรี ทับที่ทำกินของราษฎร ตำบลหนอง ยายโตะและตำบลบัวชุม อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ๗) การจับกุมและสั่งอพยพราษฎรเผ่าลีซูและอาข่า ที่บ้านห้วยโก้น หมู่ที่ ๑๑ ตำบลป่าดุ่ม อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ๘) การขึ้นทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์หนองซอน อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร คลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริง ๙) กรณีพื้นที่สวนป่าทับซ้อนที่ดินของราษฎร ในตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ๑๐) การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ เขตราษฎรบุรณะ กรุงเทพมหานคร ๑๑) การปลูกสร้างสวนป่าคอนสารทับที่ดินทำกินราษฎร ตำบลทุ่งพระ ตำบลทุ่งนางเลา อำเภอคอนสาร จังหวัด ชัยภูมิ และตำบลนาฝาย อำเภอภูผาม่าน จังหวัดขอนแก่น ๑๒) การอพยพราษฎรหมู่บ้านนาอ่อน ตำบลเปี้ยงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ ออกจากพื้นที่ ๑๓) ประชาชนซื้อที่ดินจากการขายทอดตลาด ที่หมู่ที่ ๔ ตำบลวังศาลา อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี แต่ถูกเพิกถอนโฉนดที่ดิน โดยไม่มีการเยียวยาแก้ไข	๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๐ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๐ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๐ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๐ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๐ ๗ มกราคม ๒๕๕๑

ประเด็นสิทธิ	เรื่อง	เสนอเมื่อวันที่
	๑๔) การประกาศเขตป่าคุ้มครองในพื้นที่ตำบลห้วยน้ำขาว อำเภอลองท่อม จังหวัดกระบี่ ไม่ชัดเจนและทับที่ทำกินของราษฎร	๒๕ มกราคม ๒๕๕๑
	๑๕) การประกาศเขตป่าสงวนแห่งชาติและการทำสวนป่าขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (ออป.) ทับที่ทำกินของราษฎรในตำบลเพขลา อำเภอลองท่อม จังหวัดกระบี่	๒๕ มกราคม ๒๕๕๑
	๑๖) การประกาศเขตอุทยานแห่งชาติเขาปู่-เขาย่า ทับที่ทำกินของราษฎรในตำบลลำสินธุ์ กิ่งอำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง	๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑
	๑๗) ราษฎรอำเภอแม่เฒ่า และอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ได้รับความเดือดร้อนจากกิจการสวนส้มขนาดใหญ่	๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑
	๑๘) ชาวบ้านตำบลคลองด่านและตำบลคลองสอง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ได้รับความเดือดร้อนจากโครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ	๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑
	๑๙) ชาวบ้านชุมชนริมทางรถไฟคลองเตย ได้รับความเดือดร้อนจากสารพิษตกค้าง	๖ มีนาคม ๒๕๕๑
	๒๐) ชุมชนสีน้ำเงิน ๓ ใกล้สะพานพระราม ๗ เขตบางซื่อ กทม. ได้รับความเดือดร้อนจากโครงการก่อสร้างสถานีขนถ่ายขยะมูลฝอยของ กทม. ๓	๖ มีนาคม ๒๕๕๑
	๒๑) ราษฎรตำบลกุดลาด ตำบลกระโสม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ได้รับความเดือดร้อนจากการขึ้นทะเบียนและการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (น.ส.ล.) ที่ดินสาธารณประโยชน์ทับซ้อนกับที่ดินทำกิน และถูกดำเนินคดี	๒๔ มีนาคม ๒๕๕๑
	๒๒) เจ้าหน้าที่ของรัฐออกโฉนดทับที่ดินทำกินของราษฎรอำเภอกำแพง จังหวัดลพบุรี	๒๑ เมษายน ๒๕๕๑
	๒๓) ราษฎรอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ได้รับความเดือดร้อนจากการถูกอพยพจากการสร้างเขื่อนศรีนครินทร์	๒๓ เมษายน ๒๕๕๑
	๒๔) กองทัพเรือออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงอยู่อาศัย และที่ดินทำกินของราษฎร กิ่งอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด	๒๔ เมษายน ๒๕๕๑

ประเด็นสิทธิ	เรื่อง	เสนอเมื่อวันที่
	๒๕) การออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (น.ส.ล.) ทับซ้อนที่ดินของราษฎร หมู่ที่ ๖ และหมู่ที่ ๒๒ ตำบลดอนแสลบ อำเภอยะหา จังหวัดกาญจนบุรี	๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๑
	๒๖) การประกาศเขตอุทยาน เขาปู่-เขาย่า ทบที่ทำกินของราษฎร ในตำบลละมอ อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง	๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๑
	๒๗) กรณีทางราชการมีคำสั่งยกเลิกเอกสารสิทธิ น.ส.๓ ก และประกาศเขตป่าทบที่ทำกินของราษฎร หมู่ที่ ๓, ๔ และ ๕ ตำบลคลองยา อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่	๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๑
	๒๘) กรณีการออกเอกสารสิทธิในบริเวณป่าพรุ และการใช้ประโยชน์พื้นที่สาธารณะ ตำบลแม่รำพึง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อสร้างโรงงานถลุงเหล็ก	๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๑
	๒๙) กรณีอุทยานแห่งชาติบูโด-สุไหงปาดี ประกาศเขตอุทยานทบที่ดินทำกินของชาวบ้านในตำบลปะลุกาสาเมาะ อำเภอปาเจาะ จังหวัดนราธิวาส	๘ กรกฎาคม ๒๕๕๑
	๓๐) ขอความเป็นธรรมเรื่องที่ดินทำกิน โดยปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม ในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว	๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๑
	๓๑) โครงการศึกษาความเหมาะสมในการก่อสร้างทางหลวง หมายเลข ๔๑๓๑ ตอนบ้านนา-เขาหลัก ผ่านอุทยานแห่งชาติแก่งกรุง และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า	๘ กันยายน ๒๕๕๑
	๓๒) โครงการฟื้นฟูพื้นที่ภาคใต้ที่ประสบภัยจากไต้ฝุ่นเกย์ ปลุกป่าทบที่ดินทำกิน อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร	๘ กันยายน ๒๕๕๑
	๓๓) ชาวไทยภูเขาถูกละเมิดสิทธิในที่ดินทำกิน ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่	๘ กันยายน ๒๕๕๑
	๓๔) การประกาศเขตป่าสงวนแห่งชาติหาดบันจ้อ และเขตป่าสงวนแห่งชาติตำบลเกาะกลางทบที่ทำกินราษฎร อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่	๘ กันยายน ๒๕๕๑
	๓๕) ที่ดินสาธารณประโยชน์ทบที่ดินทำกินของราษฎร ตำบลหัวนา อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี	๘ กันยายน ๒๕๕๑
	๓๖) การประกาศเขตป่าสงวนแห่งชาติและอุทยานแห่งชาติทบที่ดินทำกินของราษฎร ตำบลยางหัก หมู่ที่ ๒ อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี	๒๓ กันยายน ๒๕๕๑
	๓๗) ที่ราชพัสดุทบซ้อนที่ดินและที่อยู่อาศัย (ชุมชนบ้านท่าวังหิน ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี)	๓๐ กันยายน ๒๕๕๐

ประเด็นสิทธิ	เรื่อง	เสนอเมื่อวันที่
๒. สิทธิแรงงาน ๑๖ เรื่อง	๑) นายจ้างเลิกจ้างสมาชิกและขัดขวางหรือแทรกแซงการดำเนินการของสหภาพแรงงานแคนาดอล ประเทศไทย	๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๐
	๒) นายจ้างขัดขวางการเข้าร่วมกิจกรรมหรือการชุมนุมร่วมกับสหภาพแรงงานอื่นโดยสงบ (บริษัท กรุงเทพเซอร์แวกซ์ จำกัด)	๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๐
	๓) การละเมิดสิทธิแรงงานโดยไม่เป็นธรรมและละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (บริษัท คอทโกเมททอลเวอร์ค จำกัด)	๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๐
	๔) นายจ้างปิดกั้นการและไม่จ่ายเงินค่าชดเชยและสิทธิตามกฎหมาย และพนักงานตรวจแรงงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมาย (บริษัท เพ็ญรุ่งบารพิตติ้งส์ จำกัด)	๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๐
	๕) สิทธิแรงงานข้ามชาติกรณีไม่รับผู้ติดตามในครอบครัว (ห้างหุ้นส่วนจำกัด สยามเนเจอร์แคร์ กรุ๊ป จำกัด)	๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑
	๖) แรงงานข้ามชาติชาวพม่า ถูกละเมิดสิทธิแรงงานขั้นพื้นฐานและสิทธิมนุษยชน (โรงงานศิริวัฒน์ การ์เมนต์ และโรงงานคิงส์บอดี คอนเซ็ปต์ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก)	๒๒ เมษายน ๒๕๕๑
	๗) นายจ้างเปลี่ยนแปลงสภาพการจ้าง ไม่มอบหมายงานให้ทำ ไม่จ่ายค่าล่วงเวลา และปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อผู้นำสหภาพแรงงาน (บริษัท เฟสท์ทรานสปอร์ต จำกัด บริษัท โกลเด้นไทยทราเวล จำกัด และบริษัท เอส ซี สมชัยบริการ จำกัด)	๒๒ เมษายน ๒๕๕๑
	๘) พนักงานของ บริษัท องค์การเกษตรกรรม-เมอร์ริเออชีวัตถุ จำกัด ถูกเลิกจ้างโดยไม่เป็นธรรม	๒๔ เมษายน ๒๕๕๑
	๙) พนักงานองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ ถูกลงโทษโดยไม่ได้รับความเป็นธรรมและมีการเปลี่ยนแปลงสภาพการจ้าง	๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๑
	๑๐) กรณีนายจ้างทำสัญญาจ้างโดยไม่เป็นธรรม เลือกปฏิบัติและเลิกจ้างโดยไม่เป็นธรรม (บริษัท กู๊ดเยียร์ (ประเทศไทย) จำกัด)	๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๑
	๑๑) ขอให้รัฐบาลออกกฎหมาย เพื่อคุ้มครองกลุ่มผู้รับงานไปทำที่บ้าน	๑ กรกฎาคม ๒๕๕๑
	๑๒) นายจ้างกลับกลังไม่มอบหมายงานให้ทำ เลือกปฏิบัติและเลิกจ้างโดยไม่เป็นธรรม (บริษัท มิตเฟรท จำกัด)	๘ กรกฎาคม ๒๕๕๑

ประเด็นสิทธิ	เรื่อง	เสนอเมื่อวันที่
	๑๓) ลูกจ้างไม่ได้รับเงินชดเชยการเกษียณก่อนกำหนด และปัญหาสภาพแวดล้อมในการทำงาน (องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์) ๑๔) การประเมินผลไม่เป็นธรรมและไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานด้านความปลอดภัยในการบิน (บริษัท พีบีแอร์ จำกัด) ๑๕) ลูกจ้างโรงงานสุราบางยี่ขันถูกเลิกจ้างโดยไม่เป็นธรรม ๑๖) การประกาศให้สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจ บริษัท บางจากปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) สิ้นสภาพ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างผู้ถือหุ้นรัฐวิสาหกิจ	๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๑
๓. สิทธิในกระบวนการยุติธรรม/สิทธิในชีวิตและร่างกาย ๒ เรื่อง	๑) กรณีผู้ประสานงานเครือข่ายผู้หญิงกับรัฐธรรมนูญ ถูกดำเนินคดีหมิ่นประมาท ๒) ราษฎรถูกจับกุมดำเนินคดีในข้อหาครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ (นางหน่อดา ร่มไทรงาม)	๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๑
๔. สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการชุมนุม สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ๑ เรื่อง	เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการชุมนุม : กรณีเหตุการณ์ความรุนแรงในวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๐	๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๑
๕. สิทธิที่อยู่อาศัย ๑ เรื่อง	เทศบาลตำบลบางพระ จังหวัดชลบุรี มีคำสั่งรื้อถอนอาคารที่พักอาศัยของผู้รื้อ โดยอ้างว่าถูกบุกรุกที่สาธารณะ	๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๐
๖. สิทธิผู้บริโภค ๑ เรื่อง	กรณีบริษัทเจ้าของโครงการบ้านจัดสรรนำที่ดินสาธารณะไปก่อสร้างอาคารพาณิชย์	๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๑
๗. สิทธิเด็ก ๑ เรื่อง	สิทธิเด็กอันเนื่องจากการละเมิดทางเพศ	๓๐ กันยายน ๒๕๕๐
๘. สิทธิของบุคคล/เกียรติยศชื่อเสียง/ความเป็นส่วนตัว ๑ เรื่อง	กรณีถูกติดตามและคุกคามสิทธิเสรีภาพ	๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๐

จากข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่ กสม.ได้เสนอต่อนายกรัฐมนตรี ทั้งที่เสนอโดยตรงและผ่านรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งสิ้น ๖๔ เรื่อง มีข้อเสนอแนะที่ขอนำเสนอเป็นกรณีตัวอย่าง จำนวน ๑๓ เรื่อง ดังนี้

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ที่เสนอโดยตรงต่อนายกรัฐมนตรี

ขอให้ยกเลิกประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในเขตท้องที่กรุงเทพมหานคร
(เสนอเมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๑)

ข้อเท็จจริง :

ตามที่ กสม.ได้มีข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลเกี่ยวกับการบังคับใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๔๘ เนื่องจากมีข้อห่วงใยเกี่ยวกับผลเสียของการบังคับใช้พระราชกำหนดดังกล่าว ที่ไม่สอดคล้องกับหลักพื้นฐานด้านสิทธิมนุษยชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองที่ประเทศไทยเป็นภาคี กสม.เกรงว่ารัฐบาลอาจจะขยายพื้นที่บังคับใช้พระราชกำหนดดังกล่าวให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เนื่องจากกำลังเผชิญกับการต่อต้านและการชุมนุมเรียกร้องต่างๆ ในเขตกรุงเทพฯ ซึ่งการขยายพื้นที่บังคับใช้พระราชกำหนดดังกล่าวจะเป็นการผลักไส และเปิดช่องทางให้มีพฤติกรรมยั่วยุ ทำลายรัฐบาล ขยายวงกว้างไปอีก จึงได้ยืนยันถึงผลเสียในเรื่องดังกล่าวไปยังรัฐบาล

กสม.ได้ติดตามสถานการณ์ความรุนแรงด้วยความห่วงใยและวิตกกังวลในแนวทางแก้ไขปัญหารัฐบาล โดยแสดงจุดยืนที่เด่นชัดว่า ไม่เห็นด้วยและคัดค้านการใช้ความรุนแรง ไม่ว่าจะเป็นการขึ้นจากฝ่ายใดก็ตาม โดยได้มีแถลงการณ์ต่อสาธารณะ เมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๑ เรื่อง “รัฐบาลต้องยุติการใช้ความรุนแรง และต้องตรวจสอบ ทบทวน ความชอบธรรม ความรับผิดชอบของรัฐบาล” เพราะไม่ใช่หนทางแก้ไขปัญหามีแต่ทำให้การชุมนุมและการต่อสู้ของประชาชนขยายตัวยิ่งขึ้น

นอกจากนั้น การเกิดเหตุการณ์ความรุนแรง ในช่วงเวลา ๐๑.๐๐ น. ของวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๕๑ ทำให้เกิดความเศร้าเสียใจต่อการเสียชีวิตและบาดเจ็บของประชาชน ซึ่งเจ้าหน้าที่ทหารและตำรวจได้ควบคุมสถานการณ์ความรุนแรงได้แล้ว แต่รัฐบาลกลับใช้เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นเหตุผลในการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในเขตท้องที่กรุงเทพมหานคร

ข้อเสนอแนะ :

กสม.ตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหา หากแต่การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินดังกล่าวและข้อกำหนดออกตามความในมาตรา ๙ แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๔๘ ซึ่งประกาศเมื่อวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๕๑ มีแต่จะทำให้สถานการณ์เลวร้าย และเกิดความรุนแรงบานปลายยิ่งขึ้น เพราะส่งผลกระทบต่อระบบการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนที่มีการรับรองไว้ ทั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคี เมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๓๙ ในประเด็นสำคัญ ดังนี้

๑) การห้ามมิให้มีการชุมนุมหรือมั่วสุมกัน ณ ที่ใดๆ ตั้งแต่ ๕ คนขึ้นไป หรือกระทำการใดอันเป็นการยุยง ให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยตามข้อกำหนดข้อ ๑ เป็นการจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๒๑

๒) การห้ามเสนอข่าว จำหน่าย หรือทำให้แพร่หลายซึ่งหนังสือพิมพ์หรือสื่ออื่นใดที่มีข้อความอันอาจทำให้ประชาชนหวาดกลัว หรือเจตนาบิดเบือนข้อมูลข่าวสาร ทำให้เกิดความเข้าใจผิดในสถานการณ์ฉุกเฉิน จนกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ตามข้อกำหนดข้อ ๒ เป็นการจำกัดเสรีภาพในการเขียนพิมพ์โฆษณา และสื่อความหมายโดยวิธีอื่น ๆ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองฯ ข้อ ๑๙

๓) การห้ามใช้ หรือกำหนดเงื่อนไขในการใช้เส้นทางคมนาคมหรือยานพาหนะตามข้อกำหนดข้อ ๓ เป็นการจำกัดเสรีภาพในการเดินทาง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองฯ ข้อ ๑๒

คัดค้านการทบทวนมติคณะรัฐมนตรีเรื่องการทดลองพีซีเอ็มโอในระดับไร่นา
(เสนอเมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๐)

ข้อเท็จจริง :

กสม.ได้มีหนังสือถึงนายกรัฐมนตรี ขอคัดค้านการทบทวนแก้ไขมติรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๔๔ เรื่อง การยุติการทดลองพีซีเอ็มโอในระดับไร่นา และขอเสนอแนะและเรียกร้องให้คณะรัฐมนตรีจัดทำร่างกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพให้เสร็จสิ้นก่อน โดยกระบวนการที่โปร่งใส และมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อมากระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ชี้แจงว่า กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ดำเนินการกระบวนการจัดทำร่างพระราชบัญญัติความปลอดภัยทางชีวภาพของเทคโนโลยีสมัยใหม่ พ.ศ. ... โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนและมีการรับฟังความเห็นของสาธารณะอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ :

กสม.ได้พิจารณาหนังสือชี้แจงของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และติดตามตรวจสอบดำเนินงาน ร่างกฎหมายความปลอดภัยทางชีวภาพอย่างต่อเนื่อง จึงมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อรัฐบาล ดังนี้

๑) รัฐบาลและกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติฯ ไม่ได้ชี้แจงถึงการดำเนินงานในประเด็นการแก้ไขมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๔๔ ซึ่งในมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวได้มีเนื้อหาชัดเจนว่า จะต้องมีการจัดทำกฎหมายความปลอดภัยทางชีวภาพให้เสร็จสิ้นก่อน จึงจะมีการพิจารณาว่าควรอนุญาตให้มีการทดลองพีซีเอ็มโอในระดับไร่นาหรือไม่ จนถึงขณะนี้ กสม.ได้ตรวจสอบพบว่า หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องได้มีความพยายามผลักดันการแก้ไขมติรัฐมนตรีดังกล่าว เพื่อให้มีการทดลองพีซีเอ็มโอในระดับไร่นาโดยไม่ต้องให้มีการจัดทำกฎหมายความปลอดภัยทางชีวภาพเสร็จสิ้นก่อน กล่าวคือ

๑.๑) ในกระบวนการจัดทำร่างกฎหมายความปลอดภัยทางชีวภาพ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะครั้งล่าสุด เมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๐ ซึ่งยังไม่สามารถพิจารณาเนื้อหาสาระได้เสร็จทั้งฉบับ โดยประธานที่ประชุมรับฟังความคิดเห็นสรุปว่า จะต้องมีการประชุมรับฟังความคิดเห็นจากสาธารณะอีกครั้งหนึ่ง เนื่องจากไม่สามารถพิจารณารายละเอียดทั้งหมดได้ แต่เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ได้มีการประชุมของ "คณะอนุกรรมการพิจารณาว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ" ภายใต้คณะกรรมการ

อนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ ซึ่งมีปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นประธาน ได้มีมติให้นำเสนอคณะกรรมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ ซึ่งจะมีการประชุม ในวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ เพื่อพิจารณาออกระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการด้านความปลอดภัยทางชีวภาพก่อน เนื่องจากกระบวนการและขั้นตอนการพิจารณาออกกฎหมายความปลอดภัยทางชีวภาพต้องใช้ระยะเวลานาน นอกจากนี้ ในการประชุมของคณะอนุกรรมการพิทักษ์สัตว์ป่าและพันธุ์พืช ยังได้มีมติให้หน่วยงานภาครัฐต่างๆที่เกี่ยวข้องได้พิจารณาและให้ความเห็นต่อเนื้อหาในร่างกฎหมายที่ยังมิได้มีการพิจารณาในการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ เมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๐ มายังกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภายในเวลาที่กำหนดโดยไม่มีการจัดประชุมรับฟังความเห็น

๑.๒) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีหนังสือถึงเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ลงวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๐ เพื่อเสนอให้คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเห็นชอบการดำเนินงานทดลองวิจัยพืชตัดแปลงพันธุกรรมในทุกระดับ รวมทั้งในสภาพไร่นาทั่วไป โดยยังไม่ต้องจัดทำร่างพระราชบัญญัติด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพให้เสร็จก่อน ให้ใช้มาตรการกำกับดูแลที่มีอยู่และเพิ่มความเข้มงวดให้มากขึ้น ซึ่งสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือขอทราบความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรี ภายในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๐

๒) จากการดำเนินงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมทั้งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แสดงให้เห็นถึงความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงแก้ไขมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๔๔ เพื่อผลักดันให้มีการทดลองพืชตัดแปลงพันธุกรรมในระดับไร่นา โดยไม่ต้องรอให้มีการจัดทำกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพให้เสร็จก่อน เป็นการดำเนินงานที่มีได้พิจารณาผลดีผลเสีย ความพร้อมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนสถานการณ์ด้านตลาดและการยอมรับของผู้บริโภคอย่างเพียงพอและรอบคอบ อันจะทำให้เกิดปัญหาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ เพิ่มความเสี่ยงและต้นทุนแก่เกษตรกรและภาคเกษตรกรรมของไทยอย่างมากในอนาคต ทั้งนี้ จากการที่ กสม.ได้ติดตามตรวจสอบข้อมูล สถานการณ์และการดำเนินงานเรื่องสิ่งที่มีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมมาอย่างต่อเนื่อง มีข้อมูลสำคัญที่ใคร่ขอเสนอแนะต่อรัฐบาล ดังนี้

๒.๑) การที่ในต่างประเทศได้อนุญาตให้มีการทดลองพืชตัดแต่งพันธุกรรมในระดับไร่นานั้น เนื่องจากประเทศเหล่านั้นมีกฎหมายด้านความปลอดภัยทางชีวภาพและกลไกกำกับดูแลอย่างมีประสิทธิภาพเพียงพอ เพื่อการคุ้มครองปกป้องสิ่งแวดล้อมและผู้บริโภค แต่สำหรับประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายด้านความปลอดภัยทางชีวภาพใช้บังคับ ยิ่งกว่านั้น จากการดำเนินการทดลองพืชจีเอ็มโอในระดับไร่นาที่ผ่านมา คือ กรณีฝ้ายบีบี และกรณีมะละกอด้านทานไวรัสจุดวงแหวน ซึ่งมีการหลุดแพร่กระจายสู่สิ่งแวดล้อมอย่างกว้างขวาง ได้แสดงให้เห็นถึงความบกพร่องและการขาดประสิทธิภาพของระบบและกลไกด้านความปลอดภัยทางชีวภาพของประเทศไทย ทั้งในด้านการบังคับ บุกฉกรร และกฎหมาย ซึ่งสะท้อนถึงความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพใช้บังคับ ก่อนที่จะพิจารณาอนุญาตให้ทดลองพืชตัดแปลงพันธุกรรมระดับไร่นาในอนาคต

สำหรับมาตรการด้านกฎหมาย ด้านบริหารจัดการ และมาตรการอื่นๆที่กระทรวงเกษตร และสหกรณ์ได้นำเสนอในหนังสือที่ส่งถึงเลขาธิการคณะรัฐมนตรีนั้น เป็นมาตรการที่ไม่แตกต่างไปจากมาตรการที่มีอยู่เดิม เมื่อครั้งทดลองฝ้ายและมะละกอดัดแปลงพันธุกรรม และเกิดปัญหาการหลุดรอดแพร่สู่สิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ เนื่องจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ไม่เคยมีการสอบสวนหาข้อสรุปว่า การหลุดรอดของพืชตัดแปลงพันธุกรรมในการทดลองระดับไร่นาเกิดจากสาเหตุใด ดังนั้น จึงไม่สามารถประเมินและเชื่อมั่นได้ว่ามาตรการต่างๆที่กระทรวงเกษตร และสหกรณ์นำเสนอมาในหนังสือดังกล่าว จะป้องกัน อุดช่องโหว่ ไม่สร้างปัญหาซ้ำรอยเดิมหรือไม่

ยกตัวอย่างเช่น ในมาตรการด้านกฎหมายซึ่งทางกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ชี้แจงว่าจะใช้กลไกตามพระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ.๒๕๐๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติกักพืช (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๒ นั้น กฎหมายดังกล่าวสามารถบังคับใช้ได้กับพืชดัดแปลงพันธุกรรมที่ผลิตขึ้นในประเทศ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดการพัฒนาขีดความสามารถในการวิจัยของไทยได้จริงตามที่กล่าวอ้าง หรือในด้านมาตรการแก้ไขและเยียวยานั้น จากปัญหาการหลุดรอดของมะละกอดัดแปลงพันธุกรรมจากแปลงทดลองของกรมวิชาการเกษตร จนถึงบัดนี้ ยังไม่มีการทำลายมะละกอที่หลุดแพร่ออกไปได้หมด อย่างไรก็ตาม มาตรการแก้ไขและเยียวยาที่ทางกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอมา ก็ไม่ได้มีความแตกต่างไปจากมาตรการเดิมที่ใช้อยู่ ซึ่งแสดงให้เห็นแล้วว่าไม่ได้ผลในทางปฏิบัติ นับเป็นการขาดความรับผิดชอบซึ่งควรได้รับการตรวจสอบแก้ไขโดยเคร่งครัด

๒.๒) การทดลองพืชดัดแปลงพันธุกรรมในระดับไร่นา เป็นการดำเนินงานในขั้นสุดท้ายก่อนที่จะมีการปลูกพืชดัดแปลงพันธุกรรมในเชิงพาณิชย์ ดังนั้น ในการพิจารณาเรื่องการทดลองในระดับไร่นาจะต้องพิจารณาถึงสถานการณ์ด้านตลาด ปัญหาด้านทรัพย์สินทางปัญญา รวมทั้งต้นทุนและผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอย่างรอบด้านและรอบคอบด้วย โดยมีตัวอย่างข้อมูลที่ขอเสนอให้รัฐบาลพิจารณา ดังนี้

- มีรายงานที่เผยแพร่ในเดือนตุลาคมปีนี้อาจได้เกิดการปนเปื้อนของข้าวที่ดัดแปลงพันธุกรรมที่มีคุณสมบัติต้านทานยาฆ่าวัชพืช (LLRICE 601 และ LLRICE 604) ที่อยู่ในระหว่างการทดลองระดับภาคสนามในสหรัฐอเมริกา กับพันธุ์ข้าวท้องถิ่นที่ปลูกจำหน่ายในเชิงพาณิชย์ ๒ สายพันธุ์ (Clearfield CL131 และ Cheniere) ทำให้บริษัทที่เป็นผู้ผลิตข้าวดัดแปลงพันธุกรรมต้องจ่ายค่าเสียหายชดเชยให้แก่เกษตรกร ผู้ผลิตเจ้าของโรงสี ผู้ค้าข้าวที่ฟ้องร้องรวมกันกว่า ๒๐๐ คดี และทำให้ประเทศคู่ค้าต่างๆ ยกเลิกสั่งซื้อข้าวจากสหรัฐอเมริกา เช่น ญี่ปุ่น สหภาพยุโรป ฟิลิปปินส์ ฯลฯ ซึ่งจากการสอบสวนกว่า ๑ ปี ของกระทรวงเกษตร สหรัฐอเมริกา นับตั้งแต่เดือนสิงหาคม ๒๕๔๙ ยังไม่สามารถหาข้อสรุปถึงสาเหตุของการปนเปื้อนได้ คาดว่ามูลค่าความเสียหายจากกรณีดังกล่าวอาจสูงถึง ๑.๒ พันล้านเหรียญสหรัฐ

- เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๕๐ ประธานาธิบดีของฝรั่งเศสได้ประกาศระงับการปลูกพืชดัดแปลงพันธุกรรมไว้ก่อนจนกว่าจะได้รับผลการประเมินเรื่องสิ่งที่มีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมในปลายปีนี้ ในขณะที่กรณีการด้านสิ่งแวดล้อมของสหภาพยุโรปได้เสนอให้ยกเลิกการใช้ข้าวโพดดัดแปลงพันธุกรรม ๒ ชนิด (Syngenta's Bt 11 และ Pioneer/DuPont's 1507) เนื่องจากข้อมูลเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่ได้จากการวิจัย เช่น ความเป็นพิษต่อสิ่งมีชีวิตในแหล่งน้ำ ในปัจจุบันมีพืชดัดแปลงพันธุกรรมเพียงชนิดเดียวที่อนุญาตให้ปลูกได้ในสหภาพยุโรป คือ ข้าวโพดต้านทานหนอนเจาะ (MON 810)

- ตั้งแต่กลางปี ๒๕๔๘ บริษัท มอนซานโต้ ได้ฟ้องคดีต่อผู้นำเข้าถั่วเหลืองในหลายประเทศของยุโรป ในข้อหานำเข้าถั่วเหลืองดัดแปลงพันธุกรรมต้านทานยาฆ่าวัชพืช (Round Up Ready Soybean) จากอาร์เจนตินาโดยไม่จ่ายค่าสิทธิบัตร เพื่อเป็นการชดเชยค่าสิทธิบัตรที่ไม่สามารถเรียกเก็บได้จากเกษตรกรผู้ปลูกถั่วเหลืองในอาร์เจนตินา เนื่องจากถั่วเหลืองดัดแปลงพันธุกรรมที่ต้านทานยาฆ่าวัชพืชดังกล่าว ไม่ได้จดสิทธิบัตรไว้ในอาร์เจนตินา แต่จดสิทธิบัตรไว้ในสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป

๓) กสม.ขอเสนอแนะว่า รัฐบาลควรดำเนินการจัดทำกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพให้มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมายโดยกระบวนการที่โปร่งใสและมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อเป็นกลไกทางกฎหมายในการจัดการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม ช่วยลดความขัดแย้งในสังคม ไม่ควรดำเนินการใดๆ ที่เป็นการหลีกเลี่ยงมติดคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๔๔ และเร่งรัดให้มีการตรวจสอบสาเหตุการหลุดแพร่กระจายของพืชดัดแปลงพันธุกรรมที่เกิดขึ้นในกรณีฝ่ายและมะละกอ เพื่อจะได้หาทางป้องกันอย่างถูกต้องมิให้เกิดปัญหาขึ้นอีกในอนาคต มิใช่ปล่อยให้หน่วยงานราชการดำเนินการไปอย่างตามอำเภอใจ ในเรื่องสุมเสี่ยงต่อผลเสียหายแก่สังคม อย่างเช่นที่มักปฏิบัติกันมาโดยตลอด

ปัญหาความเดือดร้อนจากการเปิดใช้สนามบินสุวรรณภูมิ
(เสนอเมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๐)

นับตั้งแต่มีการเปิดใช้สนามบินสุวรรณภูมิ เมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๔๙ ราษฎรที่มีบ้านเรือนอยู่ในแนวขึ้น-ลงของเครื่องบิน ได้รับความเดือดร้อนจากมลภาวะทางเสียงอย่างรุนแรง จนเจ็บป่วยทั้งทางร่างกายและจิตใจ และยังประสบปัญหาน้ำท่วมขังนานกว่าปกติ โดยไม่มีหน่วยงานใดเข้าไปแก้ไขปัญหา

กสม.ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงในพื้นที่พบว่า มีราษฎรที่สมควรได้รับการชดเชยโดยเร่งด่วน ซึ่งมีรายละเอียดของข้อเท็จจริงและข้อเสนอแนะต่อนายกรัฐมนตรี ซึ่งได้กล่าวไว้ในส่วนที่ ๒ การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน หน้า ๔๘-๕๑

ลูกจ้างโรงเรียนเอกชนถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน
(เสนอเมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๑)

ข้อเท็จจริง :

ตามที่ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๕๐ ที่มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๑ เป็นต้นไปนั้น ในส่วนที่ ๖ การคุ้มครองการทำงาน มาตรา ๘๖ กำหนดให้กิจการของโรงเรียนเอกชนไม่อยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม และกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน มีผลทำให้ลูกจ้างหรือผู้ปฏิบัติงานของโรงเรียนเอกชนที่เคยส่งเงินสมทบเข้ากองทุน

ประกันสังคมตามมาตรา ๓๓ ต้องถูกตัดสิทธิประกันสังคม ไม่สามารถส่งเงินสมทบเข้ากองทุนและรับประโยชน์ทดแทน ๗ กรณี ได้แก่ กรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย ทุพพลภาพ ตาย คลอดบุตร สงเคราะห์บุตร ชราภาพ บำเหน็จ บำนาญ และว่างงาน ยกเว้นจะได้รับเงินสมทบ กรณีประกันชราภาพคืนเท่านั้น ซึ่ง กสม.เห็นว่าเป็นการละเมิดสิทธิแรงงานอย่างรุนแรง สวนทางกับนโยบายการขยายความคุ้มครองประกันสังคมสู่ลูกจ้างและแรงงานกลุ่มต่างๆที่รัฐบาลหลายชุดได้ดำเนินการต่อเนื่อง

จากสถานการณ์ปัญหาดังกล่าว สำนักงานประกันสังคม (สปส.) กระทรวงแรงงาน และคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) กระทรวงศึกษาธิการได้แนะนำให้ลูกจ้างของโรงเรียนเอกชนที่เป็นผู้ประกันตนตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.๒๕๓๓ และต้องสิ้นสุดตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๔๐ ให้ไปสมัครเป็นผู้ประกันตน ตามมาตรา ๓๙ ภายใน ๖ เดือน นับแต่ที่กฎหมายโรงเรียนเอกชนใช้บังคับ จนถึงวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๕๑ มีลูกจ้างโรงเรียนเอกชนสมัครเป็นผู้ประกันตน ตามมาตรา ๓๙ ประมาณ ๒๓,๐๐๐ คน เท่านั้น

เมื่อพิจารณารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แล้ว การออกพระราชบัญญัติดังกล่าวขัดกับบทบัญญัติหลายมาตรา อาทิเช่น

- มาตรา ๒๗ “สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้งโดยปริยาย หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครองและผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญและหน่วยงานของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมาย และการตีความกฎหมายทั้งปวง”

- มาตรา ๔๔ “บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับสิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพ หลักประกันความปลอดภัยและสวัสดิภาพในการทำงาน รวมทั้งหลักประกันในการดำรงชีพในระหว่างการทำงานและพ้นภาวะทำงาน ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

แนวนโยบายด้านกฎหมายและการยุติธรรม มาตรา ๘๑(๒) ระบุว่า “คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลให้พ้นจากการล่วงละเมิด ทั้งโดยเจ้าหน้าที่รัฐและโดยบุคคลอื่น และต้องอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างเท่าเทียม”

แนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ มาตรา ๘๔ (๗) ระบุว่า “ส่งเสริมให้ประชากรวัยทำงานมีงานทำ.....จัดระบบประกันสังคม รวมทั้งคุ้มครองให้ผู้ทำงานที่มีคุณค่าอย่างเดียวกันได้รับค่าตอบแทน สิทธิประโยชน์และสวัสดิการที่ไม่เป็นธรรม โดยไม่เลือกปฏิบัติ”

ข้อเสนอแนะ :

กสม.ได้พิจารณาการละเมิดสิทธิประกันสังคมที่เกิดขึ้นแก่ลูกจ้างของโรงเรียนเอกชน และกฎหมายที่เกี่ยวข้องดังกล่าว จึงมีข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลดังนี้

๑) เฉพาะหน้าขอให้รัฐบาลกำหนดมาตรการเร่งด่วนแก้ไขเยียวยาและคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของลูกจ้างทั้งหมดที่ได้รับผลกระทบ หรือสูญเสียสิทธิจากการประกาศให้กฎหมายฉบับนี้ โดยไม่คำนึงว่า ลูกจ้างจะเลือกสมัครเป็นผู้ประกันตนตาม มาตรา ๓๙ หรือไม่

๒) ขอให้รัฐบาลเร่งทบทวนพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๔๐ เพื่อแก้ไขมาตรา ๘๖ คำนึงสิทธิประกันสังคมแก่ลูกจ้างของโรงเรียนเอกชน

๓) ขอให้รัฐบาลมีนโยบายให้ทุกกระทรวงที่จะมีการปรับปรุง หรือยกร่างพระราชบัญญัติใหม่ที่เกี่ยวข้องกับกิจการใด ต้องไม่มีบทบัญญัติที่ ยกเว้นการคุ้มครองสิทธิแรงงานด้านต่างๆ ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องทุกกรณี

๒.

ข้อเสนอแนะที่เสนอต่อนายกรัฐมนตรี ผ่านรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๒.๑

สิทธิชุมชนและการจัดการฐานทรัพยากร/ที่ดิน

ที่ดินราชพัสดุทับที่ดินทำกินของราษฎร ตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

(เสนอเมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐)

ข้อเท็จจริง :

ราษฎรบ้านเชียงคานหมู่ที่ ๒ ตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำนวน ๑๐๗ ครัวเรือน ร้องเรียนว่า ได้รับความเดือดร้อนเนื่องจากในปี ๒๕๗๔ รัฐบาลได้ประกาศให้ที่ดินบริเวณที่อยู่อาศัยและครอบครองทำประโยชน์มาตั้งแต่บรรพบุรุษ ก่อนปี ๒๕๗๔ เป็นที่ราชพัสดุทำให้เกิดเป็นข้อพิพาทโต้แย้งเรื่องสิทธิที่ดิน ซึ่งยังไม่สามารถหาข้อยุติได้ และหลังจากที่รัฐบาลมีนโยบายแปลงสินทรัพย์เป็นทุน ทำให้หน่วยงานของรัฐเร่งให้ชาวบ้านยอมรับว่าเป็นผู้บุกรุกที่ดินของรัฐบาลและบังคับให้ทำสัญญาเช่าที่ดินในราคาสูง

ข้อเสนอแนะ :

กสม.ได้ตรวจสอบแล้วเห็นว่า กรณีดังกล่าวมีการละเมิดสิทธิและมีการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อราษฎร จึงมีข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลว่า ควรมีนโยบายเร่งรัดการตรวจสอบที่ดินสงวนหวงห้ามของทางราชการ ตลอดจนที่สาธารณประโยชน์ทั่วประเทศ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่เพื่อกำหนดขอบเขตของที่ดินให้ชัดเจน อันเป็นการแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต

การปลูกสร้างสวนป่าคอนสารทับที่ทำกินราษฎร อำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ

และอำเภอภูผาม่าน จังหวัดขอนแก่น

(เสนอเมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๐)

ข้อเท็จจริง :

นายณวนตรี รังรา ผู้แทนเครือข่ายองค์กรชาวบ้านอนุรักษ์ลุ่มน้ำชีน ขอให้ กสม.ตรวจสอบกรณีราษฎรในพื้นที่ตำบลทุ่งพระ ตำบลทุ่งนาเลา อำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ และตำบลนาฝาย อำเภอภูผาม่าน จังหวัดขอนแก่น ได้รับความเดือดร้อนจากการที่องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (ออป.) ปลูกสร้างสวนป่าคอนสารทับที่ทำกิน จึงได้เรียกร้องให้ยกเลิกสวนป่าและสิทธิที่ดินทำกินคืน ซึ่งจังหวัดชัยภูมิได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานพิจารณาปัญหาข้อเรียกร้องดังกล่าว แต่ไม่มีความคืบหน้าในการทำงาน

ข้อเสนอแนะ :

กสม.ได้ตรวจสอบแล้วเห็นว่า การปลูกสร้างสวนป่าคอนสารทำให้ราษฎรดังกล่าวได้รับความเดือดร้อน ไม่มีที่ดินทำกิน ทั้งที่ราษฎรได้ครอบครองทำประโยชน์มาก่อนการปลูกสร้างสวนป่า รวมทั้งการแก้ไขปัญหาที่ล่าช้าของหน่วยงานของรัฐ มีการละเมิดสิทธิในที่ดินและทรัพย์สิน และมีการกระทำที่ไม่เป็นธรรมต่อราษฎรดังกล่าว จึงได้ให้กำหนดมาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนและมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อรัฐบาล เพื่อพิจารณาดำเนินการ ดังนี้

มาตรการการแก้ไขปัญหา :

ให้พิจารณายกเลิกสวนป่าคอนสาร ตามมติคณะทำงานตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีสวนป่าคอนสาร เมื่อวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๔๘ ภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือฉบับนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย :

๑) รัฐต้องปฏิรูปกลไกและมาตรการในการบริหารจัดการที่ดินที่เป็นธรรม ทั้งมาตรการทางภาษีแบบก้าวหน้า การอุดหนุน และสร้างแรงจูงใจในการผลิตแบบยั่งยืนของเกษตรกรรายย่อย รวมทั้งการกำหนดเขตคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม และการรับรองสิทธิชุมชนท้องถิ่นในการจัดการที่ดินและทรัพยากร เป็นต้น

๒) รัฐต้องปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่ปิดกั้นสิทธิและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งผลักดันกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิ ภูมิปัญญาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนโดยองค์กรชุมชน

การอพยพหมู่บ้านนาอ่อน ตำบลเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่
(เสนอเมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๐)

ข้อเท็จจริง :

นายแอะตะเป ลินโล่และพวก ร้องเรียนขอความเป็นธรรมว่า เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ ปลัดอำเภอเวียงแหง ฝ่ายรักษาความสงบ เจ้าหน้าที่ทหาร เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติเขiangดาว เจ้าหน้าที่อาสาสมัคร (อส.) อำเภอเวียงแหง เจ้าหน้าที่ตำรวจ สภ.อ.เวียงแหง และผู้ใหญ่บ้าน ประมาณ ๒๐ คน ได้เข้าไปในบ้านนาอ่อน หมู่ที่ ๑ ตำบลเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ และแจ้งให้ราษฎรบ้านนาอ่อนจำนวน ๑๓ ครอบครัว เตรียมการอพยพ ก่อนวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๔๙ และเมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ เจ้าหน้าที่กลุ่มดังกล่าวได้เข้าไปเพื่อดำเนินการตามที่ได้แจ้งไว้ แต่จากการเจรจาของราษฎรและเจ้าหน้าที่ ทำให้ทราบว่าไม่มีคำสั่งหรือข้อมูลใดๆ เพียงแต่ได้รับการประสานจากโครงการหลวงให้ดำเนินการอพยพราษฎรออกจากพื้นที่ โดยหน่วยงานของรัฐมิได้มีการเตรียมการใดๆ รองรับการอพยพราษฎร จึงขอให้ กสม.ให้ความเป็นธรรมและตรวจสอบข้อเท็จจริง

ข้อเสนอแนะ :

กสม.ได้ตรวจสอบเรื่องร้องเรียนดังกล่าวแล้วเห็นว่า กระบวนการในการอพยพราษฎรหมู่บ้านนาอ่อนเป็นการละเมิดสิทธิในทรัพย์สิน เสรีภาพในการตั้งถิ่นฐาน และไม่เป็นธรรมต่อราษฎร จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อรัฐบาลดังนี้

๑) การตรวจสอบพิสูจน์สิทธิในพื้นที่เขตป่า ถ้าชี้ชัดว่าพื้นที่อนุรักษ์ตามกฎหมายทับซ้อนของราษฎร ให้รัฐเพิกถอนแนวเขตพื้นที่อนุรักษ์ตามกฎหมายให้แล้วเสร็จโดยเร็ว และให้ออกเอกสารราชการรับรองสิทธิและคุ้มครองสิทธิอย่างเหมาะสม

๒) การดำเนินโครงการใดๆของรัฐที่มีผลกระทบต่อชุมชน แม้ว่าจะไม่มีเอกสารสิทธิก็ควรมีการดำเนินการบนพื้นฐานหลักสิทธิมนุษยชน คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และความมั่นคงของประชาชนในการดำเนินวิถีชีวิตต่อไป ทั้งนี้ บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

**การประกาศเขตอุทยานเขาปู่-เขาย่า ทับที่ทำกินของราษฎร
ตำบลละมอ อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
(เสนอเมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๑)**

ข้อเท็จจริง :

ราษฎรตำบลละมอ อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง ร้องเรียนว่า ได้รับความเดือดร้อนจากการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติเขาปู่-เขาย่า ทับที่ทำกินของราษฎร ซึ่งได้อยู่อาศัยในพื้นที่ดังกล่าวและทำกินมาเป็นเวลานาน ทำให้ราษฎรไม่สามารถโค่นต้นยางที่เสื่อมสภาพเพื่อปลูกใหม่ได้ เนื่องจากถูกเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติจับกุมและกล่าวหาว่าบุกรุกป่า ทั้งที่พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๒๕ มิได้ครอบคลุมพื้นที่ตำบลละมอ ผู้ร้องจึงขอให้ตรวจสอบการประกาศเขตอุทยานเขาปู่-เขาย่า

ข้อเสนอแนะ :

กสม.ได้ตรวจสอบแล้วเห็นว่า การประกาศเขตอุทยานแห่งชาติเขาปู่-เขาย่า ปี พ.ศ.๒๕๒๕ ได้ทับที่ทำกินของราษฎรอันเป็นการละเมิดสิทธิการตั้งถิ่นฐานของชุมชน จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อรัฐบาล ดังนี้

๑) ควรให้ชุมชนและราษฎรที่มีข้อโต้แย้งแนวเขตอุทยานแห่งชาติ มีส่วนร่วมกำหนดแนวเขตอุทยานแห่งชาติ ด้วยการรังวัดพื้นที่ประกอบกับหลักฐานภาพถ่ายทางอากาศและหลักฐานแวดล้อมอื่นๆของชุมชน

๒) ก่อนการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติ หรือขยายเขตอุทยานแห่งชาติ ต้องให้ราษฎรและชุมชนได้รับรู้ข้อมูล และมีส่วนร่วมอย่างชัดเจน รวมทั้งให้กำหนดระยะเวลาและกระบวนการคัดค้านประกาศเขตอุทยานแห่งชาติของชุมชนให้ชัดเจน และให้ปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๔ ให้รับรองสิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒.๒

สิทธิแรงงาน

กรณีที่ ๑

สหภาพแรงงานอุตสาหกรรมพลาสติกร้องเรียนนายจ้างปิดกิจการ
และไม่จ่ายค่าชดเชยและสิทธิตามกฎหมาย
และพนักงานตรวจแรงงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมาย
(เสนอเมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๐)

ข้อเท็จจริง :

สหภาพแรงงานอุตสาหกรรมพลาสติกร้องเรียนว่า บริษัท เพ็ญรุ่งบาทฟิตติ้งส์ จำกัด ตั้งอยู่ที่อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ได้ปิดกิจการเนื่องจากประสบภาวะขาดทุน และได้จ่ายเงินช่วยเหลือให้แก่ลูกจ้างเท่ากับค่าจ้างที่ลูกจ้างแต่ละคนได้รับ เป็นเวลา ๓๐ วันเท่านั้น เมื่อสหภาพแรงงานอุตสาหกรรมพลาสติกยื่นคำร้องต่อสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดนครปฐม ขอให้พนักงานตรวจแรงงานมีคำสั่งให้บริษัทฯ จ่ายสินจ้างแทนการบอกกล่าวล่วงหน้า ค่าจ้างสำหรับวันหยุดพักผ่อนประจำปี และค่าชดเชยให้แก่ลูกจ้างด้วย แต่พนักงานตรวจแรงงานกลับมีคำสั่งให้บริษัทฯ จ่ายค่าชดเชยให้แก่ลูกจ้างเพียงอย่างเดียว ทั้งที่ลูกจ้างมีสิทธิได้รับเงินประเภทอื่นตามที่กฎหมายแรงงานกำหนดด้วย ซึ่งต่อมาพนักงานตรวจแรงงานได้แก้ไขคำสั่งเป็นให้บริษัทฯ จ่ายค่าชดเชยตามที่กฎหมายกำหนด นอกจากนี้ ก่อนที่บริษัทฯ จะปิดกิจการ ผู้ร้องได้เคยแจ้งพฤติการณ์ของบริษัทฯ ที่สันนิษฐานได้ว่าจะมีการปิดกิจการ เช่น การเปลี่ยนแปลงกำหนดเวลาจ่ายค่าจ้าง การขยายเครื่องจักร วัสดุ เครื่องมือในการผลิตสินค้าสำเร็จรูปออกจากโรงงาน เป็นต้น ทั้งได้ร้องขอให้พนักงานตรวจแรงงานดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงเพื่อหาทางป้องกันไว้ก่อน แต่พนักงานตรวจแรงงานดังกล่าวมิได้ดำเนินการแต่อย่างใด จนกระทั่งบริษัทฯ ปิดกิจการ ผู้ร้องเห็นว่าการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานตรวจแรงงานไม่เป็นธรรมต่อลูกจ้าง จึงขอให้ตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานตรวจแรงงานดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ :

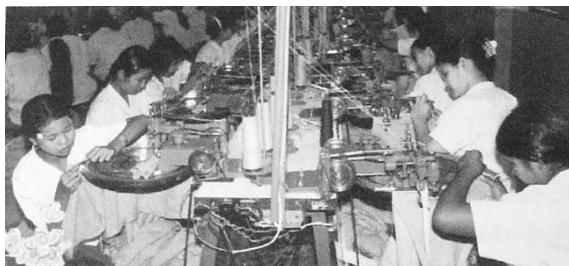
๑) ควรมีมาตรการทางกฎหมายและทางบริหาร เพื่อคุ้มครองสิทธิของลูกจ้างหรือคนทำงานในกรณีที่ผู้ประกอบการประสบปัญหาในการผลิตหรือปิดกิจการ

๒) ควรประสานงานกับกระทรวงแรงงาน กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงอุตสาหกรรม เพื่อกำหนดมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ในกรณีที่ผู้ประกอบการประสบปัญหาในการผลิตหรือการประกอบธุรกิจ และในส่วนของผู้ประกอบกิจการที่มีเงินลงทุนน้อย ไม่มีทรัพย์สินเป็นของตนเองหรือการประกอบการอยู่ในภาวะเสี่ยง เป็นต้น โดยให้มีหลักประกันสิทธิของลูกจ้างตามกฎหมายเกี่ยวกับแรงงาน เนื่องจากกองทุนสงเคราะห์ลูกจ้างตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.๒๕๔๑ ยังไม่สามารถชดเชยสิทธิของลูกจ้างได้ นอกจากนี้ รัฐบาลต้องมีมาตรการรองรับในเรื่องการหางานใหม่ที่เหมาะสม หรือการพัฒนาทักษะฝีมือเพื่อความมั่นคงในการทำงานและการประกอบอาชีพอย่างสอดคล้องต่อไป

แรงงานข้ามชาติชาวพม่าถูกละเมิดสิทธิแรงงานขั้นพื้นฐานและสิทธิมนุษยชน
(ศิริวัฒน์การ์เมนต์ และคิงบอดีคอนเซ็ปต์ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก)

(เสนอเมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๑)

ข้อเท็จจริง :

นายคิม ชู อา กรรมการองค์กรสิทธิมนุษยชนแห่งอาเซียน ซึ่งเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนอยู่ที่ฮ่องกงได้ร้องเรียนต่อ กสม.ว่า เจ้าของโรงงานศิริวัฒน์การ์เมนต์ ที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ได้ละเมิดสิทธิแรงงานชาวพม่า โดยจ่ายค่าแรงต่ำกว่าความเป็นจริง ให้ทำงานในสถานที่ที่มีความสะอาดไม่เพียงพอ และให้ทำงานโดยไม่หยุดพัก และนายเมนาซ อันวา ผู้แทน ANSAR BURNEY WELFARE TRAST INTERNATIONAL ได้ร้องเรียนต่อ กสม.ว่าเจ้าของโรงงาน คิงบอดีคอนเซ็ปต์ ซึ่งตั้งอยู่ที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ได้ละเมิดสิทธิแรงงานขั้นพื้นฐานของแรงงานชาวพม่า และแรงงานชาวพม่ากลุ่มดังกล่าวได้ถูกจับกุมส่งกลับประเทศพม่า โดยไม่มีการจ่ายเงินค่าจ้างและเงินชดเชยแต่อย่างใด

ข้อเสนอแนะ :

๑) รัฐบาลควรมีนโยบายที่ชัดเจนในการจ้างแรงงานข้ามชาติ เพื่อป้องกันมิให้มีการจ้างแรงงานข้ามชาติโดยไร้ขอบเขต จนอาจกระทบต่อสิทธิการมีงานทำและความมั่นคงในการทำงานของแรงงานไทย และควรสร้างความตระหนักของสังคมไทยให้เคารพในศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นมนุษย์ของแรงงานข้ามชาติด้วย

ในขณะเดียวกันก็ต้องมีนโยบายที่ชัดเจนในการคุ้มครองสิทธิแรงงานในกลุ่มแรงงานข้ามชาติให้เป็นไปตามมาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศและตามกฎหมายแรงงานของไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องสิทธิแรงงานขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.๒๕๔๑ สิทธิในเงินทดแทนตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ.๒๕๓๗ สิทธิในการรวมตัวตามพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.๒๕๑๘ และสิทธิในการประกันสังคมตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.๒๕๓๓

๒) ดำเนินการให้กระทรวงที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคงของประเทศ ได้ร่วมกันพิจารณาปรับปรุงแก้ไขกฎหมายหรือระเบียบปฏิบัติต่างๆ ให้เกิดความสอดคล้องและเชื่อมประสานกัน เพื่อให้กลุ่มแรงงานข้ามชาติได้รับการคุ้มครองอย่างจริงจัง สามารถเข้าถึงสิทธิตามกฎหมายและบริการพื้นฐานของรัฐ และป้องกันมิให้เกิดความเสียหายต่อชุมชนและสังคม

๓) ดำเนินนโยบายให้หน่วยงานภาครัฐ องค์กรภาคประชาชนในระดับชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรของผู้ประกอบการทางธุรกิจ ได้ประสานความร่วมมือและกำหนดแนวทาง แผนงาน และมาตรการในการพัฒนาอาชีพและทักษะฝีมือแรงงานทั้งในส่วนแรงงานไทย และแรงงานข้ามชาติ และการแก้ไขปัญหาอันเนื่องมาจากการใช้แรงงานข้ามชาติ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมกับองค์กรพัฒนาอาชีพและทักษะฝีมือแรงงาน จัดเวทีรับฟังความเห็นในเรื่องอาชีพ การรักษาความสะอาดในชุมชนหรือสุขภาพ โดยเพิ่มประเด็นของกลุ่มแรงงานข้ามชาติด้วย เป็นต้น

๔) ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชน และองค์กรพัฒนาเอกชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมและมีการประสานความร่วมมือในการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิแรงงานหรือสิทธิมนุษยชนในกลุ่มแรงงานข้ามชาติ เช่น การจัดตั้งศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ของชุมชนที่ครอบคลุมกลุ่มแรงงานข้ามชาติด้วย เป็นต้น

๕) จัดสรรงบประมาณให้หน่วยงานภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชนที่เกี่ยวข้องอย่างเพียงพอเพื่อพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานและผู้นำแรงงานข้ามชาติ ให้มีความรู้ความเข้าใจครอบคลุมทุกมิติเกี่ยวกับกลุ่มแรงงานข้ามชาติ โดยเฉพาะสัญชาติพม่า กัมพูชา และลาว ทั้งด้านประเทศไทย และประเทศต้นทาง เช่น ล่าม อาสาสมัครแรงงานข้ามชาติ เป็นต้น เพื่อช่วยเหลือแรงงานข้ามชาติ อันเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลไทยและภาคเอกชน เนื่องจากทั้งโรงพยาบาล สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดที่มีการใช้แรงงานข้ามชาติจำนวนมาก สถานีตำรวจ และแม้กระทั่งหน่วยงานศาลขาดแคลนล่ามที่มีความรู้ด้านภาษาและความเข้าใจต่อแรงงานข้ามชาติ

๖) ให้รัฐบาลและกระทรวงแรงงานมีมาตรการเด็ดขาดมิให้มีการประกอบการหรือการใช้แรงงานข้ามชาติอีกต่อไป ในกรณีที่พบว่านายจ้างที่ใช้แรงงานข้ามชาติละเมิดสิทธิแรงงานขั้นพื้นฐาน ในเรื่องที่สำคัญ เช่น ไม่จ่ายค่าตอบแทนการทำงานตามกฎหมาย การละเมิดสิทธิเด็ก จ้างลูกจ้าง กระทั่งลูกจ้างประสบอันตรายหรือตายเนื่องจากการทำงาน แต่ไม่ช่วยเหลือดูแล หรือการบังคับใช้แรงงาน หรือนายจ้างไม่ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนด

เช่น การจัดทะเบียนลูกจ้าง เอกสารการจ่ายค่าจ้าง เป็นต้น

๗) ให้รัฐบาลเร่งดำเนินการศึกษาและรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน เพื่อพิจารณาการให้สัตยาบันอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ ๙๗ ว่าด้วยการอพยพเพื่อการมีงานทำ พ.ศ.๒๕๔๒ และฉบับที่ ๑๔๓ ว่าด้วยการอพยพในสภาพที่ถูกกดขี่และการส่งเสริมการมีโอกาสเท่าเทียมกันและการปฏิบัติต่อคนงานอพยพ พ.ศ. ๒๕๑๘ อันจะเป็นผลดีต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่มีแรงงานย้ายถิ่นและในระดับสากล

พนักงานโรงงานสุราบางยี่ขันถูกเลิกจ้างโดยไม่เป็นธรรม
(เสนอเมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๑)

ข้อเท็จจริง :

สิบตรีไพศาล คล้ายสุบรรณ อดีตพนักงานโรงงานสุราบางยี่ขันกับพวก ได้ร้องเรียนขอความเป็นธรรมกรณีกรมโรงงานอุตสาหกรรมได้ยุบเลิกโรงงานสุราบางยี่ขันแห่งที่ ๑ และประมุขฝ่ายโรงงานสุราบางยี่ขันแห่งที่ ๒ ซึ่งอยู่ในกำกับดูแลให้บริษัท สุราบางยี่ขัน จำกัด (บริษัท สราญชัย จำกัด ซึ่งเป็นชื่อที่ใช้ขณะประมูล) และบริษัท สุราบางยี่ขัน จำกัด ไม่สามารถรับผู้ร้องกับพวกเข้าทำงานตามข้อตกลงที่เป็นเงื่อนไขในการประมูลได้ ทำให้ผู้ร้องกับพวกได้รับความเดือดร้อน และไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการถูกเลิกจ้าง

ข้อเสนอแนะ :

กสม.ได้ตรวจสอบแล้ว เห็นว่าการที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมไม่สามารถดำเนินการให้ บริษัท สุราบางยี่ขัน จำกัด รับผู้ร้องกับพวกเข้าทำงานตามเงื่อนไขที่กำหนดในการประมูลโรงงานสุราบางยี่ขันแห่งที่ ๒ จนเป็นเหตุให้ผู้ร้องกับพวกได้รับความเสียหาย ถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้ร้องกับพวก จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อรัฐบาลดังนี้

๑) รัฐต้องจำแนกให้ความสำคัญในการกำกับดูแลสภาพการจ้างของพนักงานลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ โดยให้ความเสมอภาค ไม่มีการเลือกปฏิบัติ และหากรัฐจำเป็นต้องแปรสภาพรัฐวิสาหกิจ ก็ควรกำหนดกฎเกณฑ์โดยตราเป็นกฎหมายให้ชัดเจน และดำเนินการตามกฎหมายนั้นอย่างเคร่งครัด

๒) หากจำเป็นต้องเลิกจ้างพนักงานรัฐวิสาหกิจที่มีผลมาจากการแปลงสภาพ รัฐบาลต้องกำหนดค่าชดเชยพิเศษนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในกฎหมายคุ้มครองแรงงานอย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงการครองชีพและโอกาสการมีงานทำ

๓) รัฐต้องให้ความสำคัญ ดูแลการจ้างงาน รวมถึงคุณภาพชีวิตและสวัสดิการของลูกจ้าง ทุกประเภท ที่ทำงานในภาคราชการทั้งระบบ ไม่ว่าจะเป็นในหน่วยงานราชการ องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ องค์การมหาชน หรือรัฐวิสาหกิจ ให้ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายแรงงานและมีหลักประกันของสภาพการจ้างที่ไม่ต่ำกว่าเดิม เพื่อให้คุณภาพชีวิตของลูกจ้างดังกล่าวดีขึ้น

๒.๓

สิทธิในกระบวนการยุติธรรม/สิทธิในชีวิตและร่างกาย

กรณีที่ ๑

ผู้ประสานงานเครือข่ายผู้หญิงกับรัฐธรรมนูญถูกดำเนินคดีหมิ่นประมาท

(เสนอเมื่อวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑)

ข้อเท็จจริง :

นางวณิ บางประกาย อดีประเสริฐ ร้องเรียนขอความเป็นธรรมกรณี นางทิตา ณ นคร ผู้ประสานงานเครือข่ายผู้หญิงกับรัฐธรรมนูญ พล.ต.อ.สันต์ ศรุตานนท์ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ (ขณะนั้น) แจ้งความดำเนินคดีในข้อหาหมิ่นประมาท เนื่องจากเป็นแกนนำในการเคลื่อนไหวผ่านสื่อมวลชน กรณีนักข่าวหญิงของสถานีโทรทัศน์ถูกข้าราชการระดับสูงใช้อำนาจคุกคามโดยมีพฤติกรรมในทางซู่สาว ผู้ร้องเห็นว่าการเคลื่อนไหวของนางทิตา ณ นคร เป็นไปตามบทบาทของผู้ประสานงานเครือข่ายผู้หญิงกับรัฐธรรมนูญ มิได้มีเจตนาอื่นแอบแฝง

ข้อเสนอแนะ :

กสม.ได้ตรวจสอบกรณีร้องเรียนดังกล่าวแล้ว และมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อพิจารณาดำเนินการ ดังนี้

๑) หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องควรมีนโยบาย โครงการ กิจกรรม เพื่อให้มีการศึกษาและสร้างความตระหนักในสังคม ถึงการเคารพและไม่ละเมิดสิทธิสตรีตามอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ และส่งเสริมให้ภาคเอกชน องค์กรสตรีหรือองค์กรประชาชนอื่น ๆ มีส่วนร่วมในการรณรงค์สร้างจิตสำนึกดังกล่าว รวมถึงการร่วมตรวจสอบผลักดันให้เกิดสังคมที่เสมอภาค เป็นธรรม และมีสันติสุขอย่างแท้จริงของทุกเพศ

๒) กำหนดเป็นนโยบายอย่างชัดเจน ให้ทุกหน่วยงานภายใต้การบังคับบัญชาหรือกำกับ ดูแล หรือที่หน่วยงานรัฐเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ กำหนดมาตรการที่จะคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและอำนวยความสะดวกให้ผู้ถูกคุกคามทางเพศในการทำงานสามารถเข้าถึงกระบวนการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิของตนได้โดยง่าย ตั้งแต่การเข้าถึงข้อมูลเรื่องระเบียบ คำสั่ง และแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง มีบริการให้ความรู้ด้านสิทธิทางกฎหมายเรื่องการคุ้มครองผู้ถูกละเมิดทางเพศ ขั้นตอนการสอบสวนทางวินัยที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีกระบวนการขั้นตอนปฏิบัติและกรอบเวลาในการรับเรื่องร้องเรียนและการดำเนินการคุ้มครองสิทธิที่เหมาะสมชัดเจน

๓) ในฐานะผู้บังคับบัญชาสูงสุดของหน่วยงานรัฐทุกองค์กรไม่ควรเพิกเฉยหรือละเลยต่อปัญหาการคุกคามทางเพศในหน่วยงานของรัฐทุกองค์กร หรือการคุกคามทางเพศของบุคคลในคณะรัฐมนตรี หรือผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานรัฐ เนื่องจากการคุกคามทางเพศไม่ใช่เรื่องส่วนตัวของหญิงชายคู่หนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง แต่เป็นพฤติกรรมอันสะท้อนถึงการไร้ซึ่งจริยธรรมทางเพศและละเมิดสิทธิมนุษยชน

๔) กรณีที่บุคคลในคณะรัฐมนตรีหรือผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานรัฐ ถูกร้องเรียนหรือถูกกล่าวหาว่า มีพฤติกรรมคุกคามทางเพศ ควรตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงในเรื่องดังกล่าว โดยองค์ประกอบของคณะกรรมการควรมีความหลากหลาย เช่น มีผู้แทนจากองค์กรด้านการคุ้มครองสิทธิทั้งภาครัฐและเอกชน องค์กรวิชาชีพด้านสื่อมวลชน องค์กรผู้หญิงและบุคคลที่มีระดับบังคับบัญชาสูงกว่าบุคคลที่ถูกกล่าวหา ทั้งนี้ เพื่อความโปร่งใสเป็นที่เชื่อถือและยอมรับผลการตรวจสอบได้

กรณีที่ ๒

นางหน่อดา ร่มไทรงาม ถูกจับกุมและจำคุกในข้อหาบุกรุกป่าสงวนแห่งชาติ

(เสนอเมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๑)

ข้อเท็จจริง :

นายพงษ์พัฒน์ มีเบญจมาศ ร้องเรียนว่า นางหน่อดา ร่มไทรงาม อายุ ๖๒ ปี ซึ่งอาศัยอยู่ที่บ้านแม่อุ้มลองน้อย หมู่ที่ ๒ ตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้เตรียมพื้นที่ในการปลูกข้าวไร่ในพื้นที่ที่เป็นไร่มุขเวียนของตนเอง แต่ถูกเจ้าหน้าที่จากหน่วยป้องกันรักษาป่าที่ มส ๑๓ (แม่กะ) และสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๖ สาขาแม่สะเรียง เข้าจับกุมดำเนินคดีในข้อหาพร้อมกับพวกบุกรุกเข้าไปยึดถือ ครอบครอง ทำประโยชน์ในที่ดิน ก่อสร้างแผ้วถาง เผาป่า ทำให้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติแม่มวมฝั่งซ้าย รวมพื้นที่ ๕๐๐ ไร่ ความเสียหาย ๗,๕๐๐,๐๐๐ บาท โดยมีหลักฐานในการกระทำความผิด คือมีดถางป่า ๑ เล่ม และไฟแช็ค ๒ อัน ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษาลงโทษจำคุก ๒ ปี ซึ่งผู้ร้องเห็นว่าการดำเนินคดีอาญาและลงโทษจำคุกนางหน่อดาเป็นการเลือกปฏิบัติและไม่เป็นธรรม เนื่องจากพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนเกือบ ๙๐% เป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ และราษฎรได้อาศัยทำกินมานานอยู่ทั่วไป

ข้อเสนอแนะ :

กสม.ได้ตรวจสอบแล้วเห็นว่า กรณีดังกล่าวข้างต้นเป็นกรณีที่ศาลได้มีคำพิพากษาแล้ว จึงไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ที่ กสม.จะดำเนินการได้ตามนัยมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ จึงมีมติให้ยุติการตรวจสอบและมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อรัฐบาล ดังนี้

๑. การประกาศเขตป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าที่ผ่านมาไม่มีการเดินสำรวจและประสานกับชาวบ้านที่อยู่อาศัยมาก่อน เพื่อให้มีส่วนร่วมในการดำเนินการ ทำให้เกิดความขัดแย้งและความเดือดร้อนในพื้นที่ทั่วประเทศ ดังนั้น รัฐบาลควรเร่งรัดกระบวนการพิสูจน์สิทธิ์ โดยตั้งคณะกรรมการร่วมระหว่างภาครัฐกับประชาชน ขึ้นมาร่วมกันดำเนินการในทุกพื้นที่

๒. ในระหว่างดำเนินการแก้ไขปัญหา ต้องยุติการจับกุมราษฎรที่อยู่อาศัยและทำกินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ไว้ก่อน รวมทั้งยุติการดำเนินการใดๆ อันอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างราษฎรกับทางราชการ

๒.๔

สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการชุมนุม สิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง

กรณีเหตุการณ์ความรุนแรง
หน้าบ้านสี่เสาเทเวศร์ ในวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๐
(เสนอเมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๑)

ข้อเท็จจริง :

แนวร่วมนักกฎหมายนักวิชาการเพื่อสิทธิมนุษยชน (ประเทศไทย) ขอให้ กสม.ตรวจสอบข้อเท็จจริง กรณีกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยขับไล่เผด็จการ (นปก.) ได้ชุมนุมประท้วง เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๐ เพื่อดำเนินการทำให้รัฐประหารของคณะปฏิรูปการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) ซึ่งในเหตุการณ์ดังกล่าวเจ้าหน้าที่ตำรวจและทหารได้ดำเนินการสลายการชุมนุมของกลุ่ม นปก. ที่บริเวณหน้าบ้านสี่เสาเทเวศร์ ทำให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บเป็นจำนวนมาก และต่อมาเจ้าหน้าที่ตำรวจได้จับกุมแกนนำ นปก.ไปดำเนินคดีโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งมีรายละเอียดของข้อเท็จจริงและข้อเสนอแนะต่อนายกรัฐมนตรี อยู่ในส่วนที่ ๒ การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน หน้า ๕๗-๖๑

๒.๕

สิทธิที่อยู่อาศัย

กรณีเทศบาลตำบลบางพระ จังหวัดชลบุรี
มีคำสั่งรื้อถอนอาคารที่พักอาศัยของผู้ร้อง โดยอ้างว่าถูกบุกรุกที่สาธารณะ
(เสนอเมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๑)

ข้อเท็จจริง :

นางบุญเรือง แสงศิริ ร้องเรียนว่าได้รับความเดือดร้อนจากกรณีเทศบาลตำบลบางพระมีโครงการปรับปรุงห้วยสุครีพ และมีคำสั่งให้นางบุญเรืองรื้อถอนบ้านพักอาศัย เลขที่ ๘๕/๑ หมู่ที่ ๑ ตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ที่ปลูกสร้างในที่ดินบริเวณดังกล่าว โดยแจ้งว่านางบุญเรืองบุกรุกที่ดินสาธารณะประโยชน์ ซึ่งนางบุญเรืองฯ อ้างว่า ในการปลูกสร้างบ้านและการเช่าอยู่อาศัยในที่ดินบริเวณริมห้วยสุครีพนั้น นางบุญเรืองฯได้รับอนุญาตจากผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑ มาโดยตลอด จึงขอให้ กสม.ประสานงานเพื่อระงับการรื้อถอนบ้านพักอาศัยของตนหรือขออนุญาตปลูกสร้างบ้านในบริเวณเดิมหลังจากโครงการปรับปรุงห้วยสุครีพดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว

ข้อเสนอแนะ :

๑. ในการดำเนินโครงการพัฒนาใดๆ รัฐบาลควรคำนึงถึงหลักการการตัดสินใจและการมีส่วนร่วมของชุมชนประกอบกันไปด้วย

๒. ภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรชดเชยความเสียหายให้กับผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการใดๆ ของรัฐ โดยมีต้องคำนึงถึงพื้นที่และขนาดของโครงการ และขอให้ตระหนักว่าสิทธิในที่อยู่อาศัยเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ระบุไว้ในพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนและปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ

ส่วนที่ ๒

การส่งเสริมสิทธิมนุษยชน
และการประสานงานเครือข่าย

๗ ปีที่ กสม.ได้ดำเนินพันธกิจอำนาจหน้าที่ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ โดยเฉพาะภารกิจเชิงรุกที่จะสร้างกระบวนการที่ใหม่ให้เกิดขึ้นกับคนในสังคม ในการส่งเสริมการเคารพและการปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อให้เกิดการเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยการสนับสนุนให้มีการศึกษา วิจัย และการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน อีกทั้งการส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์กรเอกชน และองค์กรอื่นในด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่ง กสม.ได้ถือปฏิบัติในการทำงานเคียงคู่กับภาคประชาชนมาโดยตลอด ทั้งนี้ โดยยึดนโยบายการทำงานในรูปแบบที่เรียกว่า *กลไกสามประสาน* โดยอาศัยการดำเนินงานในรูปคณะอนุกรรมการ

และในปีที่ ๗ กสม.ได้ดำเนินโครงการ แผนงาน และกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนงานด้านการรณรงค์ ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องแนวคิดการอยู่ร่วมกัน โดยยึดหลักการสิทธิมนุษยชนเป็นแนวทางปฏิบัติ เพื่อลดปัญหาความขัดแย้ง การถูกกระทำจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนในสังคม ทั้งนี้ โดยได้มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานในภาคส่วนต่างๆของสังคม

๑. การส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

พันธกิจด้านการส่งเสริมให้ประชาชนในสังคมได้เกิดการเรียนรู้ และตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องสิทธิมนุษยชน เพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์ความเปลี่ยนแปลงของโลก และเป็นกลไกสนับสนุนต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพื่อสร้างบรรทัดฐานของการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม โดยคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อการกระทำโดยเคารพในหลักการสิทธิมนุษยชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยประชาชนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างเอื้ออาทรต่อกัน กสม.จึงได้ดำเนินกิจกรรมในโครงการต่างๆ ดังนี้

๑.๑ การเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และกระบวนการเรียนรู้ให้กับสังคม

- ๑) การจัดกิจกรรมร่วมกับสถาบันการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านสิทธิมนุษยชน อาทิ การนำนักศึกษา มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติฝึกภาคปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชัยนาท
- ๒) การจัดกิจกรรมรณรงค์แนวคิดและหลักการด้านสิทธิมนุษยชนให้เป็นที่รู้จักของประชาชนในสังคม โดยที่ผ่านมาได้จัดงานเนื่องในโอกาสสำคัญต่างๆ เช่น วันสิทธิมนุษยชนสากล ๑๐ ธันวาคม วันสตรีสากล ๘ มีนาคม วันครบรอบสถาปนาคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ๑๓ กรกฎาคม
- ๓) การเสริมสร้างแรงจูงใจทางบวกแก่บุคคลหรือองค์กร โดยการคัดเลือกและมอบรางวัล เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน ให้เกิดการยอมรับและนำมาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต ดังนี้

◆ วันสตรีสากล ๘ มีนาคม

ซึ่งในปี ๒๕๕๑ ได้จัดงานมอบรางวัลดีเด่น

“ผู้หญิงปกป้องสิทธิมนุษยชน” ซึ่งมีผู้ได้รับรางวัลจำนวน ๓ คน และ ๑ กลุ่ม คือ

- ☆ “แม่หลวงนาลอ” ปริญัดดา พันธุ์แสนก
- ☆ นางปริญันท์ ล้อเสริมวัฒนา
- ☆ นางสาวพรเพ็ญ คงขจรเกียรติ
- ☆ กลุ่มสตรีสามัคคีสัมพันธ์สู่สันติสุข (สอซิก) ส. ๖

- ♦ วันสิทธิมนุษยชนสากล ๑๐ ธันวาคม
ซึ่งในปี ๒๕๕๑ ได้จัดงานมอบรางวัลและ
ประกาศเกียรติคุณแก่บุคคลและองค์กร
ที่มีผลงานด้านสิทธิมนุษยชนดีเด่น มีผู้ได้รับรางวัล คือ
 - ☆ ผู้มีผลงานด้านสิทธิมนุษยชนดีเด่นชาย
ได้แก่ นายสมชาย หอมลออ
 - ☆ ผู้มีผลงานด้านสิทธิมนุษยชนดีเด่นหญิง
ได้แก่ นางสาวบุญ สีสาคัดอกแค
 - ☆ องค์กรภาคเอกชนที่มีผลงานด้านสิทธิมนุษยชนดีเด่น
ได้แก่ สมาคมคนพิการแห่งประเทศไทย

๑.๒ งานสิทธิมนุษยชนศึกษา

การดำเนินงานเพื่อให้สังคมได้มีความรู้ความเข้าใจและตระหนักในเรื่องสิทธิมนุษยชน หรือเรียกว่า กระบวนการให้การเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการในระบบการศึกษาแล้ว ยังสามารถเรียนรู้จากประสบการณ์จริงของบุคคล ชุมชน ที่ผ่านมากสม.ได้ประสานความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งโรงเรียนนายร้อยตำรวจ และโรงเรียนเตรียมทหารอย่างต่อเนื่อง เพื่อผลักดันให้มีหลักสูตรการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนศึกษาในระบบอย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ยังได้มีการจัดอบรมด้านสิทธิมนุษยชนให้แก่แกนนำชุมชนและประชาชนทั่วไปเพื่อให้เกิดการเรียนรู้เรื่องสิทธิเสรีภาพ เพื่อเป็นประโยชน์ในการปกป้องและพิทักษ์สิทธิของตนเองและบุคคลอื่นในสังคม

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๑ ได้จัดกิจกรรมเพื่อสานสร้างงานด้านสิทธิมนุษยชนศึกษา โดยการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “สิทธิมนุษยชนศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม” เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงการเรียนรู้ในระบบการศึกษาและประสบการณ์จริงของบุคคลและชุมชนเข้าด้วยกัน และเพื่อให้เกิดการประสานความร่วมมือในการทำงานเป็นเครือข่ายอย่างเข้มแข็ง และมีประสิทธิภาพ โดยจัดขึ้นทั่วประเทศ ๕ ภาค ดังนี้

- ครั้งที่ ๑ ภาคตะวันตกและภาคกลาง ระหว่างวันที่ ๒๖-๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ณ จังหวัดนครปฐม
 ครั้งที่ ๒ ภาคใต้ ระหว่างวันที่ ๑๗-๑๘ มีนาคม ๒๕๕๑ ณ จังหวัดภูเก็ต
 ครั้งที่ ๓ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระหว่างวันที่ ๒๙-๓๐ เมษายน ๒๕๕๑ ณ จังหวัดขอนแก่น
 ครั้งที่ ๔ ภาคตะวันออก ระหว่างวันที่ ๒๗-๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ณ จังหวัดระยอง
 ครั้งที่ ๕ ภาคเหนือ ระหว่างวันที่ ๑๖-๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๑ ณ จังหวัดเชียงใหม่

ทั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถ่ายทอดประสบการณ์ระหว่างผู้ที่ปฏิบัติงานในระบบการศึกษา กับบุคคลและชุมชนที่มีประสบการณ์จริงในการปฏิบัติงานด้านสิทธิมนุษยชน และยังเป็นการกระตุ้นให้ทุกภาคส่วนของสังคมได้เห็นความสำคัญและความจำเป็นของงานด้านสิทธิมนุษยชนศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบและการนำไปเชื่อมโยงทำงานร่วมกับชุมชน เพื่อให้ได้แนวคิดและข้อเสนอแนะที่จะนำไปสู่การกำหนดรูปแบบและแนวทางในการประสานงานเครือข่ายด้านสิทธิมนุษยชนที่เหมาะสมต่อไป โดยผู้เข้าร่วมสัมมนา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ นักวิชาการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สื่อมวลชน และเครือข่ายองค์กรด้านสิทธิมนุษยชนในพื้นที่แต่ละภาค รวมทั้งองค์กรประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน

ผลจากการสัมมนา ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้งานด้านสิทธิมนุษยชนศึกษาในมุมมองของผู้เกี่ยวข้องจากทุกภาคส่วน เกิดการขยายผลการเรียนรู้ด้านสิทธิมนุษยชนศึกษาในระบบการศึกษาโดยผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ ไปสู่ชุมชน สังคมภายนอก เกิดการประสานความรู้และความสัมพันธ์กับชุมชนและเชื่อมโยงไปที่สถานศึกษา เกิดการทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติกับมหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อดำเนินกิจกรรมด้านสิทธิมนุษยชนต่างๆร่วมกัน ทั้งทางด้านวิชาการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อการพัฒนาส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน การศึกษาวิจัย การเผยแพร่ความรู้ และการพัฒนาบุคลากรในทุกระดับ

- ๑) หน่วยงานด้านการศึกษา
- ๒) หน่วยงานด้านกระบวนการยุติธรรม
- ๓) หน่วยงานภาครัฐ / ภาคเอกชน

๒. การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

ยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานขององค์กรเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย โดยเฉพาะการดำเนินงานที่ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน จำเป็นต้องมีแผนการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อให้ประชาชนในทุกภาคส่วนได้มีความรู้ความเข้าใจถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชนกับการดำเนินชีวิตในสังคมร่วมกัน และที่ผ่านมามีการดำเนินกิจกรรม ผ่านสื่อต่างๆ ได้แก่ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ วิทยุชุมชน สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ เว็บไซต์ การจัดนิทรรศการ และการจัดแถลงข่าว ดังนี้

๒.๑ รายการวิทยุกระจายเสียง

๑. สถานการณ์ข่าวทั่วไทย

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ช่อง ๑๑
กรมประชาสัมพันธ์ ทุกวันเสาร์ เวลา ๑๗.๓๐-๑๘

๒. เสียงสิทธิมนุษยชน

สถานีวิทยุกรมประชาสัมพันธ์เพื่อการศึกษา

AM ๑๖๔๗ KHz

ทุกวันศุกร์ เวลา ๑๔.๐๐-๑๔.๓๐ น.

๓. องค์การคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา FM ๘๗.๕ MHz

และเครือข่ายภูมิภาคทั่วประเทศ

ทุกวันอังคาร เวลา ๐๖.๐๐-๐๖.๓๐ น.

๒.๒ รายการโทรทัศน์

๑. ข่าวภาคเช้า	ช่อง ๑๑	กรมประชาสัมพันธ์	เดือนละ ๑-๒ ครั้ง
๒. เจาะประเด็น	ช่อง ๑๑	กรมประชาสัมพันธ์	เดือนละ ๒ ครั้ง
๓. ช่วยคิดช่วยทำ	ช่อง ๓	อสมท.	เดือนละ ๑ ครั้ง
๔. เทียงวันทันข่าว	ช่อง ๑๑	กรมประชาสัมพันธ์	เดือนละ ๓ ครั้ง

๕. บ่ายนี้มีคำตอบ ช่อง ๙ อสมท. เดือนละ ๑ ครั้ง
 ๖. เพื่อสิทธิมนุษยชน ช่อง ๑๑ กรมประชาสัมพันธ์ ทุกวันจันทร์ พุธ ศุกร์
 ๗. หมายเหตุประเทศไทย ช่อง ๑๑ กรมประชาสัมพันธ์ เดือนละ ๒ ครั้ง
 ๘. เตรียมผลิตรายการสารคดีรายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชน ช่อง ทวีไทย ทวีสาธารณะ (TPBS)

๒.๓ การผลิตสื่อประเภทเอกสารและสื่อประชาสัมพันธ์

จุลสารข่าว

มุมมองสิทธิ จำนวน ๔ ฉบับ

รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี

- รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๔๙ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๕๐ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

รายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ประจำปี ๒๕๔๙

จำนวน ๓ เล่ม

- สิทธิในกระบวนการยุติธรรม
- สิทธิชุมชน
- สิทธิทางสังคมและอื่นๆ

เสียงจากประชาชน การต่อสู้เพื่อสิทธิในที่ดิน กรณีร้องเรียน ๒๕๔๔-๒๕๕๐

จำนวน ๕ เล่ม

- บทเรียนการตรวจสอบของคณะอนุกรรมการสิทธิในการจัดการที่ดินและป่า
- ที่ดินในเขตป่าและสิทธิชุมชนในการจัดการที่ดินและป่า
- ที่ดินสาธารณะและที่ราชพัสดุ
- ที่ดินเอกชน
- การจัดการสวนป่าของรัฐและเอกชน

การศึกษาวิจัย/บทความเชิงวิชาการ

- ย้อนรอยสิทธิความเป็นคนของผู้หญิง
- สิทธิความเป็นคนของผู้หญิง
- หลักการยกยอการรื้อฟื้น ว่าด้วยการใช้กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ
- ประสบการณ์การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของผู้พลัดถิ่นภายในประเทศ
- หลักการชี้แนะว่าด้วยการพลัดถิ่นภายในประเทศ พร้อมคู่มือประยุกต์ใช้หลักการชี้แนะ

คู่มือปฏิบัติด้านกระบวนการยุติธรรม

- การตรวจเยี่ยมสถานที่คุมขัง คู่มือปฏิบัติ
- ยุติการทรมาน : คู่มือสำหรับเจ้าพนักงานของรัฐ

๒.๔ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและสื่อสิ่งพิมพ์ในเว็บไซต์

ในปีที่ผ่านมาได้จัดทำไฟล์ข้อมูล PDF FILE สื่อสิ่งพิมพ์ลงเว็บไซต์ จำนวน ๖๐ รายการเพื่อเป็นประโยชน์สำหรับองค์กรเครือข่ายและบุคคลทั่วไปที่สนใจ และยังสามารถติดตามข้อมูลข่าวสาร กิจกรรมการดำเนินงานของ กสม. ได้จากเว็บไซต์ WWW.NHRC.OR.TH

๒.๕ การจัดนิทรรศการเคลื่อนที่

เป็นการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจด้านสิทธิมนุษยชน โดยการจัดนิทรรศการในเวทีสัมมนาขององค์กรและจากที่ได้รับเชิญจากหน่วยงานอื่นๆที่สำคัญ อาทิ

โครงการ / งาน	สถานที่
๑. โครงการเยาวชนผู้นำวัฒนธรรมสันติ ครั้งที่ ๒	โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์เทคโนโลยี อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม
๒. งาน ปัญหาทุจริตกับชีวิตคนฐานรากภาคอีสาน	บริเวณสวนเฉลิมพระเกียรติ ริมแม่น้ำมูล อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์
๓. การประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ ๙	ศูนย์ประชุมสหประชาชาติ กรุงเทพฯ
๔. งานสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี เนื่องในวันคล้ายวันพระราชสมภพ ครบ ๑๐๓ ปี	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี
๕. การสัมมนาเรื่อง เอกภาพของสิทธิชุมชนกับการปกครองส่วนท้องถิ่น	โรงแรมเมืองลิเกอร์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
๖. การสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่อง สถานงานสิทธิกับมิตรภาพรัฐ : ความร่วมมือในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน	โรงแรมปรีณซ์พาเลซ กรุงเทพฯ
๗. การสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่อง สิทธิมนุษยชนศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม	โรงแรมสตาร์ จังหวัดระยอง
๘. การสัมมนา ผู้ตรวจการแผ่นดินพบประชาชนในส่วนภูมิภาค	โรงแรมภูเก็ตเมอร์ลิน จังหวัดภูเก็ต
๙. งานสืบชะตาลำพะเนียง	วัดธาตุหาญเทวี่ ตำบลบ้านขาม อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู
๑๐. โครงการเปิดโลกกิจกรรมมหาวิทยาลัยเกริก	มหาวิทยาลัยเกริก กรุงเทพฯ
๑๑. การสัมมนาระดับชาติเรื่อง องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญกับการอยู่รอดของสังคมไทย	สโมสรกองทัพบก ถนนวิภาวดีรังสิต กรุงเทพฯ
๑๒. งานวันระพี ๒๕๕๑	คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๑๓. การสัมมนาทางวิชาการเรื่อง องค์กรตามรัฐธรรมนูญ ประสานใจแก้ไขปัญหา	โรงแรมอมารี วอเตอร์เกต ถนนเพชรบุรี กรุงเทพฯ

๒.๖ สื่อมวลชนสัมพันธ์สัญจร

เพื่อสร้างสัมพันธ์การทำงานเครือข่ายกับสื่อมวลชนในการเกาะติดสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนในพื้นที่ โดยในปีที่ผ่านมาได้จัดโครงการนำสื่อมวลชนลงพื้นที่ ๔ ครั้ง ดังนี้

๑. โครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การรายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในชุมชน
ผ่านสื่อในทุกรูปแบบของการสัญจรลงพื้นที่นำร่องพื้นที่ ๓ จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
จังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ และนครราชสีมา

๒. โครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การรายงานสถานการณ์
สิทธิมนุษยชนในชุมชน ผ่านสื่อในทุกรูปแบบของ
การสัญจรลงพื้นที่การผันน้ำโขงและร่วมงาน
สืบชะตาแม่น้ำลำพะเนียง
จังหวัดหนองบัวลำภู

๓. การเดินทางลงพื้นที่เพื่อรับฟังสถานการณ์
กรณีคณะกรรมการมรดกโลก ขึ้นทะเบียน
ปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลก
จังหวัดศรีสะเกษ

๔. การเดินทางลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบ กรณีการเสียชีวิต
ของแรงงานข้ามชาติชาวพม่า ๕๔ ศพ
และเหยื่อแรงงานที่ถูกจับกุม
จังหวัดระนอง

ผลจากการดำเนินโครงการสื่อมวลชนสัมพันธ์สัญจร ปรากฏผลดังนี้

๑. สถานการณ์การส่งเสริม ปกป้องและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนได้รับการเผยแพร่โดยสื่อมวลชนทุกสาขาสู่สาธารณชนอย่างกว้างขวาง ซึ่งเป็นการรายงานข่าวสารข้อมูลในสถานที่และเหตุการณ์จริง ทำให้สาธารณชนได้รับรู้และเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี
๒. ปัญหาการปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชนได้รับการแก้ไขและเยียวยาอย่างทันเหตุการณ์จากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ประชาชนมีช่องทางการนำเสนอข่าวสารผ่านสื่อมวลชนและรายงานให้สังคม รวมทั้งภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้รับรู้โดยตรง
๓. ประชาชนและเครือข่ายในพื้นที่มีเครือข่ายด้านสื่อมวลชนที่เข้มแข็ง ทำงานร่วมกัน ทั้งส่วนท้องถิ่น ส่วนภูมิภาคและส่วนกลาง การรายงานข่าวสาร ข้อมูลทำได้อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ประชาชนในท้องถิ่นมีความมั่นใจในการทำงานเพื่อพิทักษ์สิทธิมนุษยชนมากขึ้นกว่าที่ผ่านมา
๔. กสม.ได้สานสร้างเครือข่ายด้านสื่อมวลชนที่ทำงานร่วมกันทั้งส่วนภูมิภาคและส่วนกลาง ตลอดจนสร้างสรรคให้ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นรายงานข่าวสารสื่อมวลชนได้เอง เป็นการส่งเสริมให้เกิดการพิทักษ์ คุ้มครอง และเฝ้าระวังการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เข้มแข็งกว่าเดิม

นอกจากนี้ กสม.ได้เชิญสื่อมวลชนลงพื้นที่เพื่อติดตามสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนในกรณีต่างๆ อาทิ ร่วมกับสภานายความลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบกรณีการเสียชีวิตของแรงงานข้ามชาติชาวพม่า ๕๔ ศพ ที่จังหวัดระนอง ระหว่างวันที่ ๑๗-๑๘ เมษายน ๒๕๕๑ โดยประชุมร่วมกับผู้ว่าราชการจังหวัดระนองและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และเยี่ยมแรงงาน ๔๖ คนที่เรือนจำจังหวัดระนอง รวมทั้งเยี่ยมผู้ต้องกักและผู้ใหญ่ จำนวน ๑๘ คน ที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดระนอง และประสานงานเพื่อระงับการส่งกลับแรงงานที่รอดชีวิต จนกว่าจะได้ดำเนินการเรียกร้องสิทธิตามกฎหมายจนเสร็จสิ้น หลังจากนั้น ได้มีการนำเสนอข่าวต่อสาธารณชนเพื่อสะท้อนมุมมองต่อสังคมในประเด็นผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๒.๗ การแถลงข่าว

จัดแถลงข่าวและทำข่าวแจกสื่อมวลชน (Press Release) จำนวน ๑๔ กรณี ดังนี้

หัวข้อการแถลงข่าว	วัน / เดือน / ปี
๑. ข้อร้องเรียนจากชาวบ้านผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยรอบของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ	๓ ตุลาคม ๒๕๕๐
๒. การแก้ไขปัญหาผู้ได้รับความเดือดร้อนจากสนามบินสุวรรณภูมิ	๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๐
๓. ขอให้ยกเลิกการออกพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.	๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๐
๔. รัฐบาลสุญญัตถ์กับการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิที่ดินในเขตป่า	๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๐
๕. ร่างพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.	
๖. การร้องเรียนกรณี ชาวบ้านจากกลุ่มอนุรักษ์แม่รำพึงถูกรุมทำร้ายร่างกาย	๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๐
๗. กรณีมลพิษจากโรงเผาขยะ จังหวัดภูเก็ต	๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑
๘. การลงนามความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน – ญี่ปุ่นกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ มาตรา ๑๙๐	๒๔ เมษายน ๒๕๕๑
๙. ลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ระหว่างสำนักงาน กสม. กับมหาวิทยาลัยขอนแก่น	๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๑
๑๐. กรณีการใช้เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ	๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๑
๑๑. แถลงการณ์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต่อการดำเนินการของ คณะกรรมการมรดกโลก กรณีการขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลก	๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๑
๑๒. แนะนำหนังสือ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน กติกา และหลักประกัน เพื่อการอยู่รอด	๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๑
๑๓. รัฐบาลต้องยุติการใช้ความรุนแรงและต้องตรวจสอบ ทบทวนความชอบธรรม และความรับผิดชอบในส่วนของรัฐบาล	๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๑
๑๔. แถลงข่าวเปิดตัวหนังสือ “สาละวิน สายน้ำสามแผ่นดิน ”	๒๗ กันยายน ๒๕๕๑

๒.๘ การประสานความร่วมมือการถ่ายทอดวิทยุ

กสม.ได้รับความอนุเคราะห์และสนับสนุนการถ่ายทอดเสียงจากสถานีวิทยุรัฐสภาและวิทยุชุมชนเป็นอย่างดี ในโอกาสที่ กสม.จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิมนุษยชนให้กับประชาชน ดังนี้

กิจกรรม	วัน เดือน ปี / สถานที่
๑. งานวันสิทธิมนุษยชนสากล ประจำปี ๒๕๕๐	๘-๙ ธันวาคม ๒๕๕๐ ณ โรงแรมเอเชีย กรุงเทพฯ
๒. งานวันสตรีสากล ประจำปี ๒๕๕๑	๕ มีนาคม ๒๕๕๑ ณ สำนักงาน กสม.
๓. การสัมมนาเรื่อง การปฏิรูปสื่อและความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่าง พรบ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์	
● ภาคเหนือ	๑๕ มีนาคม ๒๕๕๑ ณ จังหวัดเชียงใหม่
● ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๒๒ มีนาคม ๒๕๕๑ ณ จังหวัดขอนแก่น
● ภาคใต้	๒๖ มีนาคม ๒๕๕๑ ณ จังหวัดสงขลา
๔. การสัมมนาเรื่อง สิทธิของประชาชนในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน	
● ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๑๕ กันยายน ๒๕๕๑ ณ จังหวัดขอนแก่น
● ภาคใต้	๒๒ กันยายน ๒๕๕๑ ณ จังหวัดสงขลา

การดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งถือได้ว่าเป็นฐานสำคัญในการสร้างขบวนการทางสังคมเพื่อประสานพลัง (synergy) ในการดำเนินการร่วมกันอย่างเป็นระบบ จำเป็นต้องมียุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนและผลักดันให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และพัฒนา เชื่อมประสานให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์แนวคิดทางสังคม เพื่อให้เกิดการสร้างเครือข่ายการทำงานในหลากหลายประเภทของทุกภาคส่วนในทุกระดับพื้นที่ โดยกสม.ได้ประสานความร่วมมือในการทำงานร่วมกับองค์กรเครือข่ายต่างๆอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมด้านการรณรงค์ ส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ซึ่งการดำเนินงานในรอบปีที่ผ่านมาได้ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

๓.๑ การรับรององค์การเอกชนด้านสิทธิมนุษยชน

จากการที่ กสม.ได้จัดทำระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการรับรององค์การเอกชนด้านสิทธิมนุษยชน พ.ศ.๒๕๔๘ เพื่อให้เป็นไปตามมาตรา ๒๔ ของพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ ที่ได้บัญญัติในเรื่องเกี่ยวกับการให้อำนาจหน้าที่แก่องค์การเอกชนด้านสิทธิมนุษยชน ที่สามารถรับเรื่องร้องเรียนจากผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน แล้วส่งต่อ กสม. โดยได้กำหนดคุณสมบัติขององค์การเอกชนด้านสิทธิมนุษยชนในการยื่นเรื่องเพื่อขอรับรอง และในเรื่องสิทธิและหน้าที่ ดังนี้

คุณสมบัติ	สิทธิและหน้าที่
๑. มีวัตถุประสงค์และการดำเนินการเกี่ยวข้องโดยตรงกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	๑. การรับเรื่องร้องเรียนและพิจารณารวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน
๒. มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสองปี และมีผลการดำเนินงานเป็นที่ประจักษ์	๒. การได้รับการสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสารและวิชาการ
๓. ไม่มีวัตถุประสงค์ ในทางการเมืองหรือมุ่งค้าหากำไรจากการดำเนินการ	๓. การได้รับการสนับสนุนในการเสริมสร้างศักยภาพองค์กร
๔. ไม่มีวัตถุประสงค์และการดำเนินการเพื่อผลประโยชน์เฉพาะสมาชิกของกลุ่มตนเอง	๔. การได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน
๕. เป็นนิติบุคคลตามกฎหมายไทย	๕. การดำเนินกิจกรรมอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการกำหนด

ที่ผ่านมา กสม.ได้ให้การรับรององค์การเอกชนด้านสิทธิมนุษยชนไปแล้วเป็น จำนวน ๖๗ องค์กร และในปีงบประมาณ ๒๕๕๑ ได้ให้การรับรององค์การเอกชนด้านสิทธิมนุษยชน จำนวน ๖ องค์กร ดังนี้

๑) มูลนิธิธีรนาถ กาญจนอักษร	กรุงเทพฯ
๒) มูลนิธิเพื่อนหญิง	กรุงเทพฯ
๓) สมาคมสายใยครอบครัว	นนทบุรี
๔) มูลนิธิพัฒนาภาคเหนือ	เชียงใหม่
๕) มูลนิธิพัฒนาศักยภาพชุมชน	เชียงใหม่
๖) สมาคมเพื่อนสิ่งแวดล้อมจังหวัดชุมพร	ชุมพร

เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติในเรื่ององค์ประกอบของกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม คือ ไม่มีองค์การเอกชนด้านสิทธิมนุษยชนร่วมเป็นกรรมการสรรหาด้วย ดังนั้น จึงไม่มีความจำเป็นต้องให้การรับรององค์การเอกชนด้านสิทธิมนุษยชนเพื่อขึ้นทะเบียนอีกต่อไป และถึงแม้ว่าจะเป็นองค์กรที่ได้รับการรับรองจาก กสม.หรือไม่ก็ตาม กสม.ก็พร้อมที่จะประสานความร่วมมือในการดำเนินการร่วมกับองค์การเอกชนด้านสิทธิมนุษยชน รวมทั้งองค์กรจากทุกภาคส่วนอยู่แล้ว เพื่อให้เกิดการสร้างเครือข่ายการทำงานด้านสิทธิมนุษยชนที่เข้มแข็งต่อไป

๓.๒ การประสานความร่วมมือระดับนโยบาย

เพื่อเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจและหาแนวร่วมในการทำงานด้านการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน กสม.จึงได้ร่วมประชุมหารือกับหน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ เพื่อผลักดันในระดับนโยบายให้เกิดแนวทางปฏิบัติร่วมกัน และในปีที่ผ่านมาได้ดำเนินการกับหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้

๑. ศาลปกครอง

เมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๕๑ ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและคณะได้เข้าหารือกับประธานศาลปกครองสูงสุด ในประเด็นเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของ กสม.ในการเสนอเรื่องต่อศาลปกครอง อายุความ ค่าธรรมเนียมศาล เขตอำนาจศาลปกครอง การติดตามผลการพิจารณาของศาล การสรรหา กสม. และการประสานความร่วมมือระหว่าง กสม.กับศาลปกครอง

ทั้งนี้ ในเบื้องต้นได้มีการหารือร่วมกับผู้อำนวยการสำนักประธานศาลปกครองสูงสุด ในการจัดอบรม

แลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างบุคลากรของสำนักงาน กสม. และเจ้าหน้าที่สำนักงานศาลปกครอง เพื่อให้เกิดความชัดเจนถึงแนวทางในการปฏิบัติงานร่วมกัน ตลอดจนถึงการนำกรณีตัวอย่างที่เกิดขึ้นจากทั้งสองหน่วยงานมาศึกษา ปัญหาอุปสรรค พัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และการสร้างความเข้าใจระหว่างบุคลากรของทั้งสองหน่วยงานถึงประเด็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๒. ศาลรัฐธรรมนูญ

ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๖ และ ๒๕๗ บัญญัติให้มีคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยมีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะในมาตรา ๒๕๗ (๒) ได้บัญญัติในเรื่องอำนาจหน้าที่ในการเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่เห็นชอบตามที่ผู้ร้องเรียนว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้การดำเนินงานของ กสม. และสำนักงาน กสม. ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

ดังนั้น กสม. จึงได้เข้าพบหารือกับประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสานความร่วมมือระดับนโยบายด้านสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๑

๓. มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สืบเนื่องจากการที่ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ อาทิตินางสุณี ไชยรส ได้รับเชิญจากมหาวิทยาลัยขอนแก่นให้เป็นวิทยากรบรรยายแก่อาจารย์และนักศึกษาเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งได้มีการลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบข้อ

เท็จจริงร่วมกัน นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยขอนแก่นยังได้มีการนำนักศึกษาจากสหรัฐอเมริกา ตามโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษานานาชาติ (CIEE) มาศึกษาดูงาน ณ สำนักงาน กสม.เป็นประจำต่อเนื่องทุกปี และด้วยเหตุผลหลายประการในเรื่องความมีศักยภาพและความพร้อมของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ทั้งด้านวิชาการ บุคลากรและสถานที่ อีกทั้ง คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้มีการจัดตั้งศูนย์กฎหมายเพื่อสังคม จึงมีความพร้อมที่จะเป็นเครือข่ายในการรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนและการทำงานในเชิงรณรงค์ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนให้แก่ กสม. ดังนั้น จึงเป็นที่มาของการที่ทั้งสององค์กรได้จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือร่วมกัน เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๑ ณ สำนักงาน กสม. โดยมีผู้แทนของทั้งสองฝ่ายร่วมลงนาม คือ นางอรินณพงศ์ สุตรสุคนธ์ เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และศาสตราจารย์เกียรติคุณ สมุนต์ สกลไชย อธิการบดีมหาวิทยาลัยขอนแก่น การลงนามบันทึกข้อตกลงในครั้งนี้ถือได้ว่าเป็นการสร้างเครือข่ายกับสถาบันการศึกษาเพื่อขยายความร่วมมือไปยังส่วนภูมิภาค ทั้งทางด้านวิชาการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องในการพัฒนา ส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้ง ศึกษาวิจัย เผยแพร่ความรู้ และพัฒนาบุคลากรในทุกระดับ

และต่อมา ผู้แทนสำนักงาน กสม.และผู้แทนมหาวิทยาลัยขอนแก่นได้มีการประชุมหารือเพื่อจัดทำแผนการดำเนินงาน และการประเมินความสำเร็จ ณ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๕๑ ณ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยในปีงบประมาณ ๒๕๕๒ คณะนิติศาสตร์ โดยศูนย์กฎหมายเพื่อสังคม ได้จัดทำโครงการด้านการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน จำนวน ๑๐ โครงการ คือ

- ๑) โครงการวางระบบรับเรื่องร้องเรียนการละเมิดสิทธิมนุษยชน
- ๒) โครงการฝึกอบรมบุคลากร
- ๓) โครงการจัดสัมมนาทางวิชาการด้านสิทธิมนุษยชน
- ๔) โครงการรณรงค์เผยแพร่ด้านสิทธิมนุษยชน
- ๕) โครงการสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้านสิทธิมนุษยชนให้แก่ประชาชน
- ๖) โครงการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านสิทธิมนุษยชนผ่านประสบการณ์จากกรณีที่เกิดขึ้นจริง
- ๗) โครงการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนทางสื่อวิทยุ
- ๘) โครงการศึกษาวิจัย
- ๙) โครงการงานสิทธิมนุษยชนสากล
- ๑๐) โครงการจัดทำวารสาร

๔. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

นายวีรวิทย์ วีรวิทย์ รองเลขาธิการฯ และเจ้าหน้าที่สำนักงานฯ ได้ประชุมร่วมกับผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทียบ ละเอียดทอง คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ณ โรงแรมเนาว์ดำ จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อหารือถึงแนวทางในการประสานความร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชน เนื่องจากมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์เป็นสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งจะมีส่วนสำคัญในการปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกในเรื่องสิทธิมนุษยชนให้แก่เยาวชนและประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยจะได้จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างกันในโอกาสต่อไป

นอกจากหน่วยงานดังกล่าวแล้วข้างต้น กสม.ยังได้ประสานความร่วมมือระดับนโยบายกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ดังนี้

ส่วนกลาง

๑. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
๒. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม
๓. รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๔. รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
๕. รองเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษขั้นพื้นฐาน
๖. เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
๗. ผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
๘. ผู้บัญชาการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
๙. ผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยตำรวจ สามพราน
๑๐. ผู้บัญชาการสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง
๑๑. อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการประชุมหารือร่วมกับผู้บริหารทุกหน่วยงาน ยินดีให้ความร่วมมือในการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนกับ กสม. โดยจะได้นำเรื่องสิทธิมนุษยชนบูรณาการในบทบาทภารกิจของแต่ละองค์กร เพื่อร่วมกันผลักดันขับเคลื่อนการรณรงค์ ส่งเสริม เผยแพร่ ให้สังคมเกิดกระบวนการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนต่อไป

ส่วนภูมิภาค

๑. สถาบันการศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้
๑. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่	๑. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น	๑. มหาวิทยาลัยทักษิณ จังหวัดสงขลา
๒. มหาวิทยาลัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่	๒. มหาวิทยาลัยนครพนม จังหวัดนครพนม	๒. มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา จังหวัดสงขลา
๓. มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย	๓. มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น	๓. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จังหวัดสงขลา
๔. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย จังหวัดเชียงราย	๔. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม	
๕. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่	๕. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม	
๖. มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก	๖. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย จังหวัดเลย	
๗. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก	๗. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์	
๘. วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน	๘. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี	
	๙. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี	
	๑๐. วิทยาลัยเทคนิคมหาสารคาม	
	๑๑. วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย จังหวัดขอนแก่น	

ทั้งนี้ การประชุมหารือร่วมกับผู้บริหารระดับอธิการบดี คณบดี ทำให้ได้ข้อสรุปที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติในเบื้องต้น คือ คณะผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจและเห็นความสำคัญในเรื่องสิทธิมนุษยชนต่อการเรียนการสอน โดยมหาวิทยาลัยหลายแห่งเริ่มหาแนวทางการบูรณาการในกระบวนการการเรียนการสอน เช่น กำหนดเป็นหมวดวิชาเลือกเสรี วิชาการศึกษาทั่วไป การกำหนดให้เป็นหมวดวิชาบังคับที่ทุกคนต้องผ่านการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนเป็นหลักสูตรสั้นๆ ประมาณ ๓๐ ชั่วโมง และมีบางมหาวิทยาลัยเปิดสอนในระดับปริญญาเอก (มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์) การนำเนื้อหาสิทธิมนุษยชนบูรณาการในหลักสูตรการประชุม ฝึกอบรม เพื่อพัฒนาบุคลากรของมหาวิทยาลัย รวมทั้ง การจัดตั้งชมรมนิสิตนักศึกษาด้านสิทธิมนุษยชนในสถาบันการศึกษา โดยมหาวิทยาลัยที่มีความตื่นตัวและดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนในเชิงประเด็นอยู่ก่อนแล้ว จะให้ความสำคัญในการเปิดการเรียนการสอนเป็นวิชาบังคับหรือวิชาเลือกเสรี แต่โดยศักยภาพของมหาวิทยาลัยยังขาดผู้รู้ในเชิงเนื้อหาด้านสิทธิมนุษยชน มหาวิทยาลัยจึงคาดหวังให้กสม.เป็นผู้ประสานงานในการสนับสนุนผลักดันให้เกิดการจัดทำหลักสูตรด้านสิทธิมนุษยชนเพื่อจะได้นำไปสู่กระบวนการการเรียนการสอนได้ง่ายขึ้น

๒. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการประชุมหารือเพื่อประสานความร่วมมือการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนกับผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่ ๔ จังหวัด ๑๐ เขตพื้นที่การศึกษา (เชียงใหม่ พิษณุโลก สุรินทร์ อุบลราชธานี และพัทลุง) ทุกเขตพื้นที่การศึกษายินดีให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน ซึ่งบางแห่งได้มีการดำเนินการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนแล้ว และได้นำความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนบูรณาการในการเรียนการสอน และกิจกรรมต่างๆของสถาบัน และบางแห่งก็อยู่ในขั้นตอนของการวางแผนที่จะร่วมมือกับ กสม. เพื่อร่วมกันจัดการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจก่อน เพื่อหาแนวทางการดำเนินการในสถานศึกษาต่อไป โดยขณะนี้ในพื้นที่การศึกษาทั้ง ๑๐ เขตได้จัดการอบรมให้ผู้บริหารและครูอาจารย์มีความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนแล้ว จำนวน ๕ เขต และ ๑ เทศบาล จำนวน ๗๘๕ โรงเรียน

จากการประชุมหารือระดับนโยบายร่วมกับหน่วยงานดังกล่าวข้างต้น ทำให้สามารถสร้างเครือข่ายการทำงานด้านสิทธิมนุษยชน ทั้งในสถาบันการศึกษาและหน่วยงานภาคส่วนต่างๆ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อสร้างการเรียนรู้และความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในสังคม

ส่วนที่ ๗

การศึกษา/วิจัย
ด้านสิทธิมนุษยชน

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๑ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ดำเนินการศึกษา/วิจัยด้านสิทธิมนุษยชน ๕ เรื่อง โดยได้ดำเนินการและจัดทำรายงานเสร็จสมบูรณ์จำนวน ๒ เรื่อง คือ

๑. โครงการศึกษาสิทธิชุมชน กรณีผลกระทบจากโครงการพัฒนาลุ่มน้ำ
๒. แนวทางการจัดทำร่างกฎหมายด้านการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย (Guideline on the Drafting of Biodiversity Management Act in Thailand)

สำหรับการศึกษา/วิจัยที่ยังอยู่ในระหว่างดำเนินการ จำนวน ๓ เรื่อง คือ

๑. สิทธิหญิงไทย กรณีเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามชาติ อยู่ระหว่างการจัดพิมพ์เผยแพร่
๒. การรวบรวมและวิเคราะห์เปรียบเทียบรายงานตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนของคณะอนุกรรมการสิทธิในทรัพยากรน้ำ ชายฝั่ง แร่และสิ่งแวดล้อม ในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (พ.ศ.๒๕๔๕-๒๕๕๐) อยู่ระหว่างการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล
๓. แนวทางป้องกันการละเมิดสิทธิเด็กและเยาวชนในสื่อมวลชนไทย อยู่ระหว่างการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น

ผลการดำเนินการศึกษา/วิจัยด้านสิทธิมนุษยชน

๑. โครงการศึกษาสิทธิชุมชน กรณีผลกระทบจากโครงการพัฒนาลุ่มน้ำ
โดย คณะอนุกรรมการสิทธิในทรัพยากรน้ำ ชายฝั่ง แร่และสิ่งแวดล้อม
ในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ผู้ศึกษา :

นายปรีชา อรุณสวัสดิ์ และคณะ

สาระสำคัญของการศึกษา :

ศึกษาผลกระทบจากโครงการพัฒนาลุ่มน้ำของกรมชลประทานใน ๓ กรณี คือ

โครงการเขื่อนท่าแซะ จังหวัดชุมพร

โครงการพัฒนาลุ่มน้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช และ

โครงการขุดลอกคลองลำพะเนียง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยมีผลการศึกษา ดังนี้

โครงการเขื่อนท่าแซะ ผลกระทบของโครงการทำให้น้ำท่วมพื้นที่ทำกินและที่อยู่อาศัยประมาณ ๖,๔๐๐ ไร่ ประชากรกว่า ๒,๕๐๐ คน ได้รับผลกระทบ พื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุทยานเสด็จในกรมหลวงชุมพร ด้านทิศเหนือถูกน้ำท่วม ประมาณ ๒,๔๐๐ ไร่ และพื้นที่สวนป่าโครงการฟื้นฟูภาคใต้ที่ประสบภัยจาก ได้ฝุ่นเเกย ถูกน้ำท่วมประมาณ ๗๐๐ ไร่ โครงการดังกล่าวได้ทำลายวิถีชีวิตของชุมชน ก่อให้เกิดการล่มสลายของชุมชน กระทบต่อระบบนิเวศของพื้นที่ป่าอนุรักษ์ และสัตว์ป่าได้รับผลกระทบจากการที่พื้นที่ป่าส่วนหนึ่งต้องจมอยู่ใต้น้ำ รวมทั้งสัตว์ป่าบางชนิดอาจจะต้องจมอยู่ใต้น้ำด้วย

ชาวบ้านต้องการให้รัฐยกเลิกการก่อสร้างเขื่อนท่าแซะและเห็นว่าการป้องกันน้ำท่วมในจังหวัดชุมพร กรมชลประทานต้องขุดคลองระบายน้ำ คลองนากระตาม และคลองละมูให้เสร็จเรียบร้อย และต้องขุดลอกคลองระบายน้ำหนองใหญ่ หัววัง-พังกัด รวมทั้งรัฐต้องสนับสนุนกระบวนการรวมกลุ่มขององค์กรชุมชนในการปกป้องสิทธิตนเองและสิทธิชุมชน

โครงการพัฒนาลุ่มน้ำปากพนัง ชาวบ้านในพื้นที่ใกล้ปากแม่น้ำ ได้รับผลกระทบอย่างชัดเจน ความอุดมสมบูรณ์ลดลง การเพาะปลูก และการทำมาหากินลำบากขึ้น มีการอพยพย้ายถิ่น และสัตว์น้ำกร่อย สูญหายไป ส่วนพื้นที่ต้นน้ำผลกระทบไม่ชัดเจนมากนัก บางแห่งมี ผลต่อการเพาะปลูกและการจับสัตว์น้ำบ้าง แต่ที่สำคัญคือ สภาพ แวดล้อมเปลี่ยนแปลงไปมาก ชุมชนต้องการวิถีธรรมชาติแบบเดิม หากมีการเปิดประตูระบายน้ำอย่างรอบคอบ ใช้ภูมิปัญญาและ ประสบการณ์ของชาวบ้านจะก่อให้เกิดประโยชน์มากกว่าที่เป็นอยู่ ต้องการให้รัฐให้ความรู้ที่ถูกต้องแก่ชาวบ้าน รวมทั้งศึกษาความ ต้องการของชาวบ้านก่อนที่จะดำเนินโครงการ

การพัฒนาเศรษฐกิจที่จัดการน้ำรองรับการผลิต โดยไม่ใส่ใจ ระบบการผลิตที่หลากหลายตามระบบนิเวศน้ำกร่อย เป็นการทำลาย ทรัพยากรน้ำกร่อย ดังการแบ่งเขตพื้นที่น้ำเค็มและน้ำจืดที่ขัดแย้ง กับการผลิตจริงของชุมชน เพราะการทำประตูปิดกั้นน้ำเค็มและปิด การขึ้น-ลงของน้ำบริเวณคลองธรรมชาติเดิม หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่กล้าหรือสนใจสะท้อนปัญหาแท้จริงของชุมชน การจัดการน้ำของรัฐ ได้กีดกันการจัดการโดยชุมชนตามธรรมชาติที่สืบทอดกันมา ซึ่งใช้ แม่น้ำลำคลองเป็นแหล่งทำกิน ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน เกิดจาก การมองความยากจนจากฐานคิดการใช้เหตุผลเชิงเครื่องมือ การคิด แบบแยกส่วน นำไปสู่ฐานคิดเศรษฐกิจที่เน้นการแข่งขันและกำไรสูงสุด โดยการจัดการน้ำให้สอดคล้องกับอาชีพเชิงเดี่ยว และนำไปสู่ ยุทธศาสตร์ข้าวภายใต้การจัดการน้ำแบบรวมศูนย์ของรัฐ

โครงการขุดลอกคลองลำพะเนียง ขาดการรับรู้ของชุมชนมาตั้งแต่ต้น โดยกรมชลประทานแจ้งให้ชุมชนทราบว่า ต้องการขุดลอกลำพะเนียง ซึ่งคับแคบและตื้นเขิน เพื่อแก้ไขปัญหาน้ำท่วมที่เพิ่มขึ้นทุกปี ขอให้ ชาวบ้านที่มีที่ดินติดกับลำพะเนียงเซ็นชื่อยินยอมเสียสละที่ดิน เพื่อการ พัฒนาแหล่งน้ำโดยชาวบ้านจะต้องไม่เรียกร้องค่าชดเชยใดๆ โดยไม่ได้ ชี้แจงรายละเอียดการดำเนินโครงการที่ครบถ้วนชัดเจน และไม่มีการ สอบถามความคิดเห็น

การขุดขยายลำพะเนียงมีผลกระทบต่อแหล่งอาหาร อาชีพ รายได้ และการครองครองทรัพย์สิน ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม แหล่ง อาหารที่ชาวบ้านพึ่งพาตลอด เช่น ปลา พืชผักสมุนไพรต่างๆ ที่ดิน ของชาวบ้านส่วนที่ถูกขุดไป มีตั้งแต่น้อยกว่า ๑ ไร่ จนถึง ๑๐-๒๐ ไร่ จากสภาพคลองธรรมชาติที่มีความกว้างเฉลี่ย เพียง ๗-๑๐ เมตร

และมีน้ำตลอดทั้งปี ถูกขุดขยายเป็น ๔๐-๕๐ เมตร ธรรมชาติของลำน้ำถูกทำลาย โดยในหน้าแล้งบางช่วงจะไม่มีน้ำ ในหน้าน้ำ น้ำจะหลากไหลแรงจนทำให้ฝายขาด พันธุ์พืชริมลำพะเนียงถูกทำลาย ปลาไร้ที่อยู่อาศัย ฝายของชาวบ้านถูกขุดทิ้ง สะพานไม้ถูกรื้อทำลายทำให้ข้ามลำน้ำได้ลำบาก ชาวบ้านได้ร้องเรียนไปยังหลายหน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ศาลปกครอง และ กสม. เพื่อขอให้รัฐจ่ายค่าชดเชยที่ดิน และค่าขาดรายได้จากการใช้ประโยชน์ในที่ดิน ค่าสิ่งปลูกสร้างและไม่ย่นต้น รวมทั้งขอให้รัฐเข้ามาแก้ไขการใช้น้ำทำการเกษตรและการระบายน้ำลงลำพะเนียง หยุดการดำเนินโครงการพัฒนาลุ่มน้ำลำพะเนียงไว้ชั่วคราว จนกว่าหน่วยงานที่รับผิดชอบจะศึกษาผลดีผลเสียของโครงการในส่วนที่ได้ดำเนินไปแล้วอย่างรอบด้านและตรงไปตรงมา ให้รัฐดำเนินการฟื้นฟูระบบนิเวศริมลำพะเนียงให้มีความอุดมสมบูรณ์ตามเดิม และเห็นว่าการดำเนินโครงการพัฒนาของรัฐควรเน้นการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในทุกขั้นตอน ซึ่งศาลปกครองขอนแก่นได้มีคำพิพากษา เมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๐ ให้กรมชลประทานต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นราคาที่ดินที่เสียไป

โครงการพัฒนาลุ่มน้ำทั้ง ๓ โครงการดังกล่าว เป็นโครงการขนาดใหญ่ที่มีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและประชาชน จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ โดยหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบต้องให้ข้อมูลของโครงการอย่างรอบด้าน ครบถ้วน ทั้งข้อมูลวิชาการ ข้อมูลผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม แนวทาง วิธีการป้องกันแก้ไขผลกระทบที่เป็นรูปธรรมและประชาชนสามารถรับทราบตรวจสอบได้ ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติการ ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของโครงการอย่างครบถ้วนรอบด้าน ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดทำรายงานการศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่มีรายละเอียดชัดเจน การเปิดเผยข้อมูลอย่างครบถ้วนรอบด้านให้ประชาชนที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ ได้มีส่วนร่วมทั้งการคิด การเสนอ การตัดสินใจต่อโครงการเพื่อทางเลือกที่ดีที่สุดในทุกมิติ

๒. แนวทางการจัดทำร่างกฎหมายด้านการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ ของประเทศไทย (Guideline on the Drafting of Biodiversity Management Act in Thailand)

ผู้ศึกษา :

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยรามคำแหง

โดย นายพันธ์เทพ วิฑิตอนันต์ และคณะ

สาระสำคัญของการศึกษา :

โครงการดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพในประเทศไทย เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการกำหนดสาระสำคัญของบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ด้านการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับกฎระเบียบในระดับสากล

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ประเทศไทยสมควรมีกฎหมายเฉพาะในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ โดยสมควรกำหนดสาระสำคัญของกฎหมาย ดังต่อไปนี้

๑. สิทธิอธิปไตยเหนือทรัพยากรชีวภาพที่อยู่หรือเกิดขึ้นในราชอาณาจักร

- ๑.๑ สิทธิอธิปไตยเหนือทรัพยากรชีวภาพที่อยู่หรือเกิดขึ้นในราชอาณาจักรควรเป็นของรัฐ โดยรัฐมีหน้าที่ต้องใช้สิทธิอธิปไตยเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนของปวงชนชาวไทย
- ๑.๒ ปวงชนชาวไทยมีสิทธิในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพอย่างเสรี และเท่าเทียมกัน
- ๑.๓ ทรัพยากรชีวภาพเป็นสมบัติร่วมกันของปวงชนชาวไทยและไม่ตกอยู่ภายใต้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา หรือสิทธิผูกขาดใดๆ ทั้งปวง

๒. การบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

- ๒.๑ กฎหมายการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพควรครอบคลุมถึงทรัพยากรชีวภาพทั้งปวง ยกเว้นที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพันธุ์พืช และกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์
- ๒.๒ การเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพ เพื่อประโยชน์ทางการค้าจะทำได้เมื่อได้รับอนุญาตจากหน่วยงานของรัฐที่บริหารจัดการทรัพยากรชีวภาพนั้น และได้ทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพนั้น
- ๒.๓ หน่วยงานของรัฐที่บริหารจัดการทรัพยากรชีวภาพมีหน้าที่ต้องแจ้งให้ชุมชนท้องถิ่นที่จะมีการเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพทราบล่วงหน้า และชุมชนท้องถิ่นมีสิทธิที่จะคัดค้านการขอเข้าถึงนั้นได้

๓. ธรรมนูญว่าด้วยการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

- ๓.๑ หน่วยงานของรัฐที่บริหารจัดการทรัพยากรชีวภาพต้องจัดทำธรรมนูญว่าด้วยการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ โดยจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอย่างทั่วถึง โดยธรรมนูญนี้มีผลผูกพันหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานในกำกับของรัฐ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

๓.๒ ธรรมนูญว่าด้วยการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ ต้องสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

- ☆ ปรัชญา แนวความคิดหลัก และเป้าหมายของการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ
- ☆ นโยบาย แนวทางปฏิบัติในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ การเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพ โดยหน่วยงานของรัฐ การแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพ โดยหน่วยงานของรัฐ และการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐหรือภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ
- ☆ การจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อให้การบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพ

ส่วนที่ ๘

งานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

ในปี ๒๕๕๑ ถือเป็นปีที่มีความสำคัญด้านสิทธิมนุษยชน เนื่องจากเป็นโอกาสครบรอบ ๖๐ ปี ของการรับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ของสหประชาชาติ ซึ่งปฏิญญาสากลถือเป็นเอกสารหลักฉบับแรกที่สหประชาชาติรับรองเพื่อประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชนทั่วโลก โดยระบุสิทธิต่างๆไว้อย่างละเอียด และพัฒนาต่อมาจนกลายเป็นคุณค่าสากลในการเคารพสิทธิมนุษยชน

ในโอกาสนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติร่วมกับองค์กรของสหประชาชาติซึ่งตั้งอยู่ในประเทศไทยจึงได้จัดทำรายงานเรื่อง “ศักดิ์ศรีและความยุติธรรมสำหรับทุกคน : เสียงของเราที่ได้ยินบนแผ่นดินไทย” (Dignity and Justice for All of Us: Our Voices are Heard in Thailand) เพื่อสะท้อนสภาพการณ์การคุ้มครองสิทธิของบุคคลในประเทศไทย ตามที่ได้รับการรับรองในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน โดยการสัมภาษณ์กรณีย่อยอย่างความเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ และจัดเวทีรับฟังความเห็นจากภาคประชาชนในจังหวัดขอนแก่น หนองคาย และกรุงเทพฯ และดำเนินกิจกรรมรณรงค์เพื่อให้ประชาชนได้ตระหนักถึงสิทธิตามปฏิญญาฯ รวมถึงนำความเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้จากการจัดทำรายงานดังกล่าวไปดำเนินกิจกรรมเพื่อให้เกิดการส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชนในภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน

สำหรับในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้มีพัฒนาการที่สำคัญ กล่าวคือ รัฐสมาชิกของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียนได้มีการลงนามกฎบัตรอาเซียน ซึ่งในกฎบัตรได้กล่าวถึงหลักการที่สมาชิกอาเซียนจะเคารพเสรีภาพขั้นพื้นฐาน การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และการส่งเสริมความยุติธรรมทางสังคม รวมถึงให้มีการจัดตั้งองค์กรสิทธิมนุษยชนอาเซียนขึ้น เมื่อประเทศสมาชิกอาเซียนทุกประเทศแสดงเจตนาให้กฎบัตรมีผลผูกพันหรือให้สัตยาบันแล้ว จะทำให้กฎบัตรอาเซียนมีผลใช้บังคับและอาเซียนจะมีสถานะความเป็นองค์การระหว่างประเทศในระดับรัฐบาลที่มีสภาพบุคคลตามกฎหมาย และการตัดสินใจใดๆจะมีความผูกพันทางกฎหมายกับประเทศสมาชิก

ในปีที่ผ่านมา กสม. มีการดำเนินงานด้านต่างประเทศที่สำคัญ สรุปได้ดังนี้

๑.

ความร่วมมือกับสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในอนุภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน)

กสม.ได้กระชับกรอบความร่วมมือระหว่างคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งมีการจัดตั้งขึ้นแล้ว ๔ ประเทศ โดย กสม.เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.๒๕๔๗ ซึ่งที่ประชุมได้ตกลงจะดำเนินการร่วมกันใน ๕ เรื่องหลัก ได้แก่ เรื่องการก่อการร้าย เรื่องการลักลอบค้าสตรีและเด็ก เรื่องสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม สิทธิในการพัฒนา เรื่อง แรงงานย้ายถิ่นฐาน และเรื่องสิทธิมนุษยชนศึกษา

ต่อมา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ๔ ประเทศได้จัดประชุมประจำปีโดยเวียนกันเป็นเจ้าภาพมาตลอด ในปี ๒๕๕๑ กสม. เข้าร่วมการประชุมประจำปีครั้งที่ ๔ โดยฟิลิปปินส์ในฐานะเจ้าภาพได้จัดการประชุมขึ้นที่กรุงมะนิลา ที่ประชุมได้หารือร่วมกันถึงโครงการความร่วมมือตามหัวข้อหลักที่แต่ละประเทศรับผิดชอบ และความเป็นไปได้ที่จะเริ่มดำเนินการในช่วง ๓ ปี (พ.ศ.๒๕๕๑-๒๕๕๓) ซึ่งประเทศไทยได้เสนอจัดทำโครงการศึกษาบทเรียนที่ดีด้านสิทธิเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม รวมถึงสิทธิในการพัฒนาซึ่งจะมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติประเทศต่างๆ และจัดทำเป็นคู่มือการปฏิบัติงานหลังจากดำเนินโครงการแล้วเสร็จเพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับการปฏิบัติงานต่อไป

นอกจากการประชุมประจำปีครั้งที่ ๔ แล้ว คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ๔ ประเทศยังได้ มีการประชุมติดตามผล (Technical Working Group Meeting of the ASEAN NHRI Forum) ร่วมกันอีก ๒ ครั้ง โดยในครั้งแรกฟิลิปปินส์เป็นเจ้าภาพจัดขึ้นที่เมืองเซบู มีการหารือเพื่อสรุปโครงการและกิจกรรมต่างๆ ที่แต่ละประเทศรับผิดชอบจะดำเนินการ รวมถึงการปรับแก้ข้อเสนอกรอบความร่วมมือ (TOR) ระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทั้งสี่ของอาเซียน สำหรับการประชุมติดตามผล ครั้งที่ ๒ นั้น มาเลเซียเป็นเจ้าภาพ โดยการประชุมมีเนื้อหาหลักเกี่ยวกับหลักการจัดสรรงบประมาณ และบทบาทของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการสนับสนุนการจัดตั้งกลไกสิทธิมนุษยชนอาเซียน (Enhancing the Role of National Human Rights Institutions in the Development of an ASEAN Human Rights Mechanism)

๒.

บทบาทในการจัดตั้งกลไกสิทธิมนุษยชนอาเซียน

รัฐสมาชิกของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียนได้ลงนามในกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ซึ่งนอกจากการระบุหลักการที่จะเคารพสิทธิมนุษยชนแล้ว กฎบัตรอาเซียนยังกำหนดให้มีการจัดตั้งองค์กรด้านสิทธิมนุษยชน (ASEAN Human Rights Body - AHRB) ขึ้น โดยรัฐบาลอาเซียนได้แต่งตั้งคณะกรรมการระดับสูง (High Level Panel - HLP) เพื่อยกร่างกรอบอำนาจหน้าที่ (Terms of Reference - TOR) ของกลไกสิทธิมนุษยชนอาเซียนดังกล่าว

ในเดือนกันยายน ๒๕๕๑ กลสม.ซึ่งรับหน้าที่ประธานเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในอาเซียนเพื่อหารือถึงรูปแบบและแนวทางการจัดตั้ง AHRB ที่มีความเป็นอิสระและเหมาะสมกับบริบทในภูมิภาค และได้เข้าพบ HLP เพื่อให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะระหว่างการประชุม HLP ครั้งที่กรุงมะนิลา และได้ยื่นเอกสารที่ต่อ HLP มีสาระสำคัญ ดังนี้

- AHRB ควรเป็นองค์กรที่มีอำนาจอิสระมีอำนาจในการส่งเสริม ค้ำครอง ติดตาม ตรวจสอบเรื่องสิทธิมนุษยชนของภูมิภาค รวมถึงมีการดำเนินการก่อตั้งอย่างโปร่งใสและมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่างๆ
- อาณัติของ AHRB ควรเป็นอิสระและคำนึงถึงหลักการปารีส (Paris Principles) ซึ่งเป็นหลักการเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่มีความเป็นอิสระ โดยให้มีหน้าที่ติดตามการปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศในด้านสิทธิมนุษยชนและข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการประจำสนธิสัญญาในระดับประเทศของประเทศสมาชิก ควรมีการวิเคราะห์สถานการณ์สิทธิมนุษยชนในภูมิภาคโดยวิธีการไปเยือนประเทศต่างๆ และการประเมินผลกระทบที่เกิดจากแผนปฏิบัติการ (blueprints) ทั้งสามของประชาคมอาเซียน ได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคง ประชาคมเศรษฐกิจ และประชาคมสังคมและวัฒนธรรม
- ควรมีการสนับสนุนด้านเงินทุน เจ้าหน้าที่ และสถานที่อุปกรณ์ต่างๆ อย่างพอเพียงเพื่อให้ AHRB สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- ควรกำหนดความเชื่อมโยงกับสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติระหว่าง AHRB และสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเพราะองค์กรทั้งสองจะมีบทบาทเกี่ยวเนื่องกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง AHRB ควรทำงานร่วมกับสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่มีอยู่ในการติดตามตรวจสอบสถานการณ์สิทธิมนุษยชน และการปฏิบัติตามสนธิสัญญาในระดับประเทศ และควรให้สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาตินั้นมีส่วนร่วมในกระบวนการคัดเลือกผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งใน AHRB

๓.

ความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ของภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก

(Asia Pacific Forum of National Human Rights Institutions - APF)

APF ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ.๒๕๓๙ เป็นองค์การความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความร่วมมือและความเข้มแข็งระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติด้วยกันผ่านกิจกรรมต่างๆ ทั้งในเรื่องการผลักดันบทบาทของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในเวทีระหว่างประเทศต่างๆ การกระชับความสัมพันธ์กับกลไกของสหประชาชาติและสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคต่างๆ การอบรม สัมมนา ดูงาน หรือแลกเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ ซึ่ง กสม.ได้เป็นสมาชิกสามัญ (Full Member) ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๖ ปัจจุบันมีสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคที่เป็นสมาชิกสามัญ ๑๔ แห่ง ได้แก่ อัฟกานิสถาน ออสเตรเลีย อินเดีย อินโดนีเซีย จอร์แดน มาเลเซีย มองโกเลีย เนปาล นิซซีแลนด์ ฟิลิปินส์ เกาหลีใต้ ศรีลังกา ไทย และติมอร์ เลสเต และสมาชิกสำรองจากสถาบัน ๓ แห่ง ได้แก่ ปาเลสไตน์ กาตาร์ และมัลดีฟ

สมาชิก APF จะมีการประชุมสามัญปีละ ๑ ครั้งเพื่อหารือระหว่างกันถึงกิจกรรมความร่วมมือด้านต่างๆ โดยเชิญผู้แทนรัฐบาลและองค์กรเอกชนเข้าร่วม และให้การสนับสนุนประเทศในภูมิภาคที่ต้องการจัดตั้งสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติขึ้น ทั้งนี้ ในช่วงระหว่างการประชุมประจำปี จะมีการหารือระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย (Advisory Council of Jurists - ACJ) เพื่อพิจารณาเรื่องสิทธิมนุษยชนที่สมาชิกเห็นว่ามีความสำคัญในด้านกฎหมายระหว่างประเทศที่จะเป็นแนวทางให้สมาชิกนำไปดำเนินการต่อไป

สำหรับการประชุมประจำปีครั้งที่ ๑๓ กสม.ได้ส่งคณะผู้แทนเข้าร่วมประชุม ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

- ผลักดันให้สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีบทบาทมากขึ้นในคณะกรรมการว่าด้วย สถานภาพสตรี (Commission on the Status of Women—CSW) ของสหประชาชาติ เช่นเดียวกับบทบาทของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่ได้รับการยอมรับในคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ โดยการร่วมรณรงค์กับประเทศสมาชิก CSW เพื่อให้มีการเสนอร่างข้อมติเกี่ยวกับบทบาทของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและขอความสนับสนุนจากรัฐบาลในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก เพื่อร่วมอุปถัมภ์ (co-sponsor) ร่างข้อมติดังกล่าว

- พิจารณาการสมัครเป็นสมาชิกของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติอิหร่าน และการทบทวนสมาชิกภาพของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติกาตาร์

- หารือแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกันในเรื่อง Universal Periodic Review (UPR) ซึ่งเป็นกลไกในการเสนอรายงานด้านสิทธิมนุษยชนใหม่ขององค์การสหประชาชาติ ที่มีวัตถุประสงค์หลักในการปรับปรุงสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในแต่ละประเทศ โดยการจัดทำรายงานสถานการณ์ของภาครัฐเสนอต่อคณะมนตรีสิทธิมนุษยชน

- พิจารณาการทบทวนหรือการให้สมาชิกภาพของสถาบันต่างๆ ภายใต้กรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (International Coordinating Committee – ICC) ซึ่งที่ประชุมได้มีการอภิปรายอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับเงื่อนไขและกระบวนการในการพิจารณา

- ที่ประชุมผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย (ACJ) ได้มีการพิจารณาเรื่องสิทธิมนุษยชน ความรับผิดชอบและความรับผิดชอบของบรรษัท (Human Rights, Corporate Accountability and Social Responsibility) ว่าการดำเนินการของภาคธุรกิจเอกชนรวมถึงบรรษัทข้ามชาติมีผลกระทบต่อด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ของประเทศต่างๆ รวมถึงผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชน รัฐจึงมีความรับผิดชอบต่อสังคมที่จะต้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและให้ภาคเอกชนเคารพสิทธิมนุษยชนภายในประเทศ รวมถึงการประกันให้ประชาชนสามารถเข้าถึงการเยียวยาได้ ทั้งโดยผ่านกลไกของรัฐและกลไกอื่นที่มีอยู่ สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงควรมีบทบาทสนับสนุนให้รัฐออกกฎหมายป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชน การสนับสนุนให้มีแนวปฏิบัติ (guidelines) ในการประเมินผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนและการจัดทำรายงานเกี่ยวกับการดำเนินงาน และการสร้างความตระหนักแก่ภาคเอกชนในการเคารพสิทธิมนุษยชน

ทั้งนี้ ที่ประชุมได้มีมติให้จัดการประชุมครั้งต่อไปที่ประเทศจอร์แดน และเห็นชอบให้ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมาเลเซีย ดำรงตำแหน่งประธานของ APF และประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติออสเตรเลีย และจอร์แดนดำรงตำแหน่งรองประธาน

๔. ความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทั่วโลก

กสม.ได้มีกิจกรรมความร่วมมือกับสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติอื่นๆ ภายใต้กรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (International Coordinating Committee – ICC) ดังนี้

- ได้มีการหารือร่วมกันกับสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกเกี่ยวกับกิจกรรมของ ICC อาทิ บทบาทในคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ การจดทะเบียนเป็นองค์กรที่ไม่แสวงหาประโยชน์ ภายใต้กฎหมายสวิส และการประชุม International Conference of National Human Rights Institutions ระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทั่วโลกที่กำหนดจะจัดขึ้น ณ กรุงไนโรบี เคนยา ระหว่างวันที่ ๒๑-๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๑ โดยจะมีหัวข้อหลัก (theme) ของการประชุม ได้แก่ บทบาทของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการบริหารงานยุติธรรม (NHRI and the Administration of Justice)

- เสนอข้อมูลเพื่อการทบทวนสถานะของ กสม. โดยที่ ICC ได้กำหนดให้มีของสมาชิกทุกสถาบัน (re-accreditation) ทุก ๕ ปีซึ่งเป็นไปตามข้อเรียกร้องของรัฐบาลที่เป็นสมาชิกสหประชาชาติว่า เนื่องจากสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีบทบาทมากขึ้นในกิจกรรมและกลไกของสหประชาชาติด้านสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คณะมนตรีสิทธิมนุษยชน จึงขอให้ ICC ได้มีกระบวนการทบทวนสถานะของสมาชิกอย่างจริงจังเพื่อให้มั่นใจว่าสมาชิกของ ICC ที่ได้รับสถานะ A มีความเป็นอิสระอย่างแท้จริงตามหลักการปารีส ปัจจุบัน กสม.ได้รับสถานะ A และถึงวาระของการทบทวนสถานะโดยคณะอนุกรรมการ (ICC Sub-Committee on Accreditation) ระหว่างวันที่ ๓-๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ กสม.จึงได้จัดทำเอกสารเพื่อประกอบการพิจารณา เช่น กฎหมายหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งองค์กร และการให้อำนาจในการปฏิบัติหน้าที่ โครงสร้างองค์กร รวมถึงบุคลากรและงบประมาณ รายงานประจำปีฉบับล่าสุด และเอกสารแสดงความเป็นอิสระตามหลักการปารีส (Statement of Compliance with the Paris Principles)

๕.

มาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

ประเทศไทยได้เป็นภาคีสัญญาวาด้วยสิทธิของคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities) โดยมีผลใช้บังคับกับไทย ตั้งแต่วันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๑ โดยในอนุสัญญาฉบับดังกล่าว ได้ระบุให้รัฐภาคีมีกลไกอิสระที่สอดคล้องกับหลักการปารีสขึ้นเพื่อส่งเสริม คัดกรองและติดตามตรวจสอบการปฏิบัติตามพันธกรณีของอนุสัญญา กสม.จึงได้ยกเรื่องดังกล่าวขึ้นพิจารณาและได้มอบให้คณะกรรมการภายใต้ กสม. ได้แก่ คณะอนุกรรมการด้านสุขภาพ อนามัย และผู้สูงอายุ ผู้พิการ พิจารณาดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการชุดดังกล่าวมีหน้าที่ในการส่งเสริมและคัดกรองสิทธิของผู้พิการก่อนหน้าแล้ว และกำลังพิจารณาจัดสัมมนากับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อติดตามการปฏิบัติตามพันธกรณีของอนุสัญญาต่อไป

๖.

การพบปะหารือกับผู้แทนรัฐบาลและองค์กรต่างประเทศ

ในช่วงปีงบประมาณ ๒๕๕๑ ได้มีบุคคลและผู้แทนจากรัฐบาลประเทศต่างๆ และองค์กรต่างประเทศเข้าพบ กสม. เพื่อหารือด้านสิทธิมนุษยชน ดังนี้

วันที่	บุคคล/คณะบุคคลที่เข้าพบ	วัตถุประสงค์/ประเด็น
๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๐	คณะทำงานด้านการค้ามนุษย์จากประเทศมองโกเลีย	หารือเกี่ยวกับการดำเนินงานของ กสม. ในประเด็นการค้ามนุษย์
๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๐	Mr.Philippe Tremblay เจ้าหน้าที่ประจำภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ขององค์กรว่าด้วยการป้องกันการทรมาน (Association for the Prevention of Torture - APT)	หารือการดำเนินงานเกี่ยวกับการปฏิบัติตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และการตรวจสภาพที่คุมขัง

วันที่	บุคคล/คณะบุคคลที่เข้าพบ	วัตถุประสงค์/ประเด็น
๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๐	คณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภา กรุงโซล (Seoul Bar Association)	แลกเปลี่ยนประสบการณ์การดำเนินงานของ กสม. และหารือประเด็นสิทธิมนุษยชนทั่วไป
๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๐	คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเกาหลีใต้ พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ สถานเอกอัครราชทูต เกาหลีใต้	หารือประเด็นสิทธิมนุษยชนทั่วไป และแลกเปลี่ยนกระชับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๐	ผู้แทนมูลนิธิว่าด้วยการเลือกตั้งระหว่างประเทศ (International Foundation for Election Systems - IFES)	หารือประเด็นการเลือกตั้งในประเทศไทย
๒๓ มกราคม ๒๕๕๑	Mr.Hwang Woo-Yeo เจ้าหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เกาหลีใต้	เยี่ยมกระชับความสัมพันธ์ และหารือประเด็นสิทธิมนุษยชนทั่วไป
๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑	Mr.Achim Schkade อัครราชทูตประจำสถานเอกอัครราชทูตเยอรมนี และ Mr.Guenter Nooke กรรมการธิการด้านนโยบายสิทธิมนุษยชนและความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม	เยี่ยมกระชับความสัมพันธ์ และหารือประเด็นสิทธิมนุษยชนทั่วไป
๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑	เอกอัครราชทูตฝรั่งเศสประจำประเทศไทย	เยี่ยมกระชับความสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้านสิทธิมนุษยชนทั่วไป
๖ มีนาคม ๒๕๕๑	Ms. Brittany Pedersen นักศึกษาคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย Loyola สหรัฐอเมริกา	รับฟังเกี่ยวกับระบบกฎหมายในประเทศไทย เพื่อจัดทำรายงานเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงของรัฐธรรมนูญ กฎหมายสิทธิมนุษยชน และอิทธิพลของพุทธศาสนา
๑ เมษายน ๒๕๕๑	คณบดีศึกษาโครงการแลกเปลี่ยนมหาวิทยาลัยขอนแก่น (CIEE)	รับฟังการดำเนินงานของ กสม. และสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในปัจจุบัน

วันที่	บุคคล/คณะบุคคลที่เข้าพบ	วัตถุประสงค์/ประเด็น
๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๑	นักศึกษาจากโครงการฝึกอบรมของสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย (Asian Institute of Technology-AIT)	รับฟังการดำเนินงานของ กสม. และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้านสิทธิมนุษยชนทั่วไป
๒ มิถุนายน ๒๕๕๑	Mrs. Gwi-Yeop Son ผู้ประสานงานสหประชาชาติประจำประเทศไทยและผู้แทนโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย (UN Resident Coordinator and UNDP Resident Representative in Thailand) พร้อมคณะ	หารือและขอความร่วมมือจาก กสม. เกี่ยวกับการจัดทำรายงานเนื่องในโอกาสครบรอบ ๖๐ ปี ปฎิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน
๙ กรกฎาคม ๒๕๕๑	คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เกาหลีใต้	หารือเกี่ยวกับประเด็นผู้ลี้ภัย และสถานการณ์สิทธิมนุษยชนทั่วไป
๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๑	คณะผู้แทนจากกลุ่มสตรีผู้ได้รับรางวัลโนเบล (Nobel Women's Initiative)	แลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะการส่งเสริมแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขวิกฤติการณ์ในเมืองในชูดานและพม่า
๘ สิงหาคม ๒๕๕๑	Mr. Byoung Soo Park รองผู้อำนวยการกลุ่มงานวิจัยสิทธิมนุษยชน สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเกาหลีใต้ พร้อมคณะ	หารือประเด็นสิทธิมนุษยชนศึกษา การสืบสวนทางกฎหมาย สิทธิด้านสังคม สถานะของ กสม. ภายใต้รัฐธรรมนูญ ฯลฯ
๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๑	Mr. Ermir Dobjani ผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งสาธารณรัฐแอลเบเนีย พร้อมคณะ	ศึกษาดูงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ

๗.
การเข้าร่วมประชุม ศึกษาดูงาน
และอบรมด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

ในช่วงระหว่างปี กสม.และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้รับเชิญให้เข้าร่วมในกิจกรรมการประชุมอื่น ๆ รวมถึงการ
ศึกษาดูงาน และการอบรมด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ทั้งในประเทศและต่างประเทศที่สำคัญ ดังนี้

ระหว่างวันที่/สถานที่	ประชุม/สัมมนา/ศึกษาดูงาน	วัตถุประสงค์/ประเด็น
๑๕-๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๐ ณ กรุงมะนิลา ฟิลิปปินส์	การสัมมนาระดับภูมิภาคว่าด้วยการจัดตั้ง สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติใน ภูมิภาคเอเชีย (Regional Workshop on the Establishment of National Human Rights Institutions in Asia)	สร้างความเข้มแข็งให้แก่ประเทศที่กำลัง จัดตั้งสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๒๗-๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ณ เมืองเกซอน ฟิลิปปินส์	การสัมมนาเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับ การคุ้มครองเด็กตามพิธีสารเลือกรับ ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Children as zones of peace: Mainstreaming the optional protocol to the CRC on the involvement of children in armed conflict within the Southeast Asia Region)	เพิ่มพูนความรู้และหารือนวปฏิบัติ เกี่ยวกับกระบวนการคุ้มครองเด็ก และเยาวชนในภาวะขัดแย้งในภูมิภาค เอเชียตะวันออกเฉียงใต้
๑๗-๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๐ ณ กรุงมะนิลา ฟิลิปปินส์	การประชุมโต๊ะกลมว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ในอาเซียน ครั้งที่ ๓ (Third Roundtable Discussion on Human Rights in ASEAN: Building Human Rights in an ASEAN Community)	การติดตามการอนุวัติตามแผนปฏิบัติการ เวียงจันทน์ ในการดำเนินงานด้านสิทธิ มนุษยชน
๑๕-๑๘ มกราคม ๒๕๕๑ ณ กรุงมะนิลา ฟิลิปปินส์	การศึกษาดูงานกระบวนการยุติธรรมของ ฟิลิปปินส์เกี่ยวกับบทบาทสตรี (Study tour of the Philippines Judiciary Efforts to Strengthen Gender Responsiveness in the Judiciary)	เพื่อศึกษาเรียนรู้งานเกี่ยวกับการสร้างความ เข้มแข็งเกี่ยวกับระบบยุติธรรม เพื่อส่งเสริม และพิทักษ์สิทธิมนุษยชนของผู้หญิง

ระหว่างวันที่/สถานที่	ประชุม/สัมมนา/ศึกษาดูงาน	วัตถุประสงค์/ประเด็น
๒๙-๓๑ มกราคม ๒๕๕๑ ณ กรุงมะนิลา ฟิลิปปินส์	การประชุมร่วมระหว่างสถาบัน สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ครั้งที่ ๔	การหารือเกี่ยวกับบทบาทและความร่วมมือ ของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติภายใต้ กฎบัตร อาเซียน รวมถึงการจัดตั้งกลไกสิทธิ มนุษยชนอาเซียน (ASEAN Human Rights Body)
๒๒-๒๔ เมษายน ๒๕๕๑ ณ กรุงเทพมหานคร กัมพูชา	ศึกษาดูงานกรณีละเมิดสิทธิมนุษยชนด้าน ที่อยู่อาศัย	ศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ กรณีการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านที่อยู่อาศัย
๒๘-๓๐ เมษายน ๒๕๕๑ ณ เมืองเซบู ฟิลิปปินส์	การประชุมติดตามความร่วมมือระหว่าง สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในอาเซียน ครั้งที่ ๑	ติดตามผลโครงการความร่วมมือต่างๆ ระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในอาเซียน รวมถึงการจัดทำกรอบอำนาจ หน้าที่ของกลไกสิทธิมนุษยชนอาเซียน
๑๕-๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ณ เมืองบาห์ลี อินโดนีเซีย	การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่องการสนับสนุน การจัดตั้งกลไกสิทธิมนุษยชนในอาเซียน (Supporting the Establishment of Regional Human Rights Mechanism in ASEAN)	แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการ และอำนาจหน้าที่ของกลไกสิทธิมนุษยชน อาเซียน
๒๑-๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ มาเลเซีย	การหารือกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติมาเลเซีย และศึกษาดูงาน กรณีการค้ามนุษย์ ความคุ้มครองตาม กฎหมาย และแนวทางความร่วมมือ	ศึกษาบทบาทของคณะกรรมการสิทธิ มนุษยชนแห่งชาติมาเลเซียต่อปัญหา การค้ามนุษย์ การให้ความคุ้มครองตาม กฎหมายฉบับใหม่
๒๗-๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ มาเลเซีย	การประชุมติดตามผลการประชุมร่วมระหว่าง สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติอาเซียน ครั้งที่ ๒	ติดตามผลโครงการความร่วมมือระหว่าง สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติอาเซียน
๑๒-๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๑ ณ ประเทศสิงคโปร์	การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง กลไกสิทธิมนุษยชนอาเซียน ครั้งที่ ๗	พิจารณาการกำหนดกรอบอำนาจหน้าที่ของ กลไกสิทธิมนุษยชนอาเซียน และการจัดตั้ง คณะกรรมการด้านสิทธิเด็ก สตรี และแรงงานย้ายถิ่นของอาเซียน
๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ ณ กรุงเทพมหานคร อินโดนีเซีย	การสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนารอบ ความร่วมมือกับภาคประชาสังคมของอาเซียน (Workshop on Improving the Quality of Engagement with Civil Society Organization)	เพื่อแลกเปลี่ยนความเห็นเกี่ยวกับการกำหนด กลไกและขั้นตอนในการให้ภาคประชาสังคม ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของอาเซียน

ระหว่างวันที่/สถานที่	ประชุม/สัมมนา/ศึกษาดูงาน	วัตถุประสงค์/ประเด็น
๒๔-๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๑ ณ กรุงจาการ์ตา อินโดนีเซีย	การประชุมเวทีสันติภาพโลก (World Peace Forum) ครั้งที่ ๒	เพื่อแลกเปลี่ยนความเห็นเกี่ยวกับการใช้ ความรุนแรงและการแก้ไขปัญหา ความรุนแรงโดยใช้หลักศาสนา
๒๓-๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๑ ณ กรุงจาการ์ตา อินโดนีเซีย	การสัมมนาเชิงปฏิบัติการระดับอนุภูมิภาค ว่าด้วยการไต่สวนสาธารณะ (Sub-regional Workshop on National Inquiries)	เพื่อเข้ารับการอบรมและแลกเปลี่ยน ความเห็นเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินการ ของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในการไต่สวนสาธารณะ
๑๖-๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ มาเลเซีย	การสัมมนาเชิงปฏิบัติการระหว่างประเทศ ว่าด้วยการเกิดศาสนาจากกระบวนการ เคลื่อนไหวทางการเมืองในเอเชีย (International Workshop on the Rise of Religion Based Political Movement in Asia)	ร่วมอภิปรายและแลกเปลี่ยนความเห็น เกี่ยวกับประเด็นการเคลื่อนไหวทางการเมือง และความเกี่ยวข้องกับศาสนา
๒๘-๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ มาเลเซีย	การประชุมประจำปี APF ครั้งที่ ๑๓	เพื่อร่วมการประชุมประจำปี เกี่ยวกับ ความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ ในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก และประเด็นต่างๆที่เกี่ยวข้องกับสถาบัน สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๑๐-๑๑ กันยายน ๒๕๕๑ ณ กรุงมะนิลา ฟิลิปปินส์	การหารือกับคณะกรรมการร่างอำนาจ หน้าที่ของกลไกสิทธิมนุษยชนอาเซียน (High Level Panel on ASEAN Human Rights Body)	เข้าพบและหารือเพื่อแลกเปลี่ยนความเห็น กับคณะกรรมการร่างอำนาจหน้าที่ของ กลไกสิทธิมนุษยชนอาเซียนและการเชื่อมโยง กับบทบาทของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในภูมิภาคอาเซียน

ส่วนที่ ๔

การบริหารจัดการ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (สำนักงาน กสม.) ได้จัดระบบการบริหารจัดการต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ให้มีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การจัดงบประมาณสนับสนุนภารกิจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ การจัดอัตราค่าจ้างเจ้าหน้าที่ การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ฯลฯ

๑. โครงสร้างการบริหารของสำนักงาน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

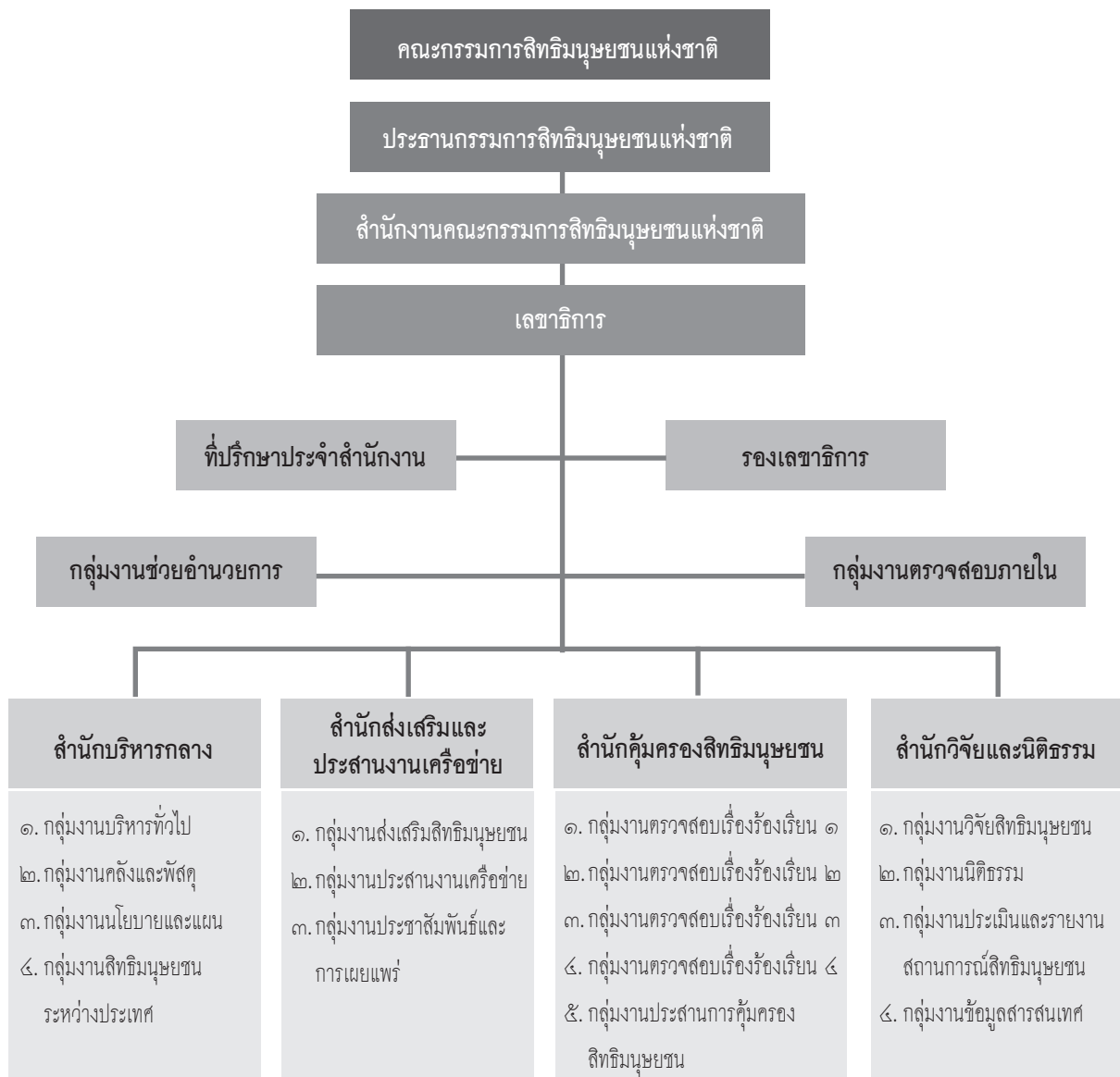
สำนักงาน กสม.เป็นส่วนราชการสังกัดรัฐสภา อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกิจการทั่วไปของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- ๑) รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการ
- ๒) รับคำร้องเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการและดำเนินการสืบสวน หรือตรวจสอบเกี่ยวกับเรื่องที่มีการยื่นคำร้องตามที่คณะกรรมการมอบหมาย
- ๓) ศึกษาและสนับสนุนให้มีการศึกษาและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน
- ๔) ประสานงานกับหน่วยราชการ องค์กรเอกชน หรือองค์กรอื่นในด้านสิทธิมนุษยชน ในการดำเนินการเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
- ๕) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

โดยมีเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติรับผิดชอบการปฏิบัติงานของสำนักงาน กสม. ขึ้นตรงต่อประธาน กสม. และเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและลูกจ้าง (พนักงานจ้างเหมา) ของสำนักงาน กสม. โดยได้มีการมอบหมายและมอบอำนาจตามภารกิจให้รองเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสั่งและปฏิบัติราชการแทนเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักงาน กสม.มีการแบ่งส่วนราชการภายในออกเป็น ๔ สำนัก และ ๒ กลุ่มงาน โดยในแต่ละสำนักแบ่งออกเป็นกลุ่มงานต่าง ๆ ตามประกาศคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ลงวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๔๘ รายละเอียดตามแผนภูมิ ดังนี้

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กำหนดให้สำนักงาน กสม.เป็นหน่วยงานที่เป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติและได้จัดทำร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ... เพื่อรองรับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยได้เสนอให้หน่วยงานสนับสนุนเป็นหน่วยงานที่เป็นอิสระมีฐานะเป็นนิติบุคคล ซึ่งอาจทำให้องค์กรมีการเปลี่ยนแปลงสถานะในอนาคต

๒. อัตรากำลัง/บุคลากร

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๑ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จำแนกได้เป็น ๖ ประเภท และมีจำนวนทั้งสิ้น ๑๙๕ คน ดังนี้

ประเภท	จำนวน (คน)	หมายเหตุ
๑. กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	๘	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมี ๑๑ ตำแหน่ง - ลาออก ๒ คน คือ ♦ คุณหญิงจันทน์ สันตะบุตร ลาออกเมื่อ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ ♦ นายวสันต์ พานิช ลาออกเมื่อ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๑ - ถูกถอดถอนโดยสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๐ ๑ คน คือ นายจรัส ดิษฐากิซัย กำหนดตำแหน่งไว้ ๑ อัตรา
๒. ที่ปรึกษา กสม.	-	
๓. ผู้อำนวยการประจำ กสม.	๓	
๔. ผู้ช่วยปฏิบัติงาน	๑๖	- ผู้ช่วยปฏิบัติงานของประธานและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ประธานและกรรมการแต่ละท่านมีผู้ช่วยปฏิบัติงาน ๒ คน ซึ่งประธาน กสม. เป็นผู้แต่งตั้ง เป็นรายปีงบประมาณ)
๕. ข้าราชการ	๙๘	- มีกรอบอัตรากำลัง ๑๐๖ อัตรา และบรรจุแล้ว ๙๘ อัตรา
๖. พนักงานจ้างเหมาบริการ	๗๐	- พนักงานจ้างเหมาบริการ (เพื่อปฏิบัติงานด้านต่างๆ เช่น งานด้านกฎหมาย งานธุรการ งานบันทึกข้อมูลงานชั้นบรรณคดี งานให้บริการ ฯลฯ)
รวม	๑๙๕	

จำนวนข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงาน กสม.ในปัจจุบัน (กันยายน ๒๕๕๑) จำแนกตามตำแหน่งและ
สำนักต่างๆได้ ดังนี้

ตำแหน่ง/สำนัก	อัตรากำลัง	
	ตามกรอบ	บรรจุ
❖ เลขาธิการ	๑	๑
❖ รองเลขาธิการ	๒	๒
❖ ที่ปรึกษาประจำสำนักงาน ฯ	๔	๓
❖ สำนักบริหารกลาง	๓๒	๓๑
❖ สำนักส่งเสริมและประสานงานเครือข่าย	๑๘	๑๗
❖ สำนักคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	๒๗	๒๕
❖ สำนักวิจัยและนิติธรรม	๑๕	๑๒
❖ กลุ่มงานตรวจสอบภายใน	๒	๒
❖ กลุ่มงานช่วยอำนวยความสะดวก	๕	๕
รวม	๑๐๖	๙๘

ทั้งนี้ กสม.ได้มีกลไกในการดำเนินงานด้วยแนวคิด
“สามประสาน” ซึ่งได้ดำเนินงานในรูปของคณะกรรมการ
ที่ กสม.แต่งตั้งขึ้น โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ (๙)
ของพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
พ.ศ.๒๕๔๒ เพื่อปฏิบัติงานตามที่ กสม.มอบหมาย ประกอบด้วย
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ผู้ทรงคุณวุฒิจากภาครัฐ
ภาคเอกชน หรือภาคประชาสังคม และบุคลากรในสำนักงาน
กสม. โดยได้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการตรวจสอบการละเมิด
สิทธิมนุษยชน การเสนอแนะกฎหมายและนโยบาย และการ
ส่งเสริมวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชน และเน้นการทำงานร่วมกับ
เครือข่ายทุกระดับทั่วประเทศ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาค
ประชาสังคม ตามรายละเอียดในภาคผนวก

๓.

งบประมาณรายจ่ายประจำปี

สำนักงาน กสม.ได้เสนอคำของบประมาณไปยังประธานรัฐสภา เพื่อเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้พอเพียงกับการบริหารงานโดยอิสระของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยในปีงบประมาณ ๒๕๕๑ ได้รับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี จำนวน ๑๔๗,๖๓๔,๓๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๔๕ ของวงเงินที่เสนอไป ๒๕๖,๙๗๔,๐๐๐ บาท โดยเพิ่มขึ้นจากงบประมาณปี ๒๕๕๐ ที่ได้รับจัดสรร (๑๔๖,๐๗๔,๙๐๐ บาท) คิดเป็นร้อยละ ๑.๐๗ ซึ่งสามารถจำแนกตามลักษณะการใช้จ่าย ดังนี้

๓.๑ ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร	จำนวน ๖๒,๘๑๗,๓๐๐ บาท
๓.๒ ค่าใช้จ่ายการจัดการและบริหารองค์กร	จำนวน ๗๔,๓๑๗,๐๐๐ บาท
๓.๓ ค่าใช้จ่ายในลักษณะค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	จำนวน ๑๐,๕๐๐.๐๐๐ บาท

๔. การพัฒนาระบบงาน และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

สำนักงาน กสม.ได้มีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาระบบงาน ดังนี้

๔.๑ ระบบเรื่องร้องเรียนและการติดตามผล

การรับเรื่องร้องเรียนมีช่องทางร้องเรียนได้ ๔ ช่องทาง คือ ทางไปรษณีย์ ทางโทรศัพท์ ทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ และร้องเรียนด้วยวาจา ในปีงบประมาณ ๒๕๕๐ ได้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาระบบการรับเรื่องร้องเรียน รวมทั้งการค้นหาข้อกฎหมายและข้อมูลที่เกี่ยวข้องเบื้องต้น เพื่อนำเสนอ กสม.พิจารณา กำหนดขั้นตอนผู้รับผิดชอบ และประเด็นเนื้อหาสาระต่างๆ ทำให้การดำเนินการดังกล่าวรวดเร็วขึ้น

สำหรับการติดตามผล เนื่องจากเป็นช่วงที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ดำเนินการจัดทำรายงานการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นจำนวนเพิ่มมากขึ้นจากปีก่อนๆ โดยที่กระบวนการทำงานของการติดตามผลมีหลายขั้นตอน ทั้งการแจ้งผล การสรุปเรื่อง การออกหนังสือ การติดตามผลซ้ำ การสรุปผลจากการติดตาม และการดำเนินการต่อเนื่อง ดังนั้น ในการพัฒนาระบบการทำงานได้มีการพัฒนาระบบคอมพิวเตอร์โดยให้สามารถเชื่อมต่อกับระบบรับเรื่องร้องเรียน ระบบตรวจสอบ ไปสู่ระบบติดตามผล ให้สามารถใช้ข้อมูลบางส่วนต่อเนื่องกันได้ รวมทั้งการออกรายงานสถิติต่างๆได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว ซึ่งได้ดำเนินการจัดจ้าง ออกแบบ และจัดทำระบบแล้วและพร้อมที่จะใช้งานได้อย่างเต็มรูปแบบในต้นปีงบประมาณ ๒๕๕๒

๔.๒ ระบบงานสารบรรณและการจองห้องประชุม

ได้มีการพัฒนาระบบงานสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้รองรับงานเอกสารและงานหนังสืออื่นๆ ที่สื่อสารกันทั้งภายในและภายนอก การออกเลขที่หนังสือ คำสั่ง ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาการบริหารงานสารบรรณ และสามารถช่วยให้ผู้บริหารสามารถติดตามงานที่มอบหมาย หรือสั่งการ โดยตรวจสอบผ่านระบบได้อย่างรวดเร็ว พร้อมทั้งจัดทำระบบจัดเก็บเอกสาร และจองห้องประชุมในระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อความสะดวกรวดเร็วแก่ผู้ใช้บริการในองค์กร

๔.๓ การจัดหาระบบเบิกจ่ายเงิน

สำนักงานกสม.ได้มีการจัดหาระบบเบิกจ่ายเงินเพื่อควบคุมการเบิกจ่ายเงิน งบประมาณ เจ้าหน้าที่สำคัญ ลูกหนี้เงินทดรองราชการ ค่าฉันทการหักภาษี ณ ที่จ่าย การเขียนเช็คสั่งจ่าย ทั้งนี้ เพื่อความคล่องตัวในการบริหารจัดการ

๔.๔ การจัดหาระบบบาร์โค้ด

สำนักงาน กสม.ได้มีการจัดหาระบบบาร์โค้ดในการควบคุมครุภัณฑ์ เนื่องจากในปีงบประมาณ ๒๕๕๒ สำนักงานกสม.จะย้ายที่ทำการไปยังศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษาฯ ถนนแจ้งวัฒนะ โดยที่ทำการแห่งใหม่ ได้มีการจัดครุภัณฑ์ต่างๆ เช่น โต๊ะทำงาน เก้าอี้ ตู้ เฟอร์นิเจอร์ ฯลฯ ทั้งนี้ เพื่อความสะดวกในการตรวจสอบครุภัณฑ์

๔.๕ การเตรียมการติดตั้งระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ณ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ (ศูนย์ราชการกรุงเทพมหานคร) ถนนแจ้งวัฒนะ

สำนักงาน กสม.มีกำหนดย้ายที่ทำการไปยังศูนย์ราชการฯ ถนนแจ้งวัฒนะ ในเดือนธันวาคม ๒๕๕๑ ในการนี้ สำนักงาน กสม.ได้เตรียมการเรื่องการติดตั้งระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อรองรับระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสำนักงานแห่งใหม่ โดยการประสานงานกับบริษัท ธนารักษ์พัฒนาสินทรัพย์ จำกัด (ธพส.) ผู้รับผิดชอบบริหารโครงการศูนย์ราชการฯและบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) (TOT) ซึ่งเป็นผู้ให้บริการหลักด้านโทรคมนาคมในโครงการศูนย์ราชการฯ รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องอื่น โดยในรอบปีงบประมาณ ๒๕๕๑ ได้มีการประชุมหารือร่วมกับ ธพส.และบริษัท TOT การประชุมคณะกรรมการพัฒนาระบบสารสนเทศ รวมทั้งการสำรวจดูสถานที่จริงหลายครั้ง เพื่อประกอบการพิจารณาจัดทำแผนงานต่างๆ ดังนี้

- ๑) การเช่าพื้นที่ห้องควบคุมระบบสารสนเทศและการสื่อสาร (Internet Data Center Room : IDC) ของบริษัท TOT สำหรับวางเครื่องแม่ข่ายของสำนักงานฯ
- ๒) จัดซื้ออุปกรณ์พื้นฐานที่จำเป็นสำหรับห้องควบคุมระบบ (Server Room) ภายในสำนักงานฯ ประกอบด้วยเครื่องปรับอากาศ อุปกรณ์ดับเพลิง และอุปกรณ์สำหรับเชื่อมโยงเครือข่ายภาครัฐผ่านเครือข่าย GIN (Government Information Network) และจัดหาระบบรักษาความปลอดภัย (Firewall and Anti-Virus) เพื่อป้องกันปัญหาจากภายในเครือข่ายของสำนักงานฯ

๔.๖ ระบบงานสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์

สำนักงาน กสม.ได้ดำเนินการพัฒนาระบบงานสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ มาตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๕๐ โดยระยะแรก เป็นการทดลองใช้ระบบงานสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ควบคู่กับการลงทะเบียนด้วยมือแบบเดิม (Manual) จนถึงขณะนี้ ระบบงานมีประสิทธิภาพเป็นที่น่าพอใจ และคาดว่าจะสามารถใช้งานระบบงานสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ทดแทนการลงทะเบียนด้วยมือโดยสมบูรณ์ได้ ภายหลังการย้ายสำนักงานฯไปยังศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ ตั้งแต่เดือนมกราคม ๒๕๕๒ เป็นต้นไป

๔.๗ จำนวนผู้เข้าชมเว็บไซต์ของสำนักงาน กสม.

ในระหว่างปีงบประมาณ ๒๕๕๑ มีผู้เข้าชมเว็บไซต์ของสำนักงาน กสม. (www.nhrc.or.th) เป็นจำนวนทั้งสิ้น ๕๑,๙๘๖ ครั้ง (Unique IP) คิดเป็นจำนวนหน้าเว็บ (Pages View) ๑,๓๒๑,๒๖๔ หน้า โดยเฉลี่ยมีผู้เข้าชมเดือนละประมาณ ๔,๓๓๒ ครั้ง หรือเดือนละ ๑๑๐,๑๐๕ หน้า เดือนที่มีผู้เข้าชมมากที่สุด คือ เดือนสิงหาคม ๒๕๕๑

๕. การพัฒนาบุคลากร

ได้มีการส่งเสริมและพัฒนาความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานของบุคลากร ดังนี้

๑. จัดโครงการเพิ่มพูนทักษะการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียนภาษาอังกฤษให้กับบุคลากรของสำนักงานฯ จำนวน ๒๕ คน

๒. ส่งบุคลากรเข้าร่วมรับการอบรมในหลักสูตรต่างๆ ดังนี้

- หลักสูตรการบริหารงานภาครัฐและกฎหมายมหาชน รุ่นที่ ๗ จำนวน ๑ คน
- หลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง (บ.ย.ส.) รุ่นที่ ๑๒ จำนวน ๑ คน
- หลักสูตรประกาศนียบัตรกฎหมายมหาชน รุ่นที่ ๒๕ จำนวน ๒ คน
- หลักสูตรประกาศนียบัตรกฎหมายมหาชน รุ่นที่ ๒๖ จำนวน ๒ คน
- หลักสูตร Strategie PR รุ่นที่ ๒ จำนวน ๑ คน
- หลักสูตรการสร้างงานนำเสนอแบบภาพเคลื่อนไหว รุ่นที่ ๑ และรุ่นที่ ๒ (Macromedia Flash) จำนวน ๒ คน
- หลักสูตรการทำวิจัยตามรอยเบื้องยุคลบาท รุ่นที่ ๒ จำนวน ๑ คน
- หลักสูตรนักบริหารกิจการยุติธรรม : มาตรการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรม จำนวน ๑ คน
- หลักสูตรคอมพิวเตอร์เบื้องต้นสำหรับข้าราชการ รุ่นที่ ๕ จำนวน ๑ คน
- หลักสูตรคอมพิวเตอร์เบื้องต้น รุ่นที่ ๒ และรุ่นที่ ๓ โปรแกรม Microsoft Office XP จำนวน ๕ คน

๖. การย้ายที่ทำการ

สำนักงาน กสม. มีกำหนดการย้ายที่ทำการจากอาคารเลขที่ ๔๒๒ ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ไปยังที่ทำการใหม่ ณ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ อาคารบี (ชั้น ๖ และชั้น ๗) ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ปลายเดือนกันยายน ๒๕๕๑ แต่เนื่องจากสถานที่ยังไม่พร้อม จึงยังไม่มี การดำเนินการในปี นี้ ซึ่งที่ทำการแห่งใหม่นี้ กระทรวงการคลังโดยกรมธนารักษ์ได้จัดตั้งบริษัท ธนารักษ์พัฒนาสินทรัพย์ จำกัด (ธพส.) เป็นผู้ดำเนินการก่อสร้างและบริหารจัดการศูนย์ราชการดังกล่าว ซึ่งสำนักงาน กสม. ได้จัดวางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ โทรศัพท์ และอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เพื่รองรับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและเจ้าหน้าที่

บทที่
อุปสรรคและข้อจำกัด
ของ
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๓

ในระยะเวลา ๗ ปี ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ที่ผ่านมา มีอุปสรรคและข้อจำกัดอยู่หลายประการที่ได้นำเสนอต่อเนื่องในรายงานประจำปีของ กสม.แต่ละปี โดยเฉพาะการที่หน่วยงานของรัฐละเลยต่อเจตนารมณ์และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และการไม่ออกกฎหมายเพื่รองรับตามรัฐธรรมนูญในมาตราที่สำคัญหลายมาตรา โดยเฉพาะเกี่ยวกับสิทธิชุมชนและการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งยังดำรงอยู่จนถึงปี ๒๕๕๑

อุปสรรคและข้อจำกัดที่ควรนำเสนอเพิ่มเติม ประการแรก คือ แม้ในจุดเริ่มต้นของ กสม.ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ บัญญัติให้ กสม.เป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ แต่พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ กลับกำหนดให้ “สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นส่วนราชการสังกัดรัฐสภา” ซึ่งเป็นอุปสรรคและข้อจำกัดที่สำคัญประการหนึ่งในการกิจส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ตามเจตนารมณ์ของประชาชนที่ผลักดันอย่างเข้มแข็งในช่วงการร่างรัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ ต่อมา เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่มีบทบัญญัติชัดเจนว่า “ให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นหน่วยงานที่เป็นอิสระ ในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ” แต่ก็ต้องมีกฎหมายรองรับ จึงเป็นเรื่องเร่งด่วนที่ต้องมีการแก้ไขกฎหมายคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาตินับแต่เดิมให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญใหม่ และสรุปบทเรียนจากการดำเนินงานของ กสม.ที่ผ่านมาเพื่อปรับปรุงเพิ่มเติมให้กฎหมายสมบูรณ์และเป็นประโยชน์ต่อประชาชนยิ่งขึ้น กสม.จึงแต่งตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจากหลายองค์กร และเจ้าหน้าที่สำนักงาน กสม.ร่วมกับกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และได้นำร่างกฎหมายดังกล่าวเสนอในเวทีรับฟังความคิดเห็นจากเจ้าหน้าที่ในสำนักงานฯ ร่วมกับองค์กรเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนอีกสองเวที เพื่อนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรี ในการผลักดันเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภาโดยเร็ว ทั้งนี้ได้เสนอต่อรัฐบาล (นายสมัคร สุนทรเวช) เมื่อต้นเดือนเมษายน ๒๕๕๑ แต่จนถึงสิ้นปีงบประมาณ ๒๕๕๑ ร่างกฎหมายที่เสนอไปยังไม่มีวี่แวงความคืบหน้าใดๆ

สถานะการเป็นส่วนราชการสังกัดรัฐสภาของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ส่งผลให้เกิดอุปสรรคและข้อจำกัดในการกิจของ กสม. ที่สำคัญในสองด้าน กล่าวคือ ประการแรก ส่งผลกระทบสิทธิคนทำงานต่อบุคลากรของสำนักงานที่มีใช้ข้าราชการ จากการที่เป็นหน่วยราชการใหม่ที่มีข้อจำกัดเรื่องอัตรากำลังข้าราชการ และไม่สามารถมีอัตรากำลังประจำได้ตามระบบของราชการ จึงมีความจำเป็นต้องจ้างลูกจ้างชั่วคราว หรือลูกจ้างตามระเบียบพัสดุ คือ ลูกจ้างตามสัญญาจ้างทำของ ที่อัตรากำลังต่ำ แม้ขั้นต่ำจะทำลูกจ้างภาคเอกชนก็ตาม และไม่มีสวัสดิการขั้นพื้นฐาน และอีกด้านหนึ่งก็ส่งผลกระทบต่อความไม่คล่องตัวในการทำงานส่งเสริมและสนับสนุนเครือข่ายภาคประชาชน ทั้งที่สามารถจัดระเบียบการเงินให้ดำเนินการอย่างโปร่งใสและคล่องตัวได้ และเป็นภารกิจสำคัญของ กสม.ที่ต้องทำงานร่วมมือและส่งเสริมให้เครือข่ายภาคประชาชนเข้มแข็ง แต่ก็ต้องจ่ายออมเพื่อให้มีบุคลากรเพิ่มเติมจากอัตราราชการ

ในภาวะที่ กสม.ได้ดำเนินการรณรงค์เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของคนทำงานทุกระบบมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งในการตรวจสอบรายกรณี จนถึงการผลักดันนโยบายของรัฐ และได้นำเสนอร่วมกับเครือข่ายแรงงานผลักดัน ให้มีการบัญญัติในรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ในมาตรา ๔๔ ได้บ้างในบางประเด็น เพราะว่า **สิทธิคนทำงาน คือ สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน** แต่ปรากฏว่าในประเด็นสิทธิของลูกจ้างภาครัฐ โดยเฉพาะกลุ่มลูกจ้างชั่วคราว และ ลูกจ้างตาม “สัญญาจ้างทำของ” ซึ่งดำรงอยู่ในเกือบทุกหน่วยงานของรัฐ ในหลายองค์กร หลายกฎหมาย ที่ กสม.รับเรื่องร้องเรียนและประกอบกับสถานการณ์ในองค์กร กสม.จึงพยายามเคลื่อนไหวในการปรึกษาหารือและรณรงค์มาหลายปีร่วมกับหลายหน่วยงานของรัฐ และสมาพันธ์สมาคมลูกจ้างของรัฐแห่งประเทศไทย เนื่องจากเป็นกลุ่มที่ไม่ได้รับความคุ้มครองขั้นต่ำตามกฎหมายแรงงานต่างๆ และไม่ได้รับสิทธิเช่นข้าราชการ หรือลูกจ้างประจำ จึงไร้หลักประกันยิ่งกว่าลูกจ้างภาคเอกชน แต่การผลักดันประเด็นนี้ไม่มีความคืบหน้าแต่อย่างใดจนถึงปัจจุบัน แม้แต่ สำนักงาน กสม.และหน่วยงานของรัฐต่างๆก็ไม่สามารถแก้ไขด้วยตัวเองอย่างเป็นอิสระได้ จึงขึ้นอยู่กับการตัดสินใจเชิงนโยบายของรัฐบาล และการยอมรับจากกระทรวงการคลัง ซึ่งการแก้ไขปัญหานี้เฉพาะหน้าอย่างน้อยที่สุดที่ทำได้ทันที คือ **การให้รัฐยอมรับว่าตนเป็นนายจ้าง และจัดระบบลูกจ้างชั่วคราว หรือลูกจ้างตาม “สัญญาจ้างทำของ” เข้าสู่สวัสดิการสังคม อย่างน้อยแบบแรงงานภาคเอกชนและอาจมีนโยบายควบคู่ที่จะสร้างความมั่นคงให้ลูกจ้างภาครัฐอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น** เช่น มีกระบวนการประเมินผล และกำหนดระยะเวลาการทำงานที่แน่นอน ในการจะปรับเป็นพนักงานราชการหรือข้าราชการต่อไป

กสม.ตกอยู่ในสถานการณ์ที่อึดอัดเช่นเดียวกับหน่วยงานของรัฐต่างๆที่ไม่อาจมีอำนาจแก้ไขปัญหาเหล่านี้ได้เอง ทั้งที่ กสม.สมควรอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างบรรทัดฐานแบบอย่างของการปกป้องคุ้มครองสิทธิคนทำงานที่เป็น “ลูกจ้าง” ของ กสม.เอง ซึ่งขณะนี้ลูกจ้างชั่วคราวและลูกจ้างตามระเบียบพัสดุ (จ้างทำของ) มีจำนวนใกล้เคียงกับข้าราชการในสำนักงาน แต่ระเบียบราชการกลับละเมิดสิทธิบุคคลเหล่านั้น เพราะสัญญาจ้างลูกจ้างชั่วคราวและลูกจ้างตามสัญญาจ้างทำของ ต้องทำตามกรอบและระเบียบราชการ สำนักงาน กสม.เลือกจ้างลูกจ้างในรูปแบบ “สัญญาจ้างทำของ” เป็นส่วนใหญ่ เพื่อให้ลูกจ้างได้คำตอบแทนมากกว่า ลูกจ้างชั่วคราวที่กฎหมายกำหนดให้จ้างได้ไม่เกินอัตราค่าจ้างขั้นต่ำของภาคเอกชนทั้งที่ไม่มีสวัสดิการอื่นใด นอกจากนี้ การทำสัญญาจ้างเป็นรายปีทำให้ไม่มีความมั่นคงและความก้าวหน้าใดๆ ในฐานะองค์กรสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงถือเป็นปัญหาอุปสรรคอย่างยิ่ง เพราะเป็นการละเมิดสิทธิคนทำงานขององค์กร

อุปสรรคและข้อจำกัดที่สำคัญ **ประการที่สอง** คือ โดยส่วนใหญ่แล้วหน่วยงานของรัฐจนถึงระดับรัฐบาล ยังไม่ให้ความสำคัญในการดำเนินการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือการกระทำที่ไม่เป็นธรรม ตามมาตรฐานการการแก้ไขปัญหาละเมิดสิทธิมนุษยชนในรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนของ กสม. ดังนั้น แม้ กสม.จะมีอำนาจที่สำคัญในการทำความเข้าใจให้ปรากฏอย่างเที่ยงธรรม ช่วยให้ผู้ถูกละเมิดและสังคมได้รับรู้ข้อมูลที่ครบถ้วน และมีการปรึกษาหารือแนวทางแก้ไขเยียวยาภัยกับฝ่ายต่างๆที่เกี่ยวข้องไปด้วยระหว่างการตรวจสอบ ประกอบกับ กสม.ไม่จำกัดการพิจารณาเพียงความชอบด้วยกฎหมายหรือไม่เท่านั้น มีผลให้การจัดทำรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนมีการวินิจฉัยบนบรรทัดฐานสิทธิมนุษยชนของรัฐธรรมนูญ และพันธกรณีระหว่างประเทศไทยเป็นภาคี ซึ่งที่ผ่านมาถ้าหน่วยงานของรัฐมีการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพ การละเมิดสิทธิมนุษยชนคงจะลดน้อยลง และสังคมไทยจะลดปัญหาความขัดแย้งลงไปได้มาก

เมื่อ กสม.หารือกับรองนายกรัฐมนตรี (นายไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม) สมัยรัฐบาล พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ ในปี ๒๕๕๐ เพื่อขอให้มีการจัดตั้งกลไกของรัฐบาลเป็นการเฉพาะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการติดตามแก้ไขปัญหาตามรายงานผลการตรวจสอบของ กสม. ในที่สุด มีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามแก้ไขปัญหากรณีร้องเรียนผ่านคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยมีรองนายกรัฐมนตรี (นายไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม) เป็นประธาน และแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจ ๓ กรณี เพื่อแก้ไขปัญหาสิทธิในที่ดินกรณีที่ย้ายแรงเป็นการนำร่อง ก่อนที่จะมีการติดตามการแก้ไขปัญหาจากรายงานทั้งหมดของ กสม.ที่มีจำนวนมากต่อไป

นั่นคือ มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจแก้ไขปัญหา กรณีรายงานผลการตรวจสอบฯ ที่เสนอต่อนายกรัฐมนตรีในปี ๒๕๕๐ รวม ๓ กรณี คือ รายงานฯที่ ๒๖/๒๕๔๘ กรณีความผิดพลาดที่ทับซ้อนที่ดินของชาวบ้านที่จังหวัดอำนาจเจริญ รายงานฯที่ ๑๒๕/๒๕๔๙ กรณีมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช และรายงานฯที่ ๒๙/๒๕๔๙ กรณีม้งบ้านปากกลาง อำเภอปัว จังหวัดน่าน ถูกเจ้าหน้าที่ของรัฐพาชาวบ้านตัดฟันต้นลิ้นจี่จำนวนมาก และปลูกป่าทับที่ทำกิน โดยให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นหน่วยงานหลักในการติดตาม และประสานงาน ทั้งนี้ มุ่งไปสู่การหารือเพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาตามมาตรการของ กสม. มีใช้การเริ่มต้นตรวจสอบข้อเท็จจริงใหม่

แม้จะมีการเร่งรัดโดยการประชุมติดตามแก้ไขปัญหาในแต่ละจังหวัดโดยคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจทั้งสามชุด ที่มีหัวหน้าผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และมีรองเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติร่วมด้วย แต่ยังไม่ทันได้ผลในการแก้ไขปัญหา ก็เกิดการเปลี่ยนรัฐบาลในต้นปี ๒๕๕๑ ทำให้กลไกคณะกรรมการฯดังกล่าวก็ยุบเลิกไป แม้ กสม.จะติดตามผลักดันให้มีการตั้งกลไกแก้ไขปัญหาตามรายงานผลการตรวจสอบฯของ กสม.ที่มีประสิทธิภาพในนามรัฐบาลชุดใหม่ขึ้น แต่จนถึงปีงบประมาณ ๒๕๕๑ และผ่านไปอีกสองรัฐบาลก็ยังไม่เกิดกลไกดังกล่าวของรัฐบาลขึ้น ทำให้ความคืบหน้าในการแก้ไขเยียวยาปัญหาของผู้เดือดร้อนหยุดชะงักเป็นส่วนใหญ่ ทั้งสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ความขัดแย้งในประเด็นสิทธิชุมชนในการมีส่วนร่วมจัดการฐานทรัพยากร อันเป็นผลจากทิศทางการพัฒนาเพื่ออุตสาหกรรมและการส่งออกเป็นด้านหลักยังคงดำเนินต่อไป รวมทั้งการไม่ได้รับหรือไม่สามารถเข้าถึงสวัสดิการสังคม

กสม.ได้เสนอทั้งสามกรณีดังกล่าวต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไปตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย เพื่อหวังนำไปสู่การแก้ไขเยียวยาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น ทั้งมาตรการแก้ไขเฉพาะหน้า ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และกฎหมาย เพื่อร่วมกับสังคมสร้างบรรทัดฐานและบรรทัดฐานวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชนต่อไป

กสม.จึงมีภารกิจเร่งด่วนในการติดตามและผลักดันกลไกแก้ไขปัญหาของรัฐบาลให้เป็นรูปธรรมในเวลาเร็วที่สุด ทั้งจากมาตรการและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ตามรายงานฯของ กสม. และการเสนอนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ ซึ่งจะเกิดผลในทางปฏิบัติได้จริง โดยต้องมีหน่วยงานที่เป็นเจ้าภาพหลักที่มีอำนาจหน้าที่ประสานงานได้จริง

ภาคผนวก

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) เป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๖ และมาตรา ๒๕๗ และพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ ประกอบด้วยประธานกรรมการคนหนึ่งและกรรมการอื่นอีกหกคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา มีวาระการดำรงตำแหน่งหกปี และดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว โดยมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรืออันไม่ปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่กระทำหรือละเลยการกระทำดังกล่าวเพื่อดำเนินการในกรณีที่ปรากฏว่าไม่มีการดำเนินการตามที่เสนอ ให้อำนาจต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป
๒. เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่เห็นชอบตามที่ผู้ร้องเรียนว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ
๓. เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง ในกรณีที่เห็นชอบตามที่ผู้ร้องเรียนว่า กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดในทางปกครองกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง
๔. ฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมแทนผู้เสียหาย เมื่อได้รับการร้องขอจากผู้เสียหายและเป็นกรณีที่เห็นสมควรเพื่อแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ
๕. เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย และกฎ ต่อร์ัฐสภาหรือคณะรัฐมนตรีเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
๖. ส่งเสริมการเคารพและปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ
๗. ส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน
๘. ส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์กรเอกชน และองค์กรอื่นในด้านสิทธิมนุษยชน
๙. จัดทำรายงานประจำปีเพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนภายในประเทศและเสนอต่อรัฐสภา

๑๐. ประเมินผลและจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเสนอต่อรัฐสภา
๑๑. เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา ในกรณีที่ประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคีสถิติสัญญาเกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
๑๒. อำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

องค์ประกอบของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติชุดแรกได้รับพระมหากรุณาธิคุณทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๔๔ จำนวน ๑๑ คน และเมื่อครบวาระการดำรงตำแหน่งแล้ว การสรรหา กสม.ชุดใหม่ ยังไม่แล้วเสร็จ ทำให้ต้องปฏิบัติหน้าที่ต่อไป จนถึงวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๒ ประกอบด้วย

๑. นายเสน่ห์ จามริก	เป็น ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๒. นายจรัล ดิษฐาอภิชัย	เป็น กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๓. คุณหญิงจันทน์ สันตะบุตร	เป็น กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๔. นางสาวนัยนา สุภาพัง	เป็น กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๕. นายประดิษฐ์ เจริญไทยทวี	เป็น กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๖. นายวันดี พานิช	เป็น กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๗. นายสุทิน นพเกต	เป็น กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๘. นางสุนี ไชยรส	เป็น กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๙. นายสุรสิทธิ์ โกศลนาวัน	เป็น กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๑๐. คุณหญิงอัมพร มีสุข	เป็น กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๑๑. นางสาวอากร วงษ์สังข์	เป็น กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(ลำดับที่ ๓ พ้นจากตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ ลำดับที่ ๒ พ้นจากตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๐ และลำดับที่ ๖ พ้นจากตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๑)

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติชุดที่ ๒ ได้รับพระมหากรุณาธิคุณทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๒ ประกอบด้วย

๑. นางอมรา พงศาพิชญ์	เป็น ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๒. นายแท้งจิร ศิริพานิช	เป็น กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๓. นายนิรันดร์ พิทักษ์วัชระ	เป็น กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๔. นายปริญญา ศิริสารการ	เป็น กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๕. นายไพบูลย์ วราหะไพฑูรย์	เป็น กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๖. พลตำรวจเอก วันชัย ศรีนวลนัต	เป็น กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๗. นางวิสา เบ็ญจมน	เป็น กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คำสั่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ที่ ๘๐/๒๕๕๑

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำรายงานประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชน ปี ๒๕๕๑
และรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๕๑ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

เพื่อให้การจัดทำรายงานประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชน ปี ๒๕๕๑ และรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๕๑ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นไปตามภารกิจที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๕ (๖) ในการจัดทำรายงานประจำปี เพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนภายในประเทศเสนอต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี และเปิดเผยต่อสาธารณชน และมาตรา ๑๕ (๗) ในการประเมินผลและจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเสนอต่อรัฐสภา

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ (๖) และ (๗) แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำรายงานประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชน ปี ๒๕๕๑ และรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๕๑ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. องค์ประกอบ

๑.๑ ศาสตราจารย์เกียรติคุณประดิษฐ์ เจริญไทยทวี	ที่ปรึกษา
๑.๒ นางสุณี ไชยรส	ประธานคณะทำงาน
๑.๓ เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	รองประธานคณะทำงาน
๑.๔ รองเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
(นายวีรวิทย์ วีรวรวิทย์)	ผู้ทำงาน
๑.๕ ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง	ผู้ทำงาน
๑.๖ ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและประสานงานเครือข่าย	ผู้ทำงาน
๑.๗ ผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	ผู้ทำงาน
๑.๘ ผู้อำนวยการกลุ่มงานประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	ผู้ทำงาน
๑.๙ ผู้อำนวยการกลุ่มงานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ	ผู้ทำงาน

1.10 ผู้อำนวยการกลุ่มงานช่วยอำนวยความสะดวก	ผู้ทำงาน
1.11 ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและนิติธรรม	ผู้ทำงานและเลขานุการ
1.12 ผู้อำนวยการกลุ่มงานประเมินและรายงานฯ	ผู้ทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
1.13 นายพิชญ์ รอดแสงว สำนักวิจัยและนิติธรรม	ผู้ทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
1.14 นายเนา บัวหอม สำนักวิจัยและนิติธรรม	ผู้ทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

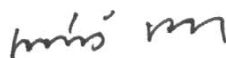
2. อำนาจหน้าที่

2.1 รวบรวม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำรายงานประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชน ปี 2551 เสนอต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี รวมทั้งเปิดเผยต่อสาธารณชน

2.2 รวบรวม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี 2551 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อเสนอต่อรัฐสภา

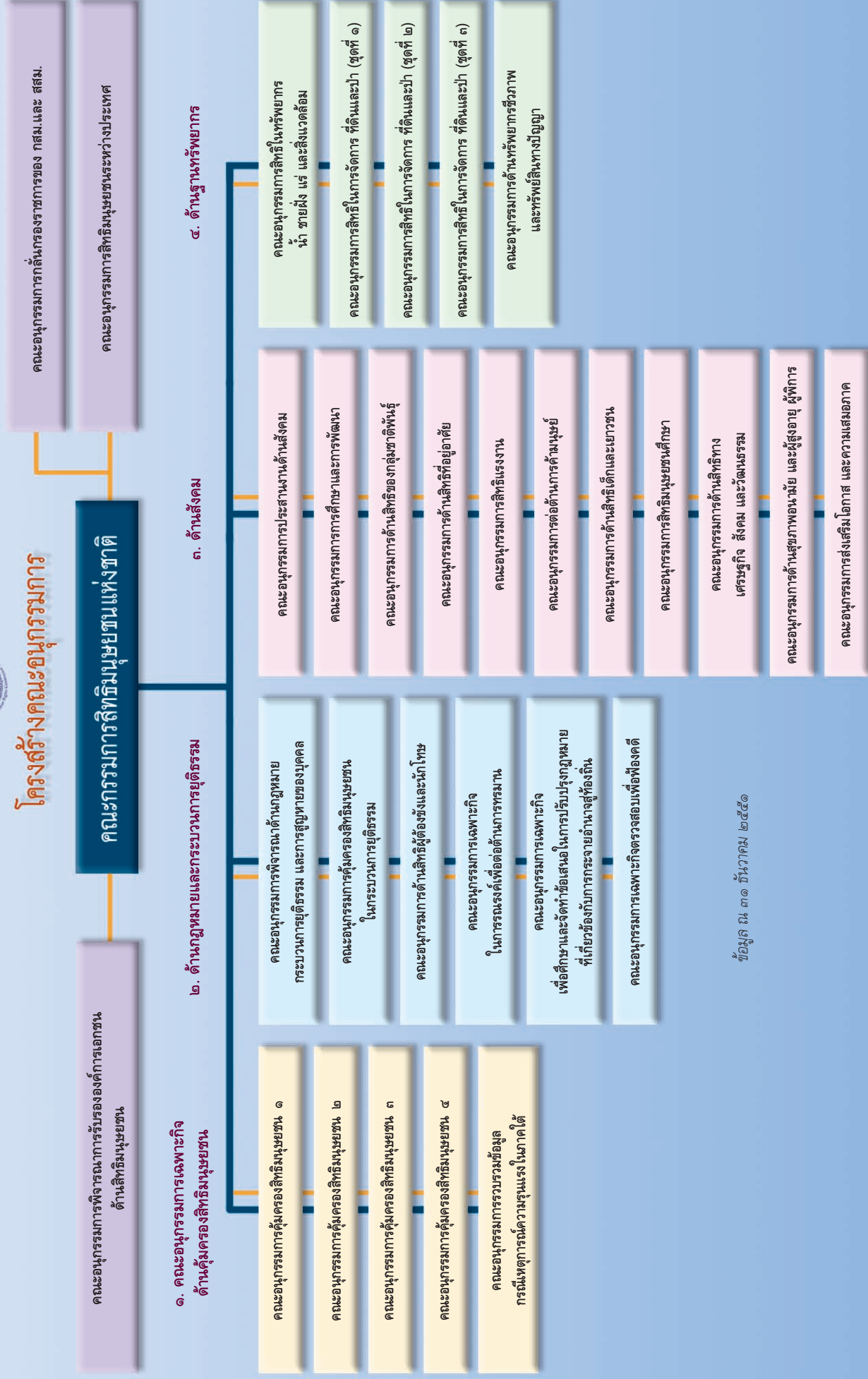
ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๔ ธันวาคม พ.ศ. 2551

(นายเสน่ห์ จามริก)

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

รายชื่อคณะกรรมการ ในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ข้อมูล ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๑

ด้านคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ๑

1	นายสุรสิทธิ์ โกศลนาวิน	ประธานอนุกรรมการ
2	นายพงศ์จรัส รวยร่ำ	อนุกรรมการ
3	นายกมล กมลตระกูล	อนุกรรมการ
4	นายดุลยพิชัย มหาวีระ	อนุกรรมการ
5	นายอาคม ตูลาติลก	อนุกรรมการ
6	นางสาวลัดดา ลักษณ์ศิริ	อนุกรรมการ
7	นายเกษิต ภิรมย์	อนุกรรมการ
8	พญ.คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์	อนุกรรมการ
9	พันเอกปิยะวัฒน์ กิ่งเกตุ	อนุกรรมการ
10	นางสาวนพวรรณ สุขเจริญ	เลขานุการ

คณะกรรมการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ๒

1	นางสุนี ไชยรส	ประธานอนุกรรมการ
2	นายจตุรงค์ บุญยรัตนสุนทร	อนุกรรมการ
3	นายชอุทิศ มีสิทธิ์	อนุกรรมการ
4	นายพิพัฒน์ วังปรีชา	อนุกรรมการ
5	นายยุพา ภูสัทธ	อนุกรรมการ
6	นายสมพงศ์ ตันโพนบูลย์	อนุกรรมการ
7	นางสาวสิริกมลณัฏฐ์ แก้วเกียรติคุณ	อนุกรรมการ
8	นางสาวเกศริน เตียสกุล	เลขานุการ
9	นายสิทธิชน เกียรติสุขเกษม	ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ๓

1	นางสาวอาภา วงษ์สังข์	ประธานอนุกรรมการ
2	นายวสันต์ พานิช	รองประธาน
3	นายนคร ชมพูชาติ	อนุกรรมการ
4	นายบุญแทน ตันสุเทพวิรวงศ์	อนุกรรมการ
5	นางสาวเยาวลักษณ์ อนุพันธุ์	อนุกรรมการ
6	นางสาวรัตนา ปิ่นแก้ว	อนุกรรมการ
7	นางสาวลัดดาวัลย์ ตันติวิทยาพิทักษ์	อนุกรรมการ
8	นางวณิ บางประกาย ธิติประเสริฐ	อนุกรรมการ
9	นายศราวุฒิ ประทุมราช	อนุกรรมการ
10	นายกฤษฎา งามสินจำรัส	เลขานุการ
11	นางสาวบุษบง ฉิมพิมาย	ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ๔

1	ศาสตราจารย์เสน่ห์ จามริก	ประธานอนุกรรมการ
2	นางทิพย์พาพร ตันติสุนทร	รองประธาน
3	นายชัยวัฒน์ สุรวิชัย	อนุกรรมการ
4	นายธนาวัฒน์ แก้วพงศ์พันธุ์	อนุกรรมการ
5	นายพิทักษ์ เกิดหอม	อนุกรรมการ
6	พ.ต.อ.สมพล รัชฎาญจน์	อนุกรรมการ
7	นายประนัญ สุวรรณภักดี	เลขานุการ
8	นายวีรยุทธ แผ่สุวรรณ	ผู้ช่วยเลขานุการ
9	นายณฤนาท คัมไพบูลย์	ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการรวบรวมข้อมูลกรณีเหตุการณ์ความรุนแรงในภาคใต้

1	คุณหญิงอัมพร มีสุข	ประธานอนุกรรมการ
2	นางสาวนัยนา สุภาพัง	อนุกรรมการ
3	นายสุรสิทธิ์ โกศลนาวิน	อนุกรรมการ
4	พล.ต.อ.วชิษฐ์ เดชอุย	อนุกรรมการ
5	นายโสภณ สุภาพงษ์	อนุกรรมการ
6	นายเดชอุดม ไกรฤทธิ	อนุกรรมการ
7	นายสมชาย หอมลออ	อนุกรรมการ
8	รศ.ดร.ชัยวัฒน์ สถาอานันท์	อนุกรรมการ
9	นายอรรถ ปานเจริญ	อนุกรรมการ
10	นายรัชฎา มนุรักษ์	อนุกรรมการ
11	นายประนัญ สุวรรณภักดี	เลขานุการ
12	นายชินนทร์ เกตุปราษฎ์	ผู้ช่วยเลขานุการ
13	นายเชิดชัย ยุสประมานนท์	ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการด้านกฎหมาย กระบวนการยุติธรรม

และการสืบทอดของบุคคล

1	ศาสตราจารย์เสน่ห์	จามริก	ประธานอนุกรรมการ
2	นายวสันต์	พานิช	รองประธาน
3	นายสมชาย	หอมล่อ	อนุกรรมการ
4	ดร.ศรีประภา	เพชรมีศรี	อนุกรรมการ
5	รศ.ดร.อุบลรัตน์	ศิริยุศักดิ์	อนุกรรมการ
6	รศ.ดร.ชัยวัฒน์	สถาอานันท์	อนุกรรมการ
7	พญ.คุณหญิงพรทิพย์	โรจนสุนันท์	อนุกรรมการ
8	นายสุณัย	ผาสุก	อนุกรรมการ
9	นายศราวุฒิ	ประทุมราช	อนุกรรมการ
10	นายประนุญ	สุวรรณภักดี	เลขานุการ
11	นางสาวนงเยาว์	อบสุวรรณ	ผู้ช่วยเลขานุการ
12	นายภพธรรม	สุนันธรรม	ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรม

1	นายสุรสิทธิ์	โกศลนาวิณ	ประธานอนุกรรมการ
2	นายกมล	กมลตระกูล	อนุกรรมการ
3	นายดุสิตพิชัย	มหาวิระ	อนุกรรมการ
4	พลตำรวจตรีชาญ	วัฒนธรรม	อนุกรรมการ
5	นายพงษ์จรัส	รวยรำ	อนุกรรมการ
6	นายอาคม	ตุลาติลก	อนุกรรมการ
7	นายสุรพงษ์	ชัยนาม	อนุกรรมการ
8	นายเสถียร	เศรษฐสิทธิ์	อนุกรรมการ
9	พันเอกปิยะวัฒน์	กิ่งเกตุ	อนุกรรมการ
10	นางสาวนพวรรณ	สุขเจริญ	เลขานุการ
11	นายจรัส	พากเพียร	ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการด้านสิทธิผู้ต้องขังและนักโทษ

1	นางสาวอากร	วงษ์สังข์	ประธานอนุกรรมการ
2	นางสาวกรนิศ	สุดมี	อนุกรรมการ
3	นางทิตา	ณ นคร	อนุกรรมการ
4	นางสาวพุดธิณี	กนกกัน	อนุกรรมการ
5	นายพิศาล	องอาจ	อนุกรรมการ
6	นางสมศรี	หาญอนันตสุข	อนุกรรมการ
7	นายนิคม	บุรณพันธ์ศรี	อนุกรรมการ
8	นางสาวรตญา	กอบศิริกาญจน์	เลขานุการ
9	นายเอกชัย	ปิ่นแก้ว	ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการเฉพาะกิจในการรณรงค์ เพื่อต่อต้านการทรมาน

1	ศาสตราจารย์เสน่ห์	จามริก	ประธานอนุกรรมการ
2	นายวสันต์	พานิช	รองประธาน
3	นายสมชาย	หอมล่อ	อนุกรรมการ
4	นายบุญแทน	ตันสุเทพวิวงศ์	อนุกรรมการ
5	นางสาวพรเพ็ญ	คงขจรเกียรติ	อนุกรรมการ
6	นายรัชฎา	มนุรัชฎา	อนุกรรมการ
7	นางสาวพุดธิณี	กนกกัน	อนุกรรมการ
8	นายแพทย์อนันต์ชัย	ไทยประทาน	อนุกรรมการ
9	นายกฤษฎา	งามสินจำรัส	เลขานุการ
10	นางสาวนงเยาว์	อบสุวรรณ	ผู้ช่วยเลขานุการ
11	นายภพธรรม	สุนันธรรม	ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อศึกษาและจัดทำข้อเสนอ ในการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น

1	ศาสตราจารย์เสน่ห์	จามริก	ประธานอนุกรรมการ
2	นางสุนี	ไชยรส	รองประธาน
3	ดร.เจริญ	คัมภีรภาพ	อนุกรรมการ
4	ศ.ดร.ดิเรก	ปัทมสิริวัฒน์	อนุกรรมการ
5	นายกสมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลหรือผู้แทน		อนุกรรมการ
6	นายบัณฑิต	เศรษฐศิริวัฒน์	อนุกรรมการ
7	นายพราวุฒิ	ไวโรจน์กุล	อนุกรรมการ
8	นางสาววราณี	เจนาคม	เลขานุการ
9	นางภิรมย์	ศรีประเสริฐ	ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการเฉพาะกิจตรวจสอบเพื่อป้องกัน

1	นายวสันต์	พานิช	ประธานอนุกรรมการ
2	นางสาวลำลิ	ใจดี	รองประธาน
3	นายภาคภูมิ	วิธานดิวัฒน์	อนุกรรมการ
4	นายชัยวัฒน์	แสงอรุณ	อนุกรรมการ
5	นายสุรัช	ตรงงาม	อนุกรรมการ
6	นางสาวเยาวลักษณ์	อนุพันธ์	อนุกรรมการ
7	นางสาวอวยพร	แต่ชูตระกูล	อนุกรรมการ
8	นางภิรมย์	ศรีประเสริฐ	เลขานุการ

ด้านสังคม

คณะกรรมการประสานงานด้านสังคม

1	นางสาวสุภรณ์	ปรีชาอนันต์	ที่ปรึกษา
2	คุณหญิงอัมพร	มีสุข	ประธานอนุกรรมการ
3	ศ.(เกียรติคุณ)ประดิษฐ์	เจริญไทยทวี	อนุกรรมการ
4	ผศ.สุทิน	นพเกตุ	อนุกรรมการ
5	นายสุรสิทธิ์	โกศลนาวิน	อนุกรรมการ
6	นางสาวอาภา	วงษ์สังข์	อนุกรรมการ
7	นางกฤษณา	ศรีสุวรรณ	เลขานุการ
8	นายอภิสิทธิ์	พันธิ์โล	ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการการศึกษาและการพัฒนา

1	นางสาวสุภรณ์	ปรีชาอนันต์	ที่ปรึกษา
2	คุณหญิงอัมพร	มีสุข	ประธานอนุกรรมการ
3	นายเกียรติชัย	พงษ์พาณิชย์	อนุกรรมการ
4	นางสาวจิรพรรณ	ปุ่นเกษม	อนุกรรมการ
5	ดร.ฉันทนา	บรรพศิริโชติ	อนุกรรมการ
6	รศ.ดร.บรรณโคภิชญ์	เมฆวิชัย	อนุกรรมการ
7	ดร.สมพงษ์	จิตระดับ	อนุกรรมการ
8	นายสุวัฒน์	เงินฉ่ำ	อนุกรรมการ
9	นางรัตติยา	โป่งฟ้า	เลขานุการ
10	นางสาวจิราพร	อาจเจริญ	ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการด้านสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์

1	คุณหญิงอัมพร	มีสุข	ประธานอนุกรรมการ
2	นายชูพินิจ	เกษมณี	อนุกรรมการ
3	นายกานต์	เสริมชัยวงศ์	อนุกรรมการ
4	รศ.ดร.พันธุ์ทิพย์	กาญจนาจิตรา สายสุนทร	อนุกรรมการ
5	นายภิญญ	วีระสุขสวัสดิ์	อนุกรรมการ
6	นายปริญญญา	อุดมทรัพย์	อนุกรรมการ
7	นายวีระวัฒน์	ตันปิชาติ	อนุกรรมการ
8	นางรัชนี	ธงไชย	อนุกรรมการ
9	นางพจนาล	อินทรมานนท์	อนุกรรมการ
10	ดร.นฤมล	อรุณทัย	อนุกรรมการ
11	นายเอกชัย	ปิ่นแก้ว	เลขานุการ
12	นางสาวสุลัสพร	เดชคำ	ผู้ช่วยเลขานุการ
13	นางสาวนิรมล	เชื้อไทย	ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการด้านสิทธิที่อยู่อาศัย

1	นายบรรเจ็ด	สิงคะเนติ	ที่ปรึกษา
2	นางสาวนาถินี	ศรีภักติกุล	ที่ปรึกษา
3	นางสาวอาภา	วงษ์สังข์	ประธานอนุกรรมการ
4	นายบัณฑิต	อ่อนดำ	อนุกรรมการ
5	รศ.ดร.บรรณโคภิชญ์	เมฆวิชัย	อนุกรรมการ
6	นายสุทธิพงษ์	ลายทิพย์	อนุกรรมการ
7	นางสมศรี	สายทอง	อนุกรรมการ
8	นายสุทิน	บรมเจด	อนุกรรมการ
9	นางสาวราภรณ์	เอี่ยมวิจารย์	อนุกรรมการ
10	นายประเสริฐ	ฤทธิ์สำเร็จ	อนุกรรมการ
11	นางสาวน้ำผึ้ง	คณาฤทธิ์	เลขานุการ
12	นางสาวกษมาศ	ฐาปนโสภณ	ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการสิทธิแรงงาน

1	นางมาลี	พฤกษ์พงศาวิ	ที่ปรึกษา
2	นายบัญญัติ	กลั่นสุวรรณ	ที่ปรึกษา
3	ศ.(เกียรติคุณ)ประดิษฐ์	เจริญไทยทวี	ประธานอนุกรรมการ
4	นางสุนี	ไชยรส	รองประธาน
5	นายแล	ดิลกวิทยรัตน์	อนุกรรมการ
6	นายชฤทธิ์	มีสิทธิ์	อนุกรรมการ
7	นายตุลา	ปัจฉิมเวช	อนุกรรมการ
8	นายบัณฑิตย์	ธนชัยเศรษฐวุฒิ	อนุกรรมการ
9	นายปรีชา	เดชทองจันทร์	อนุกรรมการ
10	นายอัญญะรัฐ	เอ่งฉ้วน	เลขานุการ
11	นางภัทราธิษฐ์	เหมวนิช	ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการต่อต้านการค้ามนุษย์

1	นายสุรสิทธิ์	โกศลนาวิน	ประธานอนุกรรมการ
2	นางสาววาสนา	แก่นพรัตน์	อนุกรรมการ
3	นายกมล	กมลตระกูล	อนุกรรมการ
4	นายพงศ์จักร์	รวยร่ำ	อนุกรรมการ
5	นางสาวธนวดี	ทำจิ้น	อนุกรรมการ
6	นางสาวชลิตรัตน์	แสงสุวรรณ	อนุกรรมการ
7	พันเอกปิยะวัฒน์	กิ่งเกตุ	อนุกรรมการ
8	นางสาวนพวรรณ	สุขเจริญ	เลขานุการ
9	นายจรัส	พากเพียร	ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการด้านสิทธิเด็กและเยาวชน

1	นางสาวนัยนา	สุภาพึ่ง	ประธานอนุกรรมการ
2	นางสาวศรีสว่าง	พ่วงศ์แพทย์	อนุกรรมการ
3	นายณัฐวุฒิ	บัวประทุม	อนุกรรมการ
4	นางสาวเข็มพร	วิรุณราพันธ์	อนุกรรมการ
5	นางสาวกรรณิการ์	รัตนมณี	อนุกรรมการ
6	นางสาวกอบกาญจน์	ตระกูลวารี	อนุกรรมการ
7	นางวัลลภา	นิลไพจิตร	อนุกรรมการ
8	นายพิชญ์	รอดแสง	เลขานุการ
9	นางสาววัลลภา	ศารทประภา	ผู้ช่วยเลขานุการ
10	นางสาวนุชจริย	นันทพัฒน์ศิริ	ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการด้านสิทธิมนุษยชนศึกษา

1	ผศ.สุทิน	นพเกตุ	ที่ปรึกษา
2	ศ.เสนห์	จามริก	ประธานอนุกรรมการ
3	รศ.ดร.วไล	ณ ป้อมเพชร	รองประธาน
4	นายสมบุรณ์	เสี่ยมบุตร	อนุกรรมการ
5	พล.ต.ต.สัญญา	บัวเจริญ	อนุกรรมการ
6	พ.ต.ท.พิชิต	พิทักษ์โลหพิตร	อนุกรรมการ
7	ดร.ศรีประภา	เพชรมีศรี	อนุกรรมการ
8	นางสาวเบญจรัตน์	แซ่ฉั่ว	อนุกรรมการ
9	ศ.(กิตติคุณ)นายแพทย์ประมวล	วีรุตมเสน	อนุกรรมการ
10	นายบุญแทน	ตันสุเทพวิรวงศ์	อนุกรรมการ
11	นางสาวดุริยา	อมตวิวัฒน์	อนุกรรมการ
12	นางสาวรตญา	กอบศิริกาญจน์	เลขานุการ
13	นางจามรี	ม่วงพัฒน์	ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการด้านสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

1	คุณหญิงอัมพร	มีสุข	ประธานอนุกรรมการ
2	นายกกล้า	สมตระกูล	อนุกรรมการ
3	รศ.ดร.จรี	วิจิตรวาทการ	อนุกรรมการ
4	นายประพจน์	เกตุรากาศ	อนุกรรมการ
5	นายบัณฑิต	อ่อนดำ	อนุกรรมการ
6	นายมนตรี	เกะนันท์	อนุกรรมการ
7	รศ.ดร.อมรา	พงศาพิชญ์	อนุกรรมการ
8	นายบุญแทน	ตันสุเทพวิรวงศ์	อนุกรรมการ
9	นางสุพัฒตรา	ลิ้มปะพันธุ์	เลขานุการ
10	นายลือศักดิ์	ปรัชญาธนกุล	ผู้ช่วยเลขานุการ
11	นางกฤษณา	ศรีสุวรรณ	ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการด้านสุขภาพอนามัย และผู้สูงอายุ ผู้พิการ

1	ศ.(เกียรติคุณ)ประดิษฐ์	เจริญไทยทวี	ประธานอนุกรรมการ
2	นายกำแหง	จาดูจินดา	รองประธาน
3	นางสาวจันทิมา	ธนาสว่างกุล	อนุกรรมการ
4	นายณวัฒน์	ศรีปัดดา	อนุกรรมการ
5	นายวิชัย	จรรยาพิพย์กุล	อนุกรรมการ
6	นายสำเร็จ	วิระชนะ	อนุกรรมการ
7	นายอำนาจ	กุลสถานันท์	อนุกรรมการ
8	นายสุพจน์	เวชมุข	เลขานุการ
9	นายคมสรค์	เมธิกุล	ผู้ช่วยเลขานุการ
10	นางสาวไชนภา	ไวทยกุล	ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการด้านส่งเสริมโอกาสและความเสมอภาค

1	นางสาวนัยนา	สุภาพึ่ง	ประธานอนุกรรมการ
2	นางสาวศิริวรรณ	ว่องเกียรติไพศาล	อนุกรรมการ
3	พล.ต.ต.สมชาย	มหาวินสุ	อนุกรรมการ
4	นายรัชฎา	มนุรัชฎา	อนุกรรมการ
5	นางวิสา	เบญจมะโน	อนุกรรมการ
6	นายศราวุฒิ	ประทุมราช	อนุกรรมการ
7	นางรัศมี	ไวยเนตรศ	อนุกรรมการ
8	นางสาวสุลีพร	เดชคำ	เลขานุการ
9	นางสาวกิติพร	บุญอ่ำ	ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะอนุกรรมการสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ชายฝั่ง แร่ และสิ่งแวดล้อม

1	ศาสตราจารย์เสน่ห์ จามริก	ประธานอนุกรรมการ
2	นายวสันต์ พานิช	รองประธาน
3	นายชาญวิทย์ อร่ามฤทธิ	อนุกรรมการ
4	นายบรรจง นะแส	อนุกรรมการ
5	นางภินันท์ โชติรสเศรณี	อนุกรรมการ
6	นายศศิน เฉลิมลาภ	อนุกรรมการ
7	นายวิพล กิตติศาสนาสรชัย	อนุกรรมการ
8	นายหาญณรงค์ เยาวเลิศ	อนุกรรมการ
9	นางสาวอาภา หวังเกียรติ	อนุกรรมการ
10	นางสาว ส.รัตนมณี พลกล้า	อนุกรรมการ
11	นายชรงค์ชัย คงเสน่ห์	เลขานุการ
12	นายสุพจน์ เวชมุข	ผู้ช่วยเลขานุการ
13	นางอมรรัตน์ จุฑานิติ	ผู้ช่วยเลขานุการ
14	นายอภิสิทธิ์ พันธิ์ไฉ	ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะอนุกรรมการสิทธิในการจัดการที่ดินและป่า (ชุดที่ ๑)

1	นางสุนี ไชยรส	ประธานอนุกรรมการ
2	นายบาร์มี ชัยรัตน์	อนุกรรมการ
3	นางสาวรัชดา ฉายสวัสดิ์	อนุกรรมการ
4	นายอิทธิพล ศรีเสาวลักษณ์	อนุกรรมการ
5	นายพรชัย ดันติวิทยาพิทักษ์	อนุกรรมการ
6	นายชัยพันธ์ ประภาสชาติ	อนุกรรมการ
7	นายโอฬาร อ่องพะ	อนุกรรมการ
8	นายพุทธพล มงคลวรรณ	อนุกรรมการ
9	นางสาวลดาพร เผ่าเหลืองทอง	เลขานุการ
10	นางดวงสมร หมอกแก้ว	ผู้ช่วยเลขานุการ
11	นายณนนาท คุ่มไพบูลย์	ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะอนุกรรมการสิทธิในการจัดการที่ดินและป่า (ชุดที่ ๒)

1	นางสุนี ไชยรส	ประธานอนุกรรมการ
2	นายบาร์มี ชัยรัตน์	อนุกรรมการ
3	นางสาวรัชดา ฉายสวัสดิ์	อนุกรรมการ
4	นายพรชัย ดันติวิทยาพิทักษ์	อนุกรรมการ
5	นายจักรพงศ์ ธนวงค์	อนุกรรมการ
6	นางสาวนิตยา กิจดิเวชกุล	อนุกรรมการ
7	นายทองใบ ทองเปาด์	อนุกรรมการ
8	นายสมสิทธิ์ นิทยุ	อนุกรรมการ
9	นางสาวอังคณา สังข์ทอง	เลขานุการ
10	นายสงบ นามวิชัย	ผู้ช่วยเลขานุการ
11	นายเชิดชัย ยุสประมานนท์	ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะอนุกรรมการสิทธิในการจัดการที่ดินและป่า (ชุดที่ ๓)

1	นางสุนี ไชยรส	ประธานอนุกรรมการ
2	นายบาร์มี ชัยรัตน์	อนุกรรมการ
3	นางสาวศยามล ไกรยูรวงศ์	อนุกรรมการ
4	นายสุรพล สงฆ์รักษ์	อนุกรรมการ
5	นายจักรพงศ์ ธนวงค์	อนุกรรมการ
6	นายสมเกียรติ ประทุมรัตน์	อนุกรรมการ
7	นางภรณ์ ศรีประเสริฐ	เลขานุการ
8	นางสาวนิรมล เชื้อไทย	ผู้ช่วยเลขานุการ
9	นายสมนึก ชัยวนิชยา	ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะอนุกรรมการด้านทรัพยากรชีวภาพและทรัพย์สินทางปัญญา

1	ศ.ดร.วิสุทธิ ไบไม้	ประธานอนุกรรมการ
2	นางสุนี ไชยรส	รองประธาน
3	นายกฤษฎา บุญชัย	อนุกรรมการ
4	ดร.เจษฎ์ โทณะวนิก	อนุกรรมการ
5	นายบัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์	อนุกรรมการ
6	นายวิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ	อนุกรรมการ
7	นายวันชัย ดันติวิทยาพิทักษ์	อนุกรรมการ
8	นายวรพจน์ พวงสุวรรณ	เลขานุการ
9	นายโรจน์ จินตมาศ	ผู้ช่วยเลขานุการ

**คณะอนุกรรมการพิจารณาการรับรององค์การเอกชน
ด้านสิทธิมนุษยชน**

1	นางสาวอาภร	วงศ์สังข์	ประธานอนุกรรมการ
2	นางสาวนัยนา	สุภาพึ้ง	อนุกรรมการ
3	นายทองใบ	ทองเปาต์	อนุกรรมการ
4	นายบัณฑิต	อ่อนดำ	อนุกรรมการ
5	นายสมชาย	หอมล่อ	อนุกรรมการ
6	นางเรวดี	ประเสริฐเจริญสุข	อนุกรรมการ
7	นางสาวพรรณทิพย์	เพชรมาก	อนุกรรมการ
8	นางจินตนา	ณ ระนอง	เลขานุการ
9	นางนภัทร	รัชตะวรรณ	ผู้ช่วยเลขานุการ

**คณะอนุกรรมการกลั่นกรองราชการของ
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ**

และสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

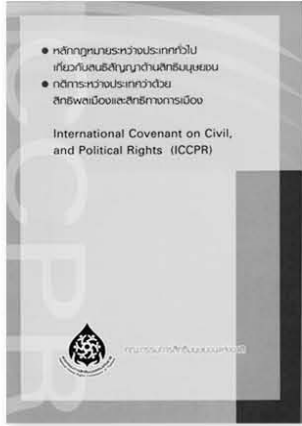
1	คุณหญิงอัมพร	มีสุข	ประธานอนุกรรมการ
2	นางสาวนัยนา	สุภาพึ้ง	อนุกรรมการ
3	นายสุรสิทธิ์	โกศลนาวัน	อนุกรรมการ
4	นางสาวอาภร	วงศ์สังข์	อนุกรรมการ
5	นายจำนงค์	สวมประคำ	อนุกรรมการ
6	เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ		เลขานุการ
7	รองเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ		ผู้ช่วยเลขานุการ
8	นายวิจิตร	ริญญา	ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะอนุกรรมการสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

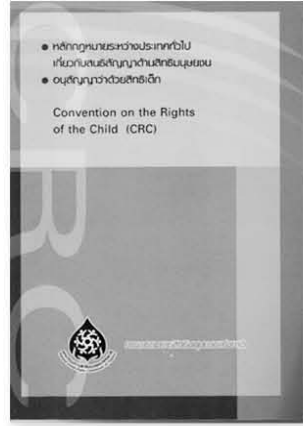
1	ศ.เสนห์	จามริก	ประธานอนุกรรมการ
2	คุณหญิงอัมพร	มีสุข	รองประธาน
3	ศ.(เกียรติคุณ)ประดิษฐ์	เจริญไทยทวี	อนุกรรมการ
4	ศ.วิฑิต	มันตาภรณ์	อนุกรรมการ
5	ดร.ศรีประภา	เพชรมีศรี	อนุกรรมการ
6	อธิบดีกรมองค์การระหว่างประเทศ		อนุกรรมการ
7	อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ		อนุกรรมการ
8	ผอ.องค์การนิรโทษกรรมสากล ประเทศไทย		อนุกรรมการ
9	นายประนัญ	สุวรรณภักดี	เลขานุการ
10	นางสาวอัจฉรา	ฉายากุล	ผู้ช่วยเลขานุการ

กสม. แนะนำหนังสือ

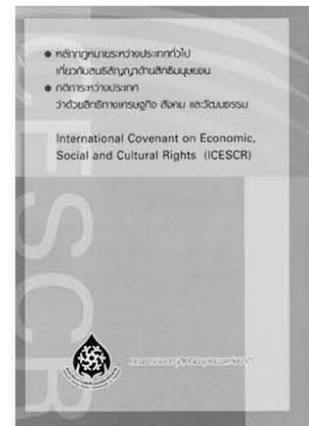
หลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไป เกี่ยวกับสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน

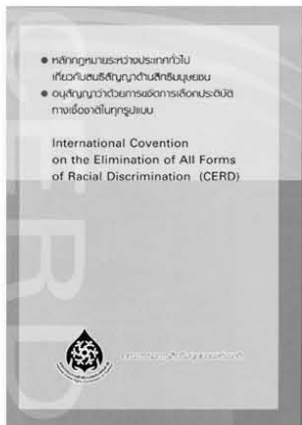
กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ

อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ
พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ

อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำแย่ ศักดิ์ศรี
พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ

พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เรื่องการค้าเด็ก การค้าประเวณี และสื่อลามก ที่เกี่ยวกับเด็ก

สิทธิของผู้ป่วยทางจิต

สรุบบ้างเกิด คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิเด็ก (UN)

เศรษฐกิจพอเพียง
ในกระแสโลกาภิวัตน์

การแสวงหาการชดเชยให้แก่
ผู้รอดชีวิตจากการทรมาน
ยุติการทรมาน

หลักการชี้แนะว่าด้วยการพลัดถิ่น
ภายในประเทศ

ประสบการณ์การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิ
ของผู้พลัดถิ่นภายในประเทศ

สิทธิมนุษยชนของบุคคลที่มี
ความหลากหลายทางเพศ

สิทธิส่วนบุคคลกับฐานข้อมูลใน
คอมพิวเตอร์

รายงานการวิจัยเรื่อง
ปัญหาการล่อซื้อในคดีละเมิดลิขสิทธิ์

สิทธิอนามัยเจริญพันธุ์
หัวใจสำคัญของสุขภาพผู้หญิง

รายงานการเฝ้าระวังและตรวจเยี่ยม
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
และศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนในเชิงกลไกถ่วงดุล

พลังชีวิต สิทธิมนุษยชนดีเด่น ปี ๒๕๕๑

การตรวจเยี่ยมสถานที่คุมขัง

คู่มือปกป้องสิทธิเสรีภาพ
เรื่องจริงที่กรรมการสิทธิฯ เล่ม ๑
เมื่อ "ฉันท" ถูกละเมิดสิทธิ
การต่อสู้เพื่อสิทธิจากเกิดจนถึงตาย

รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ประจำปี ๒๕๕๖

ประจำปี ๒๕๕๗

ประจำปี ๒๕๕๘

ประจำปี ๒๕๕๙

ประจำปี ๒๕๕๐

รายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ประจำปี ๒๕๕๔-๒๕๕๗

ประจำปี ๒๕๕๘

ประจำปี ๒๕๕๙

ประจำปี ๒๕๕๐

เล่ม ๑
สิทธิในการบวนการยุติธรรม

เล่ม ๒
สิทธิชุมชนฐานทรัพยากร :
สิทธิในการจัดการทรัพยากร
น้ำ ชายฝั่ง และแร่

เล่ม ๓
สิทธิชุมชนฐานทรัพยากร :
สิทธิในการจัดการที่ดิน ป่า
พลังงาน และอุตสาหกรรม

เล่ม ๔
สิทธิทางสังคม สิทธิแรงงาน และอื่นๆ

เสียงจากประชาชน
การต่อสู้เพื่อสิทธิในที่ดิน
กรณีร้องเรียน ๒๕๔๕-๒๕๕๐

บทเรียนการตรวจสอบของคณะกรรมการสิทธิ
ในการจัดการที่ดินและป่า

“ที่ดินสาธารณะและที่ราชพัสดุ”

“ที่ดินในเขตป่าและสิทธิชุมชน
ในการจัดการที่ดินและป่า”

“ที่ดินเอกชน”

“การจัดการสวนป่าของรัฐและเอกชน”

คณะผู้จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๕๑ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สุณี	ไชยรส	วีรวิทย์	วีรวิทย์
วารุณี	เจนาคม	เจษฎา	ไชยคุปต์
อัจฉรา	ฉายากุล	ภิรมย์	ศรีประเสริฐ
พิชญ์	รอตแสง	บังอร	จงเลิศตระกูล
วิภา	แก้วสังข์ทอง	นรอรจัน	สุนทรพุกก์
พรณา	มีชนะ	แววดา	สุชวานิชวิชัย
เนา	บัวหอม	ชมพูนุท	เฉลิมศิริกุล

ปกและรูปเล่ม : กัญวรา สุรรธา kanwra@yahoo.com

พิมพ์ : หจก. มิราเคิล ครีเอชั่น อินเตอร์ พรีนซ์
๒๓/๔๔ ถนนนวมินทร์ แขวงคันนายาว กรุงเทพฯ
โทร. ๐ ๒๕๔๔ ๕๔๑๑

ภาพกรณีเหตุการณ์วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๑ ได้รับความอนุเคราะห์จากหนังสือพิมพ์มติชน หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา อาคาร บี ชั้น ๖-๗

ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กทม. ๑๐๒๑๐

โทรศัพท์ : ๐ ๒๑๔๑ ๓๘๐๐, ๐ ๒๑๔๑ ๓๘๐๐

โทรร้องเรียน : ๑๓๗๗

Website : www.nhrc.or.th

E-mail : report@nhrc.or.th

